මෙම ධර්මපුස්තකය

අඹගහවත්තේ සී. .සී සුබසිංහ

හාමිනේ විසින්

නිවන්පතා

පූජා කරණ ලදී.

7. 1. 56.

මරිස්ගේ පුස්තකී.

ධාතුකථාප්‍රකරණපාළිය

පදාර්ථනාමාර්ථ ගුණාදිසන්ධිවරණයෙන්

යුක්තයි

දික්වැල්ලේ ශ්‍රීසුදස්සනාරාම විහාරවාසී

ගුණරතනස්ථවිරයන් විසින්

සම්පාදිතයි

බුද්ධසාසන මහාසුරසෙනාපති යන

ගෞරවනාමාඞ්කිත ලක්මිණිපහන් කතෘභූත

ඇම්. ධම්මරත්න පඬිතුමන් විසින්

ශොධ්‍යපත්‍රය බැලීමෙන් පිළිගන්නාලදී

දෙමටගොඩපදිංචි. ඇස්. ඇස්. පෙරේරා

දික්වැල්ලේ. ඩබ්ලිව්. ඇම්. අභයසෙඛර යන

අය විසින්

"මේරුසමෝදය" යන්ත්‍රාලයේ

මුද්‍රණයකරවනලදී.

බුද්ධවර්ෂ 2456—ක්‍රි. ව. 1912 දී.

Dhātukathāprakaraṇapāliya

ධාතුකථාප්‍රකරණපාළිය

සදෘශීනාවාසී ශ්‍රී ගණ්ඨිපදවිවරණයෙන්

යුක්තයි

දික්වැල්ලේ සුදස්සනාභිධාන විහාරවාසී

ගුණරතනස්ථවිරයන් විසින්

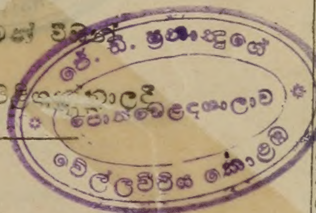
සම්පාදිතයි

ශ්‍රී බුද්ධසාසන මහාසුරසෙනාපතීයන

ගෞරවනාමාඞ්කිත ලක්මිණිපහන් කතෘතුමා

ඇම්. ධර්මරත්නාභිධානයන් විසින්

ශෝධ්‍යපත්‍රය බැලීමෙන් පිළියෙළ කරනලදී

දෙම්ටගොඩපදිංචි. ඇස්. ඇස්. පෙරේරා

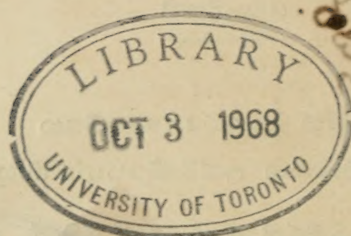
දික්වැල්ලේ. ඩබ්ලිව්. ඇම්. අභයසේකර යන

අප විසින්

“මේරුසමෝදය” යන්ත්‍රාලයේ

මුද්‍රණයකරවනලදී.

බුද්ධවර්ෂ. 2456—ක්‍රි. ව. 1912 යි.

LIBRARY
OCT 3 1968
UNIVERSITY OF TORONTO

DHATUKATHAPRAKARANAYA

WITH

PALI TEXT, LITERAL TRANSLATION, PARAPHRASE

AND

GLOSSARY.

EDITED BY

P. Gunaratana Sthavira

OF

Sudassanananda Vihare

DICKWELLA.

Approved and revised

by

PANDIT M. DHARMARATNA B.M.S.

EDITOR "LAKMINIPAHANA"

PUBLISHED BY

S. S. PERERA, Dematagoda.

AND

W. M. ABHAYASEKARA, Dickwella.

A.B. 2456---A.C. 1912.

PRINTED AT THE "MERUSAMODAYA" PRESS

RATMALANA,

සංඥපනයයි.

මෙමහාභද්‍රකල්පයට සාරාසඞ්ඛ්‍ය කල්පලක්ෂයකින් මත්තෙහි ලොවපහළවූ ලෝකශිවඞ්කරවූ දීපඞ්කර නම්බුදුන් සමයෙහි අපගේ ශ්‍රීමහාබොධිසත්ත්වයන් වහන්සේ . අසූකෙළක් ධනසම්පත්තියට ස්වාමිවූ බ්‍රාහ්මණමහාසාර කුලයෙහි [illegible] ත්‍රිවිද වෙදත්‍රය පාරප්‍රාප්තව තමාසතුවූ අසූකෙළක් [illegible] හාරින්විජයෙහි දන්දී හිමාලය වනයට වැද [illegible] ජ්‍යාවෙන් පැවිදිව පඤ්චාභිඥ අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා ආකාශචාරිව හැසි රෙණුයේ දිවකුරු බුදුන්දක උන්වහන්සේ [illegible] පැවිදිම අනව පත් නිමිත්සැපත් හැරපියා [illegible] රණත්‍රිලැබ සංසාරසාගරයෙහි [illegible] භවගත් මහාකරුණාවෙන් මෙහෙයනලද [illegible] සාරාසඞ්ඛ්‍ය කල්පලක්ෂයක් මුළුල්ලෙහි දානාදි දසපාරමිතා [illegible] යන් සම්පූර්ණකොට වෙසතුරු [illegible] පරිත්‍යාගයකොට මහාපාළොව සදන්ඩෙඩින්ගැසූ [illegible] මෙන් ශතරාව් සහස්‍ර රාවයෙන් [illegible] පුරයෙහි සෙතකේතුනම් දිව්‍යරාජ [illegible] මිතිස්ගණනින් සත් පණස්කෙළසැටලක්ෂයක් හවුරුදු [illegible] අසදහසක් සක් වළ දෙවිබඹුන් විසින් [illegible] නාව පිළිගෙණ කිඹුල්වත්පුර ශාක්‍යවංශොද්භූත උභයකුලපරි ශුද්ධ ශුද්ධොදනමහරජහුගිසා ඇසළමස පුර[illegible] ලන් ගුරුදින අලුයම්වේලෙන් [illegible] දුන්කුස පිළිසිඳගෙණ දසමසක් [illegible] පොහෝදවස විසාකානැකැතින් [illegible] යෙහි වැඩෙන්නාවූ නවසඳමඬලක් [illegible] සොළොස්දහසක් පුරඟණන්විසින් [illegible] අනමෙහෙසුන්කොට තුන්සෘතුවටසුදුසුවූ රම්‍ය සුරම්‍ය [illegible] යන තුන්පහයෙහි දිව්‍යසිරිබඳු රජසිරිසම්පත් අනුභවකරි මෙන් දවස්සවනුයේ ජරා ව්‍යාධි මෘත ප්‍රව්‍රජිත සඞ්ඛ්‍යාත සතර පූර්වනිමිත්දක [illegible] සිත්ඇ[illegible] මැදුම්යම ඡන්නනම්ඇමතිසාබණ්ඩ [illegible] පිටටපැණනැගී ඡන්නයා සහායකොටගෙණ දෙවියන්අළ[illegible] මහාභිනිෂ්ක්‍රමණ්කොට අනොමානම් [illegible] අවිපිරිකරින් පැවිදිවෙස්ගෙණ [illegible] වීසිකොට වෙසක්මස පුණ[illegible] සිටුදියනියන්විසින් පිළිගන්වනලද ක්ෂීරපායාසය [illegible] භාගයෙහි බෝධිසත්ත්වපැමිණ [illegible] ගන්වනලද කුසතණ අටමිට සලාවිගුර.වාලිමෙන් පැණනැගොවූ

ශූරස්වීරයන් සප්තරත්නමය වජ්‍රාසනාරූඪවවැඩහිඳ නිරුපමයශෝ ගතාවත්නාවමින්නෙන් සකලමාරපරාජයකොට දශබලචතුර්වෛශා රද්‍යාදෘෂ්‍යාදි සකලබුද්ධගුණප්‍රතිමණ්ඩිත සර්වඥතාඥානය ප්‍රතිවෙධ කොට වැඩහිඳිමෙන්ම මේ අභිධර්මය සාගරයක්බැවිය අවබෝධකර ගත් අභිධර්මදැනීම් ජ්වජ්‍රාසනයෙහිම පශ්චිමයෙන් වැඩහුන් සතිය අනිමිසලොචනපූජාසතිය සක්මන්සතිය යන තුන්සතිය ඉක්මවා සතරවෙනිසතියෙහි පශ්චිමොත්තර දෙදිසාවෙන්අතර වරුණදිසාවෙහි දෙවියන්විසින් මවාදෙනලද සප්තරත්නමය ගෘහයෙහිවැඩහිඳ විනයසූත්‍ර සඞ්ඛ්‍යාත පිටකාවයසන්මර්ශනය කොට අභිධර්මපිටකයටපැස "ධම්මසඞ්ගණීය විභඞ්ගය ධාතුකථාය පුග්ගලපඤ්ඤත්තිය කථාවත්ථුය යමකය,, යන ප්‍රකරණ ෂට්කය සන්මර්ශනයකළසේක එකල්හිද සර්වඥයන්වහන්සේගේ ශ්‍රීශරීරයෙන් රශ්මිනුපොනිස්මුණුවාහුය මහාප්‍රකරණයවබැස [illegible] ආදිකොට [illegible] අවසන්කොට [illegible] ප්‍රත්‍යයයන් ප්‍රතිමණ්ඩිතවූ අනන්තනයසමන්ත පට්ඨාන මහාප්‍රකරණය සන්මර්ශනයකිරීමට පටන්ගත්කල්හි සර්වඥතාඥාන [illegible] මහාප්‍රකරණයෙහිම අවකාශලැබ [illegible] තිමිඟලමහාමත්ස්‍යයා [illegible] මර්ශනයකරන්නාවූ සර්වඥයන්වහන්සේගේ ශ්‍රීශරීරයෙන් නීල පීත ලෝහිතාවදාත මාඤ්ජෙෂ්ඨප්‍රභාස්වර සඞ්ඛ්‍යාත [illegible] ෂඩ්වර්ණරශ්මීහු නික්මෙන්නාවූ පවත්නාහුය. [illegible] කර්මරද්‍යන් [illegible] සූක්ෂ්මාතිසූක්ෂ්මතර සුනිපුණ අභිධර්මපිටකය සන්මර්ශනයකරන්නාවූ සර්වඥයන්වහන්සේගේ සොම්නස්සහිතවූ [illegible] කොටගෙණ හෘදයවස්තුව ලෝහිතය ප්‍රසන්නවිය ඒහෙයින් හෘදයවස්තුරූපයද ප්‍රසන්නවිය. චිත්තජරූපයන්ගේ පැතිරයාම හේතුකොටගෙණ ඡවිවර්ණය ප්‍රසන්නවූයේය ඒහේතුවෙන් චිත්තජප්‍රසන්නවූ ඒ වර්ණයතනය ශ්‍රීශරීරයෙන් නීලපීතාදිවර්ණ අවයවයන්ගෙන් නික්ම සරසින් දසදහසක් ලොකධාතුවෙහිද උඩිනම්බ්‍රහ්මලෝකයෙහිද යටින් අජටාකාශය දක්වාද ධාවනයකොට අවකාශයෙහි ගාත්ත්‍රයෙන් අනු [illegible] ප්‍රද්‍යොතයකි නීලපීතාදිවර්ණයෙන් මෙසෙයින් සත්සතියක්ම [illegible] සන්මර්ශනයකළාවූ ධර්මය අනන්තාප්‍රමාණ ඉවිමැයි [illegible]

[illegible] තාවතිංසසාගම්භීරනුපණ්ඩුකම්බලසිලායං නානාකොගගවා දෙවානං තාවතිංසානං [illegible] අභිධර්මපිටකයාගේ නිදානපාඨයයි; තථාගතයන්වහන්සේ බුද්ධවූ සත්වනවර්ෂයෙහි තීර්ථකයන්ගේ [illegible] දේවා ත්‍රිපදවික්‍රමයෙන් තව්තිසාභවනයටවැඩ සක්දෙව්රජහුගේ පාරසත්‍රදාරුවක්මුලින් පාණ්ඩුකම්බලශෛලාසනයෙහි යුගන්ධර [illegible] බාලසූර්යයා [illegible] වැඩහිඳ දසදහසක්සක්වළින් රැස්වූ දෙවිබ්‍රහ්මමණ්ඩලයෙහි මාතෘදිව්‍යපුත්‍රයා කායසාක්ෂිකොට නෙමිසක්මුලුල්ලෙයි වේගයෙන්

බස්නා ආකාශගඞ්ගාප්‍රවාහයක්මෙන්ද කල්පාන්තමේඝය වර්ෂා කරන්නාක්මෙන්ද දෙශනාකොටවදාළාවූ අභිධර්මය අනන්තා පරිමාණවෙයි. එසේදෙශනාකරණකල්හි මිනිස්ලොව කාලවේලා බලා භික්ෂාචාරවේලාවෙහි නිර්මිතබුදුකෙනෙක්මවා එසේම දෙශනා කෙරේවායි අධිෂ්ඨානකොට උතුරුකුරුදිවයින පිඬුපිණිස වැඩ අනවතප්තවිල්ඉව්රෙහි වැඩහිඳ පිණ්ඩපාතයවළඳ දිවාවිහරණයපිණිස චන්දනවනයටවැඩිකල්හි උපස්ථානයට පැමිණෙන සැරියුත්මහතෙරුන්ට ශාරිපුත්‍රයෙනි අදමෙතෙක්ධර්මය දෙවියන්ට දෙශනාකෙළෙමියි. ඒදවස දෙවියන්ටදෙශනාකළාවූ අභිධර්මදෙශනානය සඞ්ඛ්‍යාත මාතෘකාක්‍රමය දුන්කල්හි ඥාණයෙන් අගතැන්පත් සැරියුත්මහතෙරුන් වහන්සේගේ සද්ධිවිහාරික පන්සියයක්භික්ෂූන්ට ඒමාතෘකාව එල්බගෙණ විස්තරසහිතවකළ දෙශනාතොමෝ ප්‍රකරණ ප්‍රමාණවශයෙන් "ධම්මසඞ්ගණී විභඞ්ග ධාතුකථා පුග්ගලපඤ්ඤත්ති කථාවත්ථු යමක පට්ඨාන,, යන මොවුන්ගේ වශයෙන් සප්තප්‍රකරණයෙක්හි ඇතුළත්වන්නීය. ඔවුන්අතුරෙන් මේ ධාතුකථාප්‍රකරණය මාතෘකාතුදුසක්තබා දෙශනාකොට වදාරණලද්දකි. එයද ශෛලූපයක්අධිකවූ බණවර සයක්පමණ ඇත්තේවිනමුදු නිරවශෙෂයෙන් විස්තරකරණු ලබන්නේනම් අනන්තාපරිමාණවේමැයි.

ඒපරමගම්භිරවූ අභිධර්මපිටකයටඅයත් සප්තප්‍රකරණයන් අතුරෙන් තුන්වෙනිප්‍රකරණයවූ මේ ධාතුකථාප්‍රකරණය වනාහි අභිධර්මය හදාරන්නාවූද ධාතුසඞ්ඛ්‍යාත විදර්ශනාභූමියෙහි විදර්ශනා වඩා මාර්ගඵලාධිගමය කරණුකැමැත්තාවූද සියල්ලන්විසින්ම අර්ථ වශයෙන්හා පාලිවශයෙන්ද උද්ග්‍රහණධාරණාදිය කටයුතුවේ.

අභිධර්මය හදාරන්නවුන්විසින් පළමුකොට අභිධර්මාර්ථ සඞ්ග්‍රහය විභාවිනිටීකාව අභිධර්මසූත්‍රාන්තසඞ්ඛ්‍යාත උභයමාතෘකාව යනමේ පොත් ආචාර්යයන් සමීපයෙන්ඉගෙණ තදනන්තරව මේධාතු කථාප්‍රකරණය අර්ථඅස්වාගැණීමෙන් නිසිසේ ඉගෙණගතයුතුවේ.

අපේලක්දිව දැනට ශාසනායුහුතවූ පර්‍යාප්තිය ඉගැන්වීමහා ඉගෙණගැණීමද අභාවප්‍රාප්තවීම කරණකොටගෙණ ශාසනපරිහාණියද ඉතාආසන්නවීතිබේ. පාළිසංස්කෘතාදි භාෂාහා තද් ව්‍යාකරණ ඉගෙණගත්පමණින් මෙයඅර්ථකීමටහෝ අදහස්දැන ගැණීමට ඒකාන්තවශයෙන් නොහැක්කේමය. නානානය ප්‍රතිමණ්ඩිත පරමගම්භිරාර්ථයෙන්යුක්තවූ මෙමප්‍රකරණය නියම් ඇදුරුපරපුරෙන් උද්ග්‍රහණයනොකොට අටුවාටීකාබලා අර්ථ කිවහැකිදැයි නුවණින්සලකා බැලියයුතුයි—හුදෙක් මේප්‍රකරණය පමණක්නොව යමකපට්ඨානප්‍රකරණවයද එසේමැයි එබැවින් නියම ගුරුආශ්‍රයෙන්ම ඉගෙණගතයුත්තක්බව මෙයපුහුණු කරණ කාටවුවත් වැටහෙනු නිසැකයි—තවදආභිධර්මික භික්ෂු වව ධර්මකථිකයෙක්වනුමිස සූත්‍රවිනයමාත්‍රයක් හදාළපමණින් ධර්මකථිකයෙක් නොවනබවහා නාමරූපවිභාගයනොදැන විදර්ශනා නොකවනැකිබවද ආගමනියමයයි. "ආභිධම්මිකභික්ඛුයෙවධර

[illegible] නාම භාසිං ගෙ ධම්මං කථෙන්තා කම්මන්තරං විපාකන්තරං [illegible] ආලොලෙපිහාපෙන්තෙ අනඤ්ඤධම්මිකාපන ධම්මන්තරං තආලොලෙන්ති තසමා ආහ ධම්මිකො භික්ඛු ධම්මං කථෙන්තුවා මාවා පුච්ඡිතකාලෙ පඤ්හං [illegible] නිසිදින් [illegible] සියල්ලන්විසින්ම [illegible] ඇසුරුකොට ගෙණ ඉගෙනීමට උත්සාහවැඩියයුතුයි.

[illegible] ධර්මවිනයෙහි [illegible] අහරු කොටසලකා සංස්කෘතාදී භාෂාහා නොයෙක්තිරශ්චීන විද්‍යා [illegible] ශාසනය [illegible] නුවණැතිකාටත් ප්‍රත්‍යක්ෂකාරණයකි.

[illegible] ප්‍රධානඅධිකාර [illegible] උන්වහන්සේලා [illegible] දර්ශනාදිවශයෙන් [illegible] එසේහෙයින් [illegible] සියල්ලන්විසින්ම [illegible] උත්සාහවැඩියයුතුයි.

තවද දික්වැල්ලේ සුදර්ශනාරාම විහාරාධිපතිව වැඩවිසූ [illegible] සම්ලඞ්කාත අභිගෞරවාහි ගණාචාර්‍ය ගණපාමොක්ඛ වැලිහිටියේ වජිරඥාණාලඞ්කාර සිරිසුමන [illegible] මහනාහිමියාණන් වහන්සේගේ ශිෂ්‍යතව දික්වැල්ලේ [illegible] ප්‍රමුඛකොට ලොකුමුඛව [illegible] පිරිවෙණේ [illegible] කලක් [illegible] “[illegible] ගෞරවනාමාංකිත [illegible] මණ්ඩිත උදාරසපට්ටධාරි. ඇම්. ධර්මරත්න ලක්මිණි [illegible] අතිරේක දශවර්ෂකාලයක් ඇසුරු [illegible] “උභයප්‍රාතිමොක්ෂය [illegible] [illegible], විභාවිනිටීකාව, අභිධර්මසූත්‍රාවතාර [illegible] උභයමාතෘකාව, සච්චසංඛෙපය, ධාතුකථාප්‍රකරණය, කථාවත්ථුප්‍රකරණයෙන් අටුවාවසහිත නොවසත් සහ, යමකප්‍රකරණයෙන් අටුවාවසහිත මූලයමකයද, අභිධර්මාවතාර [illegible], [illegible] නිකායස්ථාන [illegible], යන ධර්මවිනය [illegible] අවශ්‍යයෙන් [illegible] සියලු [illegible] අටුවාව [illegible] [illegible] උද්ධෘතකොට [illegible] ශාසනා [illegible] ධාතුකථාප්‍රකරණ සට විස්තරසහිත අභිනවව්‍යාඛ්‍යානයක්ලියා අවසන්කෙළෙමු.

ඉන්පසු මෙහිනම්සඳහන්වන දෙමටගොඩපදිංචි ඇස්. ඇස්. පෙරේරා, ඩී. ඩබ්ලිව්. අභයසේඛරයන මහතුන්විසින් ශාසන ශාසනයේ චිරස්ථිතිය ප්‍රාර්ථනාකොට රුපියල්(700)හත්සියයකට වැඩි ගණනක් වියදම්කිරීමෙන් මෙයමුද්‍රණයකරවා ලක්දිව ආධුනිකයන් අතට පත්කරවනුලැබූබව සතුටින් සඳහන්කරම්හ.

තවද රත්මලානේ පදිංචි ශ්‍රද්ධාබුද්ධිසම්පන්න මුණිසිංහරත්න මෙන්ඩිස් සිල්වා වෛද්‍යාචාරීන් ඇතුළුවූ සද්ධියහාමිනේ සහ දූදරු පවුලවිසින් [illegible] ආවාසයකොට අපට නැවතීසිටගෙණ ඉගෙණගැණීමට කැපසරුප්පරිද්දෙන් සම්පාදනයකොටදී අපි එහි [illegible] චූර්ණායුසතුල දවස්පතා ශක්තිපමණින් සිව්පසයෙන් උපස්ථානයිරීමෙන්හා අපගේඉගෙණගැණීමට ආවශ්‍යකවූ පිට [illegible] බණදහම් පොත්පත්රාශියක් එගම්වාසීනුත් දායක [illegible] සම්පාදනයකොටදීම් ආදිවශයෙන් කරණුලැබූ ආධාරෝපකාරයන් [illegible]කොටගෙණ මාගේ මනොරථයද මුදුන් [illegible] සවර්ගමොක්ෂසම්පත් ලැබීමට සුදුසු උදාරතර පුණ්‍යකාමීයක් අත්පත්වූයේය.

එසේම දෙනිවල පදිංචි රත්නත්‍රයමාමක ශ්‍රද්ධාසම්පන්න එව්සා [illegible] උපාසිකාවවිසින්ද බොහෝකලකපටන් අපට බොහෝ [illegible]පකාරාදිසයිරීමෙන් පුණ්‍යසම්භාරයක් රැස්කරගණුලැබූ [illegible] ගුණයසලකා මෙහි සඳහන්කරම්හ.

[illegible] සත්‍යසප්‍රකාස කටයුතුතැනක්බැවින් අපේ [illegible] දික්වැල්ලේ වැව්රුකන්නල සුදස්සනානන්ද [illegible] අමරපුරනිකායේ ඉනාපොහොසත් [illegible]මනනාමූන් අනාථව සියරටහැර අපිගනකළ මේ දහ [illegible]ල්ලෙහි අපේ මේ ඉගණිගැණීම පිණිස අපේ [illegible]වෙනුවෙන් අපටකෙසේනළත් මෙප්‍රස්ථාවේදී "කම්මස්සකා [illegible]" යනාදින් වදාළදේශනාවේ ක්‍රමයට අපේක්ෂීයම ඉදිරි[illegible] අපටත් උපකාරකළබවත් සඳහන්කරමු.

මීට,ශාසනස්ථිතිකාමී

ඩී, ගුණරතනස්ථවිරවම්හ.

ශ්‍රීබුද්ධවර්ෂ 2456 ක්වූ වෙසක්මස පුරපසළොස්වක් දවස්හිය.

D. Goonaratana Sthavira

සන්නකත්ථ සඞ්ගීතය.

1 සම්බුද්ධ පඤ්චවිධනෙය්‍ය 'මනඤ්ඤනෙය්‍යං
සංසුද්ධ සීලකරුණාදි 'මනොපමෙය්‍යං
සංසිද්ධ සබ්බපණිධාන 'මනොමනාමං
සම්බුද්ධ රාජපවරං සිරසානමාමි.

2 ස්වාක්ඛාතතාදි ගුණතො ගරුභාවනීයං
සන්දිට්ඨිකං නිපුණ පණ්ඩිත වෙදනීයං
ලොකුත්තරං සපරියත්තික 'මග්ග ධම්මං
ගම්භීරදුද්දස 'මහං සිරසා නමාමි.

3 අට්ඨඞ්ගපුග්ගල ජිනො රසභාවපත්තං
සන්තින්ද්‍රියං සමිතබාහිත පාපජාලං
සීලාදි සග්ගුණ ගණා භරණං සුපුඤ්ඤ
ඛෙත්තං නිරඞ්ගණ ගණං සිරසානමාමි.

4 එතාය සාතිසය ගාරව පුබ්බිකාය
වත්ථුත්තයම්හි විහිතාය ස්වන්දනාය
පුඤ්ඤාභිසන්ද 'මලභිං යම 'තිප්පසත්ථං
තස්සා 'නුභාව පවරෙන හතන්තරායො.

5 මාරම්ම වංසික ගණෙ ගණනායකො යො
ථෙරාසභො සුපරිසුද්ධ ගුණොදයොසි
ලඞ්කාය දක්ඛිණදිසාය චිරප්පසිද්ධෙ
ආරොහ වාලූක සමව්හය නෙගමස්මිං.

6 සුදස්සනානන්ද විහාර 'මජ්ඣා
වුත්ථස්ස සීලාදි ගුණාකරස්ස
බහුස්සුතස්සා 'ධිගතාගමස්ස
වාදීවරස්සා 'චරියාසභස්ස,

7 පවර වජිරඤාණාදි සුපාධිප්පතීත
සිරිසුමන මහාථෙරස්ස දෙවං ගතස්ස
ගුණරතන සමඤ්ඤො සිස්සභූතො විනීතො
නිජකුලගගනොඩු සාමිභූතොසතීමා.

8 රම්මෙ මරම්ම විසයම්හි විභජ්ජවාදී
ථෙරා සභෙ පයිරුපාසිය දීඝකාලං
නානා විචිත්ත නයතො සමධීත සබ්බ
සුත්තාභිධම්ම විනයාඛ්‍ය ජිනාගමස්ස.

9 සබ්බත්ථ පත්ථට විසාල යසොදයස්ස
සම්භාවනීය පරිසුද්ධ කුලොදයස්ස
සද්ධාසුසීල කරුණාදි ගුණොදයස්ස
සත්ථන්තරෙ නිපුණඤාණ මහොදයස්ස

10 සම්බුද්ධ ශාසන මහාදි සසුරසෙනා
පත්‍යාඛ්‍ය ලඤ්ජසුත්තකථාවත් පට්ටකස්ස
රාජුහිරාජ සචිවෙහිච සක්කතස්ස
වාදීභසීහ පරවාද විධංසකස්ස

11 විඤ්ඤුප්පසත්ථ සුභලද්ධ මණිප්පදීප
සද්ධම්මහි සීහළපසිද්ධ පවත්තිපණ්ණෙ
සම්පාදනා කත්තු පදවිස්ස විසාරදස්ස
සම්බුද්ධ සාසන සුරක්ඛන තප්පරස්ස

12 නානා නිකායික මහා ගණවාචකස්ස
ආචෙර ධම්මරතනස්ස මහාසයස්ස
සිස්සො 'භිධම්ම විනයම්හි කතාභියොගො
තෙනෙව පණ්ඩිතවරෙන නියොජිතො 'හං

13 තස්සත්ථිකා 'ධිගතවාචනමග්ග 'මග්ගං
සබ්බං යථාසුත 'මහාපිය දීපයන්තො
ලඞ්කාය 'මාධුනික සොගත සජ්ජනාන
මත්ථාය සාසන චිරට්ඨිති 'මිච්ඡමානො

14 ධාතු කථාපකරණං වරධාතු භෙදං
සංවණ්ණියං සකනිරුත්ති නයානුරූපං
විත්ථාරතිස්සය සරූප 'මිමං අකාසිං
නිස්සායමෙ පටුතරා චරියානු භාවං

15 සම්බුද්ධරාජ පරිනිබ්බුතිතො 'පයාතෙ
වස්සම්හි කාම ගතිසාගර නෙපානසඞ්ඛෙ
වෙසාඛ පුණ්ණමියුතෙ කුජවාසරම්හි
ගන්ථොයථා රුචිතථා පරිනිට්ඨිතො 'යං

16 තථෙව පූරෙන්තු යථානුරූපං
පජාය සඞ්ඛාය සුභා මනොරථා
අහම්පි නිබ්බාන සුඛං ලභිස්සං
අනෙන පුඤ්ඤෙන මනාගතම්හි 'ති

පිට පේළ

ශුද්ධ පත්‍රය.

පිට	පේළි	අශුද්ධ	ශුද්ධ
2	26	ෂඩ්විඤ්ඤාණධාතු	ෂඩ්විඥානධාතු
5	5	අසඞ්ගහිතං	අසඞ්ගහිතං
6	15	සම්ප්‍රයුක්ත	සම්ප්‍රයුක්ත
6	25	ධාතුන්කෙතෙන්ද	ධාතූන්කෙතෙනක්
6	30	ශකලස	ශකලශ
7	16	නික්ඛිත්තතායං	නික්ඛිත්තතාඅයං
7	24	නික්ඛිත්තතායං	නික්ඛිත්තතාඅයං
7	29	ඡද්සතා	ඡද්ඝනා
7	33	කොතෙන්ද	කෙතෙකුන්ද
10	4	විඤ්ඤාණස්කන්ධ	විඥානස්කන්ධ
10	14	ස්කන්ධයින්	ස්කන්ධයකින්
10	17	නවරයන්?	නවරහුදයන්?
13	9	සොහණ	සොභන
13	17	සොහණ	සොභන
13	27	අඤ්ඤාතාවිඤ්ඤිය	අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රිය
14	1	ධම්මයො	ධර්මයන්
14	30	විඤ්ඤාණස්කන්ධ	විඥානස්කන්ධ
15	14	ගතවසඤ්ඤි	ගතවසඤ්ඤී
15	25	යුගල	යුගල
15	28	රූපයෝ	රූපයන්
16	30	සමතිස්	එකුන්තිස්
17	1	නිස්පන්න	නිෂ්පන්න
17	8	ජාතිබන්ධණ	ජාතිබන්ධන
19	22	ඒබලධම්මයෝද	ඒබලධර්මයන්ගේද
19	24	පඤ්චින්ද්‍රිය	පඤ්චේන්ද්‍රියයන්
20	13	සම්මිආජීව	සම්මාආජීව
20	23	සපෂිය	සපෂිය
23	17	සඤ්ඤාස්කන්ධ	සංඥාස්කන්ධ
25	14	තුන්වැදූරුම්වෙන්	තුන්වැදූරුම්වේ
25	24	තුන්වැදූරුම්වෙත්	තුන්වැදූරුම්වේ
27	12	ප්‍රශ්ණයක්	ප්‍රශ්නයක්
27	17	සඞ්ගහිතං	සඞ්ගහිතෙනා
28	7	අසඞ්ගහිතං	අසඞ්ගහිතෙනා
28	9	විකල්පාණියන්	විකල්පාණිය
27	8	ප්‍රශ්ණ	ප්‍රශ්න
28	10	සඤ්ඤාස්කන්ධ	සංඥාස්කන්ධ
28	12	සඞ්ගහිතං	සඞ්ගහිතෙනා
32	9	භෙදයට	භෙදයකා
32	1	එකමූලී	එකමූලී
41	31	ධාරයන්	ධාරෙයන්

පිට	පෙළ	අශුද්ධ	ශුද්ධ
45	24	සඞ්ගහිතං	සඞ්ගහිතානි
46	5	අසඞ්ගහිතං	අසඞ්ගහිතානි
46	6	සඞ්ගහිතංඑව	සඞ්ගහිතානිඑව
48	8	යතමොහු	යතමොහුන්
49	9	එතාදස	එකාදස
49	12	සලායතනං	සළායතනං
49	14	සලායතන	සළායතන
50	18	සලායතන	සළායතන
54	2	නෙවසඤ්ඤී	නෙවසඤ්ඤී
54	4	සඞ්ගහිතා	සඞ්ගහිතො
54	31	සඞ්ගහිතා	සඞ්ගහිතො
55	7	යනාදීන්	යනාදිය
55	26	සඞ්ගහිතො	සඞ්ගහිතං
56	1	නිද්දේශයෝද	නිද්දේශයන්ද
56	10	යනාදීන්	යනාදිය
59	19	හෙතුවෙව	හෙතුචෙව
63	3	සත්තරසධාතුහි	සත්තරසහිධාතුහි
70	19	විසජ්ජනාහොති	විසජ්ජනාහොති
70	27	සෙතායතන	සොතායතන
70	36	ස්පශීයතන	ස්පර්ශායතන
71	7	විසජ්ජනාහොති	විසජ්ජනාහොති
71	15	චක්ඛුධාතුහුවිසින්	චක්ඛුධාතූන්විසින්
71	24	ෂඩ්විඤ්ඤාණ	ෂඩ්විඥාන
71	35	විසජ්ජනා	විසජ්ජනා
72	14	යෙධම්ම	යෙධම්මා
72	18	ආයතනායතනීන්	ආයතන සඞ්ග්‍රහයෙහින්
72	25	විසජ්ජනාහොති	විසජ්ජනාහොති
80	5	නොහොත්	හෙවත්
80	28	සඞ්ග්‍රහකරණලද්දහුද්දයි;	සඞ්ග්‍රහකරණලද්දහුයයි
83	4	ඉන්ද්‍රියධර්මයෝ	ඉන්ද්‍රියධර්මයන්ගේ
83	4	අටදෙන	අටදෙනාගේ
84	8	පඤ්ඤින්ද්‍රිය	පඤ්චින්ද්‍රිය
84	12	එකසත්තකරාසි	එකසත්තකරාසි
85	8	නිද්දේශය	නිද්දේශය
85	9	චිත්තානුපරිවත්ති	චිත්තානුපරිවත්ති
85	10	චිත්තානුපරිවත්ති	චිත්තානුපරිවත්ති
87	13	පදමෙත්ථ	පදනෙත්ථ
77	13	උඩංපත	උඩංපුත
92	14	ශබ්දකෙතෙක්හා	ශබ්දකෙතෙකුන්හා
93	33	පරිවත්තීනි	පරිවත්තීනි

පිට	පෙළ	අශුද්ධ	ශුද්ධ
99	22	නිස්සාතිකෙහි	නිස්සාණිකෙසි
100	6	තථායතනා	තථායතන
100	8	ඛන්ධිකෙ	ඛන්ධිකො
100	11	භාසිතා	නභාසිතා
100	23	වෙච	ඉච්ච
100	12	නාමසරූපස්ස යනතැන,	නාමරූපස්සයි [illegible] යක්කොට ගතයුතුයි.
102	23	පඤ්චින්ද්‍රිය	පඤ්චින්ද්‍රිය
102	23	ඉද්ධිපාද	ඉද්ධිපාද
105	4	කොණෙක්	කොනෙක්
109	8	පදයෝ	පදයන්
110	4	නිරොධසච්ච	නිරොධසච්චං
110	7	කෙහිචි	කෙහිචි
112	37	විපාක	විපාක
117	28	ධම්මායතන	ධම්මායතනං
117	30	ජාතිජරා	ජාතිජරාච
118	7	එකූණවීසති	එකූනවීසති
118	22	නොලැබියයුත්තේයි	නොලැබේ
119	34	ධ්‍යානයයි	ධ්‍යානයයි
120	17	අනුපාදින්න අනුපාදානියාධම්මා සංකිලිට්ඨ අසංකිලෙසිකා ධම්මා යනතැන ත්‍රිකමාතෘකා වෙති "අනුපාදින්නඅනුපාදානියාධම්මා අසංකිලිට්ඨ අසං[illegible]ලෙ[illegible]" [illegible] කරගතයුතුයි	
120	21	(16) සොළොස්	(18) අටළොස්
121	29	ධාතුවහා	ධාතුහා
123	33	සම්පයුත්තො	සම්පයුත්තා
123	33	ලද්දේය	ලද්දිය
123	31	සම්පයුත්තො	සම්පයුත්තා
128	10	සකන්ධයක්හා	සකන්ධයන්හා
128	28	ෂඩ්විඥාණ	ෂඩ්විඥාන
133	13	වෙදනාත්‍රිකය	වෙදනාත්‍රිකය
133	19	ලද්දේදැයි	ලද්දහුදැයි
134	15	අනුපාදින්නානුපාදානියා	අනුපාදින්නඅනුපාදානියා
134	18	අනුපාදින්නුපාදානියා-	අනුපාදින්නඅනුපාදානියා
134	18	අරමුනුවන්නාවූ	අරමුණුනොවන්නාවූ
136	19	සැපියුතුවනලද්දහුය	සැපියුතුවන්නාහුය
137	9	කෙනෙක්තබා	කෙනෙකුන්තබා
139	12	අබ්භන්තරා	අන්තරා
140	3	පදනය	පදනුය
140	10	උපෙක්ඛිය	උපෙක්ඛින්ද්‍රිය
140	12	පිඹිදුනෙනෙහි	[illegible]
142	20	කෙනෙක්හා	කෙනෙකුන්හා

ශුද්ධ පත්‍රය.

පිට	පෙළ	අශුද්ධ	ශුද්ධ
142	22	කෙනෙතක්හා	කෙනෙකුන්හා
		මෙසේම "ධම්කොනෙකන්හා,, යන සෙසුතැන්වලද ධම්කෙනෙකුන්හා කියා යොදාගතයුතුයි.	
145	2	ධම්මායතන	ධම්මායතනං
145	3	වෙවාතිකෙ	වෙවචනිකෙ
159	16	සපියුතු	සැපියුතු
160	3	සැපියුතුවනලද්දෑහුයයි	සැපියුතුවන්නාහුයයි
163	2	සකාඛායකින්හා	සකාඛත්‍රයකින්හා
163	12	නිකමාතෘ	නිකමාතෘකා
163	38	ධම්යන්හා	ධර්මයන්හා
171	25	පදයො	පදතෙමේ
171	28	වන්නේනමුදු	වන්නාහුනමුදු
189	7	වෙදනත්‍රිකයෙහි	වේදනාත්‍රිකයෙහි
198	28	රූප	රූප
200	30	විපපයතතා	විප්පයුත්තා
201	7	සඞගහිතා	සඞ්ගහිතා
203	6	වි.ප.යුත්තා	විප්පයුත්තා
203	9	විචාර	විචාර
203	25	අපචයගාමිනි	අපචයගාමිනී
203	32	නෙවාචයගාමි	නෙවාචයගාමී
203	37	පණීතෙහි	පණීතෙහි
205	24	ධාතුහි	ධාතූහි
205	32	වි.පයුත්තා	විප්පයුත්තා
205	35	නකෙහිචි	නකෙහිචි
205	41	දසහායතනෙහි	දසහායතනෙහි
211	22	වෙෂමූලිකාදෙකය	වෙෂමූලිකදෙසිතය
212	39	අසඞගහිතා යනතැන "කතිහි අසඞ්ගහිතා යන්නු යටකීනයයි,, කියා යොදාගතයුතුයි.—	

මෙහි බොහෝතැන්වල විභත්ති විපරිණාම එකවචන බහුවචන විපරිණාමවශයෙන් අර්ථකියයුතුතන්හි එසේ අර්ථකීම වරදයයි නොසිතියයුතුයි අටුවාවබලා විශෙෂවිභාගදතයුතුයි.—

එසේම "සඞ්ගහිතා,, යනාදී තැන්වලද කර්මකාරකයෙන් අර්ථකියයුතුවාක්මෙන් පෙනීයනනමුත් භාවකාරකයෙන් අර්ථකීම වරදයයි නොසිතියයුතුයි එයද අටුවාවටඅනුව තේරුම්ගතයුතුයි.—

නයමාතිකා (3) චතුත්ථනයමාතිකා (4) පඤ්චම (5) ඡට්ඨම (6) සත්තම (7) අට්ඨම (8) නවම (9) දසම (10) එකාදසම (11) ද්වාදසම (12) තෙරසම (13) චුද්දසම (14) නයමාතෘකා යන මොවුන්ගේවශයෙන් තුදුස්වැදෑරුම්වෙත්, ඒතුදුස්වැදෑරුම් මාතෘකාවන්අතුරෙන් පඨම නයමාතෘකාව පළමුකොට වදරණලදී, හේකෙසේයත්?

(1) "සඞ්ගහො අසඞ්ගහො" යනුයි එහිඅර්ථ කවරයත්? සඞ්ගහො, කෙතෙක්ස්කන්ධ කෙතෙක්ආයතන කෙතෙක්ධාතූන් කරණකොටගෙණ සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේදැයි (යන ප්‍රශ්නයෙහි මෙපමණස්කන්ධ මෙපමණආයතන මෙපමණධාතූන් කරණකොටගෙණ සඞ්ග්‍රහ කරණලද්දේයයි විසඳියයුත්තේයි) අසඞ්ගහො, කෙතෙක්ස්කන්ධ කෙතෙක්ආයතන කෙතෙක්ධාතූන් කරණකොටගෙණ සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේදැයි (යනප්‍රශ්නයෙහි මෙපමණස්කන්ධ මෙපමණ ආයතන මෙපමණධාතූන් කරණකොටගෙණ සඞ්ග්‍රහනොකරණ ලද්දේයයි විසඳියයුතුයි) මෙසේ පඨමනයමාතෘකාව දක්වා තදනන්තරව ද්‍විතීයනයමාතෘකාව වදාරණලදී. හේකෙසේයත්?

(2) "සඞ්ගහිතෙන අසඞ්ගහිතං" යනුයි, එහිඅර්ථ කවරයත්? සඞ්ගහිතෙන, චක්ඛායතනාදී ආයතනතෙමේ ස්කන්ධවශයෙන් සඞ්ග්‍රහ කරණලදුව; අසඞ්ගහිතං, ආයතනධාතූන්කරණකොටගෙණ සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දාවූ චක්ඛායතනවර්ජිතවූ (27) සත්විසිරූපාදිය; අසංගහිතං, කෙතෙක් ස්කන්ධ කෙතෙක් ආයතන කෙතෙක් ධාතූන් කරණකොටගෙණ සඞ්ග්‍රහනොකරණ ලද්දේදැයි (යනප්‍රශ්නයෙහි මෙතෙක්ස්කන්ධ මෙතෙක්ආයතන මෙතෙක්ධාතූන්ගෙන් සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේයයි) විසඳියයුතුයි (නොහොත්) සඞ්ගහිතෙන, චක්ඛුර්විඥානධාතුආදිය ස්කන්ධආයතනධාතූන්ගෙන්ම සඞ්ග්‍රහකරණලදුව; අසඞ්ගහිතං, ධාතුවශයෙන් සංග්‍රහනොකරණලද්දාවූ චක්ඛුර්විඥානධාතුව වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ ශ්‍රෝත්‍රවිඥානධාතුආදිය; අසඞ්ගහිතං, කෙතෙක්ස්කන්ධ කෙතෙක්ආයතන කෙතෙක්ධාතූන්ගෙන් සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දේදැයි (යනප්‍රශ්නයෙහි මෙතෙක්ස්කන්ධ මෙතෙක්ආයතන මෙතෙක්ධාතූන්ගෙන් සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේයයි විසර්ජනා කටයුතුයි.

ද්‍විතීයනයමාතෘකාවට අනතුරුව තෘතීයනයමාතෘකාව වදාරණලදී, හේකෙසේයත්? "අසඞ්ගහිතෙන සඞ්ගහිතං" යනුයි, එහි අර්ථ කෙසේයත්?

(3) අසඞ්ගහිතෙන, වේදනාස්කන්ධාදිය ස්කන්ධවශයෙන්ම සඞ්ග්‍රහනොකරණලදුව; සඞ්ගහිතං, ආයතනධාතුවශයෙන් සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාවූ සංඥා සංස්කාර සොළොස් සූක්ෂ්මරූපනිර්වාණාදී ධර්මය; සඞ්ගහිතං, කෙතෙක්ස්කන්ධ කෙතෙක්ආයතන කෙතෙක්ධාතූන්ගෙන් සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේදැයි (යන ප්‍රශ්නයෙහි මෙතෙක්ස්ක

න්ධ මෙතෙක් ආයතන මෙතෙක්ධාතූන්ගෙන් සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයයි විසර්ජනාකටයුතුයි)
තතියනයමාතෘකාවට අනතුරුව චතුර්ථනයමාතෘකාවවදාරණලදී. කෙසේයත්?

(4) "සඞ්ගහිතෙන සඞ්ගහිතං,, යනුයි එහිඅර්ථකෙසේයත්? සඞ්ගහිතෙන, සමුදයසත්‍යාදිය සකන්ධ ආයතනධාතුවශයෙන් සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාවූ සමුදයසත්‍ය වර්ජිතවූ (49) එකුන්පණස් ප්‍රකාරවූ සංස්කාරසකන්ධයෙහි ඇතුලත්වූ ධර්මයන්විසින් සඞ්ග්‍රහකරණලදුව; සඞ්ගහිතං, සකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන් සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාවූ සමුදයසත්‍යාදිය; සඞ්ගහිතං, කෙතෙක් සකන්ධ ආයතනධාතූන්ගෙන් සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේදැයි (යන ප්‍රශ්නයෙහි මෙතෙක්සකන්ධ මෙතෙක් ආයතන මෙතෙක්ධාතූන්ගෙන් සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයයි විසදියයුතුයි) (සඞ්ගහිතං, යනු සරූපෙකශෙෂසමාසයි. ඒකශෙෂකරණලද අර්ථයන් උධරණයකොට අර්ථබිණියයුතුයි)

චතුර්ථනයමාතෘකාවට අනතුරුව පඤ්චමනයමාතෘකාව වදාරණලදී. කෙසේයත්?

(5) "අසඞ්ගහිතෙන අසඞ්ගහිතං,, යනුයි එහිඅර්ථකවරයත්? අසඞ්ගහිතෙන, රූපසකන්ධාදීන්ගේ වශයෙන් සකන්ධ ආයතන ධාතූන්කරණකොටගෙණ සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දාවූ විඥානසකන්ධාදියවිසින්; අසඞ්ගහිතං, සකන්ධ ආයතන ධාතූන්කරණකොටගෙණ අසඞ්ගෘහීතවූ රූපවෙදනා සඤ්ඤා සංස්කාර නිර්වාණාදිය; අසඞ්ගහිතං, කෙතෙක්සකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන් අසඞ්ගෘහීතදැයි (යන ප්‍රශ්නයෙහි මෙතෙක්සකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන් අසඞ්ගෘහීතයයි විසර්ජනා කටයුතුයි)

පඤ්චමනයමාතෘකාවට අනතුරුව ඡඨමනයමාතෘකාව වදාරණලදී. කෙසේයත්?

(6) "සම්පයොගො විප්පයොගො,, යනුයි එහිඅර්ථකවරයත්? සම්පයොගො, කෙතෙක්සකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන් සම්ප්‍රයොගවනලද්දේදැයි (යන ප්‍රශ්නයෙහි මෙතෙක් සකන්ධ ආයතනධාතූන්ගෙන් සම්ප්‍රයොගවනලද්දේයයි විසර්ජනා කටයුතුයි) විප්පයොගො, කෙතෙක්සකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන් විප්‍රයොගවනලද්දේදැයත්? (මෙතෙක් සකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන් විප්‍රයෝගවනලද්දේයයි විසර්ජනා කටයුතුයි)

ඡඨමනයමාතෘකාවට අනතුරුව සත්තමනයමාතෘකාව වදාරණලදී. කෙසේයත්?

(7) "සම්පයුත්තෙන විප්පයුත්තං,, යනුයි එහිඅර්ථකවරයත්? සම්පයුත්තෙන, සතරසම්ප්‍රයොගලක්ෂණයෙන් යුත්තවූ ධර්මයන්

හාසංග; විප්පයුත්තං, විප්‍රයුක්තවූධර්මතෙමේ; විප්පයුත්තං, කෙතෙක් සකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන් විප්‍රයුක්තවනලද්දේදැයි (යන ප්‍රශ්නයෙහි මෙපමණ සකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන් විප්‍රයුක්තවනලද්දේයයි විසර්ජනා කටයුතුයි)

සත්තම නයමාතෘකාවට අනතුරුව අෂ්ටම නයමාතෘකාව වදරණලදී. ඒ කෙසේයත්?

(8) "විප්පයුත්තෙන සම්පයුත්තං,, යනුයි (එහි අර්ථකවරයත්) විප්පයුත්තෙන, විප්‍රයුක්තවූ ධර්මයහාසමග; සම්පයුත්තං, සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන්යුක්තවූ ධර්මතෙමේ; සම්පයුත්තං, කෙතෙක්සකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන් සම්ප්‍රයෝගවනලද්දේදැයි (යන ප්‍රශ්නයෙහි "නත්ථි,,යන ප්‍රතිෂේධාර්ථයෙන් විසර්ජනා කටයුතුයි) අෂ්ටමනයමාතෘකාවට අනතුරුව නවමනයමාතෘකාව වදරණලදී. ඒ කෙසේයත්?

(9) "සම්පයුත්තෙන සම්පයුත්තං,, යනුයි-එහිඅර්ථකවරයත්? සම්පයුත්තෙන, සතරසම්ප්‍රයෝගලක්ෂණයෙන් යුක්තවූ ධර්මයහා සංග; සම්පයුත්තං, සතරසම්ප්‍රයොගලක්ෂණයෙන් සැපියුතුවූ ධර්ම තෙමේ; සම්පයුත්තං, කෙතෙක් සකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන් සම්ප්‍රයෝගවනලද්දේදැයි (යන ප්‍රශ්නයෙහි මෙපමණ සකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන් සම්ප්‍රයොගවනලද්දේයයි විසර්ජනා කටයුතුයි) නවම නයමාතෘකාවටඅනතුරුව දසම නයමාතෘකාව වදරණලදී. ඒ කෙසේයත්?

(10) "විප්පයුත්තෙන විප්පයුත්තං,,යනුයි එහිඅර්ථකවරයත්? විප්පයුත්තෙන, සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් නොයෙදුනාවූ ධර්මයහාසංග; විප්පයුත්තං, විප්‍රයුක්තවූධර්මතෙමේ; විප්පයුත්තං, කෙතෙක්සකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන් විප්‍රයුක්තවනලද්දේදැයි (යනප්‍රශ්නයෙහි මෙපමණසකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන් විප්‍රයුක්තවනලද්දේයයි විසර්ජනා කටයුතුයි) දසම නයමාතෘකාවට අනතුරුව ඒකාදසම නයමාතෘකාව වදරණලදී. ඒ කෙසේයත්?

(11) "සඞ්ගහිතෙන සම්පයුත්තංවිප්පයුත්තං,,යනුයි එහිඅර්ථකවරයත්? සඞ්ගහිතෙන, සකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන් සංග්‍රහකරණලදුව; සම්පයුත්තං, කෙතෙක්සකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන් සම්ප්‍රයුක්තවනලද්දේදැයි (යන ප්‍රශ්නයෙහි මෙපමණසකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන් සම්ප්‍රයෝගවනලද්දේයයි කියාද; විප්පයුත්තං, කෙතෙක්සකන්ධ ආයතනධාතූන්ගෙන් විප්‍රයුක්තවනලද්දේදැයි (යනප්‍රශ්නයෙහි මෙපමණ සකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන් විප්‍රයුක්තවනලද්දේයයි විසර්ජනාකටයුතුයි) ඒකාදසම නයමාතෘකාවට අනතුරුව ද්වාදසම නයමාතෘකාව වදරණලදී. ඒ කෙසේයත්?

(12) "සම්පයුත්තෙනසඞ්ගහිතං අසඞ්ගහිතං,, යනුයි එහිඅර්ථ කවරයත්? සම්පයුත්තෙන, සතරසම්ප්‍රයෝගලක්ෂණයෙන් සම්ප්‍රයුක්තවනලද්දුව; සඞ්ගහිතං, කෙතෙක් සකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන් සඞ්ග්‍රහවනලද්දේදැයි (යන ප්‍රශ්නයෙහි මෙපමණසකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන් සඞ්ග්‍රහවනලද්දේයයි කියාද, අසඞ්ගහිතං, කෙතෙක්සකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන් සඞ්ග්‍රහනොවනලද්දේදැයි (යන ප්‍රශ්නයෙහි මෙපමණ සකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන් සඞ්ග්‍රහනොවනලද්දේයයි කියාද මෙසේවිසර්ජනා කටයුතුයි) මාදසම නය මාතෘකාවට අනතුරුව තෙරසම නයමාතෘකාව වදාරණලදී. හේකෙසේයත්?

(13) "අසඞ්ගහිතෙන සම්පයුත්තං විප්පයුත්තං,,යනුයි එහිඅර්ථ කවරයත්? අසඞ්ගහිතෙන, සකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන් සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දුව; සම්පයුත්තං, කෙතෙක් සකන්ධ ආයතනධාතූන්ගෙන් සම්ප්‍රයුක්තවනලද්දේදැයි (යන ප්‍රශ්නයෙහි මෙපමණ සකන්ධ ආයතනධාතූන්ගෙන් සම්ප්‍රයුක්තවනලද්දේයයි කියාද; විප්පයුත්තං, කෙතෙක් සකන්ධ ආයතනධාතූන්ගෙන් විප්‍රයුක්තවනලද්දේදැයි (යන ප්‍රශ්නයෙහි මෙතෙක් සකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන් විප්‍රයුක්තවනලද්දේයයි කියාද විසර්ජනා කටයුතුයි) තෙරසම නයමාතෘකාවටඅනතුරුව චුද්දසම නයමාතෘකාව වදාරණලදී. හේකෙසේයත්?

(14) "විප්පයුත්තෙනසඞ්ගහිතං අසඞ්ගහිතං,, යනුයි—එහිඅර්ථ කවරයත්? විප්පයුත්තෙන, විප්‍රයුක්තවනලද්දුව; සඞ්ගහිතං, කෙතෙක් සකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන්සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේදැයි(යන ප්‍රශ්නයෙහි මෙපමණ සකන්ධ ආයතනධාතූන්ගෙන් සඞ්ග්‍රහවනලද්දේයයි· කියාද; අසඞ්ගහිතං, කෙතෙක් සකන්ධ ආයතනධාතූන්ගෙන් සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේදැයි (යන ප්‍රශ්නයෙහි මෙපමණ සකන්ධ ආයතන ධාතූන්ගෙන් සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේයයි කියාද විසර්ජනාකටයුතුයි)——

ඉති(චුද්දසහිපදෙහි) මෙසේමේ උක්තප්‍රකාර තුදුස්පදයකින් (නික්ඛිත්තා) තබනලද්දාවූ (අයං) මේතොමෝ (නයමාතිකා) නයමාතෘකානම් වන්නීය——

ඒ නයමාතෘකාවට අනතුරුව අබ්භන්තරමාතෘකාව වදාරණලදී. ඒඅබ්භන්තරමාතෘකාතොමෝද ඛන්ධාදිඋද්දේසය එස්සසත්ත කරාදිඋද්දේසය යනමොවුන්ගේවශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ. ඒදෙවැදෑරුම් උද්දේසයන්අතුරෙන් ඛන්ධාදිඋද්දේසය පළමුකොට වදාරණලදී. ඒඛන්ධාදිඋද්දේසයද ඛන්ධඋද්දේසය ආයතනඋද්දේසය ධා

තුඋද්දෙසය සච්චඋද්දෙසය ඉන්ද්‍රියඋද්දෙසය පටිච්චසමුප්පාදඋද්දෙ
සය සතිපට්ඨානඋද්දෙසය සම්මප්පධානඋද්දෙසය ඉද්ධිපාදඋද්දෙසය
ඣානඋද්දෙසය අප්පමඤ්ඤඋද්දෙසය පඤ්චින්ද්‍රියඋද්දෙසය පඤ්ච
බලඋද්දෙසය බොජ්ඣඞ්ගඋද්දෙසය මග්ගඞ්ගඋද්දෙසය යනමො
වුන්ගේවශයෙන් (15) පසළොස් වැදෑරුම්වේ ඒපසළොස්වැදෑරුම්
උද්දෙසයන්අතුරෙන් ඛන්ධඋද්දෙසය පළමුකොට වදරණලදී—
හේකෙසේයත්? "පඤ්චක්ඛන්ධා,, යනුයි ඊටඅනතුරුව "අට්ඨාරසධා
තුයො,, යනුවෙන් ධාතුඋද්දෙසයද "චත්තාරිසච්චානි,,යනුවෙන්
සච්චඋද්දෙසයද "බාවීසතින්ද්‍රියානි,, යනුවෙන් ඉන්ද්‍රියඋද්දෙසයද
"පටිච්චසමුප්පාදෙ,,යනුවෙන් පටිච්චසමුප්පාදඋද්දෙසයද "චත්තා
රොසතිපට්ඨානා,, යනුවෙන් සතිපට්ඨානඋද්දෙසයද "චත්තාරො
සම්මප්පධානා,, යනුවෙන් සම්මප්පධානඋද්දෙසයද "චත්තාරොඉ
ද්ධිපාද,, යනුවෙන් ඉද්ධිපාදඋද්දෙසයද "චත්තාරිඣානානි,, යනු
වෙන් ඣානඋද්දෙසයද "චතස්සො අප්පමඤ්ඤයො,, යනුවෙන්
අප්‍රමාණ්‍යඋද්දෙසයද "පඤ්චින්ද්‍රියානි,, යනුවෙන් පඤ්චින්ද්‍රියඋද්දෙ
සයද "පඤ්චබලානි,, යනුවෙන් පඤ්චබලඋද්දෙසයද"සත්තබො
ජ්ඣඞ්ගානි,, යනුවෙන් සප්තබොධ්‍යඞ්ගඋද්දෙසයද "අරියො
අට්ඨඞ්ගිකොමග්ගො,, යනුවෙන් ආර්‍ය්‍යඅෂ්ටාඞ්ගිකමාර්ගී උද්දෙසය
දැයි පසළොස්වැදෑරුම් උද්දෙසකෙණෙක් වදරණලද්දහුය මෙසේ
ඛන්ධාදිඋද්දෙසයවදරා තදනන්තරව ඵස්සසත්තකරාසිඋද්දෙසය වද
රණලදී හේකෙසේයත්?

"ඵස්සො, වෙදනා, සඤ්ඤා, චෙතනා, චිත්තං, අධිමොක්ඛො,
මනසිකාරො,, යනුයි-එහිඅර්ථකවරයත්? පඤ්චක්ඛන්ධා, පඤ්චප්‍ර
කාරවූ ස්කන්ධකෙණෙක්ද,ද්වාදසායතනානි, දොළොස්ප්‍රකාරවූ ආය
තනකෙණෙක්ද; අට්ඨාරසධාතුයො, අටළොස්ධාතු කෙණෙක්ද;
චත්තාරිසච්චානි, සතරවැදෑරුම්වූ සත්‍යකෙණෙක්ද; බාවීසතින්ද්‍රි
යානි, දෙවිසිවැදෑරුම්වූ ඉන්ද්‍රියකෙණෙක්ද; පටිච්චසමුප්පාදෙ, පටි
ච්චසමුප්පාද ධර්මකෙණෙක්ද; චත්තාරො, සතරවැදෑරුම්වූ; සති
පට්ඨානා, සිවටත්කෙණෙක්ද; චත්තාරො, සතරාකාරවූ; ඉද්ධි
පාද, ඉර්ධිපාදකෙණෙක්ද, චත්තාරි, සතරාකාරවූ; ඣානානි,
ධ්‍යානකෙණෙක්ද;චතස්සො, සතරාකාරවූ; අප්පමඤ්ඤයො, අප්‍ර
මාණ්‍ය ධර්මකෙණෙක්ද; පඤ්චින්ද්‍රියානි, ශ්‍රද්ධාදිපඤ්චින්ද්‍රිය ධර්මකෙ
ණෙක්ද; පඤ්චබලානි, ශ්‍රද්ධාදිපඤ්චබල ධර්මකෙණෙක්ද; සත්ත,
සප්තප්‍රකාරවූ; බොජ්ඣඞ්ගානි, බොධ්‍යංගකෙණෙක්ද; අරියො,
උතුම්වූ; (නොහොත්) පවිත්‍රවූ (හෙවත්)කෙලසකාලුෂ්‍යයෙන්පහවූ
අට්ඨඞ්ගිකො, අංගඅටකින්යුක්තවූ (නොහොත්) අංගඅටකින්සම්පූ
ර්ණවූ; මග්ගො,මාර්ගයෙක්ද; ඵස්සො, ස්පර්ශයද; වෙදනා, වෙද

නාවද, සඤ්ඤා,සංඥාවද; චෙතනා, චෙතනාවද; චිත්තං, සිතද;
අධිමොක්ඛො, අධිමොක්ෂයද; මනසිකාරො ඉති, මනසිකාරයදැයි
යන; පඤ්චවීසාධිකෙහි, පස්විස්සක්අධිකකොට ඇත්තාවූ; පදස
තෙහි, පදසියයකින්; නික්ඛිත්තාති, තබනලද්දවූ; අයං, මේමා
තෘකාතොමෝ (අබ්භන්තර මාතෘකා නම් වන්නීයයිදතයුතුයි) අබ්භ
න්තරමාතෘකාවට අනතුරුව නයමුඛමාතෘකාව වදුරණලදී හේ
කෙසේයත්?

“තීහි සඞ්ගහො, තීහි අසඞ්ගහො, චතූහි සම්පයොගො,චතූහි
විප්පයොගො,, යනුයි එහිඅර්ථකවරයත්? තීහි, තුන්වැදෑරුම් සක
න්ධ ආයතන ධාතුන්කරණකොටගෙණ; සඞ්ගහො, සඞ්ග්‍රහක්‍රමයද;
තීහි, තුන්වැදෑරුම් සකන්ධායතන ධාතුන් කරණකොටගෙණ;
අසඞ්ගහො, අසඞ්ග්‍රහක්‍රමයද; චතූහි, වෙදනා සංඥා සංස්කාර විඤ්ඤා
ණයන සතරවැදෑරුම්වූ නාමස්කන්ධයන්හා සමග; සම්පයොගො,
සම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන්යුක්තවූ ක්‍රමයද; චතූහි, යථොක්ත සත
රාකාර නාමස්කන්ධයන්හාසමග; විප්පයොගො, විප්‍රයෝගක්‍රමයදැයි,
ඉති, මෙසේ; චතූහිපදෙහි, සතරපදයකින්; නික්ඛිත්තායං, තබ
නලද්දවූ මේමාතෘකාතොමෝ; නයමුඛමාතිකා, නයමුඛමාතෘකා
නම්වන්නීය (මෙසේ නයමුඛමාතෘකාව වදුරා තදනන්තරව
ලක්ඛණමාතෘකාව වදුරණලදී. හේකෙසේයත්)

“සභාගොවිසභාගො,, යනුයි එහිඅර්ථකෙසේයත්? සභාගො,
සම්ප්‍රයොග ක්‍රමයහා සංග්‍රහක්‍රමය යනමොවුන්හා යෙදෙන්නාවූල
ක්ෂණයද; විසභාගො, සම්ප්‍රයොගක්‍රමයටහා සංග්‍රහක්‍රමයටද නුසු
දුසුවූ ලක්ෂණයෙක්දැයි; ඉති, මෙසේ; වීහිපදෙහි, දෙපදයකින්; නි
ක්ඛිත්තායං, තබනලද මේමාතෘකාතොමෝ; ලක්ඛණමාතිකා, ල
ක්ෂණ මාතෘකා නම් වන්නීය ලක්ෂණමාතෘකාවට අනතුරුව බාහිර
මාතෘකාව දෙසනාකරවදුරණලදී හේකෙසේයත්?

“සබ්බාපි ධම්මසඞ්ගණී ධාතුකථාය මාතිකා,,යනුයි එහිඅර්ථකව
රයත්) සබ්බාපි, සියලුම; ධම්මසඞ්ගණී, දම්සඟුණුපවිරුණෙහි
දේසනාකළාවූ තිකදුකමාතෘකාතොමෝ; ධාතුකථාය, මේධාතු
කථාප්‍රකරණයාගේ; මාතිකා, මාතෘකානම්වන්නීය; ඉති, මෙසේ;
ඡසට්ඨිතිකපදානිච, තිකමාතෘකාවෙහි වදාළාවූ (66) සසැටපදකො
නෙක්ද; වෙදුකපදසතානිච, දුකමාතෘකාවෙහි වදාළාවූ දෙසියපද
කොනෙක්ද; සංඛිපිත්වා, සංක්ෂෙපකොට (හෙවත් හකුළුවා) නික්ඛි
ත්තායං, තබනලදමේමාතෘකාතොමෝ; බාහිරමාතිකා, බාහිරමා
තෘකානම් වන්නීය

“පඤ්චක්ඛන්ධා වාද්වාදසායතනානි,, යනාදීන් දේසනාකරවදුර
ණලද්දවූ අබ්භන්තරමාතෘකා පාළිපදයන් අතුරෙන් “පඤ්චක්ඛ

ඛා,, යනාදීන් ලැබියයුතුවූ පඤ්චස්කන්ධයෝනම් රූපස්කන්ධ වේදනාස්කන්ධ සඤ්ඤාස්කන්ධ සංස්කාරාස්කන්ධ විඤ්ඤාණාස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ පඤ්චස්කන්ධයෝයි ඒපඤ්චස්කන්ධයන් අතුරෙන් (28) අටවිසිරූපය රූපස්කන්ධනම් ඒරූපස්කන්ධය වනාහි එකමරූපස්කන්ධයකින්හා චක්ඛායතන සොතායතන ඝාණායතන ජිව්හායතන කායායතන රූපායතන සද්දායතන ගන්ධායතන රසායතන ඵොට්ඨබ්බායතන ධම්මායතනසඞ්ඛ්‍යාතවූ එකොළොස් ආයතනයකින්ද චක්ඛුධාතු සොතධාතු ඝාණධාතු ජිව්හාධාතු කායධාතු රූපධාතු සද්දධාතු ගන්ධධාතු රසධාතු ඵොට්ඨබ්බධාතු ධම්මධාතු සඞ්ඛ්‍යාතවූ එකොළොස් ධාතුවකින්ද සඞ්ගෘහීතයි අවශේෂවූ වේදනාස්කන්ධ සඤ්ඤාස්කන්ධ සංඛාරාස්කන්ධ විඤ්ඤාණාස්කන්ධ සංඛ්‍යාතවූස්කන්ධ සතරකින්ද මනායතනසඞ්ඛ්‍යාතවූ එකම ආයතනයකින්ද චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු සොතවිඤ්ඤාණධාතු ඝාණවිඤ්ඤාණධාතු ජිව්හාවිඤ්ඤාණධාතු කායවිඤ්ඤාණධාතු මනොධාතුසඞ්ඛ්‍යාතවූ සප්තවිඤ්ඤාණ ධාතුවකින්ද අසඞ්ගෘහීතයි වේදනාචෛතසිකතෙමේ වේදනාස්කන්ධනම් ඒවේදනාස්කන්ධය වේදනාස්කන්ධසංඛ්‍යාතවූ එකමස්කන්ධයකින්හා ධම්මායතනසංඛ්‍යාතවූ එකමායතනයකින්ද ධම්මධාතුසංඛ්‍යාතවූ එකමධාතුවකින්ද සඞ්ගෘහීතයි. අවශිෂ්ටවූ රූපස්කන්ධ සංඥාස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධ විඤ්ඤාණාස්කන්ධ සංඛ්‍යාතවූ සතරස්කන්ධයකින්හා ඖදාරිකායතන දසය මනායතනය යන එකොළොස් ආයතනයකින්ද ඖදාරික ධාතුදසය සප්තවිඤ්ඤාණධාතුය යන සතළොස්ධාතුවකින්ද අසඞ්ගෘහීතයි. සංඥාචෛතසිකතෙමේ සංඥාස්කන්ධසංඛ්‍යාතවූ එකමස්කන්ධයකින්හා ධම්මායතනසංඛ්‍යාතවූ එකම්ආයතනයකින්ද ධම්මධාතුසංඛ්‍යාත එකමධාතුවකින්ද සඞ්ගෘහීතයි. අවශේෂවූ සතරස්කන්ධයකින්හා එකොළොස් ආයතනයකින්ද සතළොස් ධාතුවකින්ද සඞ්ගෘහීතයි—වේදනාසංඥාවන්ගෙන් අවශිෂ්ටවූ (50) සම්පණස්චෛතසිකතෙම එකමසංස්කාරස්කන්ධයකින්ද එකමධම්මායතනයෙන්හා එකමධම්මධාතුවකින්ද සඞ්ගෘහීතයි-අවශිෂ්ටවූ සතරස්කන්ධයෙන්හා එකොළොස් ආයතනයකින්ද සතළොස් ධාතුවකින්ද අසඞ්ගෘහීතයි--(89) එකුන්අනූවක්චිත්තය එකමවිඤ්ඤාණස්කන්ධයකින්හා එකම ආයතනයකින්ද චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු සොතවිඤ්ඤාණධාතු ඝාණවිඤ්ඤාණධාතු ජිව්හාවිඤ්ඤාණධාතු කායවිඤ්ඤාණධාතු මනොධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතු සඞ්ඛ්‍යාතවූ සප්තවිඤ්ඤාණධාතුවකින්ද සඞ්ගෘහීතයි—අවශේෂවූ සතර ස්කන්ධයකින්හා එකොළොස් ආයතනයකින්ද සතළොස්ධාතුවකින්ද අසඞ්ගෘහීතයි——

“ද්වාදසායතනානි,, යනපදයෙහි දොළොස් ආයතනයෝනම් චක්ඛායතන සොතායතන ඝාණායතන ජිව්හායතන කායායතන රූපායතන ශබ්දායතන ගන්ධායතන රසායතන ඵොට්ඨබ්බායතන මනායතන ධර්මායතන යනමොවුන්ගේවශයෙන් දොළොස්වැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙත් චක්ෂුඃප්‍රසාදය චක්ඛායතනනයි ඒ චක්ෂුඃප්‍රසාදසඞ්ඛ්‍යාතවූ චක්ඛායතනය රූපස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ එකම ස්කන්ධයකින්හා චක්ඛායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ එකම ආයතනයකින්ද චක්ඛුධාතුසඞ්ඛ්‍යාතවූ එකම ධාතුවකින්ද සංගෘහීතනයි අවශේෂවූ වේදනා සඤ්ඤා සඞ්ඛාර විඤ්ඤාණයන සතරස්කන්ධයෙන්හා චක්ඛායතනවර්ජිතවූ ඖදරිකායතන නවයකින්ද මනායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ එකමආයතනයකින්ද ධර්මධාතුසඞ්ඛ්‍යාත එකමධාතුවකින්ද චක්ඛුධාතුවර්ජිතවූ ඖදරිකධාතුනවයකින්හා සප්තවිඤ්ඤාණ ධාතුවකින්ද අසඞ්ගෘහිතනයි.

ශ්‍රොත්‍රප්‍රසාදතෙමේ ශ්‍රොත්‍රායතනනම්වේ ඒශ්‍රොත්‍රායතනය රූපස්කන්ධසඞ්ඛ්‍යාතවූ එකමස්කන්ධයකින්හා ශ්‍රොත්‍රායතනසඞ්ඛ්‍යාතවූ එකමආයතනයකින්ද ශ්‍රොත්‍රධාතුසඞ්ඛ්‍යාත එකමධාතුවකින්ද සඞ්ගෘහීතනයි, අවශිෂ්ටවූ (4) සතරස්කන්ධයකින්හා (11) එකොළොස් ආයතනයකින්ද (17) සතළොස්ධාතුවකින්ද අසඞ්ගෘහීතනයි.

ඝ්‍රාණප්‍රසාදතෙමේ ඝ්‍රාණායතනනම්වේ ඒඝ්‍රාණප්‍රසාදය රූපස්කන්ධසඞ්ඛ්‍යාත එකමස්කන්ධයකින්හා ඝ්‍රාණායතනසඞ්ඛ්‍යාත එකමආයතනයකින්ද ඝ්‍රාණධාතුසඞ්ඛ්‍යාත එකමධාතුවකින්ද සංගෘහිතනයි, අවශිෂ්ටවූ සතරස්කන්ධයකින්හා ආයතන එකොළොසකින්ද ධාතුසතළොසකින්ද අසංගෘහිතනයි.

ජිව්හාප්‍රසාදය ජිව්හායතනනම්වෙයි කායප්‍රසාදය කායායතන නම්වෙයි සෙසුක්‍රමයෝ චක්ඛායතනයට කීනයින් යොදගතයුතුයි.

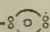
රූපාලම්බණය රූපායතනනයි ඒරූපායතනය රූපස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාත එකමස්කන්ධයකින්හා රූපායතනසඞ්ඛ්‍යාත එකමආයතනයකින්ද රූපධාතුසඞ්ඛ්‍යාත එකමධාතුවකින්ද සංගෘහිතනයි, අවශිෂ්ටවූ සතරස්කන්ධයකින්හා එකොළොස් ආයතනයකින්ද සතළොස්ධාතුවකින්ද අසංගෘහිතනයි, ශබ්දාලම්බණය ශබ්දායතනනයි ඒශබ්දාලම්බණය යටකීනයින් දතයුතුයි ගන්ධාලම්බණය ගන්ධායතනයි රසාලම්බණය රසායතනනයි සෙසුසංග්‍රහ අසංග්‍රහක්‍රමය ඡවික්

නාමිත්‍ද නයතනී. සර්වඥහෙජෝ විෂයොසඞ්ඛ්‍යාත භූතභූය ඓරාෂ්ඨිපාලු ලිං කතාවලවී, ඒ ඓරාෂ්ඨපාල පිළිණ ඓරාෂ්ඨපාසනාසි, සෙස්සසංකී භාසින් දතයුතුසි, සකුන් අනුප්වත්විත්නාය මනායතනයී, ඒමිනායතන නාය විඤ්ඤාණස්කන්ධසඞ්ඛ්‍යාත එකාමිස්කන්ධයකින්හා මනායතන සඞ්ඛ්‍යාත එකාආයතනයකින්ද චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු සොතවිඤ්ඤාණධාතු ඝාණවිඤ්ඤාණධාතු ජිව්හාවිඤ්ඤාණධාතු කායවිඤ්ඤාණධාතු මනොධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතුයයි සප්තධාතුවකින්ද සංග්‍රහිතයි, අවශෙෂවූ සතරස්කන්ධයකින්හා එකොළොස්ආයතනයකින්ද එකොළොස්ධාතුවකින්ද අසංග්‍රහිතයි, දෙපණස්චෛතසිකය සොළොස් සූක්ෂ්මරූපය නිර්වාණය යනමේ නොයෙක් ධර්මයෝ ධර්මායතනනාමවේ. ධර්මායතනයෙහි නිර්වාණධර්මය ස්කන්ධවිනිර්මුක්තයි රූපස්කන්ධ වෙදනාස්කන්ධ සංඥාස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාත ස්කන්ධසතරයකින්හා ධර්මායතනසඞ්ඛ්‍යාත එකාආයතනයකින්ද ධර්මධාතුසඞ්ඛ්‍යාත එකාධාතුවකින්ද සංග්‍රහිතයි, අවශෙෂවූ එකාස්කන්ධයකින්හා එකොළොසආයතනයකින්ද සත්ළොස්ධාතුවකින්ද අසංග්‍රහිතයි, මේ "ධම්මායතනන්ති" යනපදයෙහි විභාගයයි.

———— ◌ ————

"අෂ්ටාදසධාතුයො" යනපාඨයෙහි අටළොස්ධාතුහුනම් කවරයත්? චක්ඛුධාතු සොතධාතු ඝාණධාතු ජිව්හාධාතු කායධාතු රූපධාතු සද්දධාතු ගන්ධධාතු රසධාතු ඵොට්ඨබ්බධාතු චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු සොතවිඤ්ඤාණධාතු ඝාණවිඤ්ඤාණධාතු ජිව්හාවිඤ්ඤාණධාතු කායවිඤ්ඤාණධාතු මනොධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතු ධම්මධාතු යනමොවුන්ගේ වශයෙන් අටළොස්වැදෑරුම්වෙ, ඒ අටළොස්ධාතුන් අතුරෙන් චක්ෂුප්‍රසාදය චක්ඛුධාතුයි ඒ චක්ඛුධාතුනාමවේ රූපස්කන්ධසඞ්ඛ්‍යාත එකාස්කන්ධයකින්හා චක්ඛායතනසඞ්ඛ්‍යාත එකාම ආයතනයකින්ද චක්ඛුධාතුසඞ්ඛ්‍යාත එකාමධාතුවකින්ද සංග්‍රහිතයි, අවශෙෂවූ සතරස්කන්ධයකින්හා එකොළොස්ආයතනයකින්ද සත්ළොස්ධාතුවකින්ද අසංග්‍රහිතයි, සොතධාතු ඝාණධාතු ජිව්හාධාතු කායධාතු සද්දධාතු ගන්ධධාතු රසධාතු ඵොට්ඨබ්බධාතු යනමේධර්මයෝ ආයතනයෙහි කීහෙයින් දතයුතුයි, චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු ...ය චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයි, චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුනාමවේ විඤ්ඤාණස්කන්ධසඞ්ඛ්‍යාත එකාම ස්කන්ධයකින්හා මනායතනසඞ්ඛ්‍යාත එකාමආයතනයකින්ද චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුසඞ්ඛ්‍යාත එකාමවිඤ්ඤාණධාතුවකින්ද සංග්‍රහිතයි, අවශෙෂවූ රූපස්කන්ධ වෙදනාස්කන්ධ සඤ්ඤාස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධයන සතරස්කන්ධයකින්හා නිර්වාණ ... ආයතන එකොළොසකින්ද සත්ළොස ධාතු ... චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු වර්ජිතකොට අටළොස්වූ නිර්දෙශනාධා

තුවකින්ද අසංගෘහිතයි, සොතවිඤ්ඤාණධාතු ඝාණවිඤ්ඤාණධාතු ජිව්හාවිඤ්ඤාණධාතු කායවිඤ්ඤාණධාතු යනමොව්හු චක්ඛුර්විඤ්ඤාන ධාතුවමෙන් දතයුතුයි, පඤ්චද්වාරාවර්ජනයහා සම්පටිච්ඡනයුගලය මනොධාතුයි සංගෘහිත අසංගෘහිතභාවය යටකීහයින් දතයුතුයි, දෙපස්විඤ්ඤාණ(10)දසය මනොධාතුත්‍රිකය යනමේ තෙලෙස්චිත්ත යන්හැර අවශෙෂවූ (76) සසැත්තෑවක්චිත්තය මනොවිඤ්ඤාණධාතුයි ඒමනොවිඤ්ඤාණධාතුව(17)සතළොස්ධාතුවකින්අසංගෘහිතයි, දෙපස්විඤ්ඤාණදසයහා මනොධාතු වර්ජනකොට ඇතිවාවූ(76)සසැත්තෑවක්චිත්තය මනොවිඤ්ඤාණධාතුනම්වේ, ඒමනොවිඤ්ඤාණධාතුතොමෝ එකමවිඤ්ඤාණස්කන්ධයෙන්හා එකම්මනායතනයකින්ද එකම මනොවිඤ්ඤාණධාතුවකින්ද සංගෘහිතයි,අවශෙෂවූ සතරස්කන්ධයකින්හා එකොළොස් ආයතනයකින්ද සතළොස්ධාතුවකින්ද අසංගෘහිතයි (52)දෙපණස්චෛතසිකය සූක්ෂ්මරූප සොළසය නිර්වාණය යනමේතෙක්ධර්මයෝ ධර්මධාතුනම්වෙති, ඔවුන්අතුරෙන් නිර්වාණය ස්කන්ධවිනිර්මුක්තයි අවශෙෂධර්මයෝ රූපස්කන්ධ වෙදනාස්කන්ධ සඤ්ඤාස්කන්ධ සංඛාරස්කන්ධ යනස්කන්ධ (4) සතරකින් අසංගෘහිතයි,යනමේක්‍රමය ධර්මායතනයෙහි කීහයින්දතයුතුයි.

"චත්තාරිසච්චානි"යන අභිධාන්තරමාතෘකාපදයෙහි චතුරාර්ය සත්‍යයෝනම් දුඃඛසත්‍යය සමුදයසත්‍යය නිරොධසත්‍යය මාර්ගසත්‍යය යනමොවුන්ගේවශයෙන් සතරවැදෑරුම්වෙත්, ඔවුන්අතුරෙන් (81)එකාසූවක්ලෞකිකචිත්තය ලොභවර්ජිතවූ (51)එක්පණස්චෛතසිකය (28) අටවිසිරූපය යනමොහු දුඃඛසත්‍යනම්වේ ඒදුඃඛසත්‍යය රූපස්කන්ධ වෙදනාස්කන්ධ සඤ්ඤාස්කන්ධ සංඛාරස්කන්ධ විඤ්ඤාණස්කන්ධයන පඤ්චස්කන්ධයකින්හා ඖදාරිකායතන දසයකින්ද මනායතන ධර්මායතනසංඛ්‍යාත දෙළොස්ආයතනයකින්ද ඖදාරිකධාතුදසය සප්තවිඤ්ඤාණධාතුය ධර්මධාතුයයන(18)අටළොස්ධාතුවකින්ද සංගෘහිතයයි අසංගෘහිතවූ ස්කන්ධයෙක්හෝ ආයතනයෙක්හෝ ධාතුවෙක්හෝ නැත්තේයැයි, ලොභචෛතසිකය සමුදයසත්‍යයයි යටසංස්කාරස්කන්ධයෙන් සංගෘහිත අසංගෘහිතභාවය දතයුතුයි, නිර්වාණය නිරොධසත්‍යයයි ඒනිරොධසත්‍යයඑකම ධර්මායතනයකින්ද එකම ධර්මධාතුවකින්ද සංගෘහිතයි, පඤ්චස්කන්ධයෙන්හා එකොළොස් ආයතනයකින්ද සතළොස්ධාතුවකින්ද අසංගෘහිතයි ඒනිරොධසත්‍යය ස්කන්ධවිනිර්මුක්තබැවින් කිසි ස්කන්ධයකින් සංගෘහිතනොවේ.

අවශේෂවූ ස්කන්ධසතරකින්හා එකොළොස් ආයතනයකින්ද සතළොස් ධාතුවකින්ද අසංගෘහිතයි; සතරමාර්ගයෙහි යෙදුනාවූ සම්මාදිට්ඨි සම්මාසඞ්කප්ප සම්මාවාචා සම්මාකම්මන්ත සම්මාආජීව සම්මාවායාම සම්මාසති සම්මාසමාධි යනමාර්ගාංගයෝ අටදෙන මාර්ගසත්‍යනම්වේ ඒමාර්ගසත්‍යය සංස්කාරස්කන්ධසංඛ්‍යාත එකම් ස්කන්ධයකින්හා එකම්ධර්මායතනයකින්ද එකම්ධර්මධාතුවකින්ද සංගෘහිතයි අවශේෂවූ සතරස්කන්ධයකින්හා එකොළොස්ආයතනයකින්ද සතළොස්ධාතුවකින්ද අසංගෘහිතයි.

———:○:———

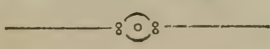
“බාවීසතින්ද්‍රියානි,, යනඅබ්භන්තරමාතෘකාපදයෙහි අභිධෙයාර්ථයෝනම් දෙවිසිඉන්ද්‍රියයෝයි මවිහුකවරහුදයත්? චක්ඛුන්ද්‍රිය සොතින්ද්‍රිය ඝාණින්ද්‍රිය ජිව්හින්ද්‍රිය කායින්ද්‍රිය ඉත්ථින්ද්‍රිය පුරිසින්ද්‍රිය ජීවිතින්ද්‍රිය මනින්ද්‍රිය සුඛින්ද්‍රිය දුක්ඛින්ද්‍රිය සොමනස්සින්ද්‍රිය දොමනස්සින්ද්‍රිය උපෙක්ඛින්ද්‍රිය සද්ධින්ද්‍රිය විරියින්ද්‍රිය සතින්ද්‍රිය සමාධින්ද්‍රිය පඤ්ඤින්ද්‍රිය අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රිය අඤ්ඤින්ද්‍රිය අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රිය යනමොව්හුමවත් ඒදෙවිසිවැදෑරුම් ඉන්ද්‍රියයන්අතුරෙන් චක්ෂුඃප්‍රසාදය චක්ඛුන්ද්‍රියනම්වේ ඒචක්ඛුන්ද්‍රිය එකම්රූපස්කන්ධයකින්හා එකම් චක්ෂුරායතනයකින්ද එකම්චක්ඛුධාතුවකින්ද සංගෘහිතයි අවශේෂවූ සතරස්කන්ධයකින්හා එකොළොස් ආයතනයකින්ද සතළොස් ධාතුවකින්ද අසංගෘහිතයි; සොතින්ද්‍රිය ඝාණින්ද්‍රිය ජිව්හින්ද්‍රිය කායින්ද්‍රිය යනමේඉන්ද්‍රියයෝ සතරදෙන චක්ඛුන්ද්‍රියමෙන් බෙදුනයුතුයි ස්ත්‍රීභාවරූපය ඉත්ථින්ද්‍රියනම්වේ ඒඉත්ථින්ද්‍රිය එකම් රූපස්කන්ධයකින්හා එකම් ධර්මායතනයකින්ද එකම් ධර්මධාතුවකින්ද සංගෘහිතයි අවශේෂවූ සතරස්කන්ධයකින්හා එකොළොස්ආයතනයකින්ද සතළොස් ධාතුවකින්ද අසංගෘහිතයි පුරුෂභාවරූපය පුරිසින්ද්‍රියනම්වේ ඒපුරිසින්ද්‍රිය ස්ත්‍රීභාවරූපයෙහි මෙන් සංග්‍රහඅසංග්‍රහය දතයුතුයි රූපජීවිතයහා නාමජීවිතයත් ජීවිතෙන්ද්‍රියනම්වේ ඒජීවිතෙන්ද්‍රිය රූපස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධ සංඛ්‍යාත ස්කන්ධද්වයකින්හා එකම්ධර්මායතනයකින්ද එකම්ධර්මධාතුවකින්ද සංගෘහිතයි අවශේෂවූ ස්කන්ධත්‍රයකින්හා එකොළොස් ආයතනයකින්ද සතළොස් ධාතුවකින්ද අසංගෘහිතයි (89) එකුන් අනූවක්චිත්තය මනින්ද්‍රියනම්වේ ඒ මනින්ද්‍රිය විඤ්ඤාණස්කන්ධය මෙන් සංග්‍රහඅසංග්‍රහය දතයුතුයි එකම් විඤ්ඤාණස්කන්ධයකින්හා එකම් මනායතනයකින්ද මනෝධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතු සංඛ්‍යාත ධාතුසප්තකින්ද සංගෘහිතයි සුඛසහගතකායවිඤ්ඤාණයෙහි යෙදුනාවූ වෙදනාචෛතසිකය සුඛින්ද්‍රියනම්වේ වෙදනා

ස්කන්ධයෙහිමෙන් සඞ්ග්‍රහඅසඞ්ග්‍රහනය දතයුතුයි දුක්ඛසහගත කායවිඤ්ඤාණයෙහි යෙදුනාවූ වේදනාචෛතසිකය දුක්ඛින්ද්‍රියනම් වේ සුඛින්ද්‍රියෙහිමෙන් සඞ්ග්‍රහඅසඞ්ග්‍රහනය දතයුතුයි සොම්නස් සහගත (62) දෙසැටක්චිත්තයෙහි යෙදුනාවූ වෙදනාචෛතසිකය සොමනස්සින්ද්‍රියනම්වේ ඒසොමනස්සින්ද්‍රිය සුඛින්ද්‍රියමෙන් දතයුතුයි

උපෙක්ෂාසම්ප්‍රයුක්ත (55) පස්පණස්චිත්තයෙහි යෙදුනාවූ වේදනාතොමෝ උපෙක්ඛින්ද්‍රියනම්වේ සුඛින්ද්‍රියෙහිමෙන් සඞ්ග්‍රහඅසඞ්ග්‍රහනය දතයුතුයි (59) එකුන්සැටක් සොභණචිත්තයෙහි යෙදුනාවූ ශ්‍රද්ධාචෛතසිකය සද්ධින්ද්‍රියනම්වේ ඒසද්ධින්ද්‍රිය එකම්සංස්කාරස්කන්ධයකින්හා එකම්ධර්මායතනයකින්ද එකම් ධර්මධාතුවකින්ද සඞ්ගෘහීතයි අවශෙෂවූ සතරස්කන්ධයකින්හා එකොළොස්ආයතනයකින්ද සතළොස් ධාතුවකින්ද අසඞ්ගෘහීතයි දෙපස්විඤ්ඤාණ දසය මනොධාතුත්‍රිකය සන්තීරණත්‍රය වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ (72) දෙසැත්තෑවක්චිත්තයෙහි යෙදුනාවූ වීර්‍ය්‍යචෛතසිකය විරියින්ද්‍රියනම්වේ සද්ධින්ද්‍රියෙහිමෙන් සඞ්ග්‍රහ අසංග්‍රහනය දතයුතුයි

(59) එකුන්සැටක් සොභණචිත්තයෙහි යෙදුනාවූසමෘතිය සතින්ද්‍රියනම්වේ සංග්‍රහ අසංග්‍රහනය සද්ධින්ද්‍රියටකී නයමැයි.

විචිකිච්ඡාසහගතචිත්තය දෙපස්විඤ්ඤාණ දසය මනොධාතුත්‍රිකය සන්තීරණත්‍රය යනමොවුන් වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ (62)දෙසැටක්චිත්තයෙහි යෙදුනාවූ එකාග්‍රතාචෛතසිකය සමාධින්ද්‍රියනම්වේ ත්‍රිහෙතුක ලෞකික (39) එකුන්සාළිස්චිත්තයෙහි යෙදුනාවූ ප්‍රඥාචෛතසිකය පඤ්ඤින්ද්‍රියනම්වේ සොවාන්මාර්ගචිත්තයෙහි යෙදුනාවූ ප්‍රඥාචෛතසිකය අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමිතින්ද්‍රිය නම්වේ මතුමාර්ගත්‍රයෙහිද යටඵලත්‍රයෙහිද යෙදුනාවූ ප්‍රඥාචෛතසිකය අඤ්ඤින්ද්‍රියනම්වේ අර්හත්ඵලචිත්තයෙහි යෙදුනාවූ ප්‍රඥාචෛතසිකය අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රියනම්වේ ඒඉන්ද්‍රියයන්ගේ සංග්‍රහ අසංග්‍රහනය සද්ධින්ද්‍රියටකීනයින් දතයුතුයි

“පටිච්චසමුප්පාදෙ,,යන අභිධර්මමාතෘකාපදයෙහි අභිධෙයාර්ථයෝනම් අවිද්‍යා, සඞ්ඛාර, විඤ්ඤාණ, නාමරූප, සළායතන, ඵස්ස, වෙදනා, තණ්හා, උපාදාන, භව, ජාති, ජරා, මරණ, යනමොවුන්ගෙවශයෙන් දොළොස්වැදෑරුම්වූ අඞ්ගයෝය් මේ අඞ්ගවශයෙන් සංග්‍රහ අසංග්‍රහ කිරීමෙහි සොක පරිදෙව දුක්ඛ

දොම්නස්ස උපායාස යන මේ ධර්මයෝ පස්දෙන ජරාමරණයනාසවන අනිෂ්ටලක්ෂණවශයෙන් සමානබැවින්ද ජාතියගේ නිස්සන්දවිපාක පරම්පරාවෙහි හටගත්බැවින්ද ජරාමරණයෙහි ඇතුළත්වනහෙයින්ද මෙනම්උද්ධරණය නොකරණලද්දේයයි දතයුතුයි විපාකයෙන් හටගත්තාවූ ඵලය නිස්සන්දඵලනම්වේ ප්‍රධානඵලයෙන් හටගත්තාවූ ඵලය අනිස්සන්දඵලයයි ප්‍රභෙදවශයෙන්වනාහි "අවිද්‍යා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ, නාමරූප, සළායතන, ඵස්ස, වෙදනා, තණ්හා, උපාදාන, භව, ජාති, ජරා මරණ, සොක, පරිදෙව, දුක්ඛ, දොම්නස්ස, උපායාස,, වශයෙන් (17) සතලොස්අඞ්ගකෙණෙක්වෙති මුඛ්‍යඵලදෙළසය අමුඛ්‍යඵල පස්දෙනය යනමොව්හු අමුඛ්‍යාඞ්ගයෝයි ඒසතළොස් අඞ්ගයන්අතුරෙන් චතුස්සත්‍ය ප්‍රතිච්ඡාදක ලක්ෂණවූ දොළොස් අකුසලචිත්තයෙහි යෙදුනාවූ මොහය අවිද්‍යානම්වේ ඒඅවිද්‍යාව එක සංස්කාරස්කන්ධයකින්හා එකධර්මායතනයකින්ද එකධර්මධාතුවකින්ද සඞ්ගෘහිතයි අවශෙෂවූ(4)සතරස්කන්ධයකින්හා(11 එකොළොස් ආයතනයකින්ද (17) සතළොස් ධාතුවකින්ද අසඞ්ගෘහිතයි දොළොස් අකුසලචිත්තයෝය (17) සතලොස් ලෞකික කුසලචිත්තයෝය යනමෙතෙක් චිත්තයෙහි යෙදුනාවූ චෙතනා චෛතසිකයෝ සංඛාරනම්වන්නේයි අවිද්‍යාවෙහිමෙන් සංග්‍රහ අසංග්‍රහනය දතයුතුයි (89) එකුන්අනූවක් චිත්තය විඤ්ඤාණනම්වේ: ඇටකිවිඤ්ඤාණස්කන්ධයෙහිමෙන් සංග්‍රහ අසංග්‍රහනය දතයුතුයි (52) දෙපණස් චෛතසිකය (28) අටවිසිරූපය යනමොහු නාමරූපනම්වේ ඒ නාමරූප ධර්මයෝ රූප වෙදනා සඤ්ඤා සංඛාර යන ස්කන්ධසතරකින්හා ඖදාරිකායතන දසය ධර්මායතනායතන එකොළොස් ආයතනයකින්ද ඖදාරිකධාතුදසය ධර්මධාතුසංඛ්‍යාත එකාමසූක්ෂම ධාතුය යනඑකොළොස් ධාතුවකින්ද සඞ්ගෘහිතයි අවශිෂ්ටවූ සතර ස්කන්ධයකින්හා එකආයතනයකින්ද සප්තවිඤ්ඤාණධාතුවකින්ද අසඞ්ගෘහිතයි (89) එකුන්අනූවක් චිත්තය පඤ්චප්‍රසාදරූපය යනමොව්හු ෂඩායතනනම්වේ ඒෂඩායතනය රූපස්කන්ධ විඤ්ඤාණස්කන්ධ සංඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධද්වයකින්හා, චක්ඛායතන, සොතායතන, ඝාණායතන, ජිව්හායතන, කායායතන, මනායතන, සංඛ්‍යාත ආයතන සයකින්ද චක්ඛුධාත්වාදිවූ මනොවිඤ්ඤාණධාතුව අවසන්කොට ඇත්තාවූ ධාතු දොළසකින්ද සඞ්ගෘහිතයි අවශෙෂවූ ස්කන්ධත්‍රයකින්හා ආයතන සයකින්ද ධාතු සයකින්ද අසඞ්ගෘහිතයි (89) එකුන්අනූවක් චිත්තයෙන් යෙදුනාවූ ස්පර්ශ චෛතසිකයෝ (89) එකුන්අනූව ඵස්සනම්වේ සංග්‍රහ අසංග්‍රහනය අවිද්‍යාවටකීනයින් දතයුතුයි (89) එකුන්අනූවක්චිත්තයෙහි

යෙදුනාවූ (89) එකුන්අනූවක් වේදනාවෝ වේදනානම්වේ සංග්‍රහ අසංග්‍රහනය වේදනාස්කන්ධයට කීනයමැයි ලොභමූලික සිත් අටෙහි යෙදුනාවූ ලොභචෛතසිකය තණ්හානම්වේ අවිද්‍යාවට කීනයින් සංග්‍රහ අසංග්‍රහනය දතයුතුයි ලෝභමූලික සිත්අටෙහියෙදුනාවූ ලොභසහා දෘෂ්ටිගත සම්ප්‍රයුක්ත සතරචිත්තයෙහි යෙදුනාවූ දෘෂ්ටිචෛතසිකය යනමේ ධර්මයෝදෙදෙන උපාදානනම්වේ සංග්‍රහ අසංග්‍රහනය යටකීනයමැයි.

භවතෙමේ කර්මභවය උපපත්තිභවය, යන දෙදෙනාගේවශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් (12) දොළොස්අකුසල්ය (17) සතලොස් ලෞකිකකුසල්ය යනමෙතෙක් චිත්තයෙහි යෙදුනාවූ චෙතනා චෛතසිකය කර්මභවනම්වේ සංග්‍රහ අසංග්‍රහනය අවිද්‍යාවට කීනයින් සොදනතයුතුයි උපපත්තිභවතෙමේ කාමභවය රූපභවය අරූපභවය සඤ්ඤීභවය අසඤ්ඤීභවය නෙවසඤ්ඤී නාසඤ්ඤීභවය ඒකවොකාරභවය චතුවොකාරභවය, පඤ්චවොකාරභවය, යනමොවුන්ගේ වශයෙන් නවවැදෑරුම්වේ ඒනවප්‍රකාර උපපත්තිභවයන් අතුරෙන් කාමාවචර (23) තෙවිසි විපාකචිත්තය විරති අප්‍රමාණ්‍ය වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ (33) තෙතිස් චෛතසිකය විසිකර්මජරූපය, යනමොහු කාමභවනම් වන්නේයි ඒකාමභවය රූපස්කන්ධ වෙදනාස්කන්ධ සඤ්ඤාස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධ විඤ්ඤාණස්කන්ධ යන ස්කන්ධපසකින්ද සද්දායතන වර්ජිතවූ එකොළොස් ආයතනයකින්ද සද්ද ධාතු වර්ජිතවූ (17) සතලොස් ධාතුවකින්ද සඞ්ගෘහිතයි අසඞ්ගෘහිතවූ එකද ස්කන්ධයෙක් නැත්තේයි සද්දායතන සද්දධාතුන්ගෙන් අසඞ්ගෘහිතයි රූපාවචරවිපාකපසය චක්ඛුවිඤ්ඤාණ වය සොතවිඤ්ඤාණවය සම්ප්‍රතෙ‍්‍යෂණයුගලය සන්තීරණත්‍රය විරති වර්ජිතවූ (35) පන්තිස් චෛතසිකය ස්ත්‍රීභාවරූපය පුරුෂභාවරූපය ඝාණප්‍රසාදය ජිව්හාප්‍රසාදය කායප්‍රසාදය යනමේ කර්මජරූපයෝ පස්දෙනහැර අවශෙෂවූ පසළොස්කර්මජරූපය යනමෙතෙක්ධර්මයෝ රූපස්කන්ධනම්වන්නේයි ඒරූපභවය, රූපාදී පඤ්චස්කන්ධයෙන්හා චක්ඛායතන සොතායතන රූපායතන මනායතන ධර්මායතන සංඛ්‍යාතවූ ආයතනපසකින්ද චක්ඛුධාතු සොතධාතු රූපධාතු චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු සොතවිඤ්ඤාණධාතු මනොධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතු ධර්මධාතුසංඛ්‍යාත ධාතුඅටකින්ද සඞ්ගෘහිතයි අසඞ්ගෘහිතවූ ස්කන්ධයෙක්නම් නැත්තේයි අවශෙෂවූ සප්තායතනයකින්හා ධාතුදසයකින්ද සඞ්ගෘහිතයි අරූපාවචරවිපාක සිත්සතරය (30) සමතිස් චෛතසිකයයනමොහු අරූපභවනම්වන්නේයි; ඒඅරූපභවය රූපස්කන්ධය

වර්ජිතවූ සතරනාමස්කන්ධයෙන්හා මනායතන ධර්මායතන සංඛ්‍යාතවූ ආයතනද්වයකින්ද මනෝවිඤ්ඤාණධාතු ධර්මධාතු සංඛ්‍යාතවූ ධාතුද්වයකින්ද සඞ්ගෘහිතයි. වර්ජිතවූ එකම රූපස්කන්ධයෙන්හා ආයතන දසයකින්ද ධාතුදෙළොසකින්ද අසඞ්ගෘහිතයි නෛවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතන විපාක වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ (31) එක්තිස් ලෞකිකවිපාක චිත්තය (35) පන්තිස්චෛතසිකය විසිකර්මජරූපය යනමේධර්මයෝ සඤ්ඤීභවනම් වන්නේයි සඞ්ගෘහිත අසඞ්ගෘහිතනය කාමභවයෙහිමෙන් යොදගතයුතුයි ජීවිතනවක රූපකලාපයත්මේ අසඤ්ඤීභවනම් වන්නේයි ඒ අසඤ්ඤීභවය එකම රූපස්කන්ධයෙන්හා රූපායතන ධර්මායතන යන ආයතනද්වයකින්ද රූපධාතු ධර්මධාතු සංඛ්‍යාත ධාතුද්වයකින්ද සඞ්ගෘහිතයි අවශේෂවූ සතරස්කන්ධයෙන්හා දසආයතනයකින්ද සොළොස් ධාතුවකින්ද අසඞ්ගෘහිතයි නෛවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතන විපාකචිත්තය (30) සමතිස් චෛතසිකය යනමොහු නෛවසඤ්ඤී නාසඤ්ඤී භවනම්වන්නේයි අරූපභවයමෙන් සංග්‍රහ අසංග්‍රහනය යොදගතයුතුයි ජීවිතනවක කලාපයත්මේ එකවෝකාරභවනම් වන්නේයි අසඤ්ඤීභවයමෙන් සංග්‍රහ අසංග්‍රහනය යොදගතයුතුයි සතර අරූපාවචර විපාකය (30) සමතිස්චෛතසිකය යනමොහු චතුවෝකාර භවනම්වන්නේයි අරූපභවයමෙන් සංග්‍රහ අසංග්‍රහනය යොදගතයුතුයි (23) තෙවිසි කාමාවචරවිපාක චිත්තය රූපාවචරවිපාක පසය (35) පන්තිස් චෛතසිකය විසිකර්මජරූපය යනමේ ධර්මයෝ පඤ්චවෝකාර භවනම්වන්නේයි කාමභවයෙහිමෙන් සංග්‍රහ අසංග්‍රහනය යොදගතයුතුයි ජාතිනොහොත් රූපයාගේ ජාතිය නාමයාගේජාතියයි දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුනඅතුරෙන් (18) අටළොස් නිෂ්පන්න රූපයන්ගේ හටගැණීම රූපජාතිනම්වන්නේයි සතර නාමස්කන්ධයන්ගේ හටගැණීම නාමජාතිනම් වන්නේයි ඒජාතිය රූපස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධ සංඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධද්වයකින්ද ධර්මායතනසංඛ්‍යාතවූ එකම ආයතනයකින්ද ධර්මධාතු සංඛ්‍යාතවූ එකමධාතුවකින්ද සඞ්ගෘහිතයි අවශේෂවූ එකොළොස් ආයතනයකින්ද සතළොස් ධාතුවකින්ද, අසඞ්ගෘහිතයි ජරා නොහොත් රූපයාගේ ජරාවය නාමයාගේ ජරාවයයි දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් (18) අටළොස් නිෂ්පන්නරූපයන්ගේ උපසමයේ (49) එකූන්පණසින් පරිච්ඡින්නකාලය රූපජරානම්වේ; සතර නාමස්කන්ධයන්ගේ එකම ක්ෂණයකින් පරිච්ඡින්නකාලය නාමජරානම්වේ ඒජරාවගේ සංග්‍රහ අසංග්‍රහනය ජාතියමෙන්හාත් දතයුතුයි මරණයද රූපයාගේ මරණය නාමයාගේ මරණයයි

දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් (18) අටළොස් නිෂ්පන්නරූපයාගේ බිදියාම රූපමරණනම්වේ සතරනාමස්කන්ධයන්ගේ බිදියාම නාම මරණනම්වේ සඞ්ග්‍රහ අසඞ්ග්‍රහනය යටකීනයින් යොදගත යුතුයි වෙෂමූලිකදෙසිතෙහි යෙදුනාවූ වේදනාව සෝකනම්වන්නේයි ඒසෝකය එකම වේදනාස්කන්ධයෙන්හා එකම ධර්මායතනයකින්ද එකම ධර්මධාතුවකින්ද සඞ්ගෘහීතයි අවශිෂ්ටවූ සතරනාමස්කන්ධයකින්හා එකොළොස් ආයතනයකින්ද සතළොස් ධාතුවකින්ද අසඞ්ගෘහිතයි ජාතිබ්‍යශණ භොගබ්‍යශණාදියෙන් හටගත්නාවූ චිත්තවිපල්ලාශ ජනිත ශබ්දය පරිදේවනම්වන්නේයි ඒපරිදේවය එකම රූපස්කන්ධයකින්හා ශබ්දායතන ශබ්දධාතුන්ගෙන්ද සඞ්ගෘහිතයි අවශිෂ්ටවූ සතරනාමස්කන්ධයෙන්හා එකොළොස් ආයතනයකින්ද සතළොස් ධාතුවකින්ද අසඞ්ගෘහීතයි දුක්ඛසහගත කායවිඤ්ඤාණයෙහි යෙදුනාවූ වෙදනාචෛතසිකය දුක්ඛනම්වන්නේයි ඒදුඃඛය එකම වෙදනාස්කන්ධයකින්හා ධර්මායතන ධර්මධාතුන්ගෙන්ද සඞ්ගෘහීතයි අවශෙෂවූ සතරනාමස්කන්ධයෙන්හා එකොළොස් ආයතනයකින්ද සතළොස්ධාතුවකින්ද අසඞ්ගෘහීතයි වෙෂමූලික දෙසිතෙහි යෙදුනාවූ වේදනාව දෞමනස්සනම්වන්නේයි වෙදනාවට කීනයින් සඞ්ග්‍රහ අසඞ්ග්‍රහනය දතයුතුයි ජාතිබ්‍යශණ භොගබ්‍යශණාදියෙන් හටගත්තාවූ මහත් ආයාසය උපදවන්නාවූ වෙෂමූලිකදෙසිතෙහි යෙදුනාවූ වෙෂචෛතසිකය උපායාසනම්වන්නේයි ඒඋපායාසය සංස්කාරස්කන්ධයෙන්හා ධර්මායතන ධර්මධාතුන්ගෙන්ද සඞ්ගෘහිතයි අවශෙෂවූ සතරනාමස්කන්ධයෙන්හා එකොළොස් ආයතනයකින්ද සතළොස් ධාතුවකින්ද අසඞ්ගෘහිතයි.

“චත්තාරොසතිපට්ඨානා” යනපදයෙහි සතරසතිපට්ඨානයෝනම්, කායානුපස්සනා සතිපට්ඨානය වෙදනානුපස්සනා සතිපට්ඨානය චිත්තානුපස්සනා සතිපට්ඨානය ධම්මානුපස්සනා සතිපට්ඨානයයි කෘත්‍යවශයෙන් සතරාකාරවේ ධර්මවශයෙන් ලොකොත්තර චිත්තයෙහි යෙදුනාවූ එකම්සති චෛතසිකයයි ඒසතිචෛතසිකය සතරකෘත්‍යයක් සිද්ධකරණහෙයින් (සොයොත්) අටවිසිරූපය වෙදනාස්කන්ධය (81) එකාසූවක් ලෞකිකචිත්තය අවශෙෂවූ සංස්කාරස්කන්ධයෙහි (50) සම්පණස්චෛතසිකය යනමොවුන් අනිත්‍යාදිවශයෙන් දක්නාඅර්ථයෙන් සතරසතිපට්ඨානයයි කියත් ඒසතරසතිපට්ඨානය එකම සංස්කාරස්කන්ධයෙන්හා ධර්මායතනසඞ්ඛ්‍යාතවූ එකම ආයතන

තයකින්ද ධම්මධාතුසඞ්ඛ්‍යාත එකම්ධාතුවකින්ද සඞ්ගෘහිතයි අවශෙෂවූ සතරස්කන්ධයෙන් හා එකොළොස් ආයතනයකින්ද සතළොස් ධාතුවකින්ද අසඞ්ගෘහිතයි—

“චත්තාරො සම්මප්පධානා” යනපදයෙහි ලොකොත්තරචිත්තයෙහි යෙදුනාවූ එකම වීය්‍ර්‍ය චෛතසිකය සතරකෘත්‍යයක් කරණහෙයින් සතරසම්‍යක්ප්‍රධානයෝයයි කියති ඒසතරකෘත්‍යයෝනම් උපන්නාවූ අකුසලධර්මයන්ගේ ප්‍රහාණයපිණිස උත්සාහකිරීමය නූපන්නාවූ අකුසලධර්මයන්ගේ නොඉපදීම පිණිස උත්සාහකිරීමය නූපන්නාවූ කුසලධර්මයන්ගේ ඉපදීම පිණිස උත්සාහකිරීමය උපන්නාවූ කුසල ධර්මයන්ගේ නිරන්තරභාවය පිණිස උත්සාහකිරීමයයි යනමේ සතරකෘත්‍යයන්ගේවශයෙන් ලොකොත්තරසිත් අවෙහි යෙදුනාවූ එකම වීය්‍ර්‍යචෛතසිකය සතරසම්‍යක්ප්‍රධානයයි කියති සතිපට්ඨානයෙහි කීනයින් සඞ්ග්‍රහ අසඞ්ග්‍රහනය දතයුතුයි—

“චත්තාරො ඉද්ධිපාදා” යනපදයෙහි සතරඍද්ධිපාදයෝනම් ඡන්දිද්ධිපාදය වීරියිද්ධිපාදය චිත්තිද්ධිපාදය වීමංසිද්ධිපාදයයි සතරාකාරවූ ඍද්ධිපාදයෝයි ඔවුන්අතුරෙන් ලොකොත්තරසිත්අවස්ථා යෙදුනාවූ ඡන්දචෛතසිකය ඡන්දිද්ධිපාදයයි එම ලොකොත්තරසිත් අවෙහියෙදුනාවූ වීය්‍ර්‍යය වීරියිද්ධිපාදයයි එම ලොකොත්තර සිත්අවම චිත්තිද්ධිපාදනම්වේ එම ලොකොත්තර සිත්අවෙතියෙදුනාවූ ප්‍රඥාව වීමංසිද්ධිපාදනම්වේ ඒසතරඍද්ධිපාදය සංස්කාරස්කන්ධ විඥානස්කන්ධසඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධවයකින්ද මනායතන ධම්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතනවයකින්ද මනොවිඥානධාතු ධම්මධාතුසඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුවයකින්ද සඞ්ගෘහිතයි අවශෙෂවූ ස්කන්ධ ආයතනධාතුන් ගෙන් අසඞ්ගෘහිතයි—

“චත්තාරි ඣානානි” යනපදයෙහි සතරධ්‍යානයෝනම් ප්‍රථම ධ්‍යාන ද්විතියධ්‍යාන තෘතියධ්‍යාන චතුර්ථධ්‍යානයයි සතරධ්‍යාන යෝයි ඔවුන්අතුරෙන් විතක්කවිචාර ප්‍රීති සුඛ එකාග්‍රතා යනධ්‍යානාංගපඤ්චකය ප්‍රථමධ්‍යානයයි විචාරප්‍රීතිසුඛ එකාග්‍රතා යනධ්‍යානාංග සතරද්විතියධ්‍යානයයි ප්‍රීතිසුඛ එකාග්‍රතායන ධ්‍යානාංගත්‍රය තෘතිය ධ්‍යානයයි සුඛ එකාග්‍රතායන ධ්‍යානාංගද්වය හෝ උපෙක්ෂා එකාග්‍රතා යන ධ්‍යානාංගද්වය හෝ චතුර්ථධ්‍යානයයි එම චතුර්ධ්‍යානයෝ වෙදනාස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධ යන ස්කන්ධවයකින්හා ධම්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ එකම් ආයතනයකින්ද ධම්මධාතුසඞ්ඛ්‍යාතවූ එකම්ධාතුව කින්ද සඞ්ගෘහිතයි අවශෙෂවූ ස්කන්ධ ආයතන ධාතුන්ගෙන්ද අසඞ්ගෘහිතයි—

“චතස්සො අප්පමඤ්ඤායො” යනපදයෙහි අප්‍රමාණ්‍යධර්මයෝනම්

මෙත්තා කරුණා මුදිතා උපෙක්ඛායන සතරඅප්‍රමාණ්‍යධර්මයෝයි ඒ ධර්මයන්අතුරෙන් රූපාවචර ප්‍රථමධ්‍යාන ද්විතීයධ්‍යාන තෘතීයධ්‍යාන චතුර්ථධ්‍යාන යන සතරචිත්තයෙහි යෙදුනාවූ අද්වෙෂචෛතසිකය මෙත්තානම්වේ එම ධ්‍යානචිත්තයෙහි යෙදුනාවූ කරුණාචෛතසිකය කරුණානම්වේ එම ධ්‍යානචිත්තයෙහි යෙදුනාවූ මුදිතාචෛතසිකය මුදිතානම්වේ රූපාවචර පඤ්චමධ්‍යානයෙහි යෙදුනාවූ තත්‍රමැද්ධ්‍යස්ථතා චෛතසිකය උපෙක්ෂානම්වේ ඒසතරධර්මයෝම සතර අප්‍රමාණ්‍යයෝනම් වෙත් ඒසතරඅප්‍රමාණ්‍යධර්මයෝ එකම සංස්කාරස්කන්ධයෙන්හා එකම ධර්මායතනයෙන්ද ධර්මධාතුවෙන්ද සංග්‍රහීතයි අවශේෂවූ ස්කන්ධආයතන ධාතූන්ගෙන් අසංග්‍රහීතයි—

"පඤ්චින්ද්‍රියානි"යන පදයෙහි පඤ්චඉන්ද්‍රියයෝනම් සද්ධින්ද්‍රිය විරියින්ද්‍රිය සතින්ද්‍රිය සමාධින්ද්‍රිය පඤ්ඤින්ද්‍රියයන ඉන්ද්‍රියධර්මයෝ පස්දෙනායි ඔවුන්අතුරෙන් ලොකොත්තර සිත්අටෙහි යෙදුනාවූ ශ්‍රද්ධාචෛතසිකය සද්ධින්ද්‍රියනම්වේ එම සිත්අටෙහියෙදුනාවූ වීර්‍ය්‍යචෛතසිකය විරියින්ද්‍රියනම්වේ එමසිත්අටෙහි යෙදුනාවූ ස්මෘතිචෛතසිකය සතින්ද්‍රියනම්වේ එම සිත්අටෙහියෙදුනාවූ එකාග්‍රතාසංඛ්‍යාත සමාධිය සමාධින්ද්‍රියනම්වේ එම සිත්අටෙහියෙදුනාවූ ප්‍රඥාව ප්‍රඥෙන්ද්‍රියනම්වේ මෙපඤ්චින්ද්‍රියයන්ගේ සංග්‍රහ අසංග්‍රහනය සංස්කාරස්කන්ධය මෙන් දතයුතුයි—

"පඤ්චබලානි" යනපදයෙහි බලධර්මයෝනම් ශ්‍රද්ධාබලය වීර්‍ය්‍යබලය සතිබලය සමාධිබලය ප්‍රඥාබලයයන බලධර්මයෝ පස්දෙනායි ඒබලධර්මයෝද ඉන්ද්‍රියධර්මයෙහි කීනයින් සංග්‍රහ අසංග්‍රහනය දතයුතුයි සතරමාර්ගඵලචිත්තයෙහි යෙදුනාවූ යථෝක්තධර්මයෝ පස්දෙන බලධර්මයෝනම්වෙත්, පඤ්චින්ද්‍රිය යටකීනයින් සංග්‍රහ අසංග්‍රහනය දතයුතුයි—

"සත්තබොජ්ඣඞ්ගානි" යනපදයෙහි බොධ්‍යඞ්ගයෝ සත්දෙනනම් සතිසම්බොධ්‍යඞ්ගය ධර්මවිචය සම්බොධ්‍යඞ්ගය වීරියසම්බොධ්‍යඞ්ගය ප්‍රීතිසම්බොධ්‍යඞ්ගය ප්‍රශ්‍රබ්ධිසම්බොධ්‍යඞ්ගය සමාධිසම්බොධ්‍යඞ්ගය උපෙක්ෂාසම්බොධ්‍යඞ්ගය යනබොධ්‍යඞ්ගයෝ සත්දෙනායි ඔවුන්අතුරෙන් ලොකොත්තර සිත්අටෙහි යෙදුනාවූ සතිචෛතසිකය සතිසම්බොධ්‍යඞ්ගනම්වේ එමසිත්අටෙහි යෙදුනාවූ අමොහචෛතසිකය ධර්මවිචය සම්බොධ්‍යඞ්ගනම්වේ එමසිත්අටෙහියෙදුනාවූ වීර්‍ය්‍යචෛතසිකය වීර්‍ය්‍යසම්බොධ්‍යඞ්ගනම්වේ එමසිත්අටෙහියෙදුනාවූ ප්‍රීතිය ප්‍රීතිසම්බොධ්‍යංගනම්වේ එමසිත්අටෙහියෙදුනාවූ කායපස්සද්ධි චිත්තපස්සද්ධි දෙදෙන එකම පස්සද්ධිසම්බොධ්‍යංගනම්වේ එමසිත්අ

මෙහිසෙදුනාවූ ඒකාග්‍රතා චෛතසිකය සමාධිසම්බොධ්‍යංගනම්වේ එම්සිත්අමෙහි සෙදුනාවූ තත්‍රමජ්ඣත්තතා චෛතසිකය උපෙක්ෂා සම්බොධ්‍යංගනම්වේ මේ සප්තබොධ්‍යංගයන්ගේ සඞ්ග්‍රහ අසංග්‍රහ නය සංස්කාරස්කන්ධයට කීනයින් දතයුතුයි.

“අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො” යනපදයෙහි මාර්ගාංගයෝ අටදෙනාය යනු සම්මාදිට්ඨි සම්මාසඞ්කප්ප සම්මාවාචා සම්මාකම්මන්ත සම්මාආජීව සම්මාවායාම සම්මාසති සම්මාසමාධි යනමාර්ගාංගයෝඅටදෙනායි ඔවුන්අතුරෙන් ලොකොත්තරසිත්අමෙහි සෙදුනාවූ අමොහචෛතසිකය සම්මාදිට්ඨි මාර්ගාංගනම්වන්නේයි එම්සිත්අමෙහිසෙදුනාවූ විතර්කචෛතසිකය සම්මාසංකප්ප මාර්ගාංගනම්වන්නේයි එම්සිත්අමෙහි සෙදුනාවූ සම්මාවාචාචෛතසිකය සම්මාවාචා මාර්ගාංගනම්වන්නේයි එම්සිත්අමෙහි සෙදුනාවූ සම්මාකම්මන්ත චෛතසිකය සම්මාකම්මන්ත මාර්ගාංගනම්වන්නේයි එම්සිත්අමෙහිසෙදුනාවූ සම්මාආජීව චෛතසිකය සම්මාආජීව මාර්ගාංගනම්වන්නේයි එම්සිත්අමෙහිසෙදුනාවූ වීර්‍යචෛතසිකය සම්මාවායාම මාර්ගාංගනම්වන්නේයි එම සිත්අමෙහිසෙදුනාවූ සතිචෛතසිකය සම්මාසති මාර්ගාංගනම්වන්නේයි එම්සිත්අමෙහිසෙදුනාවූ ඒකාග්‍රතාචෛතසිකය සම්මාසමාධි මාර්ගාංගනම්වන්නේයි මේ මාර්ගාංගයෝ අටදෙන එකම සංස්කාරස්කන්ධයකින් සංග්‍රහවෙයි සෙස්ස සංස්කාරස්කන්ධයට කීනයින් දතයුතුයි.

ඵස්සො, වෙදනා, සඤ්ඤා, චෙතනා, චිත්තං, අධිමොක්ඛො, මනසිකාරො, යන ඵස්සසත්තකරාසි පාලියෙහි “ඵස්සො” යන පදයෙහි (89) එකුන්අනූවක් විඥානයන්හා එක්වසෙදුනාවූ ස්පර්ශය ඵස්සනම්වන්නේයි සංස්කාරස්කන්ධයට කීනයින් සඞ්ග්‍රහ අසඞ්ග්‍රහනය දතයුතුයි “වෙදනා” යන පදයෙහි (89) එකුන්අනූවක් විඥානයන්හා එක්වසෙදුනාවූ වෙදනාවෝ වෙදනානම් වන්නේයි වෙදනාස්කන්ධයට කීනයින් දතයුතුයි “සඤ්ඤා” යන පදයෙහි (89) එකුන්අනූවක් විඥානයන්හා එක්වසෙදුනාවූ සංඥාවෝ සංඥානම් වන්නේයි සංස්කාරස්කන්ධයට කීනයින් සඞ්ග්‍රහ අසඞ්ග්‍රහනය දතයුතුයි.

“චෙතනා” යන පදයෙහි (89) එකුන්අනූවක් විඥානයන්හා එක්වසෙදුනාවූ චෙතනාවෝ චෙතනානම්වන්නේයි සංස්කාරස්කන්ධයෙන් සඞ්ග්‍රහ අසඞ්ග්‍රහනය දතයුතුයි.

“චිත්තං” යන පදයෙහි (89) එකුන්අනූවක්විඥානය චිත්තනම් වන්නේයි විඥානස්කන්ධයෙන සංග්‍රහ අසංග්‍රහනය දතයුතුයි

දෙපස්විඤ්ඤාණ දසය විචිකිච්ඡාසහගත චිත්තය සහ එකොළොස හැර අවශෙෂවූ (78) අටසැත්තෑවක් චිත්තයෙහි යෙදුනාවූ අධිමොක්ෂ චෛතසිකය අධිමොක්ඛනම් වන්නේයි සංස්කාරස්කන්ධයෙන් සංග්‍රහ අසංග්‍රහ නය දතයුතුයි (89) එකුන්අනූවක් චිත්තයෙහි යෙදුනාවූ මනසිකාර චෛතසිකය මනසිකාරයනම් වන්නේයි සංස්කාරස්කන්ධයෙන් සංග්‍රහ අසංග්‍රහ නය දතයුතුයි

ධාතුකථා මාතෘකාව නිමා
නිමවන ලදී

රූපක්ඛන්ධො කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතො? රූපක්ඛන්ධො එකෙනඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි එකාදසහිධාතූහි සඞ්ගහිතො, කතිහි අසඞ්ගහිතො? චතූහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි අසඞ්ගහිතො, වෙදනාක්ඛන්ධො කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතො, වෙදනාක්ඛන්ධො එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතො, කතිහිඅසඞ්ගහිතො? චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතො? සඤ්ඤාක්ඛන්ධො එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතො, කතිහිඅසඞ්ගහිතො? චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතො, සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතො? සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතො, කතිහිඅසඞ්ගහිතො? චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතො, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතො? විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි සඞ්ගහිතො, කතිහිඅසඞ්ගහිතො? චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහිධාතූහි සඞ්ගහිතො, රූපක්ඛන්ධොච වෙදනාක්ඛන්ධොච කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතා? රූපක්ඛන්ධොච වෙදනාක්ඛන්ධොච ද්වීහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා; කතිහි අසඞ්ගහිතා? තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා රූපක්ඛන්ධොච සඤ්ඤාක්ඛන්ධොච ද්වීහිඛන්ධෙහි එකා

දසහායතනෙහි එකාදසහිධාතූහි සංගහිතා; කතිහිඅසංගහිතා?
තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි අසංගහිතා, රූප
ක්ඛන්ධො ච සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච ද්වීහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි
එකාදසහිධාතූහි සංගහිතා, කතිහිඅසංගහිතා? තීහිඛන්ධෙහි එකෙ
නායතනෙන සත්තහිධාතූහි අසංගහිතා, රූපක්ඛන්ධො ච විඤ්ඤා
ණක්ඛන්ධො ච ද්වීහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි
සංගහිතා, කතිහිඅසංගහිතා? තීහිඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයත
නෙහි නකාහිචිධාතූහි අසංගහිතා. රූපක්ඛන්ධො ච වෙදනාක්ඛ
න්ධො ච සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කති
හිධාතූහි සංගහිතා? රූපක්ඛන්ධො ච වෙදනාක්ඛන්ධො ච සඤ්ඤා
ක්ඛන්ධො ච තීහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහිධාතූහි
සංගහිතා; කතිහිඅසංගහිතා? ද්වීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන
සත්තහිධාතූහි අසංගහිතා; රූපක්ඛන්ධො ච වෙදනාක්ඛන්ධො ච
සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච තීහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි
ධාතූහි සංගහිතා, කතිහිඅසංගහිතා? ද්වීහිඛන්ධෙහි එකෙනාය
තනෙන සත්තහිධාතූහි අසංගහිතා, රූපක්ඛන්ධො ච වෙදනා
ක්ඛන්ධො ච විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ච තීහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අ
ට්ඨාරසහිධාතූහි සංගහිතා, කතිහිඅසංගහිතා? ද්වීහිඛන්ධෙහි නකෙ
හිචි ආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසංගහිතා, රූපක්ඛන්ධො ච
වෙදනාක්ඛන්ධො ච සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච කතිහි
ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සංගහිතා? රූපක්ඛ
න්ධො ච වෙදනාක්ඛන්ධො ච සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච
චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහිධාතූහි සංගහිතා,
කතිහිඅසංගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි
ධාතූහි අසංගහිතා, රූපක්ඛන්ධො ච වෙදනාක්ඛන්ධො ච සඤ්ඤා
ක්ඛන්ධො ච විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ච —පෙ— චතූහිඛන්ධෙහි ද්වාදස
හායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සංගහිතා, කතිහිඅසංගහිතා?
එකෙනඛන්ධෙන නකෙහිචිආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසංග
හිතා රූපක්ඛන්ධො ච වෙදනාක්ඛන්ධො ච සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච සඞ්ඛා
රක්ඛන්ධො ච විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ච කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි
කතිහිධාතූහි සංගහිතා? රූපක්ඛන්ධො ච වෙදනාක්ඛන්ධො ච සඤ්ඤා
ක්ඛන්ධො ච සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ච පඤ්චහි
ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සංගහිතා, කතිහි
අසංගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි නකාහිචි
ධාතූහි අසංගහිතා, පඤ්චක්ඛන්ධා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි
කතිහිධාතූහි සංගහිතා? පඤ්චක්ඛන්ධා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදස
හායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සංගහිතා, කතිහිඅසංගහිතා? නකෙ
හිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසංගහිතා —

———— : ○ : ————

මෙසේ උද්දෙසක්‍රමයවදාරා තදනන්තරව නිද්දේශක්‍රමය වදාරණලදී ඒනිද්දේශක්‍රමයද පඨමනයනිද්දේශයපටන් චුද්දසමනය නිද්දේශයදක්වා තුදුස්ප්‍රභෙදයෙක්වෙත් ඒතුදුස්ප්‍රභෙදවූනිද්දේශයන් අතුරෙන් පළමුකොට පඨමනය නිද්දේශයවදාරණලදී ඒපඨමනය නිද්දේශයද අබ්භන්තරමාතිකා නිද්දේශය බාහිරමාතිකා නිද්දේශයයි දෙවැදෑරුම්වෙත් ඒදෙවැදෑරුම් නිද්දේශයන් අතුරෙන් අබ්භන්තර මාතිකානිද්දේශය පළමුකොටවදාරණලදි ඒඅබ්භන්තරමාතිකානිද්දේශයද ඛන්ධාදිනිද්දේශය ඵස්සසත්තකරාසිනිද්දේශයයි දෙවැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් ඛන්ධාදිනිද්දේශය පළමුකොට වදාරණලදි ඒඛන්ධාදිනිද්දේශයද ඛන්ධනිද්දේශය ආයතනනිද්දේශය යනාදීන්ගේ වශයෙන් (15) පසළොස් වැදෑරුම්වෙත් ඒපසළොස් වැදෑරුම් නිද්දේශයන්අතුරෙන් ඛන්ධනිද්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී ඒඛන්ධ නිද්දේශයද භෙදාභෙදවශයෙන් දෙවැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් භෙදය පළමුකොට දේශනාකරණලදී ඒභෙදයද සුද්ධභෙදය ඒකමූලාදිභෙදයයි දෙවැදෑරුම්වෙත් ඔවුන් අතුරෙන් සුද්ධභෙදය පළමුකොට වදාරණලදී ඒසුද්ධභෙදයද රූපස්කන්ධසුද්ධභෙදය වෙදනාස්කන්ධ සුද්ධභෙදය සඤ්ඤාස්කන්ධසුද්ධභෙදය සංස්කාරස්කන්ධ සුද්ධභෙදය විඤ්ඤාණස්කන්ධ සුද්ධභෙදයයි පස් වැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් රූපස්කන්ධ සුද්ධභෙදය පළමුකොට වදාරණලදී ඒරූපස්කන්ධ සුද්ධභෙදයද සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිත වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් සඞ්ගහිත භෙදය පළමුකොට වදාරණලදි ඒසංගහිතභෙදයද පුච්ඡාවිසජ්ජනා වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් පුච්ඡාවපළමුකොට වදාරණලදී ඒපුච්ඡාවද ඛන්ධකරණකාරක වශයෙන්වදාලාවූ පුච්ඡාවය ආයතනකරණකාරක වශයෙන් වදාලාවූ පුච්ඡාවය ධාතුකරණකාරක වශයෙන් වදාලාවූ පුච්ඡාවය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් තුන්වැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් ඛන්ධකරණකාරක පුච්ඡාව පළමුකොට දේශනාකරණලදී (හේකෙසේයත්?) "රූපක්ඛන්ධො කතිහිඛන්ධෙහි සඞ්ගහිතො?,, යනුයි ඊටඅනතුරුව ආයතන කරණකාරක පුච්ඡාව දේශනාකරණලදී (හේකෙසේයත්?) "රූපක්ඛන්ධො කතිහායතනෙහි සඞ්ගහිතො" යනුයි ඊටඅනතුරුව ධාතුකරණකාරක පුච්ඡාව දේශනාකරණලදී (හේකෙසේයත්?) රූපක්ඛන්ධො කතිහිධාතූහි සංගහිතො?යනුයි.

මෙසේ මේපුච්ඡාව වදාරා තදනන්තරව විසජ්ජනාව වදාරණලදී ඒවිසජ්ජනාවද ඛන්ධකරණකාරක විසජ්ජනාවය ආයතන කරණකාරක විසජ්ජනාවය ධාතුකරණකාරක විසජ්ජනාවයයි තුන් වැදෑරුම්වෙත් ඒතුන්වැදෑරුම් විසජ්ජනාවන් අතුරෙන් ඛන්ධ

කාරණකාරක විසර්ජනාව පළමුකොටවදරණලදී (කෙසේයත්?) "රූපක්ඛන්ධො එකෙනඛන්ධෙන සංගහිතො,, යනුයි ඊටඅනතුරුව ආයතන කාරණකාරක විසර්ජනාව වදරණලදී (කෙසේයත්?) "රූපක්ඛන්ධො එකාදසහායතනෙහි සංගහිතො,, යනුයි ඊටඅනතුරුව ධාතුකාරණකාරක විසර්ජනාව වදරණලදී (කෙසේයත්?) "රූපක්ඛන්ධො එකාදසහිධාතූහි සංගහිතො,, යනුයි.....

එහිඅර්ථකවරයත්? රූපක්ඛන්ධො, රූපස්කන්ධය; (නොහොත්) විකාරවන ලක්ෂණයෙන්යුක්තවූ රූපරාශිය; කතිහිඛන්ධෙහි, කෙතෙක් ස්කන්ධයන්ගෙන්; සංගහිතො, සංග්‍රහකරණලද්දේදයත්? රූපක්ඛන්ධො, රූපස්කන්ධය; කතිහායතනෙහි, කෙතෙක්ආයතනයන්ගෙන්; සංගහිතො, සංග්‍රහකරණ ලද්දේදයත්? රූපක්ඛන්ධො, රූපස්කන්ධය; (නොහොත්) විකාරවන ලක්ෂණයෙන් යුක්තවූ රූපරාශිය; කතිහිධාතූහි, කෙතෙක්ධාතූන්ගෙන්; සංගහිතො, සංග්‍රහකරණ ලද්දේදයත්? ඉති, මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හිවනාහි; රූපක්ඛන්ධො. රූපස්කන්ධය; එකෙනඛන්ධෙන, එකමරූපස්කන්ධයෙන්; සංගහිතො, සංග්‍රහකරණලද්දේය (නොහොත්) හකුළුවාගන්නාලද්දේය; රූපක්ඛන්ධො, රූපස්කන්ධය; එකාදසහායතනෙහි, ඔළාරිකායතනදසය; ධර්මායතනයෙහිකියන ලද එකොළොස් ආයතනයකින්; සංගහිතො, සංග්‍රහකරණලදී; රූපක්ඛන්ධො, රූපස්කන්ධය; එකාදසහිධාතූහි, එකොළොස්ධාතුවකින්; (හෙවත්) ඔළාරිකධාතු දසය ධර්මධාතුය යන එකොළොස් ධාතුවකින්; සංගහිතො, සංග්‍රහකරණලද්දේයි, (නොහොත්) රූපක්ඛන්ධො, රූපස්කන්ධය; කතිහි, කෙතෙක්ප්‍රමාණව; ඛන්ධෙහි, ස්කන්ධභාවයයිකියනලද සංග්‍රහයටකාරණවූ ඛන්ධශබ්ද සයි කියනලද සංග්‍රහයෙන්; සංගහිතො, සංග්‍රහකරණලද්දේදයත්? රූපක්ඛන්ධො, රූපස්කන්ධය; කතිහි, කෙතෙක්ප්‍රමාණවූ; ආයතනෙහි, ආයතනභාවයයි කියනලද්දවූ සංග්‍රහයට කාරණවූ ආයතන ශබ්දසඞ්ඛ්‍යාතවූ සංග්‍රහයෙන්; සංගහිතො, සංග්‍රහකරණලද්දේද යත්? රූපක්ඛන්ධො, රූපස්කන්ධය; කතිහි, කෙතෙක්ප්‍රමාණවූ; ධාතූහි, ධාතුභාවයයි කියනලද්දවූ සංග්‍රහයටකාරණවූ ධාතුශබ්දසඞ්ඛ්‍යාත සංග්‍රහයෙන්; සංගහිතො, සංග්‍රහකරණලද්දේදුයි යනු; ඉති, මෙබඳුප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; රූපක්ඛන්ධො, රූපස්කන්ධය; එකෙන, එක් ප්‍රකාරවූ; ඛන්ධෙන, රූපස්කන්ධභාවයයි කියනලද්දවූ සංග්‍රහයටකාරණවූ රූපස්කන්ධ ශබ්දසඞ්ඛ්‍යාතවූ සංග්‍රහයෙන්; සංගහිතො, හකුළුවාගන්නාලද්දේයි; රූපක්ඛන්ධො, රූපස්කන්ධය; එකාදසහි, එකොළොස්ප්‍රකාරවූ; ආයතනෙහි, ඔළාරිකායතනදසය

ධර්මායතනායයි එකොළොස්ආයතන භාවයයි කියනලද සඞ්ග්‍රහයටකාරණවූ ඖදරිකායතනදසය ධර්මායතනයයි ශබ්දසඞ්ඛ්‍යාතවූ සඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතො, හකුළුවාගන්නාලද්දේයි; රූපක්ඛන්ධො, රූපස්කන්ධය; එකාදසහි, එකොළොස්ප්‍රකාරවූ; ධාතූහි, ඖදරිකධාතුදසය; ධර්මධාතුයයි එකොළොස්ධාතුන්ගේ ස්වභාවයයි කියනලද්දවූ සඞ්ග්‍රහයට කාරණවූ ඖදරිකධාතුදසය ධර්මධාතුයයි ශබ්දසඞ්ඛ්‍යාතවූ සඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතො, හකුළුවාගන්නාලද්දේයි; ඉති, මෙසේ විසර්ජනාවවේ.—

සඞ්ගහිතක්‍රමය මෙසේදේසනාකොට තදනන්තරව අසඞ්ගහිතක්‍රමය දේසනාකරණලදී ඒඅසඞ්ගහිතක්‍රමයද පුච්ඡාවිසර්ජනාවයයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් පුච්ඡාක්‍රමය පළමුකොට වදාරණලදී ඒපුච්ඡාක්‍රමයද ඛන්ධකරණකාරක පුච්ඡාවය ආයතනකාරණකාරක පුච්ඡාවය ධාතුකරණකාරක පුච්ඡාවයයි තුන්වැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් ඛන්ධකරණකාරකපුච්ඡාව පළමුකොට වදාරණලදී (ඒකෙසේයත්?) "රූපක්ඛන්ධො කතිහිඛන්ධෙහි අසඞ්ගහිතො" යනුයි තදනන්තරව ආයතනකාරණ කාරකපුච්ඡාව වදාරණලදී (ඒකෙසේයත්?) "රූපක්ඛන්ධො කතිහායතනෙහි සඞ්ගහිතො" යනුයි තදනන්තරව ධාතුකරණකාරකපුච්ඡාව වදාරණලදී (ඒකෙසේයත්?) "රූපක්ඛන්ධො කතිහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතො" යනුයි.—

මෙසේ මේ පුච්ඡාවවදාරා තදනන්තරව විසර්ජනාව වදාරණලදී ඒවිසර්ජනාවද ඛන්ධකරණකාරක විසර්ජනාවය ආයතනකරණකාරක විසර්ජනාවය ධාතුකරණකාරක විසර්ජනාවයයි තුන්වැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් ඛන්ධකරණකාරක විසර්ජනාව කෙසේයත්? "රූපක්ඛන්ධො චතූහිඛන්ධෙහි අසඞ්ගහිතො" යනුයි, තදනන්තරව ආයතනකරණකාරක විසර්ජනාව කෙසේයත්? "රූපක්ඛන්ධො එකෙනායතනෙන අසඞ්ගහිතො"යනුයි තදනන්තරව ධාතුකරණකාරක විසර්ජනාව වදාරණලදී (ඒකෙසේයත්?) "රූපක්ඛන්ධො සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතො" යනුයි.—

එහිඅර්ථ කවරයත්? රූපක්ඛන්ධො, රූපස්කන්ධය; කතිහිඛන්ධෙහි කෙතෙක්ස්කන්ධයන්ගෙන්; අසඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේදයත්? රූපක්ඛන්ධො, රූපස්කන්ධය; කතිහිආයතනෙහි, කෙතෙක් ආයතනයන්ගෙන්; අසඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේදයත්? රූපක්ඛන්ධො, රූපස්කන්ධය; කතිහිධාතූහි, කෙතෙක්ධාතූන්ගෙන්

අසඞ්ගහිතෙනා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේදයත්? (ඉතිපුච්ඡාසං)මෙබඳු ප්‍රශ්ණයක් ඇතිකල්හි; රූපක්ඛන්ධො, රූපස්කන්ධය; චතූහිඛන්ධෙහි, සතරනාමස්කන්ධයන්ගෙන්; අසඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේයි; රූපක්ඛන්ධො, රූපස්කන්ධය; එකෙනආයතනෙන, මනායතනසඞ්ඛ්‍යාතවූ එකව ආයතනයකින්; අසඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහනොකාරණලද්දේයි; රූපක්ඛන්ධො, රූපස්කන්ධය; සත්තහිධාතුහි, සප්තවිඥානධාතූන්ගෙන්; අසඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දේයි; ඉති, මෙබඳු විසර්ජනාවක්වේ (නොහොත්) රූපක්ඛන්ධො, රූපස්කන්ධය; කතිහි, කොපමණප්‍රකාරවූ; ඛන්ධෙහි, ස්කන්ධභාවයයි කියනලද සඞ්ග්‍රහයට කාරණවූ ස්කන්ධසඞ්ඛ්‍යාත සඞ්ග්‍රහනයින්; අසඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේදයත්? රූපක්ඛන්ධො, රූපස්කන්ධය; කතිහි, කොපමණප්‍රකාරවූ; ආයතනෙහි, ආයතනභාවයයිකියනලද සඞ්ග්‍රහයටකාරණවූ ආයතනශබ්දසඞ්ඛ්‍යාත සඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේදයත්?රූපක්ඛන්ධො, රූපස්කන්ධය; කතිහි, කොපමණප්‍රමාණවූ; ධාතුහි, ධාතුභාවයයි කියනලද සඞ්ග්‍රහයට්කාරණවූ ධාතුශබ්දසඞ්ඛ්‍යාත සඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේදයි (ඉතිපුච්ඡාසං) මෙබඳුප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; රූපක්ඛන්ධො,රූපස්කන්ධය; චතූහි, සතරකාරවූ; ඛන්ධෙහි, නාමස්කන්ධභාවයයි කියනලද සඞ්ග්‍රහයට කාරණවූ නාමස්කන්ධශබ්දසඞ්ඛ්‍යාතසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේයි; රූපක්ඛන්ධො, රූපස්කන්ධය; එකෙන, එක්ප්‍රකාරවූ; ආයතනෙන, මනායතනභාවයයි කියනලද සඞ්ග්‍රහයටකාරණවූ මනායතනශබ්දසඞ්ඛ්‍යාතසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේයි; රූපක්ඛන්ධො, රූපස්කන්ධය; සත්තහි, සත්ප්‍රකාරවූ; ධාතුහි, විඥානධාතුභාවයයිකියනලද සඞ්ග්‍රහයට කාරණවූ විඥානධාතු ශබ්දසඞ්ඛ්‍යාත සඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දේයයි; ඉති, මෙසේ විසර්ජනාවේ.

රූපස්කන්ධ සුඛභෙදය නිමියේයි.

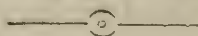
———•———

මෙසේ රූපස්කන්ධ සුඛභෙදයවදාරා තදනන්තරව වේදනාස්කන්ධ සුඛභෙදය වදාරණලදී එහි ඔයඑ භෙදයෝ රූපස්කන්ධයට කිහයිත් වැදගත්යුතුයි, ඒවේදනාස්කන්ධ සුඛභෙදයද සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිතවිසයෙන් දෙවැදෑරුම්වෙන් ඔවුන්අතුරෙන් සඞ්ගහිතක්‍රමය පළමුකොට වදාරණලදී ඒසඞ්ගහිතක්‍රමයද පුච්ඡාවිසර්ජනාවශයෙන් දෙවැදෑරුම්වෙන්, ඔවුන්අතුරෙන් පුච්ඡාව පළමුකොට වදාරණලදී

(හේකෙසේයත්?) "වෙදනාක්ඛන්ධො කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහා යතනෙහි කතිහි ධාතුහි සඞ්ගහිතො" යනුයි තදනන්තරව විසජ්ජනාව වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?) "වෙදනාක්ඛන්ධො එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතො" යනුයි (එහිඅර්ථක වරයත්?)—

වෙදනාක්ඛන්ධො, වෙදනාස්කන්ධය (නොහොත්) වේදියන ලක්ෂණඇතතාවූ වෙදනාචෛතසිකය; කතිහි, කොතෙක්ප්‍රමාණවූ; ඛන්ධෙහි, ස්කන්ධයන්ගෙන්; සඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේදයත්; කතිහි, කොතෙක්ප්‍රමාණවූ; ආයතනෙහි, ආයතනයන්ගෙන්; සඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේදයත්; කතිහි, කොතෙක්ප්‍රමාණවූ; ධාතුහි, ධාතූන්ගෙන්; සඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේදැයිසනා; ඉති, මෙබඳු ප්‍රශ්ණයක්ඇතිකල්හි; වෙදනාක්ඛන්ධො; වෙදනායයි කියනලද (නොහොත්) වේදියන ලක්ෂණවූ වෙදනාචෛතසිකය; එකෙනඛන්ධෙන, එකමස්කන්ධයකින් (නොහොත්) එකම වෙදනාස්කන්ධයකින්; සඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයි; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයකින්; සඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයි; එකාය ධාතුයා, එකමධර්මධාතුවකින්; සඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයි; ඉති, මෙබඳු විසජ්ජනාවක්වේ (නොහොත්) වෙදනාක්ඛන්ධො, වෙදනාස්කන්ධය; කතිහි, කොතෙක්ප්‍රමාණවූ; ඛන්ධෙහි, ස්කන්ධභාවසංඛ්‍යාතවූ සඞ්ග්‍රහයටකාරණවූ ඛන්ධසඞ්ඛ්‍යාත සඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයි; (සෙසු පදයන්ගේ අර්ථ රූපස්කන්ධශබ්දය ආශ්‍රයකොට දතයුතුයි) ඉති, මෙබඳුප්‍රශ්ණයක් ඇතකල්හිවනාහි; වෙදනාක්ඛන්ධො, වෙදනාස්කන්ධය; එකෙනඛන්ධෙන, එකම වෙදනාස්කන්ධයකින් (නොහොත්) වෙදනාස්කන්ධභාවසඞ්ඛ්‍යාතවූ සඞ්ග්‍රහයටකාරණවූ වෙදනාස්කන්ධසඞ්ඛ්‍යාත සඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයි; එකෙන ආයතනෙන, එකමධර්මායතන භාවසඞ්ඛ්‍යාතසඞ්ග්‍රහයටකාරණවූ ධර්මායතන ශබ්දසඞ්ඛ්‍යාත සඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහකරණලදදේයි; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුභාවසඞ්ඛ්‍යාතවූ සඞ්ග්‍රහයටකාරණවූ ධර්මධාතු ශබ්දසඞ්ඛ්‍යාත සඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයි; ඉති, මෙසේ විසජ්ජනාවිවේ—

සඞ්ගහිතනය නිමියේයි.

මෙසේ සඞ්ගහිතනයවදාරා තදනන්තරව අසඞ්ගහිතනය වදාරණලදී, ඒඅසඞ්ගහිතනයද පුච්ඡාවිසජ්ජනාවශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ, ඔවුන්අතුරෙන් පුච්ඡාව පළමුකොට වදාරණලදී හේකෙසේයත්?

"වේදනාක්ඛන්ධො කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි අසඞ්ගහිතො" යනුයි තදනන්තරව විසර්ජනාව දෙසනාකරණලදී (හේ කෙසේයත්?) "වේදනාක්ඛන්ධො එකෙනඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතො" යනුයි එහිඅර්ථ කවරයත්? —

වේදනාක්ඛන්ධො, වේදනාස්කන්ධය; කතිහිඛන්ධෙහි, කොතෙක් ස්කන්ධයන්ගෙන්; කතිහායතනෙහි, කොතෙක් ආයතනයන්ගෙන්; කතිහිධාතූහි, කොතෙක් ධාතූන්ගෙන්; අසඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේදයත්? (විකල්පාර්ථයත් මෙහිගතයුතුයි) ඉති, මෙබඳුප්‍රශ්ණයක් ඇතිකල්හි; වේදනාක්ඛන්ධො, වේදනාස්කන්ධය; චතූහිඛන්ධෙහි රූපස්කන්ධ වේදනාස්කන්ධ සඤ්ඤාස්කන්ධ විඤ්ඤාණස්කන්ධයන ස්කන්ධසතරකින්ද; එකාදසහායතනෙහි, ඖදරිකායතන දසය මනායතනයයන එකොළොස් ආයතනයන්කින්ද; අසඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේයි; සත්තරසහි (17) සතළොස්ප්‍රකාරවූ; ධාතූහි, ඖදරික ධාතුදසය සපතවිඤ්ඤාණ ධාතුයයන ධාතූන්ගෙන්; අසඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේයි; ඉති, මෙබඳු විසර්ජනාවක්වේ (මෙහිද යට කී විකල්පාර්ථය යොදගතයුතුයි) —

වේදනාස්කන්ධ පුඛවාරය නිමියේයි.

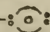
වේදනාස්කන්ධ පුඛවාරයවදාරා තදනන්තරව සංඥාස්කන්ධ පුඛවාරය වදාරණලදී ඒසංඥාස්කන්ධ පුඛවාරයද සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිත වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් සඞ්ගහිත පුඛවාරය පළමුකොට වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?) "සඤ්ඤාක්ඛන්ධො කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතො?" යනුයි මෙසේ පුච්ඡාවවේ — "සඤ්ඤාක්ඛන්ධො එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතො" එහිඅර්ථ කවරයත්? —

සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සංඥාස්කන්ධය; (හෙවත්) අරමුණසලකුණක්කොටහැඳිනීම් ලක්ෂණකොට ඇත්තාවූ සංඥාචෛතසිකය; කතිහිඛන්ධෙහි, කොතෙක් ස්කන්ධයන්ගෙන්; කතිහායතනෙහි, කොතෙක් ආයතනයන්ගෙන්; කතිහිධාතූහි, කොතෙක් ධාතූන්ගෙන්; සඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේදැයි යන; ඉති, මෙබඳුප්‍රශ්ණයක් ඇතිකල්හි; සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සංඥාස්කන්ධය; එකෙනඛන්ධෙන, එකම සංඥාස්කන්ධයකින්ද; එකෙනආයතනෙන, එකමධර්මායතනයකින්ද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවකින්ද; සඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයයි; ඉති, මෙබඳු විසර්ජනාවක්වේ;(මෙහිද සඞ්ගා

හිතවාරය දක්වාම විකල්පාඛ්‍යය (වික.) සෙදියයුතුයි—තදනන්තරව අසඞ්ගහිතවාරය දේශනාකරණලදී (කෙසේද?) "සඤ්ඤාක්ඛන්ධො කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතො,,යනු පුච්ඡාවේ—ඊටඅනතුරුව විසජ්ජනාව දේශනාකරණලදී (කෙසේද?) "සඤ්ඤාක්ඛන්ධො චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතො,,යනුයි එහිඅර්ථ කවරයත්?

සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සංඥාස්කන්ධය; කතිහි ඛන්ධෙහි, කෙතෙක් ස්කන්ධයන්ගෙන්; කතිහායතනෙහි, කෙතෙක් ආයතනයන්ගෙන්; කතිහි ධාතූහි, කෙතෙක්ධාතූන්ගෙන්; අසඞ්ගහිතො, සංග්‍රහනොකරණ ලද්දේදයත්? ඉති, මෙබඳුපුච්ඡාවක්වේ, "සඤ්ඤාක්ඛන්ධො චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතො,,යනු විසජ්ජනාවවේ—සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සංඥාස්කන්ධය; චතූහි ඛන්ධෙහි, රූපස්කන්ධ වේදනාස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධ විඥානස්කන්ධ යන (4) සතර ස්කන්ධයකින්ද; එකාදසහායතනෙහි, ඖදරිකායතන (10)දසය මනායතනය යන (11) එකොළොස් ආයතනයකින්ද; සත්තරසහිධාතූහි, ඖදරිකධාතු (10) දසය සපත විඥානධාතුය යන (17) සතළොස්ධාතුවකින්; අසඞ්ගහිතො, සංග්‍රහනොකරණලද්දේයයි; ඉති, මෙබඳුවිසජ්ජනාවක්වේ (විකල්පනය රූපස්කන්ධයමෙන් බෙදගතයුතුයි)—

—සඤ්ඤාස්කන්ධ සුඛවාරය නිමියේයි.—

සඤ්ඤාක්ඛන්ධ සුඛවාරය වදරා තදනන්තරව සංස්කාරස්කන්ධ සුඛභෙදය වදරණලදී. ඒසංස්කාරස්කන්ධ සුඛභෙදයද සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිත වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් පළමුකොට සඞ්ගහිතවාරය වදරණලදී ඒසඞ්ගහිතවාරයද පුච්ඡා විසජ්ජනා වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් පුච්ඡාව පළමුකොට වදරණලදී (කෙසේද?) "සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතො,,යනුයි තදනන්තරව විසජ්ජනාව දේශනාකරණලදී කෙසේද? "සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතො" යනු විසජ්ජනාවයි=එහි අර්ථකවරයත්?

සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො,සංස්කාරස්කන්ධසඞ්ඛ්‍යාතවූ; අභිසංස්කරණ ලක්ෂණවූපම(50)පණස්චෛතසිකය; කතිහි ඛන්ධෙහි,කෙතෙක් ස්කන්ධයන්ගෙන්; කතිහායතනෙහි, කෙතෙක් ආයතනයන්ගෙන්; කතිහි ධාතූහි, කෙතෙක් ධාතූන්ගෙන්; සඞ්ගහිතො, සංග්‍රහකරණලද්දේදයි; ඉති, මෙබඳුප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො, සංස්කාරස්කන්ධය (තොපහොත්) අභිසංස්කරණ ලක්ෂණවූ පම (50)

පණස් චෛතසිකය; එකෙනඛන්ධෙන, එකවූ සංස්කාරස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධයකින්; සඞ්ගහිතො, සංග්‍රහකරණ ලද්දේයි; එකෙනායතනෙන, ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ එකම ආයතනයකින්; සඞ්ගහිතො, සංග්‍රහකරණ ලද්දේයි; එකායධාතුයා, ධර්මධාතු සඞ්ඛ්‍යාත එකම ධාතුවකින්; සඞ්ගහිතො, සංග්‍රහකරණ ලද්දේයයි; ඉති, මෙසේ විසර්ජනාවවේ.

මෙසේ සඞ්ගහිත නයවදුරා තදනන්තරව අසඞ්ගහිත නය වදරණලදී අසඞ්ගහිතනයද පුච්ඡා විසර්ජනා වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඒ කෙසේයත්? "සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි අසඞ්ගහිතො,, යනු පුච්ඡාවයි. ඊට අනතුරුව විසර්ජනාව වදරණලදී ඒ කෙසේයත්? "සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතො,, යනුයි එහිඅර්ථ යටකීනයින් දතයුතුයි.

සංඛාරක්ඛන්ධ සුඛවාරය නිමියේයි

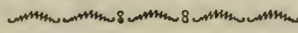
———:(○):———

සංස්කාරස්කන්ධ සුඛභෙදයවදුරා තදනන්තරව විඥානස්කන්ධ සුඛභෙදය වදරණලදී ඒ විඥානස්කන්ධ සුඛභෙදයද සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිත වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඒ සඞ්ගහිතවාරය පුච්ඡා විසර්ජනා වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඒ කෙසේයත්? "විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතො,, යනු පුච්ඡාවයි "විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි සඞ්ගහිතො,, යනු විසර්ජනාවයි.

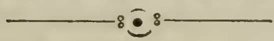
එහිඅර්ථකවරයත්? විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, විඥානස්කන්ධය; (හෙවත්) ආරම්මණ විජානන ලක්ෂණවූ (89) එකුන්අනූවක් චිත්තය; එකෙනඛන්ධෙන, එකවූ විඥානස්කන්ධයකින්; සඞ්ගහිතො, සංග්‍රහකරණලද්දේයි; එකෙනායතනෙන, එකවූ මනායතනයකින්; සඞ්ගහිතො, සංග්‍රහකරණලද්දේයි; සත්තහිධාතූහි, චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු සොතවිඤ්ඤාණධාතු ඝාණවිඤ්ඤාණධාතු ජිව්හාවිඤ්ඤාණධාතු කායවිඤ්ඤාණධාතු මනොධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතු යන සප්තවිඤ්ඤාණධාතුවකින්; සංගහිතො, සංග්‍රහකරණ ලද්දේයයි; ඉති, මෙසේ විසර්ජනාවවේ. සංගහිත නය වදුරා තදනන්තරව අසංගහිත නය වදරණලදී ඒ කෙසේයත්? "විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි අසංගහිතො,, යනු පුච්ඡාවයි "විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහිධාතූහි අසංගහිතො,, යනු විසර්ජනාවයි, (එහිඅර්ථකවරයත්?)

විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණස්කන්ධය; (නොහොත්) ආරම්මණවිජානන ලක්ෂණවූ (89) එකුන්අනූවක් චිත්තය; කතිහිඛන්ධෙහි, කෙතෙක් ස්කන්ධයන්ගෙන්; කතිහායතනෙහි, කෙතෙක් ආයතනයන්ගෙන්; කතිහිධාතූහි, කෙතෙක්ධාතූන්ගෙන්; අසංගහිතො, සංග්‍රහනොකරණලද්දේදැයි; ඉති, මෙසේ විසජ්ජනාවක් ඇතිකල්හි; විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණස්කන්ධය; චතූහිඛන්ධෙහි, රූප වෙදනා සඤ්ඤා සඞ්ඛාර යන සතර ස්කන්ධයෙන්; අසංගහිතො, සංග්‍රහනොකරණලද්දේ; එකාදසහායතනෙහි, ඖදාරිකායතන දසය ධම්මායතනය යන එකොළොස් ආයතනයකින්; අසංගහිතො, සංග්‍රහනොකරණලද්දේයි; එකාදසහිධාතූහි, ඖදාරික ධාතු දසය ධම්මධාතුය යන එකොළොස් ධාතූන්ගෙන්; අසංගහිතො, සංග්‍රහනොකරණලද්දේයයි; ඉති, මෙසේ විසජ්ජනාවේ.

විඤ්ඤාණක්ඛන්ධ සුද්ධවාරය නිමියේයි.

පඤ්චස්කන්ධ සුද්ධභෙදයයි.

මෙසේ ඛන්ධ සුද්ධභෙදයවදරා තදනන්තරව එකමූලාදි භෙදය වදාරණලදී ඒඑකමූලාදී භෙදයද එකමූලික ද්වීමූලික තිමූලික චතුමූලික වශයෙන් සිව්වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් එකමූලික භෙදය පළමුකොට වදාරණලදී ඒඑකමූලික භෙදයද රූපක්ඛන්ධ එකමූලී භෙදය වෙදනාක්ඛන්ධ එකමූලී භෙදය සඤ්ඤාක්ඛන්ධ එකමූලී භෙදය සඞ්ඛාරක්ඛන්ධ එකමූලී භෙදය විඤ්ඤාණක්ඛන්ධ එකමූලී භෙදය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් පස්වැදෑරුම්වෙත් ඔවුන් අතුරෙන් රූපක්ඛන්ධ එකමූලී භෙදය පළමුකොට වදාරණලදී ඒරූපක්ඛන්ධ එකමූලී භෙදයද වෙදනාක්ඛන්ධ එකමූලී සඤ්ඤාක්ඛන්ධ එකමූලී සඞ්ඛාරක්ඛන්ධ එකමූලී විඤ්ඤාණක්ඛන්ධ එකමූලී වශයෙන් සතරවැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් වෙදනාක්ඛන්ධ එකමූලී භෙදය පළමුකොට වදාරණලදී ඒවෙදනාක්ඛන්ධ එකමූලී භෙදයද සංගහිත අසංගහිත වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් සංගහිත ක්‍රමය පළමුකොට වදාරණලදී ඒසංගහිත ක්‍රමයද පුච්ඡා විසජ්ජනා වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ—ඔවුන් අතුරෙන් පුච්ඡාව පළමුකොට වදාරණලදී ඒපුච්ඡාවද ඛන්ධ කරණකාරක පුච්ඡාවය ආයතන කරණකාරක පුච්ඡාවය ධාතු කරණකාරක පුච්ඡාවයයි තුන්වැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් ඛන්ධ කරණකාරක පුච්ඡාව පළමුකොට වදාරණලදී ගේකෙසේයත්?

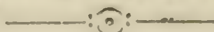
“රූපක්ඛන්ධොච වෙදනාක්ඛන්ධොච කතිහිඛන්ධෙහි සඞ්ගහිතා” යනුයි ඊටඅනතුරුව ආයතන කරණකාරක පුච්ඡාව වදරණලදි හේකෙසේයත්? “කතිහායතනෙහි සඞ්ගහිතා,,යනුයි ඊට අනතුරුව ධාතුකරණකාරක පුච්ඡාව වදරණලදී හේකෙසේයත්? “කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතා,,යනුයි—

මෙසේ පුච්ඡාව වදරා තදනන්තරව විසජ්ජනාව වදරණලදී (හේකෙසේයත්?) “රූපක්ඛන්ධොච වෙදනාක්ඛන්ධොච ද්වීහිඛන්ධෙහි සඞ්ගහිතා,, එකාදසහායතනෙහි සඞ්ගහිතා එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා,,යනුයි එහි සියළු අභියෝජනාව යටකී පුඩ භෙදයට සමානව යොදගතයුතුයි—

සඞ්ගහිත භෙදයවදරා තදනන්තරව අසඞ්ගහිත භෙදය වදරණලදී ඒඅසඞ්ගහිත භෙදයද පුච්ඡා විසජ්ජනාවශයෙන් දෙවැදෑරුම්වෙන් ඔවුන්අතුරෙන් පුච්ඡාව පළමුකොට වදරණලදී ඒපුච්ඡාවද ඛන්ධකරණකාරක පුච්ඡාවය ආයතන කරණකාරක පුච්ඡාවය ධාතුකරණකාරක පුච්ඡාවයයි තුන්වැදෑරුම්වෙන් (හේකෙසේයත්?) “රූපක්ඛන්ධොච වෙදනාක්ඛන්ධොච කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා?,,යනුයි—. මෙසේ පුච්ඡාව වදරා තදනන්තරව විසජ්ජනාව වදරණලදී ඒවිසජ්ජනාවද යටකීකාරකත්‍රය වශයෙන් තුන්වැදෑරුම්වෙන් (හේකෙසේයත්?) “රූපක්ඛන්ධොච වෙදනාක්ඛන්ධොච තීහිඛන්ධෙහි අසඞ්ගහිතා එකෙන ආයතනෙන අසඞ්ගහිතා සත්තහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා,,යනුයි එහිඅභියොජනාව යටකීක්‍රමයයි ඒවෙදනා ස්කන්ධ මූලික්‍රමය ආශ්‍රයකොටගෙණ සඤ්ඤක්ඛන්ධ මූලික්‍රමයෙහිද අභියෝජනාව දතයුතුයි—

වෙදනාක්ඛන්ධ මූලික්‍රමයට අනතුරුව සඤ්ඤක්ඛන්ධ මූලික්‍රමය වදරණලදි (හේකෙසේයත්?) “රූපක්ඛන්ධොච සඤ්ඤක්ඛන්ධොච කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතා” යනාදිය වේ— සඤ්ඤක්ඛන්ධමූලික්‍රමයට අනතුරුව සඞ්ඛාරක්ඛන්ධ මූලික්‍රමය වදරණලදී (හේකෙසේයත්?) “රූපක්ඛන්ධොච සඞ්ඛාරක්ඛන්ධොච කතිහිඛන්ධෙහි සඞ්ගහිතා” යනාදියයි— සඞ්ඛාරක්ඛන්ධ මූලික්‍රමයට අනතුරුව විඤ්ඤාණක්ඛන්ධ මූලික්‍රමය වදරණලදි (හේකෙසේයත්?)“රූපක්ඛන්ධොච විඤ්ඤාණක්ඛන්ධොච කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතා” යනුයි—

රූපස්කන්ධ එකමූලි ක්‍රමයයි.

මෙසේ රූපස්කන්ධ එකමූලිභේදය වදාරා තදනන්තරව වේදනාස්කන්ධ එකමූලිභේදය වදාරණලදී ඒවේදනාස්කන්ධ එකමූලිභේදයද සංඥාස්කන්ධ එකමූලි සංස්කාරස්කන්ධ එකමූලි විඥානස්කන්ධ එකමූලිවශයෙන් තුන්වැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් සංඥාස්කන්ධ එකමූලිභේදය පළමුකොට වදාරණලදී වේදනාස්කන්ධ එකමූලිභේදයෙහි රූපස්කන්ධ එකමූලිභේදය ආශ්‍රයකරගණ අඬදතයුතුයි.

වේදනාස්කන්ධ එකමූලික්‍රමය නිමියේයි.

වේදනාස්කන්ධ එකමූලිභේදය වදාරා තදනන්තරව සංඥාස්කන්ධ එකමූලිභේදය වදාරණලදී ඒසංඥාස්කන්ධ එකමූලිභේදයද සංස්කාරස්කන්ධ එකමූලිභේදය විඥානස්කන්ධ එකමූලිභේදයයි දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් සංස්කාරස්කන්ධ එකමූලිභේදය පළමුකොට වදාරණලදී (හේ කෙසේයත්?) "සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච කතිහි ඛන්ධෙහි සඞ්ගහිතා" යනාදිය යටකීනයින් යොදාගතයුතුයි.

සංඥාස්කන්ධ එකමූලිභේදය නිමියේයි.

සංඥාස්කන්ධ එකමූලිභේදය වදාරා තදනන්තරව සංස්කාරස්කන්ධ එකමූලිභේදය වදාරණලදී ඒසංස්කාරස්කන්ධ එකමූලිභේදයද විඥානස්කන්ධ එකමූලිවශයෙන් එක්වැදෑරුම්වේ ඒවිඥානස්කන්ධ එකමූලිභේදයද සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිතවශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේත් ඔවුන්අතුරෙන් සඞ්ගහිතක්‍රමය පළමුකොට වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?) "සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ච කතිහි ඛන්ධෙහි සඞ්ගහිතා" යනාදිය පළමුපරිද්දේන් යොදාගතයුතුයි.

සංස්කාරස්කන්ධ එකමූලිභේදය නිමියේයි.

එකමූලික්‍රමය දේශනාකොට විමූලික්‍රමය දේශනාකරණලදී ඒවිමූලික්‍රමයද සංඥාස්කන්ධමූලි සංස්කාරස්කන්ධමූලි විඥානස්කන්ධමූලිවශයෙන් තුන්වැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් සංඥාස්කන්ධමූලිභේදය පළමුකොට වදාරණලදී ඒසංඥාස්කන්ධමූලි භේදයද සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිතවශයෙන් දෙවැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් සඞ්ගහිතක්‍රමය පළමුකොට වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?) "රූප

ඛන්ධො ච වේදනාක්ඛන්ධො ච සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච කතිහි ඛන්ධෙහි සඞ්ගහිතා" යනාදියයි. තදනන්තරව සංඥාස්කන්ධ මූලික්‍රමය වදාරණලදී (හේ කෙසේයත්?) "රූපක්ඛන්ධො ච වේදනාක්ඛන්ධො ච සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච" යනාදියයි. සංස්කාරස්කන්ධ මූලිභේදය වදාරා තදනන්තරව විඥානස්කන්ධ මූලිභේදය වදාරණලදී (හේ කෙසේයත්?) "රූපක්ඛන්ධො ච වේදනාක්ඛන්ධො ච විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ච කතිහි ඛන්ධෙහි සඞ්ගහිතා" යනාදියයි. මේ විමූලිභේදයෙහි සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිත පුච්ඡා විසර්ජනාදී සියළුක්‍රම යටකීනයින් දතයුතුයි.

විමූලිභේදය නිමියේයි.

———(◯)———

විමූලිභේදයට අනතුරුව තිමූලිභේදය වදාරණලදී ඒ තිමූලිභේදයද සඞ්ඛාරක්ඛන්ධමූලි විඤ්ඤාණක්ඛන්ධමූලි වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් සංස්කාරස්කන්ධ මූලිභේදය පළමුකොට වදාරණලදී ඒ සංස්කාරස්කන්ධ මූලිභේදයද සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිත වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් සඞ්ගහිතක්‍රමය පළමුකොට වදාරණලදී (හේ කෙසේයත්?) "රූපක්ඛන්ධො ච වේදනාක්ඛන්ධො ච සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච කතිහි ඛන්ධෙහි සඞ්ගහිතා" යනාදියයි.

සංස්කාරස්කන්ධ මූලිභේදය නිමියේයි.

———:◎:———

සංස්කාරස්කන්ධ මූලිභේදය වදාරා තදනන්තරව විඥානස්කන්ධ මූලිභේදය වදාරණලදී (හේ කෙසේයත්?) "රූපක්ඛන්ධො ච වේදනාක්ඛන්ධො ච විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ච කතිහි ඛන්ධෙහි සඞ්ගහිතා" යනාදියයි මේ තිමූලිභේද ක්‍රමයෙහි සෙසුඅඞ්ග යටකී ක්‍රමයට අනුව යොදාගතයුතුයි.

තිමූලිභේදක්‍රමය නිමියේයි.

———◦—◦0◦—◦———

තිමූලිභේදයට අනතුරුව චතුමූලිභේදය වදාරණලදී ඒ චතුමූලිභේදයද විඤ්ඤාණක්ඛන්ධමූලි වශයෙන් එක්වැදෑරුම්වේ ඒ එක් වැදෑරුම් භේදයද සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිතවශයෙන් දෙවැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් සඞ්ගහිතක්‍රමය කෙසේයත්? "රූපක්ඛන්ධො ච වේදනාක්ඛන්ධො ච සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ච කතිහි ඛන්ධෙහි සඞ්ගහිතා" යනාදියයි සෙස්ස යටකී ක්‍රමයයි.

චතුමූලිභේදයහා භේදක්‍රමය මෙතෙකින් නිමියේයි.

මෙසේ භෙදක්‍රමය වදාරා තදනන්තරව අභෙදක්‍රමය වදාරණ ලදී ඒ අභෙදක්‍රමයද සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිත වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වෙන් ඔවුන්අතුරෙන් සඞ්ගහිතක්‍රමය පළමුකොට වදාරණ ලදී (කෙසේයත්?) "පඤ්චක්ඛන්ධා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතා පඤ්චක්ඛන්ධා පඤ්චහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා" යනුයි, එහි සියළු අර්ථවිභාගය යටකීතයින් දතයුතුයි —

සඞ්ගහිතක්‍රමය වදාරා තදනන්තරව අසඞ්ගහිතක්‍රමය වදාරණලදී (කෙසේයත්?) පඤ්චක්ඛන්ධා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා? පඤ්චක්ඛන්ධා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකෙහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා,, යනුයි පුච්ඡාවිසජ්ජනාවන්ගේ සියළුක්‍රම යටකීක්‍රමයමැයි —

— භෙදාභෙදක්‍රමය මෙතෙකින් නිමියේයි —

ඛන්ධනිද්දේසයි

චක්ඛායතනං කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතං? චක්ඛායතනං එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතං කතිහි අසඞ්ගහිතං? චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං සොතායතනං ඝාණායතනං ජිව්හායතනං කායායතනං රූපායතනං සද්දායතනං ගන්ධායතනං රසායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතං කතිහි අසඞ්ගහිතං? චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතං මනායතනං එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි සඞ්ගහිතං කතිහිඅසඞ්ගහිතං? චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතං ධම්මායතනං අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා චතූහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතං කතිහිඅසඞ්ගහිතං? එකෙනඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං චක්ඛායතනඤ්ච සොතායතනඤ්ච එකෙනඛන්ධෙන ද්වීහායතනෙහි ද්වීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? චතූහිඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා චක්ඛායතනඤ්ච ඝාණායතනඤ්ච චක්ඛායතනඤ්ච ජිව්හායතනඤ්ච චක්ඛායතනඤ්ච කායායතනඤ්ච චක්ඛායතනඤ්ච රූපායතනඤ්ච චක්ඛායතනඤ්ච සද්දායතනඤ්ච චක්ඛායතනඤ්ච ගන්ධායතනඤ්ච චක්ඛායතනඤ්ච රසායතනඤ්ච චක්ඛායතනඤ්ච ඵොට්ඨබ්බායතනඤ්ච එකෙනඛන්ධෙන ද්වීහායතනෙහි

ද්වීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? චතූහිඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා චක්ඛායතනඤ්ච මනායතනඤ්ච ද්වීහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? තීහිඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා චක්ඛායතනඤ්ච ධම්මායතනඤ්ච අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා ද්වාදසායතනානි කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතා? ද්වාදසායතනානි අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

ඛන්ධනිද්දේශය වදරා තදනන්තරව ආයතන නිද්දේශය වදාරණලදී (කෙසේයත්?) ඒආයතන නිද්දේශයද චක්ඛායතනාදි වශයෙන් දොළොස්වැදෑරුම්වෙත් ඒචක්ඛායතන නිද්දේශයද භෙදභෙද වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් භෙදය පළමුකොට වදාරණලදී ඒභෙදක්‍රමයද සුද්ධභෙදය එකමූලාදිභෙදය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් සුද්ධභෙදය පළමුකොට වදාරණලදී ඒසුද්ධභෙදයද චක්ඛායතන සුද්ධභෙදය සොතායතන සුද්ධභෙදය යනාදීන්ගේ වශයෙන් දොළොස්වැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් චක්ඛායතන සුද්ධභෙදය පළමුකොට වදාරණලදී එහිසියළු අනුයොජනාව රූපසකන්ධ සුද්ධභෙද යටකීනයින්ම සොදගතයුතුයි.

චක්ඛායතන සුද්ධභෙදයද සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිත වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් සඞ්ගහිතක්‍රමය කෙසේයත්? "චක්ඛායතනං කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතං? චක්ඛායතනං එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතං චක්ඛායතනං කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි අසඞ්ගහිතං? චක්ඛායතනං චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතං," යනු අසඞ්ගහිත ක්‍රමයයි.

එහිඅර්ථකවරයත්? චක්ඛායතනං, චක්ෂුඃප්‍රසාද සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතනය; කතිහිඛන්ධෙහි, කෙතෙක් ස්කන්ධයන්ගෙන්; කතිහි ආයතනෙහි, කෙතෙක් ආයතනයන්ගෙන්; කතිහිධාතූහි, කෙතෙක් ධාතූන්ගෙන්; සඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේදැයි යන

(ඉතිපුච්ඡායං) මෙබඳුප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; චක්ඛායතනං, චක්ඛායතනය; එකෙනඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයකින්ද; එකෙන ආයතනෙන, එකමචක්ඛායතනයෙන්ද; එකායධාතුයා, එකමචක්ඛුධාතුවෙන්ද; සඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයයි; ඉති, මෙබඳු විසර්ජනාවක්වේ; චක්ඛායතනං, චක්ඛායතනය; කතිහිඛන්ධෙහි, කොතෙක් ස්කන්ධයන්ගෙන්; කතිහායතනෙහි, කොතෙක් ආයතනයන්ගෙන්; කතිහිධාතූහි, කොතෙක් ධාතූන්ගෙන්; අසඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දේද? චක්ඛායතනං, චක්ඛායතනය; චතූහි ඛන්ධෙහි, සතරනාමස්කන්ධ යන්ගෙන්ද; එකාදසහායතනෙහි, චක්ඛායතන වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ එකොළොස් ආයතනයන් ගෙන්ද; සත්තරසහි ධාතූහි, චක්ඛුධාතු වර්ජිතවූ සතළොස් ධාතුවකින්ද; අසඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහනොකරණ ලද්දේයයි; ඉති, මෙබඳු විසර්ජනාවක්වේ— සොතායතන, ඝාණායතන, ජිව්හායතන, කායායතන, රූපායතන, සද්දායතන, ගන්ධායතන, රසායතන, ඵොට්ඨබ්බායතන, යන මේආයතනයන්ගේ සඞ්ගෘහිත අසඞ්ගෘහිත පුච්ඡා විසර්ජනාවෝ චක්ඛායතනයෙහිමෙන් යොදගතයුතුයි—

මෙසේ ඖදරිකායතන දසදෙනාගේ සුද්ධභෙදය වදරා තදනන්තරව මනායතන සුද්ධභෙදය වදරණලදී (ගේකෙසේයත්?) “මනායතනං කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතං?,,යනුවෙන් පුච්ඡාව වදරා තදනන්තරව “මනායතනං එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි සඞ්ගහිතං,, යනුවෙන් විසර්ජනාව වදරණලදී— ඊටඅනතුරුව අසඞ්ගහිත නය වදරණලදී (ගේකෙසේයත්?) “මනායතනං කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි අසඞ්ගහිතං?,, යනුවෙන් පුච්ඡාව වදරාතදනන්තරව“මනායතනංචතූහිඛන්ධෙහිඑකාදසහායතනෙහි එකාදසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතං,,යනුවෙන් විසර්ජනාව වදරණලදී—

එහිඅර්ථ කවරයත්? මනායතනං, (89) එකූන්අනූවක්චිත්ත සංඛ්‍යාතවූ මනායතනය, කතිහිඛන්ධෙහි, කොතෙක් ස්කන්ධයන් ගෙන්; කතිහායතනෙහි, කොතෙක් ආයතනයන්ගෙන්; කතිහි ධාතූහි, කොතෙක්ධාතූන්ගෙන්; සඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේද යත්?; ඉති, මෙබඳුප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; මනායතනං, මනායතනය; එකෙනඛන්ධෙන, එකම්විඥානස්කන්ධයකින්හා; එකෙනආයතනෙන, මනායතන සංඛ්‍යාතවූ එකමආයතනයකින්ද; සත්තහිධාතූහි, චක්ඛුවිඥානධාතුආදී සපතවිඥාන ධාතුවකින්ද; සඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයයි; ඉති, මෙබඳුවිසර්ජනාවක්වේ—

තදනන්තරව අසඞ්ගහිතනයෙහි අර්ථකවරයත්? මනායතනං, (89) එකුන්අනූවක් විඤ්ඤාණසඞ්ඛ්‍යාත මනායතනය; කතිහි ඛන්ධෙහි, කොතෙක් ස්කන්ධයන්ගෙන්; —පෙ— අසඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහනොකරණ ලද්දේදැයි?; ඉති, මෙබඳු ප්‍රච්ඡාවක් ඇතිකල්හි; මනායතනං, මනායතනය; චතුහිඛන්ධෙහි, රූපාදිසතරස්කන්ධයන් ගෙන්ද; එකාදසහායතනෙහි, ඖදරිකායතනදසය ධර්මායතනයයන එකොළොස් ආයතනයන්ගෙන්ද; එකාදසහි ධාතුහි, ඖදරික ධාතු දසය ධර්මධාතුය යන එකොළොස් ධාතුන්ගෙන්ද; අසඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහනොකරණ ලද්දේයැයි; ඉති, මෙබඳුවිසර්ජනාවක්වේ— මෙසේ මනායතන සුද්ධභෙදය වදරා තදනන්තරව ධම්මායතන සුද්ධභෙදය වදරණලදී (හේකෙසේයත්?) "ධම්මායතනං කතිහි ඛන්ධෙහි —පෙ— සඞ්ගහිතං? ධම්මායතනං අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා චතුහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතං" යනුයි තදනන්තරව අසඞ්ගහිත නය වදරණලද් (හේකෙසේයත්?) "ධම්මායතනං කතිහිඛන්ධෙහි අසඞ්ගහිතං? ධම්මායතනං එකෙනඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතුහි අසඞ්ගහිතං" යනුයි—

එහි අර්ථකවරයත්? ධම්මායතනං, ධර්මායතනය; කතිහිඛන්ධෙහි, කොතෙක් ස්කන්ධයන්ගෙන්; —පෙ— සඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේදැයි?; ඉති, මෙබඳුප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; ධම්මායතනං, ධර්මායතනය; අසඞ්ඛතං, නිර්වාණය; ඛන්ධතො, ස්කන්ධසඞ්ඛ්‍යාවෙන්; ඨපෙත්වා, තබා; චතුහිඛන්ධෙහි, රූපස්කන්ධ වෙදනාස්කන්ධ සංඥාස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ සතරස්කන්ධ යන්ගෙන්; සඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහකරණ ලද්දේයි; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයෙන්හා; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවෙන්ද; සඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයැයි; ඉති, මෙසේ විසර්ජනාවක්වේ—

—ආයතන සුද්ධභෙදය නිමියේයි.—

මෙසේ ආයතන සුද්ධභෙදය වදරා තදනන්තරව එකමූලාදි භෙදයවදරණලදී ඒ එකමූලාදි භෙදයද එකමූලිය විමූලිය තිමූලිය චතුමූලිය පඤ්චමූලිය ඡමූලිය සත්තමූලිය අට්ඨමූලිය නවමූලිය දසමූලිය එකාදසමූලිය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් එකොළොස් වැදෑරුම්වෙත් ඒඑකොළොස් වැදෑරුම් භෙදයන් අතුරෙන් එකමූලිභෙදය පළමුකොට වදරණලදී ඒඑකමූලිභෙදයද චක්ඛායතන එකමූලිය සොතායතන එකමූලිය යනාදි වශයෙන්

එකොළොස් වැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් චක්ඛායතන එකමූලිභෙදය පළමුකොට වදරණලදී ඒචක්ඛායතන එකමූලි භෙදයද සොතායතන මූලිය යනාදින්ගේ වශයෙන් එකොළොස් වැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් සොතායතන මූලිභෙදය පළමුකොට වදරණලදී (කේකෙසේයත්?) "චක්ඛායතනඤ්ච සොතායතනඤ්ච කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතානි?" යනාදියයි එහි සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිත පුච්ඡා විසජ්ජනාවෝ උටක්නයින් දතයුතුයි අවශිෂ්ටවූ එකමූලි විමූලි භෙදයපටන් එකාදසමූලි භෙදයදක්වා පඤ්චස්කන්ධයට කීක්‍රමයට අනුව ධර්මයෝග යෙන් අර්ථයෝජනාදිය කටයුතුයි

භෙදක්‍රමය මෙතෙකින් නිමියේයි.

———:ෙ:———

මෙසේ භෙදය වදරා තදනන්තරව අභෙදය වදරණලදී (කේකෙසේයත්?) "ද්වාදසායතනානි කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතා?" යනාදියයි සෙසු අර්ථයෝජනාවෝ පටකීනයමැයි

මේ අභෙදක්‍රමයයි

ආයතන නිර්දේශය නිමියේයි

චක්ඛුධාතු කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතා? චක්ඛුධාතු එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා සොතධාතු ඝාණධාතු ජිව්හාධාතු කායධාතු රූපධාතු සද්දධාතු ගන්ධධාතු රසධාතු ඵොට්ඨබ්බධාතු චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු සොතවිඤ්ඤාණධාතු ඝාණවිඤ්ඤාණධාතු ජිව්හාවිඤ්ඤාණධාතු කායවිඤ්ඤාණධාතු මනොධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතු එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා ධම්මධාතු අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා චක්ඛුධාතුච සොතධාතුච එකෙනඛන්ධෙන ද්වීහායතනෙහි ද්වීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? චතූහිඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා චක්ඛුධාතුච ඝාණධාතුච චක්ඛුධාතුච ජිව්හාධාතුච චක්ඛුධාතුච කායධාතුච චක්ඛුධාතුච රූපධාතුච චක්ඛු

ධාතුච සද්දධාතුච චක්ඛුධාතුච ගන්ධධාතුච චක්ඛුධාතුච රසධාතුච චක්ඛුධාතුච ඵොට්ඨබ්බධාතුච එකෙනඛන්ධෙන ද්වීහායතනෙහි ද්වීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? චතූහිඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා චක්ඛුධාතුච චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුච ද්වීහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? තීහිඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා චක්ඛුධාතුච සොතවිඤ්ඤාණධාතුච චක්ඛුධාතුච ඝාණවිඤ්ඤාණධාතුච චක්ඛුධාතුච ජිව්හාවිඤ්ඤාණ ධාතුච චක්ඛුධාතුච කායවිඤ්ඤාණධාතුච චක්ඛුධාතුච මනොධාතුච චක්ඛුධාතුච මනොවිඤ්ඤාණධාතුච ද්වීහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? තීහිඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා චක්ඛුධාතුච ධම්මධාතුච අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා අට්ඨාරසධාතුයො කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතා? අට්ඨාරසධාතුයො අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකෙහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

ආයතන නිදේශයවදාරා තදනන්තරව ධාතුනිදේශය වදාරණලදී ඒධාතුනිදේශයද භෙදාභෙද වශයෙන් දෙවැද්දරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් භෙදය පළමුකොට වදාරණලදී ඒභෙදයද සුද්ධභෙදය එකමූලාදී භෙදයයි දෙවැද්දරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් සුද්ධ භෙදය පළමුකොට වදාරණලදී ඒසුද්ධභෙදයද චක්ඛුධාතු සුද්ධය සොතධාතු සුද්ධය යනාදීන්ගේ වශයෙන් ධම්මධාතු සුද්ධභෙදය දක්වා (18) අටළොස් වැද්දරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් චක්ඛුධාතු සුද්ධය පළමුකොට වදාරණලදී ඒචක්ඛුධාතු සුද්ධයද සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිත පුච්ඡා විසජ්ජනාදී සියළුක්‍රමය පළමුපරිද්දෙන් යොදගත යුතුයි.

චක්ඛුධාතු සුද්ධභෙදය කවරයත්? "චක්ඛුධාතු කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතා? චක්ඛුධාතු එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතා චක්ඛුධාතු කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා? චක්ඛුධාතු චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා" යනුයි.

(එහිඅර්ථ කවරයත්?) චක්ඛුධාතු, චක්ඛුධාතුව; කතිහිඛන්ධෙහි,

෴පෙ෴ ඉති, මෙබඳු ප්‍රභේදයක් ඇතිකල්හි; චක්ඛුධාතු, 'චක්ඛුධාතුව; එකෙනාබන්ධන, එනම් රූපස්කන්ධයකින්ද; (පෙරමෙන් යෙදියයුතුයි) සොතධාතු, ඝාණධාතු, ජිව්හාධාතු, කායධාතු, රූපධාතු, සද්දධාතු, ගන්ධධාතු, රසධාතු, ඵොට්ඨබ්බධාතු යන මේ ධාතූහුද මෙසේම යෙදියයුතුයි෴

මෙසේ ඔඳාරික සුඩ්ඩභේදය විදාරා තදනන්තරව චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු සුඩ්ඩභේදය විදාරණලදී (කෙසේයත්?) "චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතා? චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතා චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු කතිහිඛන්ධෙහි ෴පෙ෴ අසඞ්ගහිතා? චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා" යනුයි පළමු පරිද්දෙන් අභියෝජනා කටයුතුයි෴ සොත ඝාණ ජිව්හා කාය මනොවිඤ්ඤාණයන ධාතූහුද එසේම චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුවමෙන් අභියෝජනාකටයුතුයි෴

තදනන්තරව ධම්මධාතු සුඩ්ඩභේදය විදාරණලදී (කෙසේයත්?) "ධම්මධාතු කතිහිඛන්ධෙහි? ෴පෙ෴ ධම්මධාතු අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා චතූහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? ධම්මධාතු එකෙනඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා" යනුයි, ධම්මායතනයමෙන් අභියෝජනාදිය කටයුතුයි෴

ධාතුසුඩ්ඩභේදය නිමියේයි.

———:———

මෙසේ සුඩ්ඩභේදය විදාරා තදනන්තරව එකමූලාදිභේදය විදාරණලදී ඒ එකමූලාදි භේදයද එකමූලී ද්විමූලී තිමූලී ෴පෙ෴ සත්තරසමූලී යශයෙන් (17) සතළොස් වැදෑරුම්වෙන් ඔවුන් අතුරෙන් එකමූලිභේදය පළමුකොට විදාරණලදී ඒ එකමූලිභේදයද චක්ඛුධාතු එකමූලී සොතධාතු එකමූලී යනාදිවශයෙන් (17) සතළොස් වැදෑරුම්වෙන් ඔවුනඅතුරෙන් චක්ඛුධාතු එකමූලික්‍රමය පළමුකොට විදාරණලදී (කෙසේයත්?) "චක්ඛුධාතුව සොතධාතුව කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතා?" යනාදීන් සටහීනයන් සියළු වාරයන් සොදගතයුතුයි අවශේෂවූ එකමූලි භේදයද මෙසේමැයි෴

භේදක්‍රමය නිමියේයි.

———:◎:———

මෙසේ පෙදැක්වූ සච්චදුරා ... ලදී (කොහොමෙස්යත්?) අට්ඨාරසධාතුයෝ කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතා? ... ... යෙදුඅර්ථදත සුනුසී.

ධාතුනිද්දේශයෙහි ...

ධාතුනිද්දේශය නිමියේයි.

———(✳)———

දුක්ඛසච්චං කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතං? දුක්ඛසච්චං පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතං කතිහිඅසඞ්ගහිතං? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකෙහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං සමුදයසච්චං මග්ගසච්චං එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතං කතිහිඅසඞ්ගහිතං? චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතං නිරොධසච්චං නකෙහිචි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතං කතිහි අසඞ්ගහිතං? පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතං දුක්ඛසච්චඤ්ච සමුදයසච්චඤ්ච පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකෙහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා දුක්ඛසච්චඤ්ච මග්ගසච්චඤ්ච පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි නකෙහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරොධසච්චඤ්ච අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි නකෙහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා දුක්ඛසච්චඤ්ච සමුදයසච්චඤ්ච මග්ගසච්චඤ්ච පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකෙහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා දුක්ඛසච්චඤ්ච සමුදයසච්චඤ්ච නිරොධසච්චඤ්ච අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකෙහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා දුක්ඛසච්චඤ්ච සමුදයසච්චඤ්ච මග්ගසච්චඤ්ච නිරොධසච්චඤ්ච අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහා

යතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහි අසඞ්ගහිතා? න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා චතූහාරියසච්චෙහි කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතානි චතූහාරියසච්චෙහි අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතානි කතිහි අසඞ්ගහිතානි? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතානි.

ධාතුනිද්දේශය වදාරානන්තරව සච්චනිද්දේශය වදාරණලදී ඒසච්චනිද්දේශයද කොපමණ හෙදවශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන් අතුරෙන් කොපමණ හෙද කෙසේයත්? ඒහෙදයද සුඛහෙදය එකමූලාදී හෙදයයි දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන් අතුරෙන් සුඛහෙදය පළමුකොට වදාරණලදී ඒසුඛහෙදයද දුක්ඛසච්චසුඛය සමුදයසච්චසුඛය නිරොධසච්චසුඛය මග්ගසච්චසුඛය යන චතුර්භෙදවශයෙන් සතරාකාරවේ ඔවුන්අතුරෙන් දුක්ඛසච්චසුඛය පළමුකොට වදාරණලදී (කෙසේදයත්?) "දුක්ඛසච්චං කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතං දුක්ඛසච්චං පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතං දුක්ඛසච්චං නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං" යනුයි පුච්ඡාවිසජ්ජනාදී සියළුක්‍රම යමකීනයයි.

එහි අර්ථ කවරයත්? දුක්ඛසච්චං, දුක්ඛසත්‍යය; කතිහිඛන්ධෙහි, කෙතෙක්ස්කන්ධයන්ගෙන්; කතිහායතනෙහි, කොතෙක් ආයතනයන්ගෙන්; කතිහිධාතූහි, කොතෙක්ධාතූන්ගෙන්; සඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේදැයත්?; ඉති, මෙබඳුප්‍රශ්නයක්ඇතිකල්හි; පඤ්චහිඛන්ධෙහි, පඤ්චස්කන්ධයකින්ද; ද්වාදසහායතනෙහි, දොළොස් ආයතනයකින්ද; අට්ඨාරසහිධාතූහි, අටළොස්ධාතුවකින්ද; සඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයයි; ඉති, මෙසේ විසජ්ජනාවේ; දුක්ඛසච්චං, දුක්ඛසත්‍යය; කතිහිඛන්ධෙහි, කොතෙක් ස්කන්ධයන්ගෙන්; කතිහායතනෙහි, කොතෙක් ආයතනයන්ගෙන්; කතිහිධාතූහි, කොතෙක් ධාතූන්ගෙන්; අසඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේදැයි?; ඉති, මෙබඳු ප්‍රශ්නයක්ඇතිකල්හි; න, නොවෙයි; අසඞ්ගහිතංඑව, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේමයයි; කෙහිචිඛන්ධෙහි, කිසිස්කන්ධයකින්; න,නොවෙයි; අසඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේ; න, නොවෙයි; සඞ්ගහිතංඑව, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේ යයි; කාහිචි ධාතූහි; කිසිධාතුවකින්; අසඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේ

නා, නොවෙයි; සඞ්ගහිතාංඑව, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේමැයි; ඉති, මෙසේ විසජ්ජනාවේ—

—දුක්ඛසච්ච සුඛභෙදය නිමියේයි.—

දුක්ඛසච්ච සුඛභෙදය විදරා තදනන්තරව සමුදයසච්ච සුඛ භෙදය විදරණලදී (කෙසේදයත්?) "සමුදයසච්චං කතිහිඛන්ධෙහි?,,යනාදියෙහි එහි සමුදයවිභාග සඞ්ඛාරස්කන්ධයට සමානව බෙදියයුතුයි—

—සමුදයසච්ච සුඛභෙදය නිමියේයි—

සමුදයසච්ච සුඛභෙදය විදරා තදනන්තරව නිරොධසච්ච සුඛභෙදය විදරණලදී (කෙසේදයත්?) "නිරොධසච්චං කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතං? නිරොධසච්චං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතං, නිරොධසච්චං කතිහිඛන්ධෙහි—පෙ—අසඞ්ගහිතං? නිරොධසච්චං පඤ්චහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං,,යනුයි

එහිඅර්ථකවරයත්? නිරොධසච්චං, අසඞ්ඛතධාතු සඞ්ඛ්‍යාත නිරොධසත්‍යය; කතිහිඛන්ධෙහි, කොතෙක් ස්කන්ධයන්ගෙන්; —පෙ— අසඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේදැයි?; ඉති, මෙබඳුප්‍රශ්නයක්වේ; නිරොධසච්චං, නිරොධසත්‍යය; ඛන්ධතොඨපෙත්වා, ස්කන්ධසඞ්ඛ්‍යාත සමූහයෙන්හැර; එකෙනායතනෙන, එකම්ආයතනයකින්ද; එකායධාතුයා, එකම්ධාතුවකින්ද; සඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයයි; ඉති, මෙබඳුවිසජ්ජනාවක්වේ; නිරොධසච්චං, නිරොධසත්‍යය; කතිහිඛන්ධෙහි, කොතෙක්ස්කන්ධයන්ගෙන්; —පෙ— අසඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේදැයි; ඉති, මෙබඳුප්‍රශ්නයක්ඇතකල්හි; පඤ්චහිඛන්ධෙහි, පඤ්චස්කන්ධයෙන්ද; එකාදසහායතනෙහි, එකොළොස් ආයතනයන්ගෙන්ද; සත්තරසහිධාතූහි, සත්ලොස් ධාතූන්ගෙන්ද; අසඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේයයි; ඉති, මෙසේවිසජ්ජනාවේ—

—නිරොධසච්ච සුඛභෙදය නිමියේයි—

නිරොධසච්ච සුඛභෙදය විදරා තදනන්තරව මාර්ගසච්ච සුඛ භෙදය විදරණලදී (කෙසේදයත්?) "මග්ගසච්චං කතිහිඛ

ඛන්ධෙහි සඞ්ගහිතං,, යනාදිය සඞ්ඛාරසක්ඛන්ධයට සමානව බෙදිය යුතුයි.

මාර්ගසච්ච සුද්ධභෙදයයි.

සුද්ධභෙදය නිමියේයි.

———:○:———

මෙසේ සුද්ධභෙදය වදරා තදනන්තරව එකමූලාදිභෙදය වදාරණලද්දී ඒ එකමූලාදි භෙදයද එකමූලිභෙදය ද්විමූලිභෙදය තිමූලිභෙදය යනාවූවුන්ගේ වශයෙන් තුන්වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් එකමූලිභෙදය පළමුකොට වදාරණලද්දී ඒ එකමූලිභෙදයද දුක්ඛසච්ච මූලිය සමුදයසච්ච මූලිය නිරොධසච්ච මූලිය යනාවූවුන්ගේ වශයෙන් තුන්වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් දුක්ඛසච්ච මූලිභෙදය පළමුකොට වදාරණලද්දී ඒ දුක්ඛසච්චමූලි භෙදයද සමුදයසච්චමූලිය නිරොධසච්ච මූලිය මග්ගසච්ච මූලිය යනාවූවුන්ගේ වශයෙන් තුන්වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් සමුදයසච්චමූලි භෙදය පළමුකොට වදාරණලද්දී (ඒකෙසේයත්?) “දුක්ඛසච්චඤ්ච සමුදයසච්චඤ්ච කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතං? යනාදියයි.

මේ එකමූලි භෙදයයි

———✱———

ද්විමූලිභෙදය තිමූලිභෙදය ආදිකොට ඇත්තාවූ සියළු අර්ථ යොජනාවන් යථාලාභවශයෙන් යෙදියයුතුයි.

සච්චභෙදය නිමියේයි.

———:○:———

මෙසේ සච්චභෙදය වදරා තදනන්තරව අභෙදය වදාරණලද්දී ඒ අභෙදයද සඞ්ගහිතාදි වශයෙන් යටකීනයින් දතයුතුයි (ඒකෙසේයත්?) “චත්තාරිසච්චානි කතිහිඛන්ධෙහි,, යනාදියයි චත්තාරිසච්චානි, චතුරාර්‍ය්‍යසත්‍යධර්මයෝ; කතිහිඛන්ධෙහි, කොතෙක් ස්කන්ධයන්ගෙන්; කතිහායතනෙහි, කොතෙක් ආයතනයන්ගෙන්; කතිහිධාතූහි, කොතෙක්ධාතූන්ගෙන්; සඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දෙයයි; ඉති, මෙබඳුප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; චත්තාරිසච්චානි, චතුරාර්‍ය්‍යසත්‍යධර්මයෝ; අසඞ්ඛතං, නිරොධසත්‍ය සඞ්ඛ්‍යාතවූ නිර්වාණධර්මය; ඨපෙත්වා, හැර; පඤ්චහිඛන්ධෙහි, පඤ්චස්කන්ධයන්ගෙන්ද; ද්වාදසහායතනෙහි, දොළොස්ආයතනයන්ගෙන්ද; අට්ඨාරසහිධාතූහි, අටළොස්ධාතූන්ගෙන්ද; සඞ්ගහිතානි, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුයයි; ඉති, මෙසේවිසඳී

නාමවේ.—චිත්තචෛතසිකවේති. චතුරාරූපස්කන්ධයෝ වෙත්මයෙයි; කතිහි ඛන්ධෙහි, කොතෙක් ස්කන්ධයන්ගෙන්; කතිහිආයතනෙහි, කොතෙක් ආයතනයන්ගෙන්; කතිහිධාතූහි, කොතෙක්ධාතූන්ගෙන්; අසඞ්ගහිතානි, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දනුදුයි ඉන්; මෙබඳුවූ ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි: කතිහිඛන්ධෙහි, කිසිස්කන්ධයකින්; අසඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේ; න, නොවෙයි; සඞ්ගහිතංඑව, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේමැයි; කතිහිආයතනෙහි, කිසිආයතනයකින්; අසඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේ; න, නොවෙයි; සඞ්ගහිතංඑව, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේමැයි; කතිහිධාතූහි, කිසි ධාතුවකින්; අසඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේ; න, නොවෙයි. සඞ්ගහිතංඑව, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේමැයි; ඉති, මෙසේ විසජ්ජනාවවේ.—

—සච්චනිද්දේශය නිමියේයි.—

චක්ඛුන්ද්‍රියං කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතං? චක්ඛුන්ද්‍රියං ඒකෙනඛන්ධෙන ඒකෙනායතනෙන ඒකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතං කතිහිඅසඞ්ගහිතං? චතූහිඛන්ධෙහි ඒකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං සොතින්ද්‍රියං ඝාණින්ද්‍රියං ජිව්හින්ද්‍රියං කායින්ද්‍රියං ඉත්ථින්ද්‍රියං පුරිසින්ද්‍රියං ඒකෙනඛන්ධෙන ඒකෙනායතනෙන ඒකායධාතුයා සඞ්ගහිතං කතිහිඅසඞ්ගහිතං? චතූහිඛන්ධෙහි ඒකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතං මනින්ද්‍රියං ඒකෙනඛන්ධෙන ඒකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි සඞ්ගහිතං කතිහිඅසඞ්ගහිතං? චතූහිඛන්ධෙහි ඒකාදසහායතනෙහි ඒකාදසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතං ජීවිතින්ද්‍රියං ද්වීහිඛන්ධෙහි ඒකෙනායතනෙන ඒකායධාතුයා සඞ්ගහිතං කතිහිඅසඞ්ගහිතං? තීහිඛන්ධෙහි ඒකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතං සුඛින්ද්‍රියං දුක්ඛින්ද්‍රියං සොමනස්සින්ද්‍රියං දොමනස්සින්ද්‍රියං උපෙක්ඛින්ද්‍රියං සද්ධින්ද්‍රියං විරියින්ද්‍රියං සතින්ද්‍රියං සමාධින්ද්‍රියං පඤ්ඤින්ද්‍රියං අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රියං අඤ්ඤින්ද්‍රියං අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රියං ඒකෙනඛන්ධෙන ඒකෙනායතනෙන ඒකායධාතුයා සඞ්ගහිතං කතිහිඅසඞ්ගහිතං? චතූහිඛන්ධෙහි ඒකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතං. චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච සොතින්ද්‍රියඤ්ච ඒකෙනඛන්ධෙන ද්වීහායතනෙහි ද්වීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? චතූහිඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා. චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච සොතින්ද්‍රියඤ්ච ඝාණින්ද්‍රියඤ්ච ජිව්හින්ද්‍රියඤ්ච කායින්ද්‍රියඤ්ච ඉත්ථින්ද්‍රියඤ්ච පුරිසින්ද්‍රියඤ්ච ඒකෙනඛන්ධෙන ඡහායතනෙහි ඡහිධාතූහි සඞ්ගහිතා

කතිහි අසඞ්ගහිතා? චතූහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා. චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච මනින්ද්‍රියඤ්ච ද්වීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා; කතිහි අසඞ්ගහිතා? තීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා. චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච ජීවිතින්ද්‍රියඤ්ච ද්වීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා; කතිහි අසඞ්ගහිතා? තීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා. චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච සුඛින්ද්‍රියඤ්ච චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච දුක්ඛින්ද්‍රියඤ්ච චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච සොමනස්සින්ද්‍රියඤ්ච චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච දොමනස්සින්ද්‍රියඤ්ච චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච උපෙක්ඛින්ද්‍රියඤ්ච චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච සද්ධින්ද්‍රියඤ්ච චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච විරියින්ද්‍රියඤ්ච චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච සතින්ද්‍රියඤ්ච චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච සමාධින්ද්‍රියඤ්ච චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච පඤ්ඤින්ද්‍රියඤ්ච චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රියඤ්ච චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච අඤ්ඤින්ද්‍රියඤ්ච චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රියඤ්ච ද්වීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා; කතිහි අසඞ්ගහිතා? තීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා. බාවීසතින්ද්‍රියානි කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතානි? බාවීසතින්ද්‍රියානි චතූහි ඛන්ධෙහි සත්තහායතනෙහි තෙරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතානි; කතිහි අසඞ්ගහිතානි? එකෙන ඛන්ධෙන පඤ්චහායතනෙහි පඤ්චහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතානි......

මෙසේ සච්චනිද්දේශය වදාරා නැවත ඉන්ද්‍රියනිද්දේශය වදාරණලදී ඒ ඉන්ද්‍රියනිද්දේශයද භෙදාභෙදවශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන් අතුරෙන් භෙදය පළමුකොට වදාරණලදී ඒ භෙදයද සුඛභෙදය එකමූලාදිභෙදය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන් අතුරෙන් සුඛභෙදය පළමුකොට වදාරණලදී ඒ සුඛභෙදයද චක්ඛුන්ද්‍රියසුඛය සොතින්ද්‍රියසුඛය යනාදීන්ගේ වශයෙන් (22) දෙවිසිවැදෑරුම්වේ ඔවුන් අතුරෙන් චක්ඛුන්ද්‍රියසුඛභෙදය පළමුකොට වදාරණලදී (කෙසේදයත්?) "චක්ඛුන්ද්‍රියං කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතං,, යනාදියයි චක්ඛුන්ද්‍රිය සොතින්ද්‍රිය ඝාණින්ද්‍රිය ජිව්හින්ද්‍රිය කායින්ද්‍රිය යන මේ ඉන්ද්‍රියයෝ පස්දෙන ආයතන නිද්දේශයෙහි ආක්‍රමයෙන්ම සියලු අර්ථයෝජනාවෝ කටයුත්තාහු...... "ඉත්ථින්ද්‍රියං කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතං?,, යනුවෙන් මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි "ඉත්ථින්ද්‍රියං එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතං,, යනුවෙන් විසඳිනාවේ එහි ඉක්බිති "ඉත්ථින්ද්‍රියං කතිහිඛන්ධෙහි......පෙ......අසඞ්ගහිතං, යන ප්‍රශ්නය ඇතිකල්හි "ඉත්ථින්ද්‍රියං චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං,, යනුවෙන් විසඳිනාවේ. ද්විවි

න්ද්‍රිය ඉන්ද්‍රියවිසමාහසි—"ජීවිතින්ද්‍රියං කතිහි ඛන්ධේහි—පෙ—අසඞ්ගහිතං,, යන ප්‍රශ්නයක්හුගේ [illegible] "ජීවිතින්ද්‍රියං චතූහි [illegible] ඒකේනායතනෙන ඒකායධාතුයා අසඞ්ගහිතං,, යනු විසජ්ජනාව වේ—මනින්ද්‍රිය වශයෙන් විඤ්ඤාණස්කන්ධයෙන් [illegible] යෝජනා කටයුතුයි—සුඛින්ද්‍රිය දුක්ඛින්ද්‍රිය සොමනස්සින්ද්‍රිය දොමනස්සින්ද්‍රිය යනාදීවූ [illegible] ඉන්ද්‍රියයෝ වේදනාස්කන්ධයෙන් [illegible] යෝජනා කටයුතුයි—සද්ධින්ද්‍රිය විරියින්ද්‍රිය සතින්ද්‍රිය සමාධින්ද්‍රිය [illegible] ඤ්ඤින්ද්‍රිය අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රිය යනාදීවූ සංස්කාරස්කන්ධයට [illegible] සංස්කාරස්කන්ධයෙහිමෙන් අභියෝජනා කටයුතුයි—

—සුඛභේදය නිමියේයි—

——:○:——

සුඛභේදයට අනතුරුව ඒකමූලාදිභේදය විදරණලදී ඒකමූලාදිභේදයද ඒකමූලිය විමූලිය යනාදීන්ගේ [illegible] (21) ඒත් [illegible] ඔවුන්ගුතුවෙන් ඒකමූලභේදය පළමුකොට උදුරණලදී ඒකමූලි විමූලි ආදී භේදයන්ගේ අභියෝජනාවෝ පඤ්චස්කන්ධයෙන් ගිනගින් යොදනයුතුයි—

—භේදක්‍රමය නිමියේයි.—

——:○:——

මෙසේ භේදක්‍රමය විදරා තදනන්තරව අභේදක්‍රමය විදරණලදී (කෙසේදයත්?) "බාවීසතින්ද්‍රියානි කතිහි ඛන්ධේහි..යනාදිය යි (එහි අර්ථ කෙසේදයත්?) බාවීසතින්ද්‍රියානි, දෙවිසි ඉන්ද්‍රියධර්මයෝ [illegible]; කතිහි ඛන්ධේහි, කොපමණ ස්කන්ධයන්ගෙන්; කතිහි ආයතනෙහි, කොපමණ ආයතනයන්ගෙන්: කතිහි ධාතූහි, කොපමණ ධාතුන්ගෙන්; සඞ්ගහිතානි, සඞ්ග්‍රහකරණ ලද්දාහුදසියස: ඉති, මෙබඳු පුළුඤාව්ත්‍යෙනියේත්ති: බාවීසතින්ද්‍රියානි, (22) දෙවිසිඉන්ද්‍රිය ධර්මයෝවනානි; චතූහි ඛන්ධේහි. රූපස්කන්ධ වේදනාස්කන්ධ සඤ්ඤාස්කන්ධ විඤ්ඤාණස්කන්ධ යන සතරස්කන්ධයන්ගෙනද; සත්තහි ආයතනෙහි, චක්ඛායතන සොතායතන ඝාණායතන ජිව්හායතන කායායතන මනායතන ධම්මායතන යනසොළුවුන්ගෙන්ද; තෙරසහි ධාතූහි, ප්‍රසාදධාතු පසළොසක [illegible] විඤ්ඤාණධාතු ධම්මධාතු යන [illegible] තෙලෙස් ධාතුවන්ගෙන්ද; සඞ්ගහිතානි, සඞ්ග්‍රහකරණ ලද්දාහුයසි: ඉති, මෙසේ විසජ්ජනාවෙයි; බාවීසතින්ද්‍රියානි, දෙවිසි ඉන්ද්‍රියධර්මයෝ, කතිහිඛන්ධේහි—පෙ—අසඞ්ගහිතානි, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දාහුයසි; ඉති, මෙසේ විසජ්ජනාවෙයි—

අභේදක්‍රමය නිමියේයි

ඉන්ද්‍රියනිර්දේශය නිමි.

——:○○:——

අවිජ්ජා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා කතිහි අසඞ්ගහිතා? චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා කතිහි අසඞ්ගහිතා? චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා සඞ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සඞ්ගහිතං කතිහි අසඞ්ගහිතං? චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතං කතිහි අසඞ්ගහිතං? එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං නාමරූපපච්චයා සලායතනං ද්වීහි ඛන්ධෙහි ඡහායතනෙහි ද්වාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතං කතිහි අසඞ්ගහිතං? තීහි ඛන්ධෙහි ඡහායතනෙහි ඡහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං සලායතනපච්චයා ඵස්සො ඵස්සපච්චයා වෙදනා වෙදනාපච්චයා තණ්හා තණ්හාපච්චයා උපාදානං උපාදානපච්චයා කම්මභවො එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතො කතිහි අසඞ්ගහිතො? චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතො උපපත්තිභවො කාමභවො සඤ්ඤාභවො පඤ්චවොකාරභවො පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතො කතිහි අසඞ්ගහිතො? න කෙහිචි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතො රූපභවො පඤ්චහි ඛන්ධෙහි පඤ්චහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතො කතිහි අසඞ්ගහිතො? න කෙහිචි ඛන්ධෙහි සත්තහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතො අරූපභවො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාභවො චතුවොකාරභවො චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතො කතිහි අසඞ්ගහිතො? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතො අසඤ්ඤභවො එකවොකාරභවො එකෙන ඛන්ධෙන ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතො කතිහි අසඞ්ගහිතො? චතූහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතො ජාති ද්වීහි ඛන්ධෙහි ජරා ද්වීහි ඛන්ධෙහි මරණං ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතං කතිහි අසඞ්ගහිතං? තීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං සොකොපරිදෙවො දුක්ඛං දොමනස්සං උපායාසො සතිපට්ඨානං සම්මප්පධා

තා. ඒකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා. කතිහි අසඞ්ගහිතා? චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා. ඉද්ධිපාදො ද්විහිඛන්ධෙහි ද්විහායතනෙහි ද්විහිධාතූහි සඞ්ගහිතො කතිහිඅසඞ්ගහිතො? තීහිඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතො. ඣානංද්විහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතං කතිහිඅසඞ්ගහිතං? තීහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතං. අප්පමඤ්ඤා පඤ්චින්ද්‍රියානි පඤ්චබලානි සත්තබොජ්ඣඞ්ගා අරියො අට්ඨඞ්ගිකොමග්ගො ඵස්සො වෙදනා සඤ්ඤා චෙතනා අධිමොක්ඛො මනසිකාරො එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා. චිත්තං එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි සඞ්ගහිතං කතිහිඅසඞ්ගහිතං? චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතං.......

මෙසේ ඉන්ද්‍රිය නිර්දේශයවදාරා තදනන්තරව පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශය වදාරණලදී ඒපටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශයද අවිද්‍යානිර්දේශය සංස්කාරනිර්දේශය විඤ්ඤාණනිර්දේශය නාමරූපනිර්දේශය සළායතනනිර්දේශය ස්පර්ශනිර්දේශය වේදනානිර්දේශය තෘෂ්ණානිර්දේශය උපාදානනිර්දේශය භවනිර්දේශය ජාතිනිර්දේශය ජරාමරණනිර්දේශය ශෝකනිර්දේශය පරිදේවනිර්දේශය දුක්ඛනිර්දේශය දෞර්මනස්‍යනිර්දේශය උපායාසනිර්දේශය යනාමොවුන්ගේවශයෙන් (17) සතළොස්වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් අවිද්‍යානිර්දේශය පළමුකොටවදාරණලදී ඒඅවිද්‍යානිර්දේශයද සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිතවශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් සඞ්ගහිතනය පළමුකොට වදාරණලදී (කෙසේදයත්) "අවිජ්ජා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි" යනාදියයි ඒඅවිජ්ජාපදය සංස්කාරස්කන්ධයෙන් අර්ථයෝජනාකටයුතුයි.......

මෙසේ අවිද්‍යානිර්දේශයවදාරා තදනන්තරව සඞ්ඛාරනිර්දේශය වදාරණලදී (කෙසේදයත්) "අවිජ්ජාපච්චයාසඞ්ඛාරා,, යනාදියයි (එහිඅර්ථකෙසේදයත්) අවිජ්ජාපච්චයා, අවිද්‍යාසඞ්ඛ්‍යාතවූ හේතුහුගේ උපකාරයෙන්; (නොහොත්) සත්‍යප්‍රතිච්ඡාදනලක්ෂණවූ [illegible] යයි සඳහන්වූ මෝහසඞ්ඛ්‍යාතහේතුහුගේ

උපකාරයෙන්; පවත්තා, හටගත්තාවූ; සඞ්ඛාරා, සංස්කාරයෝ; (භගවත්) කුසලාකුසලචේතනාවෝ; කතිහිබන්ධෙහි, කොතෙක් ස්කන්ධයන්ගෙන්(යනාදියඅවිද්‍යාවටසමකොට බෙදියයුතුයි විඤ්ඤාණ පදයවනාහි විඤ්ඤාණස්කන්ධයට සමානවශයෙන් අර්ථයෝජනා කටයුතුයි)—

විඤ්ඤාණනිර්දේශය වදාරා තදනන්තරව නාමරූපනිර්දේශයවදා රණලදී (කේතකෙස්යත්) "විඤ්ඤාණපච්චයානාමරූපං,,යනාදියයි එහිඅර්ථමෙසේයි විඤ්ඤාණපච්චයා, ප්‍රතිසන්ධිවිඤ්ඤාණයාගේ උපකා රයෙන්; පවත්තං, හටගත්තාවූ; නාමරූපං, නාමරූපවිය; කතිහි බන්ධෙහි, කොතෙක් ස්කන්ධයන්ගෙන්—පෙ—ඉති, මෙබඳුප්‍රශ්න යක්ඇතිකල්හි; නාමරූපං, නාමරූපවය; චතුහිඛන්ධෙහි, රූප වේද නාසඤ්ඤාසඞ්ඛාර-විඤ්ඤාණසඞ්ඛ්‍යාතවූ සතරස්කන්ධයන්ගෙන්ද; එකා දසහායතනෙහි, ඖදාරිකායතන(10)දසය ධර්මායතනයයන (11) එකොළොස් ආයතනයන්ගෙන්ද; එකාදසහිධාතූහි, ඖදාරික ධාතු (10) දසය ධර්මධාතුය යන(11)එකොළොස් ධාතූන්ගෙන්ද; සඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයයි; ඉති, මෙසේ විසර්ජනාවේවි; නාමරූපං, නාමරූපවය; කතිහිබන්ධෙහි අසඞ්ගහිතං,—පෙ— මෙබඳුප්‍රශ්නයක්ඇතිකල්හි; එකෙනඛන්ධෙන, එකම්ස්කන්ධයකින් හා; එකේනායතනෙන, එකවආයතනයකින්ද; සත්තහිධාතූහි, සප්තධාතුවකින්ද; අසඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේයයි; ඉති, මෙසේවිසර්ජනාවේවී—

නාමරූපනිර්දේශයවදාරා තදනන්තරව සළායතනනිර්දේශයව දාරණලදී (කේතකෙස්යත්?) "නාමරූපපච්චයා සළායතනං,,යනා දියයි (එහිඅර්ථකවරයත්?) නාමරූපපච්චයා, නාමරූපසඞ්ඛ්‍යාත ධර්මයන්ගේඋපකාරයෙන්; පවත්තං, හටගත්තාවූ; සළායතනං, ෂඩායතනය; කතිහිබන්ධෙහි,—පෙ—ඉති, මෙබඳුප්‍රශ්නයක්ඇ තිකල්හි; සළායතනං, ෂඩායතනය; එකේනඛන්ධෙන, රූපස්කන්ධ විඤ්ඤාණස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාත ස්කන්ධයකින්හා; ඡහිආයතනෙහි, අධ්‍යාත්මික ආයතන සයකින්ද; ද්වාදසහිධාතූහි, ඖදාරිකප්‍රසාද ධාතු පස්දෙනය සප්තවිඤ්ඤාණධාතුය යන දොළොස්ධාතුවකින්ද; සඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයයි; ඉති, මෙසේවිසර්ජනාවේවි— අසඞ්ගහිතපදයාගේ පූර්වාවිසර්ජනාවද සුදුසුපරිද්දෙන් යෙදියයු තුයි—ඵස්සනිර්දේශය අවිද්‍යාපදයට සමානයි—වේදනානිර්දේශය වේදනාස්කන්ධයට සමානයි—තණ්හා උපාදාන නිර්දේශයෝ දෙදෙන අවිද්‍යාපදයටසමානයි—භවනිර්දේශය වනාහි කර්මභවනි ර්දේශය උපපත්තිභව-නිර්දේශය යනමොවුන්ගේවශයෙන් දෙවැදෑ රුම්ව ඒකර්මභවනිර්දේශය සඞ්ඛාරස්කන්ධයටසමානයි—

කාමභවනිර්දෙශයට අනතුරුව උපපත්තිභවනිර්දේශය වදාරණලදී (කෙසේයත්?) "උපපත්තිභවො කතිහි ඛන්ධෙහි,, යනාදියයි. උපපත්තිභවො, උපපත්තිභවය; කතිහි ඛන්ධෙහි, යනාදිප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; පඤ්චහි ඛන්ධෙහි, රූපාදි පඤ්චස්කන්ධයකින්හා; එකාදසහායතනෙහි, එකොළොස් ආයතනයකින්ද; සත්තරසහි ධාතූහි, සතළොස් ධාතුවකින්ද; සඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයයි; ඉති, මෙසේ විසජ්ජනාවේවි) ..... උපපත්තිභවො, උපපත්තිභවය; ..... පෙ ..... "නකෙහිචි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා අසඞ්ගහිතො,, (ඉති විසජ්ජනා හොති, මෙසේ විසජ්ජනාවේ) ඒ උපපත්තිභවනිර්දේශයද කාමභවනිර්දේශය රූපභවනිර්දේශය අරූපභවනිර්දේශය සඤ්ඤිභවනිර්දේශය අසඤ්ඤිභවනිර්දේශය නෙවසඤ්ඤිනාසඤ්ඤිභව නිර්දේශය එකවොකාරභවනිර්දේශය චතුවොකාරභවනිර්දේශය පඤ්චවොකාරභවනිර්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් නවවැදෑරුම්වේ; ඒ නවවැදෑරුම් භවයන් අතුරෙන් කාමභවනිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී (කෙසේයත්?) "කාමභවො කතිහි ඛන්ධෙහි,, යනාදියයි (එහි අර්ථ මෙසේයි.) කාමභවො, කාමභවය; කතිහි ඛන්ධෙහි, කොතෙක් ස්කන්ධයන්ගෙන්; කතිහායතනෙහි, කොතෙක් ආයතනයන්ගෙන්; කතිහි ධාතූහි, කොතෙක් ධාතූන්ගෙන්; සඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේදැයි; ඉති, මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; කාමභවො, කාමභවය; පඤ්චහි ඛන්ධෙහි, පඤ්චස්කන්ධයකින්හා; එකාදසහායතනෙහි, ශබ්දායතනවර්ජිතවූ ඔදාරිකායතන (9) නවය මනායතන ධර්මායතන යන එකොළොස් ආයතනයකින්ද; සත්තරසහි ධාතූහි, ශබ්දධාතුවර්ජිතකොට ඇත්තාවූ; (17) සතළොස් ධාතුවකින්ද; සඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයයි; ඉති, මෙසේ විසජ්ජනාවේ ..... තදනන්තරව අසඞ්ගහිත පදය වදාරණලදී (කෙසේයත්?) "කාමභවො කතිහි ඛන්ධෙහි ..... පෙ ..... යනාදියයි; ඉති, මෙබඳුප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; "කාමභවො නකෙහිචි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා අසඞ්ගහිතො,, යනුවෙන් විසජ්ජනාවේ .....

කාමභවනිර්දේශයට අනතුරුව රූපභවනිර්දේශය වදාරණලදී (කෙසේයත්?) "රූපභවො කතිහි ඛන්ධෙහි ..... පෙ ..... යනාදියයි (එහි අර්ථ කෙසේයත්?) රූපභවො, රූපභවය; කතිහි ඛන්ධෙහි, කොතෙක් ස්කන්ධයන්ගෙන්; ..... පෙ ..... සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේදැයි යන මෙබඳුප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; පඤ්චහි ඛන්ධෙහි, පඤ්චස්කන්ධයෙන්හා; පඤ්චහි ආයතනෙහි, චක්ඛායතන සොතායතන රූපායතන මනායතන ධර්මායතන සංඛ්‍යාතවූ පඤ්චආයතනයකින්ද; අට්ඨහි ධාතූහි, චක්ඛුධාතු සොතධාතු රූපධාතු චක්ඛුවිඤ්ඤාණ

ධාතු සොතවිඤ්ඤාණධාතු මනොධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතු ධම්මධාතුසඞ්ඛ්‍යාත ධාතුඅටදෙනෙකුගෙන්ද; සඞ්ගහිතං, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයයි ඉති, මෙසේවිසජ්ජනාවේ; තදනන්තරව අසඞ්ගහිතපදය වදාරණලද්දී (ගේකෙසේයත්?) "රූපභවො කතිහිඛන්ධෙහි අසඞ්ගහිතො,,යනාදි ප්‍රශ්නයක්ඇතිකල්හි; රූපභවො, රූපභවය; "නකෙහිචිඛන්ධෙහි සඞාතහායතනෙහි දසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතො,,යනු විසජ්ජනාවේ.

මෙසේ රූපභවනිද්දේශය වදාරා තදනන්තරව අරූපභවනිද්දේශය වදාරණලද්දී (ගේකෙසේයත්?)"අරූපභවො කතිහිඛන්ධෙහි,, යනාදියයි; චතූහිඛන්ධෙහි, සතරස්කන්ධයකින්හා; ද්විහිආයතනෙහි, මනායතන ධම්මායතන සඞ්ඛ්‍යාත ආයතනවයකින්ද; ද්විහිධාතූහි, මනොවිඤ්ඤාණධාතු ධම්මධාතු සඞ්ඛ්‍යාත ධාතුවයකින්ද; සඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයයි; මෙසේ විසජ්ජනාවේ, අරූපභවො, අරූපභවය; "කතිහිඛන්ධෙහි අසඞ්ගහිතො,,යනාදීත් ප්‍රශ්නයක්ඇතිකල්හි; එකෙනඛන්ධෙන, එකමරූපස්කන්ධයකින්හා; දසහිආයතනෙහි, ඖදරිකායතන (10) දසයකින්ද; සොළසහිධාතූහි, ඖදරිකධාතු (10) දසය මනොවිඤ්ඤාණධාතුන යන (11) එකොළොස් ධාතුවකින්ද, සඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයයි; මෙසේ විසජ්ජනාවේ.

අරූපභවනිද්දේශය වදාරා තදනන්තරව සඤ්ඤීභවනිද්දේශය වදාරණලද්දී; (නේකෙසේයත්?) "සඤ්ඤීභවො කතිහිඛන්ධෙහි, සඞ්ගහිතො,,යනාදී ප්‍රශ්නයක්ඇතිකල්හි (මේසඤ්ඤීභව නිද්දේශයද කාමභවනිද්දේශයමෙන් ඛන්ධායතන ධාතූන්ගේ සඞ්ග්‍රහයවේ)

සඤ්ඤීභවනිද්දේශයට අනතුරුව අසඤ්ඤීභවනිද්දේශය වදාරණලද්දී; (ගේකෙසේයත්?) "අසඤ්ඤීභවො කතිහිඛන්ධෙහි,,යනාදියයි; අසඤ්ඤීභවො, අසඤ්ඤීභවය; කතිහිඛන්ධෙහි, කොතෙක් ස්කන්ධයන්ගෙන් සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේදැයි;යනාදී ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; එකෙනඛන්ධෙන, එකමරූපස්කන්ධයකින්හා; ද්විහිආයතනෙහි, රූපායතන ධම්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතනවයකින්ද; ද්විහිධාතූහි, රූපධාතු ධම්මධාතු සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුවයකින්ද; සඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයයි; මෙසේවිසජ්ජනාවේ; අසඞ්ගහිතවාරයෙහි; "කතිහිඛන්ධෙහි අසඞ්ගහිතො,,යනාදී ප්‍රශ්නයක්ඇතිකල්හි චතූහිඛන්ධෙහි, වෙදනාස්කන්ධ සංඥාස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධ විඥානස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ සතරනාමස්කන්ධයකින්හා; එකාදසහායතනෙහි, රූපායතන වර්ජිතවූ ඖදරිකායතනනවය මනායතන ධම්මායතන යන (11) එකොළොස් ආයතනයකින්ද; සොළසහිධාතූහි; ඖදරිකධාතු නවයහා සප්තවිඤ්ඤාණ ධාතූන්

ගෙන්ද; අසඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දේයසි; මෙසේ විසජ්ජනාවෙවි— තදනන්තරව නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන නිර්දේශය වදරණලදී (කෙසේයත්?) "නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාභවො කතිහි ඛන්ධෙහි සඞ්ගහිතො,,යනාදිය අරූපභවයටසමානව බෙදියයුතුයි— ඒකවොකාරභව නිර්දේශයද අසඤ්ඤභව නිර්දේශයට සමානයි— චතුවොකාරභව නිර්දේශයද අරූපභවයට සමානයි— පඤ්චවොකාරභව නිර්දේශයද කාමභවනිර්දේශයට සමානයි—

මෙසේ භවනිර්දේශය වදරා තදනන්තරව ජාතිනිර්දේශයවදරණලදී (කෙසේයත්?) "ජාති කතිහි ඛන්ධෙහි— පෙ— සඞ්ගහිතා,,යනාදින් ප්‍රශනයක් ඇතිකල්හි "ජාති ද්වීහි ඛන්ධෙහි— පෙ— සඞ්ගහිතා,,යනු විසජ්ජනාවෙවි— ජාති, ජාතිය; කතිහිඛන්ධෙහි, කොතෙක් ස්කන්ධයන්ගෙන්;— පෙ— යනාදී ප්‍රශනයක් ඇතිකල්හි; ද්වීහිඛන්ධෙහි, රූපස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාත ස්කන්ධවයකින්ද, එකෙනායතනෙන, ධම්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ එකම ආයතනයකින්ද; එකායධාතුයා, ධම්මධාතු සඞ්ඛ්‍යාත එකම්ධාතුවකින්ද; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයසි; මෙසේ විසජ්ජනාවෙවි— ජාති, ජාතිය; කතිහිඛන්ධෙහි අසඞ්ගහිතා,— පෙ— යනාදින් ප්‍රශනයක්ඇතිකල්හි; තීහි ඛන්ධෙහි, වේදනා සංඥා විඥාන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධත්‍රයකින්ද; එකාදසහි ආයතනෙහි, ඖදරිකායතන (10) දසය මනායතනය යන (11) එකොළොස් ආයතනයකින්ද; සත්තරසහිධාතුහි, ඖදරිකධාතු (10) දසය සප්තවිඥානධාතුය යන (17) සතළොස් ධාතූන්ගෙන්ද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දීයසි; මෙසේ විසජ්ජනාවෙවි—

ජාතිනිර්දේශය වදරා තදනන්තරව ජරාමරණ නිර්දේශයවදරණලදී ඒජරාමරණ නිර්දේශයෝද ජාතිනිර්දේශයට සමානයි— සොකය වෙදනාස්කන්ධයට සමානයි—

තදනන්තරව පරිදෙවනිර්දේශය වදරණලදී (කෙසේයත්?) "පරිදෙවො කතිහිඛන්ධෙහි,,යනාදින් ප්‍රශනයක් ඇතිකල්හි; පරිදෙවො, පරිදෙවය; එකෙනඛන්ධෙන, එකම්රූපස්කන්ධයකින්නා; එකෙනායතනෙන, එකම්ශබ්දායතනයකින්ද; එකායධාතුයා, එකම්ශබ්ද ධාතුවකින්ද; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයසි; මෙසේ විසජ්ජනාවෙවි— පරිදෙවො, පරිදෙවය; චතූහිඛන්ධෙහි, සතර ස්කන්ධයන්ගෙන්නා; එකාදසහායතනෙහි, ශබ්දායතන වර්ජිත කොට ඇත්තාවූ (11) එකොළොස් ආයතනයන්ගෙන්ද; සත්තරසහිධාතූහි, ශබ්දධාතුවර්ජිතව (17) සතළොස් ධාතූන්ගෙන්ද

අසඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහනොකාරණලද්දේයසි; මෙසේ විසර්ජනාවවේ; දුක්ඛදෙමනස්ස නිද්දේශයෝද වේදනාසක්ඛන්ධයට සමානයි. උපායාසනිද්දේශය සංස්කාරසක්ඛන්ධයට සමානයි.

පටිච්චසමුප්පාද නිද්දේශය නිමියේයි.

———:○:———

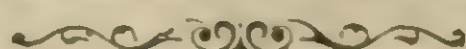
පටිච්චසමුප්පාද නිද්දේශයවදාරා ඊටඅනතුරුව සතිපට්ඨාන නිද්දේශය වදාරණලදී එහි සියළුවිස්තර යටකීනයින් දතයුතුයි; "සතිපට්ඨානං කතිහිඛන්ධෙහි,,යනාදීන් සඞ්ඛාරසක්ඛන්ධයටසමානයි බෙදීයුතුයි. සතිපට්ඨාන නිද්දේශය වදාරා තදනන්තරව සම්මප්පධාන නිද්දේශය වදාරණලදී එහි සියළුවිභාග සතිපට්ඨාන නිද්දේශයට සමානයි. සම්මප්පධාන නිද්දේශය වදාරා තදනන්තරව ඍද්ධිපාද නිද්දේශය වදාරණලදී ඍද්ධිපාද නිද්දේශයද සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිත වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ; එහි සියළුවිභාග යටකීනයමැයි; "ඉද්ධිපාදෙ කතිහිඛන්ධෙහි සඞ්ගහිතො,,යනාදීන් පෙළයොදාගතයුතුයි; ඉද්ධිපාදෙ, ඍද්ධිපාදය; "කතිහිඛන්ධෙහි සඞ්ගහිතො,,යනාදීන් ප්‍රශ්නයක්ඇතිකල්හි; ද්වීහිඛන්ධෙහි, සංස්කාරසක්ඛන්ධ විඤ්ඤාණසක්ඛන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධවයකින්; සඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේය; ද්වීහිආයතනෙහි, මනායතන ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ; ආයතනවයකින්ද; ද්වීහිධාතූහි, මනොවිඤ්ඤාණධාතු ධර්මධාතුසඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුවයකින්ද; සඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයයි; මෙසේ විසර්ජනාවවේ. "ඉද්ධිපාදෙ කතිහිඛන්ධෙහි අසඞ්ගහිතො,, යනාදීන් ප්‍රශ්නයක්ඇතිකල්හි "ඉද්ධිපාදෙ තීහිඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතො,,යනු විසර්ජනාවවේ. ඍද්ධිපාදනිද්දේශය වදාරා තදනන්තරව ධ්‍යානනිද්දේශය වදාරණලදී (කෙසේයත්?) "ඣානං කතිහිඛන්ධෙහි සඞ්ගහිතො,, යනාදියයි; ඣානං, ධ්‍යානය; කතිහිඛන්ධෙහි සඞ්ගහිතො,,යනාදීන් ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; ද්වීහිඛන්ධෙහි, වේදනාසක්ඛන්ධ සංස්කාරසක්ඛන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධවයකින්ද; එකෙනායතනෙන, ධර්මායතනසඞ්ඛ්‍යාතවූ එකම ආයතනයකින්ද; එකාය ධාතුයා, ධර්මධාතුසඞ්ඛ්‍යාතවූ එකම ධාතුවකින්ද; සඞ්ගහිතො, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දේයයි; මෙසේ විසර්ජනාවවේ. ඣානං කතිහිඛන්ධෙහි අසඞ්ගහිතො,,යනාදීන් ප්‍රශ්නයක්ඇතිකල්හි; "තීහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං,,යනුවෙන් විසර්ජනාවවේ. මෙසේ ධ්‍යානනිද්දේශයවදාරා තදනන්තරව අප්පමඤ්ඤනිද්දේශය වදාරණලදී; එපරිද්දෙන් පඤ්චින්ද්‍රියනිද්දේශය බලනිද්දේශය බොජ්ඣඞ්ගනිද්දේශය

ම්ගහඛගනිද්දේශය යන නිද්දේශයෝද සංස්කාරස්කන්ධයමෙන් සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිත ක්‍රමාදිය යොදගතයුතුයි.

ඛන්ධනිද්දේශය නිමියේයි.

මෙසේ ඛන්ධාදිනිද්දේශය වදරා තදනන්තරව ඵස්සසත්තක රාසි නිද්දේශයවදරණලදී ඒ ඵස්සසත්තකරාසි නිද්දේශයද ඵස්ස නිද්දේශය වෙදනානිද්දේශය යනාදීන්ගේ වශයෙන් සත්වැදෑරුම් වේ ඔවුන්අතුරෙන් ඵස්සනිද්දේශය පළමුකොට වදරණලදී ඒ ඵස්සනිද්දේශයද සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිතවශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ. ඔවුන් අතුරෙන් සඞ්ගහිතක්‍රමය පළමුකොටවදරණලදී (කෙසේයත්?) "ඵස්සො කතිහිඛන්ධෙහි සඞ්ගහිතො,, යනාදීන් සංස්කාරස්කන්ධය මෙන් බෙදුනතයුතුයි. වෙදනානිද්දේශය වෙදනාස්කන්ධයට සමානයි සඤ්ඤානිද්දේශය සංඥාස්කන්ධයට සමානයි චෙතනානිද්දේශය ඵස්සයටසමානයි විඤ්ඤාණනිද්දේශය විඥානස්කන්ධයටසමානයි අධිමොක්ඛනිද්දේශයහා මනසිකාරනිද්දේශයද ඵස්සනිද්දේශයටසමානයි.

අබ්භන්තරමාතිකා නිද්දේශය
සම්ප්‍රකාරයෙන්ම නිමියේයි.

කුසලාධම්මා අකුසලාධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතා? කුසලාධම්මා අකුසලාධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්විහායතනෙහි ද්විහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා අබ්‍යාකතාධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා සුඛායවෙදනාය සම්පයුත්තාධම්මා දුක්ඛායවෙදනාය සම්පයුත්තාධම්මා තීහිඛන්ධෙහි ද්විහායතනෙහි තීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? ද්විහිඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි පණ්ණරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තාධම්මා තීහිඛන්ධෙහි ද්විහායතනෙහි සත්තහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? ද්විහිඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි එකාදසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, විපාකාධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්විහායතනෙහි අට්ඨහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, විපාකධම්මධම්මා සඞ්කිලිට්ඨසඞ්කිලෙසිකාධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්විහායතනෙහි ද්විහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා?

එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, නෙවවිපාකනවිපාකධම්මධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි තෙරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි පඤ්චහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, උපාදින්නුපාදානියාධම්මා පඤ්චහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා අසඞ්ගහිතා, අනුපාදින්නුපාදානියාධම්මා පඤ්චහිඛන්ධෙහි සත්තහායතනෙහි අට්ඨහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි පඤ්චහායතනෙහි දසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, අනුපාදින්නඅනුපාදානියාධම්මා අසඞ්කිලිට්ඨඅසඞ්කිලෙසිකාධම්මා අසඞ්ඛතංඛන්ධතොඨපෙත්වා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, අසඞ්කිලිට්ඨසඞ්කිලෙසිකාධම්මා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා සවිතක්කසවිචාරාධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි තීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, අවිතක්කවිචාරමත්තාධම්මා පීතිසහගතාධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා අවිතක්කඅවිචාරාධම්මා අසඞ්ඛතංඛන්ධතොඨපෙත්වා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි එකායධාතුයා අසඞ්ගහිතා සුඛසහගතාධම්මා තීහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි තීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? ද්වීහිඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි පණ්ණරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා උපෙක්ඛාසහගතාධම්මා තීහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි සත්තහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? ද්වීහිඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි එකාදසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා දස්සනෙනපහාතබ්බාධම්මා භාවනායපහාතබ්බාධම්මා දස්සනෙනපහාතබ්බහෙතුකාධම්මා භාවනායපහාතබ්බහෙතුකාධම්මා ආචයගාමිනොධම්මා අපචයගාමිනොධම්මා සෙක්ඛාධම්මා අසෙක්ඛාධම්මා මහග්ගතාධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළ

සත්තධාතූහි අසඞ්ගහිතා, නෙවදස්සනෙන නභාවනාය පහාතබ්බාධම්මා නෙවදස්සනෙන නභාවනාය පහාතබ්බහෙතුකා ධම්මා නෙවාචයගාමිනාපචයගාමිනොධම්මා නෙවසෙක්ඛානාසෙක්ඛා ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, පරිත්තාධම්මා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, අප්පමාණාධම්මා පණීතාධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, පරිත්තාරම්මණාධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා, මහග්ගතාරම්මණාධම්මා අප්පමාණාරම්මණා ධම්මා හීනාධම්මා මිච්ඡත්තනියතාධම්මා සම්මත්තනියතාධම්මා මග්ගාරම්මණාධම්මා මග්ගහෙතුකාධම්මා මග්ගාධිපතිනොධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, මජ්ඣිමාධම්මා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා අනියතාධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, උප්පන්නාධම්මා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, අනුප්පන්නාධම්මා පඤ්චහිඛන්ධෙහි සත්තහායතනෙහි අට්ඨහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි පඤ්චහායතනෙහි දසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, උප්පාදිනොධම්මා පඤ්චහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා අසඞ්ගහිතා, අතීතාධම්මා අනාගතාධම්මා පච්චුප්පන්නාධම්මා අජ්ඣත්තාධම්මා අජ්ඣත්තබහිද්ධාධම්මා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, බහිද්ධා

ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, අතීතාරම්මණාධම්මා අනාගතාරම්මණාධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, පච්චුප්පන්නාරම්මණාධම්මා අජ්ඣත්තාරම්මණාධම්මා බහිද්ධාරම්මණාධම්මා අජ්ඣත්තබහිද්ධාරම්මණාධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, සනිදස්සන සප්පටිඝාධම්මා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, අනිදස්සන සප්පටිඝාධම්මා එකෙනඛන්ධෙන නවහායතනෙහි නවහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? චතූහිඛන්ධෙහි තීහායතනෙහි නවහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා අනිදස්සන සප්පටිඝාධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, හෙතුධම්මා හෙතුචෙව සහෙතුකාචධම්මා හෙතුචෙව හෙතුසම්පයුත්තාචධම්මා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, නහෙතුධම්මා අහෙතුකාධම්මා හෙතුවිප්පයුත්තාධම්මා නහෙතුඅහෙතුකාධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, සහෙතුකාධම්මා හෙතුසම්පයුත්තාධම්මා සහෙතුකාචෙව නචහෙතුධම්මා හෙතුසම්පයුත්තාචෙව ධම්මානචහෙතූ නහෙතුසහෙතුකාධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහිධාතූහිසඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, සප්පච්චයාධම්මා සඞ්ඛතාධම්මා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, අප්පච්චයාධම්මා අසඞ්ඛතාධම්මා නකෙහිචිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතා කතිහි අසඞ්ගහිතා? පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා සනිදස්සනාධම්මා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා,

සඞ්ගහිතා කතිහි අසඞ්ගහිතා? චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා. අනිදස්සනා ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා අසඞ්ගහිතා. සප්පටිඝා ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහි අසඞ්ගහිතා? චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා. අප්පටිඝා ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා. රූපිනො ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහි අසඞ්ගහිතා? චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා. අරූපිනො ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා. ලොකියා ධම්මා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා. ලොකුත්තරා ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා, කෙනචි විඤ්ඤෙය්‍යා ධම්මා කෙනචි නවිඤ්ඤෙය්‍යා ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා, ආසවා ධම්මා ආසවා චෙව ධම්මා සාසවා ච ආසවා චෙව ආසවසම්පයුත්තා ච ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා, කතිහි අසඞ්ගහිතා? චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා, නොආසවා ධම්මා ආසවවිප්පයුත්තා ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා, සාසවා ධම්මා සාසවා චෙව ධම්මා නො ච ආසවා ආසවවිප්පයුත්තා සාසවා ධම්මා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා, අනාසවා ධම්මා ආසවවිප්පයුත්තා අනාසවා ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි

සඞ්ගහිතා; කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, ආසවසම්පයුත්තා ධම්මා ආසවසම්පයුත්තාචෙව නොචආසවාධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, සඤ්ඤොජනාධම්මා ගන්ථාධම්මා ඔඝාධම්මා යොගාධම්මා නීවරණාධම්මා පරාමාසාධම්මා, පරාමාසාචෙව පරාමට්ඨාචධම්මා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා, නොපරාමාසා ධම්මා පරාමාසවිප්පයුත්තා ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා? පරාමට්ඨාධම්මා පරාමට්ඨාචෙව නොචපරාමාසාධම්මා පරාමාසවිප්පයුත්තා පරාමට්ඨාධම්මා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, අපරාමට්ඨාධම්මා පරාමාසවිප්පයුත්තා අපරාමට්ඨාධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා පරාමාසසම්පයුත්තාධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, සාරම්මණාධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, අනාරම්මණාධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා එකෙනඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? චතූහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, චිත්තාධම්මා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා නොචිත්තාධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, චෙතසිකාධම්මා චිත්තසම්පයුත්තාධම්මා චිත්තසංසට්ඨාධම්මා තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතා, කතිහි අසඞ්ගහිතා,

තීහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, අචෙතසිකාධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? තීහිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, චිත්තවිප්පයුත්තාධම්මා චිත්තවිසංසට්ඨාධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා එකෙනඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි එකාදසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? චතූහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, චිත්තසමුට්ඨානාධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ඡහායතනෙහි ඡහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන ඡහායතනෙහි ද්වාදසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, නොචිත්තසමුට්ඨානාධම්මා නොචිත්තසහභුනොධම්මා නොචිත්තානුපරිවත්තිනොධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? තීහිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, චිත්තසහභුනොධම්මා චිත්තානුපරිවත්තිනොධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානාධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභුනොධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවත්තිනො ධම්මා තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? තීහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, නොචිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානාධම්මා නොචිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභුනොධම්මා නොචිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවත්තිනොධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා ද්වීහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? තීහිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, අජ්ඣත්තිකාධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ඡහායතනෙහි ද්වාදසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? තීහිඛන්ධෙහි ඡහායතනෙහිඡහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා? බාහිරාධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා, චතූහිඛන්ධෙහි ඡහායතනෙහි ඡහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන ඡහායතනෙහි ද්වාදසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, උපාදාධම්මා එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, නොඋපාදාධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි නවහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහි

තා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නවහායතනෙහි නවහිධාතූහි අසඞ්ගහි-
තා? උපාදිණ්ණා ධම්මා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි
සත්තරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි
එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා අසඞ්ගහිතා, අනුපාදිණ්ණා
ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා පඤ්චහිඛන්ධෙහි සත්තහාය-
තනෙහි අට්ඨහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහි-
චිඛන්ධෙහි පඤ්චහායතනෙහි දසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, උපාදා-
නාධම්මා කිලෙසාධම්මා කිලෙසාචෙව සංකිලෙසිකාචධම්මා කි-
ලෙසාචෙව සංකිලිට්ඨාචධම්මා කිලෙසාචෙව කිලෙසසම්පයුත්තාච
ධම්මා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයාසඞ්ගහි-
තා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්ත-
රසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, නොකිලෙසාධම්මා අසංකිලිට්ඨාධම්මා
කිලෙසවිප්පයුත්තාධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා පඤ්චහිඛ-
න්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅ-
සඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකාහිචි-
ධාතූහි අසඞ්ගහිතා, සංකිලෙසිකාධම්මා සංකිලෙසිකාචෙව නො-
චකිලෙසාධම්මා කිලෙසවිප්පයුත්තා සංකිලෙසිකාධම්මා පඤ්චහිඛ-
න්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅ-
සඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි නකාහිචිධා-
තූහි අසඞ්ගහිතා, අසංකිලෙසිකාධම්මා කිලෙසවිප්පයුත්තා අසං-
කිලෙසිකාධම්මා අසඞ්ඛතංඛන්ධතොඨපෙත්වා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහා-
යතනෙහි ද්වීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛ-
න්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, සංකිලි-
ට්ඨාධම්මා කිලෙසසම්පයුත්තාධම්මා සංකිලිට්ඨාචෙව නොචකිලෙ-
සාධම්මා කිලෙසසම්පයුත්තාචෙව නොචකිලෙසාධම්මා චතූහිඛ-
න්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා?
එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා,
දස්සනෙන පහාතබ්බාධම්මා භාවනාය පහාතබ්බාධම්මා දස්ස-
නෙන පහාතබ්බහෙතුකාධම්මා භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකාධම්මා
චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහි
අසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධා-
තූහි, අසඞ්ගහිතා, නදස්සනෙනපහාතබ්බාධම්මා නභාවනායපහා-
තබ්බාධම්මා. නදස්සනෙන පහාතබ්බ හෙතුකාධම්මා නභාව-
නාය පහාතබ්බහෙතුකාධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා
පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා,

කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, සවිතක්කාධම්මා සවිචාරාධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි තීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, අවිතක්කාධම්මා අවිචාරාධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි එකායධාතුයා අසඞ්ගහිතා, සප්පීතිකාධම්මා පීතිසහගතාධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, අප්පීතිකාධම්මා නපීතිසහගතාධම්මා නසුඛසහගතාධම්මා අසඞ්ඛතංඛන්ධතොඨපෙත්වා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, සුඛසහගතාධම්මා තීහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි තීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? ද්වීහිඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි පණ්ණරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, උපෙක්ඛාසහගතාධම්මා තීහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි සත්තහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? ද්වීහිඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි එකාදසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, නඋපෙක්ඛාසහගතාධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි තෙරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි පඤ්චහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, කාමාවචරාධම්මා පරියාපන්නාධම්මා සඋත්තරාධම්මා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, නකාමාවචරාධම්මා අපරියාපන්නාධම්මා අනුත්තරාධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, රූපාවචරාධම්මා අරූපාවචරාධම්මා නිය්‍යානිකාධම්මා නියතාධම්මා සරණාධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා, නරූපාවචරාධම්මා නඅරූපාවචරාධම්මා අනිය්‍යානිකාධම්මා අනියතාධම්මා අරණාධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතා, අරණාධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාර

සහිධාතුහි සඞ්ගහිතා, කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි න කෙහිචිආයතනෙහි නකාහිචිධාතුහි අසඞ්ගහිතා ~~~

සඞ්ගහාසඞ්ගහ පදනිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

අබ්භන්තරමාතෘකා නිර්දේශයවදරා තදනන්තරව බාහිරමාතෘකා නිර්දේශය වදරණලදී (හේ කෙසේයත්?) ඒබාහිරමාතෘකා නිර්දේශයද ත්‍රිකමාතෘකා නිර්දේශය දුකමාතෘකා නිර්දේශය යනාමොවුන්ගේවශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේයි ඔවුන්අතුරෙන් ත්‍රිකමාතෘකානිර්දේශය පළමුකොටවදරණලදී ඒත්‍රිකමාතෘකානිර්දේශයද කුශලත්‍රිකය වෙදනාත්‍රිකය යනාදීන්ගේවශයෙන් (22) දෙවිසිවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් කුශලත්‍රිකමාතෘකානිර්දේශය පළමුකොට වදරණලදී ඒකුශලත්‍රිකමාතෘකානිර්දේශයද කුසලපදනිර්දේශය අකුසලපදනිර්දේශය [illegible] පදනිර්දේශයයි තුන්වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් කුසලපදනිර්දේශය පළමුකොටවදරණලදී ඒකුසලපදනිර්දේශයද සඞ්ගහිතඅසඞ්ගහිත වශයෙන්දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් සඞ්ගහිතනය පළමුකොට වදරණලදී ඒසඞ්ගහිතනයද පුච්ඡාවිසර්ජනාවශයෙන්දෙවැදෑරුම්වේ (හේකෙසේයත්?)“කුසලාධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි සඞ්ගහිතා” යනාදීන් ප්‍රශ්නයක්ඇතිකල්හි යනමෙහිදු පෙර මෙන් විගාහකටයුතුයි; කුසලා, කුසලනම්වූ; ධම්මා, ධර්මයෝ; චතූහිඛන්ධෙහි, වෙදනා සංඥා සංස්කාර විඥානයන සකන්ධසතරකින්ද; ද්විහිආයතනෙහි, මනායතන ධර්මායතනන සඞ්ඛ්‍යාත ආයතනවයකින්ද; ද්විහිධාතූහි, මනොවිඥානධාතු ධර්මධාතු සඞ්ඛ්‍යාත ධාතුවයකින්ද; සඞ්ගහිතා ඉති, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දහුයයි; ඉතිවිසජ්ජනා හොති, මෙසේ විසර්ජනාවවේ ~~~

සඞ්ගහිතනයවදරා තදනන්තරව අසඞ්ගහිතනයවදරණලදී (හේකෙසේයත්?) “කුසලාධම්මාකතිහිඛන්ධෙහි අසඞ්ගහිතා,, යනාදීන් ප්‍රශ්නයක්ඇතිකල්හි; කුසලාධම්මා, කුසලධර්මයෝ; එකෙනඛන්ධෙන, එකම්රූපසකන්ධයකින්හා, දසහායතනෙහි, ඖදරිකායතන දසයකින්ද; සොළසහිධාතූහි, සොළොස්ධාතුවකින්ද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දහුයයි; මෙසේ විසර්ජනාවවේ ~~~ ‘මේකුසලාධම්මා,, යනපදයටකීනයින් ත්‍රිකමාතෘකාවෙහි සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිත පුච්ඡා විසර්ජනාදී සියළුනයක්‍රමයෝ යොදගතයුතුයි ~~~

~~~ත්‍රිකමාතෘකා නිර්දේශය නිමියේයි~~~

———— ៖ ໐ ៖ ————

ත්‍රිකමාතෘකානිද්දේශයවදරා තදනන්තරව දුකමාතෘකානිද්දේශය වදාරණලද්දී ඒදුකමාතෘකානිද්දේශයද හෙතුගොච්ඡකය මූල ාතරදුකය යනාදීන්ගේවශයෙන් (13) තෙළෙස්වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් හෙතුගොච්ඡකය පළමුකොටවදාරණලද්දී ඒහෙතු ගොච්ඡකය ආදිකොටඇත්තාවූ සඳුකයෙහි (200) දෙසියයක්පදයන් "කුසලාධම්මා, යනපදයට සංඛ්‍යාතවශයෙන් සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිත පුච්ඡා විසර්ජනාක්‍රමාදිය යොදාගතයුතුයි.

බාහිරමාතෘකානිද්දේශය මෙතෙකින් නිමියේයි.

(මේප්‍රථමනයනිද්දේශය ආදිකොටඇත්තාවූ තුදුස්නයපද යන්ගේ පදසමුදාය විශෙෂවශයෙන් දැනගන්නාපිණිස මතුදක් වනලද ගාථාවය සිත්හිලා දැරියයුතුයි)

දුම්භිරඞ්ගා තලාතම්හි චම්භිධූතා සමාරපෙ
දෙවරාජ නිමකඛාවා සඞ්ගාසම්භි විරාගඬ
නවාරියා දසාදිසු කම්මාජව තමෙවස්විච
තෙනඞ්ගකිසා හකබිලාඛ සමුගාපතකොසලා

(මෙහිඅර්ථකෙසේයත්?) දුම්හි, දුජ්යනයක්‍රමයෙහි; රඞ්ගා(42) දෙසාළිස්පදකෙනෙක්; (වුත්තා,) වදාරණලද්දාහුය; තම්හි, තජ් යනක්‍රමයෙහි; තලා, (69) එකුන්සැත්තෑපදකෙණෙක් (වුත්තා,) වදාරණලද්දාහුය; චම්හි, චතුර්ථනයක්‍රමයෙහි; ධූතා, (69) එකුන් සැත්තෑපදකෙණෙක්; (වුත්තා,) වදාරණලද්දාහුය; පෙ, පස්වන නයක්‍රමයෙහි; සමාරා (257) දෙසියපනස්සත්පදකෙණෙක් (වුත්තා,) වදාරණලද්දාහුය; ඡ, සවනනයක්‍රමයෙහි; වා, අටුවාවෙහිආක්‍රම යෙන්; දෙවරා, (248) දෙසියඅටසාළිස්පදකෙනෙක්; (වුත්තා,) වදාරණලද්දාහුය; වා, විකාරයකින් ආක්‍රමයෙන්; නිමක්ඛා, (250) දෙසියපනස්පදකෙණෙක්; (වුත්තා,) වදාරණලද්දාහුය; සම්හි, සප්තම නයක්‍රමයෙහි; සඞ්ගා, (37) සත්තිස්පදකෙණෙක්; (වුත්තා,) වදාරණලද්දාහුය; අඨ, අඨමනයක්‍රමයෙහි; විරාගා, (324) තුන් සියසුවිසි පදකෙණෙක්; (වුත්තා,) වදාරණලද්දාහුය; නව, නවම නයක්‍රමයෙහි; අරියා, (120) එකසියවිසිපදකෙණෙක්, (වුත්තා,) වදාරණලද්දාහුය; දසාදිසු, දසමනයක්‍රමාදියෙහි; වා; ශබ්දයෙන්; දසමනය එකාදසමනය ද්වාදසමනය යන තුන්ක්‍රම යෙහි: කචා, පිළිවෙළින්; ඡච්චාවෙස්විච, ඡධ්මනය චතුර්ථනය නැවතනය යන ක්‍රමකුණෙහි කීවාක්රමින්; (වුත්තා,) වදාරණ ලද්දාහුය; තෙ, තෙරසමනය ක්‍රමයෙහි; නඞ්ගිසා, (130) එක සියතිස්පදකෙණෙක්; (වුත්තා) වදාරණලද්දාහුය; ඞ, අවසාන

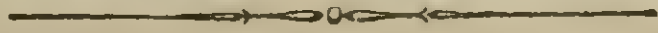
ක්‍රමයෙහි; (නොහොත්) චුද්දසමනය ක්‍රමයෙහි; භාසිතා, (324) තුන්සිය සූවිසි පදකෙණෙක්; (වුත්තා,) වදාරණලද්දාහුය; සමූහාපත, ප්‍රථමනය ක්‍රමයෙහි දේසනාකරවදාරණලද්දාවූ පදසමූහයෝ වනාහි; කොසලා, (371) තුන්සියඑක්සැත්තෑ පදකෙනෙක්; කොනාති, වෙත්.

("පඤ්චවීසාධිකෙන පදසතෙන,,යනුවෙන්ද "ඡසඨි ති ද් චෙච්ඡද්දකපදසතානි,,යනුවෙන්ද ආවාවූ අටුවා ගථාපාඨයහා "සම්බුහාපනාකොසලා,,යනුවෙන්කී වචනයෙහි නොනැලපිවක් නවප්‍රකාරවූ උපපත්තිභවය කම්භවයෙහි ඇතුළත්කොට ජරාමරණයද එක්පදයක්කොටගෙණ සොකපරිදෙවදුක්ඛ දෙමනස්සයනමේපදසතර ජරාමරණයෙහි ඇතුළත්කොට පදසමුදාය ගණන්කාරණහෙයින් ඒස්ථානදෙකද ගැළපෙන්නේයි මේගාථාවය විාවෝද්ගතකොට සිත්හි තබාගතයුතුයි)

ප්‍රථමනය නිර්දේශය නිමියේයි.

ද්විතීයනය ක්‍රමයෙහි උද්දානගාථාව මෙසේයි.

දසායතනා සත්තරසධාතුයො සත්තින්ද්‍රියා අසඤ්ඤීභවො
එකවොකාරභවො පරිදෙවො සනිදස්සන සප්පටිඝං
අනිදස්සනං පුනදෙව සප්පටිඝං උපාදති.

(එහිඅර්ථකෙසේයත්?) දසආයතනාච, ඖදාරිකායතන දසදෙනය; සත්තරසධාතුයොච, ඖදාරිකධාතු දසදෙනය සපතාව ඤ්ඤාණධාතුය යන (17) සතළොස්ධාතූහුද; සත්තඉන්ද්‍රියාච, සත්වැදෑරුම්වූ රූපෙන්ද්‍රියයෝද; අසඤ්ඤීභවොච, අසඤ්ඤීභවයද; එකවොකාරභවොච, එකවොකාරභවයද, පරිදෙවොච, පරිදෙවයද; සනිදස්සනසප්පටිඝඤ්ච, සනිදස්සනසප්පටිඝයද; අනිදස්සනඤ්ච, අනිදස්සන සප්‍රතිඝයද; පුනදෙව, නැවතත්; සනිදස්සන, සනිදස්සනයද; සප්පටිඝඤ්ච, සප්‍රතිඝයද; උපාදා, උපාදාධර්මයෝද්‍ය යි; ඉති, මෙසේ; එතානි, මේ (42) දෙසාළිස් පදයෝ; (ඉමස්මිංවාරෙ) මේ දුතියනය වාරයෙහි; භගවතා වුත්තානි, භාග්‍යවත්හුන්සින් වදාරණලද්දාහුය;

මේදුතියනය වාරයෙහි; ච, වො, ච, ඡ, අ, අ, ස, උ, යන මේ සංක්ෂෙපපදයෝ දත්යුත්තාහුය; ච, යනු (26) සවිස්සෙකි; ඒසවිස්සනම් ඵොට්ඨබ්බායතනවර්ජිතවූ ඖදාරිකායතන(9)නවය ඵොට්ඨබ්බධාතු වර්ජිතවූ ඖදාරිකධාතු (9) නවය ප්‍රසාදෙන්ද්‍රියයෝ

(5) පස්දෙනාය එකම්පරිදෙවය එකම්සනිදස්සන සප්පටිඝය එකම අනිදස්සනය යනමේ (26) සවිසිදෙනමෙවිති; ඵො, යනු (2) දෙදෙනෙකි ඒ කවරදෙදෙණෙක්දයත්? ඵොට්ඨබ්බායතන ඵොට්ඨබ්බ ධාතු යන දෙදෙනායි; ච, යනු (7) සත්දෙනෙකි ඒ කවරසත්දෙනෙක්දයත්? සප්තවිඤ්ඤාණධාතුහුයි; ඊ; යනු (2) දෙදෙනෙකි ඒ කවරදෙදෙනෙක්දයත්? ඉත්ථින්ද්‍රිය පුරිසින්ද්‍රිය යනදෙදෙනායි: අ, යනුද (2) දෙදෙනෙකි ඒ කවරදෙදෙනෙක්දයත්? අසඤ්ඤිභව එකවොකාරභව යනදෙදෙනායි; නැවත අ, යනු එකම අනිදස්සන සප්පටිඝයයි; ස, යනු එකම සප්‍රතිඝයයි; උ, යනු එකම උපාදනයයි.

මේ ප්‍රථමනය නිර්දේශයයි.

සඞ්ගහිතෙන අසඞ්ගහිත පදනිද්දෙසො.

චක්ඛායතනෙන යෙධම්මා ...පෙ... ඵොට්ඨබ්බායතනෙන යෙධම්මා චක්ඛුධාතුයා යෙධම්මා ...පෙ... ඵොට්ඨබ්බධාතුයා යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා තෙධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙධම්මා සොතවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙධම්මා ඝාණවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙධම්මා ජිව්හාවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙධම්මා කායවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙධම්මා මනොධාතුයා යෙධම්මා මනොවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි ද්වාදසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා චක්ඛුන්ද්‍රියෙන යෙධම්මා සොතින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා ඝාණින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා ජිව්හින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා කායින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා ඉත්ථින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා පුරිසින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා අසඤ්ඤාභවෙන යෙධම්මා එකවොකාරභවෙන යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි නවහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා

පරිච්ඡෙදෙන යෙධම්මා සනිදස්සනසප්පටිඝෙහිධම්මෙහි තෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා අනිදස්සනසප්පටිඝෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා සනිදස්සනෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා සප්පටිඝෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා උපාදාධම්මෙහි යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා තෙධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා

දසායතනා සත්තරසධාතුයො
සත්තින්ද්‍රියා අසඤ්ඤීභවො
එකවොකාරභවො පරිදෙවො
සනිදස්සනං සප්පටිඝං
අනිදස්සනං පුනදෙව සප්පටිඝං උපාදාති

සඞ්ගහිතෙන අසඞ්ගහිතපදනිද්දෙසො නිට්ඨිතො

ප්‍රථමනයනිර්දේශය වදරා තදනන්තරව ද්විතීයනයනිර්දේශය වදරණලදී ඒද්විතීයනයනිර්දේශයෙහි ස්කන්ධයෝ ප්‍රථමනය නිර්දේශයට සමානයහ ආයතනධාතූහු වෙනසි (නොහොත්) ස්කන්ධායතන නිර්දේශයෝ ප්‍රථමනය නිර්දේශයෙහිමෙන් ධාතූහු අසමානවෙති ඒ ද්විතීයනයනිර්දේශයද අභ්‍යන්තරමාතෘකා නිර්දේශය බාහිරමාතෘකා නිර්දේශය යනමොවුන්ගේවශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් අභ්‍යන්තරමාතෘකානිර්දේශය පළමුකොටවදරණලදී ඒඅභ්‍යන්තරමාතෘකානිර්දේශයද ආයතනනිර්දේශය ධාතුනිර්දේශය ඉන්ද්‍රිය නිර්දේශය පටිච්චසමුප්පාදනිර්දේශය යනමොවුන්ගේවශයෙන් සතරවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් ආයතනනිර්දේශය පළමුකොටවදරණලදී ඒආයතනනිර්දේශයද චක්ඛායතනනිර්දේශය ---පෙ--- ඵොට්ඨබ්බායතනනිර්දේශය යනමොවුන්ගේවශයෙන් දසප්‍රකාරවේ ඔවුන්අතුරෙන් චක්ඛායතනනිර්දේශය පළමුකොටවදරණලදී

(කතමෙසේයත්?) (චක්ඛායතනෙන යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතුහි අසඞ්ගහිතා? තෙධම්මා චතුහිඛන්ධෙහි විහායතනෙහි අට්ඨහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා,, යනුයි (එහිඅර්ථ කවරයත්?) චක්ඛායතනෙන, චක්ඛායතනයෙන්; යෙධම්මා, යම්චක්ඛායතනවර්ජිතවූ (27) සත්විසි රූපකෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, රූපස්කන්ධසඞ්ඛ්‍යාතවූ සඞ්ග්‍රහයෙන් (නොහොත්) රූපස්කන්ධයාගේ ස්වභාවසඞ්ඛ්‍යාතවූ සඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුය; ආයතනසඞ්ගහෙන, චක්ඛායතනසඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතනසඞ්ග්‍රහයෙන් (නොහොත්) චක්ඛායතනස්වභාවයයි කියනලදසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සංග්‍රහ නොකරණලද්දාහුය; ධාතුසඞ්ගහෙන, චක්ඛුධාතුසඞ්ඛ්‍යාතවූ සංග්‍රහයෙන් (නොහොත්) චක්ඛුධාතුස්වභාවයයි කියනලද්දාවූ සංග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සංග්‍රහනොකරණලද්දාහුය; තෙධම්මා, ඒ චක්ඛායතනවර්ජිතවූ (27) සත්විසිරූපධර්මයෝ; චතුහිඛන්ධෙහි, සතරනාමස්කන්ධයකින්ද; විආයතනෙහි, චක්ඛායතන මනායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතනවයකින්ද; අට්ඨහිධාතූහි, චක්ඛුධාතු සප්ත විඤ්ඤාණධාතුසඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුඅටකින්ද; අසඞ්ගහිතා, සංග්‍රහ නොකරණලද්දාහුය; ඉති විස්සජ්ජනාහොති, මෙසේවිසර්ජනාවේ ——

චක්ඛායතන නිද්දේශයටඅනතුරුව සොතායතන නිද්දේශය වදාරණලදී (කතමෙසේයත්?) "සොතායතනෙන යෙධම්මා" යනාදියයි, මේ සොතායතනනිද්දේශයද ඝාණායතනනිද්දේශය ජිව්හායතන නිද්දේශය කායායතනනිද්දේශය රූපායතනනිද්දේශය සද්දායතනනිද්දේශය ගන්ධායතනනිද්දේශය රසායතනනිද්දේශය, යනමේනිද්දේශයෝද චක්ඛායතන නිද්දේශයමෙන් අර්ථයොජනාකටයුතුයි, චක්ඛායතනය වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ සත්විසිරූපයයි කීවාක්මෙන් සොතායතන නිද්දේශාදියෙහිද ඒඒ නිද්දේශයාගේ ප්‍රධානපදයවූ එකඑකධර්මය වර්ජිතකොට (27) සත්විසිරූපයයි කීමපමණක් වෙනසි ——

රසායතනනිද්දේශයට අනතුරුව ඵොට්ඨබ්බායතනනිද්දේශය වදාරණලදී (කතමෙසේයත්?) "ඵොට්ඨබ්බායතනෙන යෙධම්මා" යනාදියයි (එහිඅර්ථකවරයත්?) ඵොට්ඨබ්බායතනෙන, ස්පර්ශායතනයෙන්; යෙධම්මා, යම්පඨවි තෙජො වායො සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්පර්ශවර්ජිතකොටඇත්තාවූ (25) පස්විසිරූපකෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, රූපස්කන්ධසඞ්ඛ්‍යාතවූ සඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; ආයතන සඞ්ගහෙන, ස්පර්ශායතනසඞ්ඛ්‍යාතවූ ආ

යතනසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, සපශීධාතුසඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහීතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දහුද; තෙධම්මා, ඒ ඵොඨබ්බායතන වර්ජිතවූ (25) පස්විසිරූපය, චතූහිඛන්ධෙහි, සතරනාමස්කන්ධයෙන්ද; ඒහිආයතනෙහි, මනායතන ඵොඨබ්බායතනයන්ගෙන්ද; අඪහිධාතුහි, ඵොඨබ්බධාතු සයනාවිඤ්ඤාණධාතු සඞ්ඛ්‍යාතවූධාතු අටකින්ද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දහුයයි; ඉති විස්සජ්ජනාහොති, මෙසේ විසජ්ජනාවේ.

ආයතනනිද්දේශයවදාරා තදනන්තරව ධාතුනිද්දේශයවදාරණලදී(කෙසේයත්?) ධාතුනිද්දේශයද චක්ඛුධාතුනිද්දේශය ආදීකොට ඇත්තාවූ මනොවිඤ්ඤාණධාතු නිද්දේශය අවසන්කොටඇත්තාවූ (17) සතළොස් ධාතුන්ගේවශයෙන් සතළොස්වැදෑරුම්වේ, ඔවුන්අතුරෙන් චක්ඛුධාතුනිද්දේශය පළමුකොටවදාරණලදී (කෙසේයත්?) "චක්ඛුධාතුයා යෙධම්මා"යනාදියයි, (එහිඅර්ථකවරයත්?) චක්ඛුධාතුයා, චක්ඛුධාතුහුවිසින්; යෙධම්මා, චක්ඛුධාතු වර්ජිතකොටඇත්තාවූ යම් (27) සත්විසිරූපකෙණෙක් යනාදියයි මෙහිචක්ඛුධාතු ආදිකොටඇත්තාවූ රසධාතුව අවසන්කොටඇත්තාවූ ධාතුහුසදෙන චක්ඛුධාතුවමෙන් දතයුතුයි ඵොඨබ්බධාතු තොමෝ ඵොඨබ්බායතනයට සමානයි.

—:(මේ ඖදාරික ධාතු විභාගයයි):—

ඊටඅනතුරුව චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු නිද්දේශයවදාරණලද්(කෙසේයත්?) "චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයායෙධම්මා" යනාදියයි,(එහිඅර්ථකවරයත්?) චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයා, චක්ෂුර්විඥාන ධාතුවවිසින්; යෙධම්මා, යම්චක්ෂුර්විඥානධාතුවහැර අවශෙෂ ෂඩ්විඤ්ඤාණධාතුහු; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, විඤ්ඤාණස්කන්ධසඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, මනායතනසඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතනසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහීතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, චක්ෂුර්විඥාන ධාතුසඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දහුයෙද්ද; තෙධම්මා, ඒචක්ෂුර්විඥානධාතුවර්ජිතවූ ෂඩ්විඥානධාතුහු, චතූහිඛන්ධෙහි, රූපස්කන්ධ වෙදනාස්කන්ධ සංඥාස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධ යන සතරස්කන්ධයකින්ද; එකාදසහිආයතනෙහි, ඖදාරිකායතනදසය ධර්මායතනය යන එකොළොස් ආයතනයකින්ද; ද්වාදසහිධාතුහි, ඖදාරිකධාතුදසය චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුය ධර්මධාතුය යන දොළොස්ධාතුන්ගෙන්ද; අසඞ්ගහීතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දහුයයි; ඉති, විස්ස

ජ්ජනා හොති, මෙසේ විසර්ජනාවේ; සොතවිඤ්ඤාණ ධාතුවපටන් මනොවිඤ්ඤාණධාතුව දක්වා මේධාතුහුසදෙන චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුව මෙන් ඇඹිණියයුතුයි.~~ තදනන්තරව චක්ෂුව උද්ධරණයකොට ශ්‍රොත්‍රය බහාලීමෙන්ද ශ්‍රොත්‍රය උද්ධරණයකොට ඝ්‍රාණය බහාලීමෙන්ද යනාදී ක්‍රමයෙන් සියළු ධාතුසඞ්ග්‍රහය දතයුතුයි.~~

ධාතුනිද්දේශය නිමියේයි.

—— :: ——

ධාතුනිද්දේශයවදරා තදනන්තරව ඉන්ද්‍රියනිද්දේශය වදරණලදි ඒ ඉන්ද්‍රියනිද්දේශයද චක්ඛුන්ද්‍රියනිද්දේශය සොතින්ද්‍රියනිද්දේශය ඝාණින්ද්‍රියනිද්දේශය ජිව්හින්ද්‍රියනිද්දේශය කායින්ද්‍රියනිද්දේශය ඉත්ථින්ද්‍රියනිද්දේශය පුරිසින්ද්‍රියනිද්දේශය යනමොවුන්ගේවශයෙන් සත්වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් චක්ඛුන්ද්‍රියආදිකොටඇත්තාවූ කායින්ද්‍රිය අවසන්කොටඇත්තාවූ ඉන්ද්‍රියයෝපස්දෙන චක්ඛායතනාදියමෙන් දතයුතුයි, ඊටඅනතුරුව ඉත්ථින්ද්‍රිය නිද්දේශය වදරණලදී (කෙතෙත්ථයත්?) "ඉත්ථින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා" ගතාදියයි, (එහිඅර්ථකවරයත්?) ඉත්ථින්ද්‍රියෙන, ඉත්ථින්ද්‍රියවිසින්; යෙධම්මා, යම් ඖදාරික රූප (12) දොළොස්වැදෑරුම්ක; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, රූපස්කන්ධසඞ්ඛ්‍යාත එකම ස්කන්ධයකින්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ කරණලද්දාහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, ධම්මායතනසඞ්ඛ්‍යාතවූ එකමආයතනයකින්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දාහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, ධම්මධාතුසංඛ්‍යාත එකම්ධාතුසඞ්ග්‍රහයකින්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දාහුද; තෙධම්මා, ඒධම්මයෝ; චතුහිඛන්ධෙහි, සතරනාම්ස්කන්ධයකින්හා; ඡහිආයතනෙහි, මනායතන ධම්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතනවර්ජිතද; අට්ඨහිධාතුහි, සප්තවිඤ්ඤාණධාතු ධම්මධාතුසඞ්ඛ්‍යාත ධාතුඅටකින්ද, අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දාහුයයි; ඉති විස්සජ්ජනා හොති, මෙසේවිසර්ජනාවේ;~~ පුරිසින්ද්‍රියයද මේ ඉත්ථින්ද්‍රියමෙන් අර්ථදතයුතුයි.~~

ඉන්ද්‍රිය නිද්දේශය නිමියේයි.

—— —:00:——

ඉන්ද්‍රියනිද්දේශයට අනතුරුව පටිච්චසමුප්පාද නිද්දේශය වදාරණලදී ඒ පටිච්චසමුප්පාද නිද්දේශයද අසඤ්ඤිභවනිද්දේශය එකවොකාරභව නිද්දේශය පරිච්ඡෙදව නිද්දේශය යනමොවුන්ගේවශයෙන් තුන්වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් අසඤ්ඤිභව නිද්දේශය කවරයත්? "අසඤ්ඤිභවෙන යෙධම්මා" ගතාදියයි, (එහිඅර්ථකවරයත්? අසඤ්ඤිභවෙන, අසංඥභවයවිසින්; යෙධම්මා, රූපාලම්බණ

වර්ජිතවූ යම් (11)එකොළොස් ඖදාරික රූපකෙනෙක්; ඛන්ධ සඞ්ගහෙන, රූපස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; ආයතන සඞ්ගහෙන, රූපායතන ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතනසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දාහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, රූපධාතු ධර්මධාතු සඞ්ඛ්‍යාත ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝතුමූ; චතූහිඛන්ධෙහි, සතරනාමස්කන්ධයකින්හා; තීහි ආයතනෙහි, රූපායතන මනායතන ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතනත්‍රයකින්ද; නවහිධාතූහි, රූපධාතු සප්තවිඥානධාතු ධර්මධාතු සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුනවයකින්ද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දාහුයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේවිසර්ජනාවවේ— එකවොකාරභවය අසඤ්ඤීභවයටසමානයි, පරිදේවය ශබ්දායතනයටසමානයි—

පටිච්චසමුප්පාද නිද්දේශය නිමියේයි.

මෙසේඅබ්භන්තර මාතෘකානිර්දේශයවදාරා තදනන්තරව බාහිරමාතෘකා නිර්දේශය වදාරණලදී, ඒබාහිරමාතෘකා නිර්දේශයද ත්‍රිකමාතෘකානිර්දේශය දුකමාතෘකානිර්දේශය යනමොවුන්ගේවශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ, ඔවුන්අතුරෙන් ත්‍රිකමාතෘකානිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී ඒ ත්‍රිකමාතෘකා නිර්දේශයද, සනිදස්සන සප්පටිඝනිර්දේශය, අනිදස්සන සප්පටිඝ නිර්දේශය, යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ, ඔවුන්අතුරෙන් සනිදස්සන සප්පටිඝනිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී එහිසියළුඅර්ථයෝ පරිදේවයටසමානයි—

සනිදස්සන සප්පටිඝනිර්දේශය වදාරා තදනන්තරව අනිදස්සන සප්පටිඝනිර්දේශය වදාරණලදී (ඒකෙසේයත්?) “අනිදස්සන සප්පටිඝෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා”යනාදියයි, (එහිඅර්ථකවරයත්?) අනිදස්සන සප්පටිඝෙහි, දැකීම් රහිතවූ හැපීම් සහිතවූ, ධම්මෙහි, රූපාලම්බනවර්ජිතවූ ඖදාරික එකොළොස් රූපයන්කෙරෙන්; යෙධම්මා, යම්රූපාලම්බන සූක්ෂ්මරූපසඞ්ඛ්‍යාතවූ (17) සතළොස් ධර්මකෙනෙක්වෙද්ද ඒධර්මයෝ; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, රූපස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුය; ආයතන සඞ්ගහෙන, රූපායතනවර්ජිතවූ ඖදාරිකායතන නවය

කින්: අසංගහිතා, සංග්‍රහ නොකරණලද්දනුය; ධාතුසංගහෙන, රූපධාතුවර්ජිතවූ ඖදරිකධාතු නවයකින්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දනුය; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝතුන්; චතූහිඛන්ධෙහි, සතරනාමස්කන්ධයන්ගෙන්ද; දසහිආයතනෙහි, රූපායතනවර්ජිතවූ ඖදරිකායතන නවය මනායතනය යනආයතන දසයකින්ද; සොළසහිධාතූහි, රූපධාතු වර්ජිතවූ නවධාතුවකින්හා සප්තවිඥාන ධාතුසඞ්ඛ්‍යාත සොළොස්ධාතුවකින්ද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දනුයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසජ්ජනාවවේ—

ත්‍රිකමාතෘකා නිර්දේශය නිමියේයි,

මෙසේත්‍රික මාතෘකානිර්දේශය විදාරානදානන්තරව ද්විකමාතෘකා නිර්දේශය පටන්ගන්නාලදි: ඒද්විකමාතෘකා නිර්දේශයද සනිදස්සන නිර්දේශය සප්පටිඝ නිර්දේශය උපාදාධම්ම නිර්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් තුන්වැදෑරුම්වේ මින්ආදියෙහි සනිදස්සන නිර්දේශය උපිදෙම් නිර්දේශයට සමානයි—සනිදස්සන නිර්දේශය විදාරානදානන්තරව සප්පටිඝ නිර්දේශය විදාරණලදී (කෙසේදයත්?) "සප්පටිඝෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා"යනාදියයි (එහිඅර්ථකෙසේදයත්?) සප්පටිඝෙහි, සප්‍රතිඝවූ; ධම්මෙහි, ඖදාරික දශධර්මයන් කරණකොටගෙණ; යෙධම්මා, යම්සොළොස් සූක්ෂ්මරූපධර්මයෝ තොත්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, රූපස්කන්ධසඞ්ඛ්‍යාත ස්කන්ධසංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහකරණලද්දනුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, ඖදාරිකායතන දසයයි සංග්‍රහකළ ආයතනසංග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සංග්‍රහනොකරණලද්දනුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, ඖදාරිකධාතු දසයයි සංග්‍රහකළ ධාතුසංග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සංග්‍රහනොකරණලද්දනුය; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝතුන්; චතූහිඛන්ධෙහි, සතරනාමස්කන්ධයන්ගෙනුද; එකාදසහායතනෙහි, ඖදාරිකායතනදසය මනායතනය යනඑකොළොස් ආයතනයකින්ද; සත්තරසහිධාතූහි, ඖදාරිකධාතු දසය සප්තවිඥානධාතුය යනසත්තළොස් ධාතුවකින්ද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දනුයයි; ඉති (විසජ්ජනාහොති) මෙසේවිසජ්ජනාවවේ;—

සප්පටිඝනිර්දේශයට අනතුරුව උපාදාධම්මනිර්දේශය විදාරණලදී (කෙසේදයත්?) "උපාදාධම්මෙහි යෙධම්මා යනාදියයි" (එහිඅර්ථකෙසේදයත්?) උපාදාධම්මෙහි, සතරමහාභූතයන්නිසා පවත්නාවූ සූවිසිඋපාදාරූපයන් කරණකොටගෙණ; යෙධම්මා, යම්පඨවි තෙජෝවායෝ සඞ්ඛ්‍යාතවූ මහාභූතත්‍රයෙන්. ඛන්ධසඞ්ගහෙන,

රූපස්කන්ධසංඛ්‍යාතවූ එකම ස්කන්ධ සඞ්ග්‍රහයකින්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, ඵොට්ඨබ්බායතන වර්ජිතවූ ඖදාරිකායතන නවය ධර්මායතනයයි කියනලද්දාවූ දසායතනයන්ගෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දාහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන ඵොට්ඨබ්බධාතු වර්ජිතකොටඇත්තාවූ ඖදාරිකධාතු නවය ධර්මධාතුය යනධාතු දසයකින්ද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝ, චතූහිඛන්ධෙහි, සතර ස්කන්ධයකින්හා; එකාදසහායතනෙහි, ඵොට්ඨබ්බායතනවර්ජිතවූ ඖදාරිකායතන නවය මනායතනය ධර්මායතනයයි කියනලද්දාවූ ආයතන එකොළොසකින්හා; සත්තරසහි ධාතූහි, ඵොට්ඨබ්බධාතු වර්ජිතකොටඇත්තාවූ ඖදාරිකධාතුනවය සප්තවිඤ්ඤාණධාතුය ධර්මධාතුයයන සතළොස්ධාතූන්ගෙන්ද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දාහුයයි; ඉති(විසජ්ජනාහොති) මෙසේවිසර්ජනාවවේ.

දුකමාතිකා නිද්දේශය නිමියේයි.

ද්විතීයනය නිද්දේශය නිමියේයි.

තෘතීයනය නිද්දේශයෙහි උද්දානගාථාව මෙසේයි:-

තයොඛන්ධා තථාසච්චා ඉන්ද්‍රියානිච සොළස
පදානි පච්චයාකාරෙ චුද්දසූපරි චුද්දස
සමතිංස පදාහොන්ති ගොච්ඡකෙසු දසස්වථ
දුවෙචූලන්තරදුකා අට්ඨහොන්ති මහන්තරාති.

(එහිඅර්ථමෙසේයි) තයොඛන්ධා, වෛතසිකස්කන්ධයෝ තුන් දෙනෙක්ද; තථා, එපරිද්දෙන්; සච්චා, සමුදයසත්‍ය නිරොධසත්‍ය මාර්ගසත්‍ය යන සත්‍යයෝ තුන්දෙනෙක්ද; සොළසඉන්ද්‍රියානිච, ප්‍රසාදෙන්ද්‍රිය මනෙන්ද්‍රිය වර්ජිතකොටඇත්තාවූ (16) සොළොස් ඉන්ද්‍රියකෙනෙක්ද; පච්චයාකාරෙ, පටිච්චසමුප්පාදක්‍රමයෙහි; චුද්දසපදානි, අවිද්‍යා සංස්කාර ස්පර්ශ වෙදනා තෘෂ්ණා උපාදාන කර්මභව ජාති ජරාමරණ සොක දුක්ඛ දෞර්මනස්ස උපායාස යන (14) තුදුස්පදයකෙනෙක්ද; උපරි, මත්තෙහි; චුද්දසපදානි, සාඛිපාදස විතානයයන මේ දෙපදයහැර අවශෙෂවූ (14) තුදුස්පදයෝද; දසසුගොච්ඡකෙසු, දසගොච්ඡකයන් අතුරෙහි; සමතිංසපද,

සම (30) තිස්පදකෙනෙක්ද; අථවා, නොහොත්; චූලන්තරදුකා, චූලන්තරදුකයෙන්; දුවෙ, අප්පච්චයපදය සඞ්ඛතපදය යනදෙ පදයෝද; මහන්තරා, මහන්තරදුකයෙන්; අට්පදා, චෛතසික මාත්‍රයක් ලැබියයුතුපදයද චෛතසිකයහාසමග විප්‍රයුක්තවිය ලැබියයුතුවූ අටපදකෙනෙක්ද; හොන්ති, වෙත්; ඉති, මෙසේ; වෙදිතබ්බා, දතයුත්තාහුය—

නාමිකනය නිර්දේශයයි.

—:o:—

වෙ, දි, සං, නි, සි, ජි, ඝා, චෙ, වි, යනමේ අක්ෂරයන්ගෙන් ලැබියයුතුපදයෝද දතයුත්තාහුය (එහිඅර්ථකවරයත්?) වෙ,යනු එකොළොසෙකි; ඒකවරඑකොළොසෙක්දයත්? වෙදනාසකන්ධය හැර වෙදනෙන්ද්‍රියයෝ පස්දෙනය ඵස්සපච්චයාවෙදනා යනපදය, සොක දුක්ඛ දොමනස්ස යන පටිච්චසමුප්පාදාංග සතරදෙනය ඵස්සසප්තක රාසියෙහි වෙදනාවහැර මේඑකොළොස්ධර්මයෝයි; දි, යනුදෙදෙනෙකි ඒකවරදෙදෙනෙක්දයත්? සංඥාසකන්ධඑකෙක ඵස්සසප්තකරාසියෙහි සංඥාඑකෙක යනමේදෙදෙනායි; සං, යනු (59) එකුන් සැටෙකි; ඒකවර එකුන්සැටෙක්දයත්? සංස්කාරසකන්ධ එකෙක සමුදය මාර්ගසත්‍යයන දෙකෙක සද්ධින්ද්‍රිය විරියින්ද්‍රිය සතින්ද්‍රිය සමාධින්ද්‍රිය පඤ්ඤින්ද්‍රිය අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමිතින්ද්‍රිය අඤ්ඤින්ද්‍රිය අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රිය යනමේ ඉන්ද්‍රියයෝ අටදෙනෙක අවිද්‍යා සංස්කාර ඵස්ස තණ්හා උපාදාන කර්මභව උපායාසයන පටිච්චසමුප්පාදාංගයෝ සත්දෙනය සතිපට්ඨානය සම්මප්පධානය අප්‍රමාණ්‍යධර්මය ඉන්ද්‍රිය බලය බොජ්ඣඞ්ගය මාර්ගාංගය ඵස්සය චෙතනාවය අධිමොක්ෂය මනසිකාරය මතුකියනුලබන්නාවූඑකොළොස්ධර්මය ගොච්ඡකයෙහි එකඑකධර්මය ලැබියයුතුවූ පදයෝතිස්දෙනාය යනමේධර්මයෝ(59) එකුන්සැටදෙනවෙති; නි, යනුතුන්දෙනෙකි; ඒකවරතුන්දෙනෙක්දයත්? නිරොධසත්‍යය චූලන්තරදුකයෙහි අප්පච්චයපදය අසංඛතපදය යනමේතුන් පදයෝයි; සි, යනුදෙකෙකි; ඒකවරදෙකෙක්දයත්? ඉත්ථින්ද්‍රිය පුරිසින්ද්‍රිය යනදෙදෙනායි; ජි, යනුසතරදෙනෙකි; ඒකවරසතරදෙනෙක්දයත්? ජීවිතින්ද්‍රිය එකෙක පටිච්චසමුප්පාදයෙහි ජාති ජරාමරණයෝ තුන්දෙනය යනමේසතරදෙනායි; ඝා, යනුඑකම ඝානයයි; චෙ, යනු සදෙනෙකි; ඒ කවර සදෙනෙක්දයත්? චෛතසිකය චිත්තසම්පයුත්තය චිත්තසංසට්ඨය චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානය චිත්තසංසට්ඨ සමුට්ඨානසහභූය චිත්තසංසට්ඨ සමුට්ඨානානු පරිවත්තිය

යනමේසදෙනායි; චී, යනුදෙදෙනෙකි; ඒකවරදෙදෙනෙක්දයත්? චිත්තසහභූ චිත්තානුපරිවත්ති යනදෙදෙනායි;—

මේ තෘතීයනය නිර්දේශයෙහි සකන්ධයන් වෙන්කරණ ක්‍රමයයි

———(::)———

අසඞ්ගහිතෙන සඞ්ගහිතපද නිද්දෙසො

වෙදනාක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා සඤ්ඤක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා සමුදයසච්චෙන යෙධම්මා මග්ගසච්චෙන යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතා තෙධම්මාඅසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතා—නිරොධසච්චෙන යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතා ජීවිතින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතා—ඉත්ථින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා පුරිසින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා සුඛින්ද්‍රියෙනයෙධම්මා දුක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා සොමනස්සින්ද්‍රියෙනයෙධම්මා දොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙනයෙධම්මා සද්ධින්ද්‍රියෙනයෙධම්මා විරියින්ද්‍රියෙනයෙධම්මා සතින්ද්‍රියෙනයෙධම්මා සමාධින්ද්‍රියෙනයෙධම්මා පඤ්ඤින්ද්‍රියෙනයෙධම්මා අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමි තින්ද්‍රියෙනයෙධම්මා අඤ්ඤින්ද්‍රියෙනයෙධම්මා අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රියෙනයෙධම්මා අවිජ්ජායයෙධම්මා අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරෙනයෙධම්මා සළායතනපච්චයා ඵස්සෙනයෙධම්මා ඵස්සපච්චයාවෙදනායයෙධම්මා වෙදනාපච්චයා තණ්හාය යෙධම්මා තණ්හාපච්චයා උපාදානෙනයෙධම්මා කම්මභවෙන යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතා—ජාතියායෙධම්මා ජරායයෙධම්මා මරණෙනයෙධම්මා ඣානෙනයෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙධම්මාඅසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා චීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතා—

සොකෙන යෙ ධම්මා දුක්ඛෙන යෙ ධම්මා දොමනස්සෙන යෙ ධම්මා උපායාසෙන යෙ ධම්මා සතිපට්ඨානෙන යෙ ධම්මා සම්මප්පධානෙන යෙ ධම්මා අප්පමඤ්ඤාය යෙ ධම්මා පඤ්චහි ඉන්ද්‍රියෙහි යෙ ධම්මා පඤ්චහි බලෙහි යෙ ධම්මා සත්තහි බොජ්ඣඞ්ගෙහි යෙ ධම්මා අරියෙන අට්ඨඞ්ගිකෙන මග්ගෙන යෙ ධම්මා ඵස්සෙන යෙ ධම්මා වෙදනාය යෙ ධම්මා සඤ්ඤාය යෙ ධම්මා චෙතනාය යෙ ධම්මා අධිමොක්ඛෙන යෙ ධම්මා මනසිකාරෙන යෙ ධම්මා හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හෙතූ චෙව සහෙතුකා චාති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හෙතූ චෙව හෙතුසම්පයුත්තා චාති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා —පෙ— අප්පච්චයෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අසඞ්ඛතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා —පෙ— ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ආසවා චෙව සාසවා චාති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ආසවා චෙව ආසවසම්පයුත්තා චාති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා —පෙ— සඤ්ඤොජනෙහි ගන්ථෙහි ඔඝෙහි යොගෙහි නීවරණෙහි පරාමාසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පරාමාසා චෙව පරාමට්ඨා චාති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා —පෙ— චෙතසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවත්තීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා —පෙ— චිත්තසහභූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තානුපරිවත්තීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා උපාදානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙ

සෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසෙහි චෙව සංකිලෙසිකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසෙහි චෙව සංකිලිඨෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසෙහි චෙව කිලෙසසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා ; තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

අසඞ්ගහිතෙන සඞ්ගහිතපද නිද්දෙසො නිට්ඨිතො

ද්විතීයනය නිර්දේශය වදාරා තදනන්තරව තෘතීයනය නිර්දේශය වදාරණලද්දී ඒ තෘතීයනය නිර්දේශයද අබ්භන්තරමාතෘකා නිර්දේශය බාහිරමාතෘකා නිර්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන් අතුරෙන් අබ්භන්තරමාතෘකා නිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලද්දී ඒ අබ්භන්තරමාතෘකා නිර්දේශයද ඛන්ධාදිනිර්දේශය එකාසනපාකරාසි නිර්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන් අතුරෙන් ඛන්ධාදිනිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලද්දී ඒ ඛන්ධාදිනිර්දේශයද ඛන්ධනිර්දේශය සච්චනිර්දේශය ඉන්ද්‍රියනිර්දේශය පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශය සතිපට්ඨාන නිර්දේශය සම්මප්පධාන නිර්දේශය ඣානනිර්දේශය අප්පමඤ්ඤානිර්දේශය පඤ්චින්ද්‍රියනිර්දේශය පඤ්චබලනිර්දේශය බොජ්ඣංගනිර්දේශය මග්ගංගනිර්දේශය යන මොවුන්ගේ වශයෙන් දොළොස්වැදෑරුම්වෙත් ඔවුන් අතුරෙන් ඛන්ධනිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලද්දී ඒ ඛන්ධනිර්දේශයද වේදනාස්කන්ධනිර්දේශය සඤ්ඤාස්කන්ධ නිර්දේශය සංස්කාරස්කන්ධ නිර්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් තුන්වැදෑරුම්වේ ඔවුන් අතුරෙන් වේදනාස්කන්ධනිර්දේශය කෙසේදයත්? "වේදනාක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසංගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා? තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා" යනුයි-

(එහි අර්ථ කවරයත්?) වේදනාක්ඛන්ධෙන, වේදනාස්කන්ධය කරණකොටගෙණ; යෙ ධම්මා, යම් සංඥාස්කාර විඥානරූප නිර්වාණසඞ්ඛ්‍යාත ධර්මයෝ කෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, වේදනාස්කන්ධසඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසංග්‍රහයෙන; අසංගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණ ලද්දාහුද; ආයතනසංගහෙන, ධර්මායතනසඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතනසංග්‍රහයෙන්; සංගහිතා,

සංග්‍රහකරණලද්දහුද; ධාතුසංගහෙන, ධර්මධාතුසංඛ්‍යාතවූ ධාතුසංග්‍රහයෙන්; සංගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දහුද; තෙධම්මා, ඒසංඥ සංස්කාරසූක්‍ෂමරූප නිර්වාණසඞ්ඛ්‍යාත ධර්මයෝ; අසංඛතං, නිර්වාණ ධර්මය; ඛන්‍ධතො, ස්කන්‍ධසංඛ්‍යාත සංග්‍රහයෙන්; ඨපෙත්‍වා, තබා, (නොහොත්) හැර; තීහිඛන්‍ධෙහි. රූපස්කන්‍ධ සංඥස්කන්‍ධ සංස්කාරස්කන්‍ධයන්ගෙන්ද; එකෙනආයතනෙන, එකමධර්මායතනයෙන්ද; එකායධාතුයා, එකමධර්ම ධාතුවෙන්ද; සංගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දහුයයි; ඉති (විසජ්ජනාහොති) මෙසේවිසර්ජනාවවේ.

වෙදනාස්කන්‍ධ නිර්දේශය වදුරා තදනන්තරව සංඥස්කන්‍ධ නිර්දේශයවදුරණලදි(හේකෙසේයත්?)"සඤ්ඤක්ඛන්‍ධෙන යෙධම්මා" යනාදියයි, (එහිඅර්ථකවරයත්?) සඤ්ඤක්ඛන්‍ධෙන, සංඥස්කන්‍ධය කාරණකොටගෙණ; යෙධම්මා, යම්වෙදනා සංස්කාර සූක්‍ෂමරූප නිර්වාණසංඛ්‍යාත ධර්මකෙනෙක්; ඛන්‍ධසඞ්ගහෙන, සංඥස්කන්‍ධ සංඛ්‍යාතවූස්කන්‍ධසංග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සංග්‍රහනොකරණලද්දහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, ධර්මායතනසංඛ්‍යාතවූ ආයතනසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, ධර්මධාතුසංඛ්‍යාත ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දහුද; තෙධම්මා, ඒවෙදනා සංස්කාර සූක්‍ෂමරූප නිර්වාණසංඛ්‍යාතධර්මයෝ; අසංඛතං, නිර්වාණධාතුව; ඛන්‍ධතොඨපෙත්‍වා, ස්කන්‍ධසංග්‍රහයෙන් හැර; (හෙවත්) තබා; තීහිඛන්‍ධෙහි, රූපස්කන්‍ධ වෙදනාස්කන්‍ධ සංස්කාරස්කන්‍ධයන්ගෙන්හා; එකෙනආයතනෙන, එකමධර්මායතනයෙන්ද; එකායධාතුයා, එකමධර්මධාතුවෙන්ද, සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ කරණලද්දහුදයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේවිසර්ජනාවවේ.

සංඥස්කන්‍ධ නිර්දේශයවදුරා තදනන්තරව සංස්කාරස්කන්‍ධ නිර්දේශය වදුරණලදි (හේකෙසේයත්?) "සංඛාරක්ඛන්‍ධෙන යෙධම්මා"යනාදියයි; (එහිඅර්ථකවරයත්?) සංඛාරක්ඛන්‍ධෙන, සංස්කාරස්කන්‍ධය කාරණකොටගෙණ; යෙධම්මා, යම්වෙදනා සංඥ සූක්‍ෂමරූප නිර්වාණසංඛ්‍යාතධර්මකෙනෙක්; ඛන්‍ධසඞ්ගහෙන, සංස්කාරස්කන්‍ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්‍ධසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, ධර්මායතනසංඛ්‍යාතවූඑකම ආයතනසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, ධර්මධාතුසංඛ්‍යාතඑකමධාතුසංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දහුද; තෙධම්මා, ඒවෙදනා සංඥ සූක්‍ෂමරූප නිර්වාණසංඛ්‍යාත ධර්මයෝ; අසංඛතං, නිර්වාණධර්මය; ඛන්‍ධතො ඨපෙත්‍වා. ස්කන්‍ධවිෂයෙන්හැර; තීහිඛන්‍ධෙහි. රූපස්කන්‍ධවෙදනා

ස්කන්ධ සංඥස්කන්ධ සංඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධත්‍රයකින්ද; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයකින්ද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවකින්ද; සංගහිතා, සංග්‍රහ කරණලද්දහුයයි; ඉති, (විසජ්ජනා හොති) මෙසේ විසර්ජනාවවේ.

ඛන්ධනිද්දේශය නිමියේයි.

ඛන්ධනිද්දේශය වදාරා තදනන්තරව සච්චනිද්දේශය වදාරණලද්දී ඒසච්චනිද්දේශයද සමුදයසච්ච නිද්දේශය නිරොධසච්ච නිද්දේශය මාර්ගසච්ච නිද්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් තුන්වැදෑරුම්වේ ඔවුන් අතුරෙන් සමුදයසච්ච නිද්දේශය පළමුකොට වදාරණලද්දී (කේසෙයන්?) "සමුදයසච්චෙන යෙධම්මා"යනාදියයි, (එහිඅර්ථ කෙසේයත්?) සමුදයසච්චෙන, සමුදයසත්‍යය සංඛ්‍යාතවූ ආර්‍යසත්‍යයෙන්; යෙධම්මා, යම්වෙදනා සංඥ සූක්‍ෂමරූප නිර්වාණසංඛ්‍යාත ධර්මකෙනෙක් (මේආදීක්‍රමයෙන් සංස්කාරස්කන්ධයමෙන් සියඑඅර්ථයෝ දතයුත්තාහුයි).

සමුදයසච්ච නිද්දේශයට අනතුරුව නිරොධසච්ච නිද්දේශය වදාරණලද්දී (කේකෙසේයත්?) "නිරොධසච්චෙන යෙධම්මා"යනාදියයි (එහි අර්ථකවරයත්?) නිරොධසච්චෙන, නිරොධසත්‍යය කරණකොටගෙණ; යෙධම්මා, යම්වෙදනා සංඥ සූක්‍ෂමරූප නිර්වාණ සංඛ්‍යාතවූ ධර්මකෙනෙක්; ඛන්ධසංගහෙන, ස්කන්ධසංග්‍රහයෙන්; අසංගහිතා, සංග්‍රහ නොකරණලද්දහුද; ආයතනසංගහෙන, ධර්මායතන සංඛ්‍යාතවූ ආයතනසංග්‍රහයෙන්; සංගහිතා, සංග්‍රහ කරණලද්දහුද; ධාතුසංගහෙන, ධර්මධාතුසංඛ්‍යාතවූ ධාතුසංග්‍රහයෙන්; සංගහිතා, සංග්‍රහකරණලද්දහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝතුමූ; චතුහිඛන්ධෙහි, රූපස්කන්ධ වේදනාස්කන්ධ සංඥස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධ සංඛ්‍යාතවූ සතර ස්කන්ධයන්ගෙන් නොගන්නා; එකෙනආයතනෙන, ධර්මායතනසංඛ්‍යාතවූ එකමආයතනයකින්ද; එකායධාතුයා, ධර්මධාතුසංඛ්‍යාතවූ එකම ධාතුවකින්ද; සංගහිතා, සංග්‍රහ කරණලද්දහුයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේවිසර්ජනාවවේ. මිටඅනතුරුව මග්ගසච්ච නිද්දේශය වදාරණලද්දී ඒ මග්ගසච්ච නිද්දේශයවනාහි සමුදයසච්ච නිද්දේශයට සර්වප්‍රකාරයෙන්සමානයි.

සච්ච නිද්දේශය නිමියේයි.

———:oo:———

සච්චනිද්දේශයට අනතුරුව ඉන්ද්‍රියනිද්දේශය වදාරණලදී ඒඉන්ද්‍රිය නිද්දේශයද ඉත්ථින්ද්‍රියනිද්දේශය පුරිසින්ද්‍රිය නිද්දේශය ජීවිතින්ද්‍රිය නිද්දේශය සුඛින්ද්‍රියනිද්දේශය දුක්ඛින්ද්‍රිය නිද්දේශය එසේමසොමනස්සින්ද්‍රිය නිද්දේශය දොමනස්සින්ද්‍රිය උපෙක්ඛින්ද්‍රිය සද්ධින්ද්‍රිය විරියින්ද්‍රිය සතින්ද්‍රිය සමාධින්ද්‍රිය පඤ්ඤින්ද්‍රිය අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමිතින්ද්‍රිය අඤ්ඤින්ද්‍රිය අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රිය නිද්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් (16) සොළොස් වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් ඉත්ථින්ද්‍රිය නිද්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී (කෙසේයත්?) "ඉත්ථින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා"යනාදියයි.......

(එහිඅර්ථකවරයත්?) ඉත්ථින්ද්‍රියෙන, ඉත්ථින්ද්‍රියකාරණකොටගෙණ; යෙධම්මා, යම්වෙදනා සංඥා සංස්කාර නිර්වාණ සංඛ්‍යාතවූ ධර්මකෙනෙක්; ඛන්ධසංගහෙන, රූපස්කන්ධසංඛ්‍යාතවූ එකමස්කන්ධ සංග්‍රහයෙන්; අසංගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දාහුද; ආයතන සඞ්ගහෙන, ධර්මායතන සංඛ්‍යාතවූ එකවආයතන සංග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දාහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, ධර්මධාතු සංඛ්‍යාතවූ එකම ධාතුසංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ කරණලද්දාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝ; අසංඛතං, නිර්වාණධාතුව; ඛන්ධතො ඨපෙත්වා, ස්කන්ධසංග්‍රහයෙන්හැර; තීහිඛන්ධෙහි, වෙදනා සංඥා සංස්කාර යන ස්කන්ධත්‍රයෙන්හා; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයෙන්ද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවෙන්ද; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ කරණලද්දාහුයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවේ....... පුරිසින්ද්‍රියනිද්දේශයද මේඉත්ථින්ද්‍රිය නිද්දේශයටසමානයි.......

පුරිසින්ද්‍රිය නිද්දේශයවදාරා තදනන්තරව ජීවිතින්ද්‍රිය නිද්දේශය වදාරණලදී (කෙසේයත්?) "ජීවිතින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා"යනාදියයි (එහිඅර්ථකවරයත්?) ජීවිතින්ද්‍රියෙන, ජීවිතෙන්ද්‍රිය කාරණකොටගෙණ; යෙධම්මා, යම්වෙදනා සංඥා නිර්වාණසංඛ්‍යාතවූ ධර්මකෙනෙක්; ඛන්ධසංගහෙන, රූපස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධ සංඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසංග්‍රහයෙන්; අසංගහිතා, සංග්‍රහනොකරණලද්දාහුද; ආයතනසංගහෙන, ධර්මායතනසංඛ්‍යාතවූ ආයතනසංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහකරණලද්දාහුද; ධාතුසංගහෙන, ධර්මධාතුසංඛ්‍යාතවූ ධාතුසංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝ; අසංඛතං ඨපෙත්වා, නිර්වාණධර්මයහැර; තීහිඛන්ධෙහි, වෙදනාස්කන්ධ සංඥාස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධවයකින්ද; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනසඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතන සංග්‍රහයෙන්ද; එකායධාතුයා, ධර්මධාතු සංඛ්‍යාතවූ එකම ධාතුසංග්‍රහයෙන්ද; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහකරණලද්දාහුයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවේ.......

සුඛින්ද්‍රිය දුක්ඛින්ද්‍රිය සොමනස්සින්ද්‍රිය දොමනස්සින්ද්‍රිය උපෙක්ඛින්ද්‍රිය යන ඉන්ද්‍රියයෝ පස්දෙනද වෙදනාස්කන්ධයමෙන් බෙදියයුතුයි සුඛින්ද්‍රිය ආදිකොටඇත්තාවූ අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රිය අවසන්කොට ඇත්තාවූ ඉන්ද්‍රියධර්මයෝ අටදෙන සංස්කාරස්කන්ධයමෙන් සංග්‍රහ අසංග්‍රහනය දතයුතුයි—

ඉන්ද්‍රියනිර්දේශය නිමියේයි.

ඉන්ද්‍රියනිර්දේශයට අනතුරුව පටිච්ච සමුප්පාද නිර්දේශය විදුරණලදී ඒපටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශයද අවිජ්ජානිර්දේශය සංස්කාර නිර්දේශය ඵස්සනිර්දේශය වෙදනානිර්දේශය තණ්හානිර්දේශය උපාදානනිර්දේශය කර්මභවනිර්දේශය ජාතිනිර්දේශය ජරානිර්දේශය මරණ නිර්දේශය සොකනිර්දේශය දුක්ඛනිර්දේශය දොමනස්සනිර්දේශය උපායාසනිර්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් තුදුස්වැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් අවිජ්ජානිර්දේශය පළමුකොට විදුරණලදී (ඒ කෙසේයත්? „අවිජ්ජාසෙධම්මා" යනාදියයි, මෙහි අවිජ්ජා සංඛාර ඵස්ස තණ්හා උපාදාන කර්මභව උපායාස නිර්දේශයෝතුමූ සංස්කාරස්කන්ධයෙහිමෙන් සංග්‍රහ අසංග්‍රහ නය බෙදදතයුතුයි— වෙදනා සොක දුක්ඛ දොමනස්ස නිර්දේශයෝ සතරදෙනද වෙදනාස්කන්ධයමෙන් දතයුතුයි, ජාති ජරා මරණ නිර්දේශයෝ තුන්දෙනද ජීවිතෙන්ද්‍රිය නිර්දේශයට සමානයි,—

පටිච්චසමුප්පාදනිර්දේශය නිමියේයි.

පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශයට අනතුරුව සතිපට්ඨාන නිර්දේශය විදුරණලදී (ඒකෙසේයත්?) "සතිපට්ඨානෙන යෙධම්මා,, යනාදියයි, මේසතිපට්ඨාන නිර්දේශයහා සම්මප්පධාන නිර්දේශය වනාහි සංඛාරස්කන්ධ නිර්දේශයෙහිමෙන් සංග්‍රහ අසංග්‍රහනය දතයුතුයි— සම්මප්පධාන නිර්දේශයට අනතුරුව ඣානනිර්දේශය විදුරණලදී (ඒකෙසේයත්?) "ඣානෙනයෙධම්මා" යනාදියයි, (එහිඅර්ථකවර යත්?) ඣානෙන, ධ්‍යානය කාරණකොටගෙණ; යෙධම්මා, යම්සංඥ සූක්ෂ්මරූප නිර්වාණ සංඛ්‍යාත ධර්මකෙනෙක්; ඛන්ධසංගහෙන, වෙදනාස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධ සංඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසංග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සංග්‍රහ නොකරණලද්දාහුද; ආයතන සඞ්ගහෙන, ධර්මායතන සංඛ්‍යාතවූ ආයතන සංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ කරණලද්දාහුද; ධාතුසංගහෙන, ධර්මධාතුසංඛ්‍යාතවූ ධාතුසංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහකරණලද්දාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝ; අසංඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා, නිර්වාණධර්මය ස්කන්ධ සංග්‍රහයෙන්හැර; ඒහි

ඛන්ධෙහීති, රූපස්කන්ධ සංඥස්කන්ධ සංඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධ සංග්‍රහයෙන්ද; එකෙන ආයතනෙන, ධම්මායතන සංඛ්‍යාතවූ ආයතන සංග්‍රහයෙන්ද; එකාය ධාතුයා, ධම්මධාතු සංඛ්‍යාතවූ එකධාතු සංග්‍රහයෙන්ද; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ කරණලද්දාහුයයි; ඉති, (විසජ්ජනා හොති) මෙසේ විසජ්ජනාවේ.

ඣානනිද්දේශයට අනතුරුව අප්පමඤ්ඤා නිද්දේශය විදරණලද්දී (කෙසේයත්?) "අප්පමඤ්ඤා සඞ්ඛම්මා" යනාදියයි. ඒ අප්පමඤ්ඤා නිද්දේශයද පඤ්චින්ද්‍රිය නිද්දේශය බලනිද්දේශය බොජ්ඣඞ්ග නිද්දේශය මග්ගාඞ්ග නිද්දේශය යනමෙති නිද්දේශයෝද සංඛාරක්ඛන්ධ නිද්දේශයට සමානයි.

ඛන්ධාදිනිද්දේශය නිමියේයි.

ඛන්ධාදිනිද්දේශයට අනතුරුව ඵස්සසත්තකරාසි නිද්දේශය විදරණලද්දී ඒ ඵස්සසත්තකරාසි නිද්දේශයද ඵස්සනිද්දේශය වේදනානිද්දේශය සංඥනිද්දේශය චෙතනානිද්දේශය අධිමොක්ඛනිද්දේශය මනසිකාරනිද්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් සවැදෑරුම්වේ ඔවුන් අතුරෙන් ඵස්සය සංඥය චෙතනාය අධිමොක්ඛය මනසිකාරය යනමේනිද්දේශයෝ සංස්කාරස්කන්ධයටසමානයි වේදනානිද්දේශය වේදනාස්කන්ධයට සමානයි.

ඵස්සසත්තකරාසි නිද්දේශය නිමියේයි

අබ්භන්තරමාතෘකා නිද්දේශය විදරා තදනන්තරව බාහිරමාතෘකා නිද්දේශය විදරණලද්දී ඒ බාහිරමාතෘකා නිද්දේශයද දුකමාතෘකා නිද්දේශ වශයෙන් එක්වැදෑරුම්වේ ඒ එක්වැදෑරුම් නිද්දේශයද හෙතු දුකය චූලන්තරදුකය ආසවදුකය සංයොජනදුකය ග්‍රන්ථදුකය ඔඝදුකය යොගදුකය නීවරණදුකය පරාමාසදුකය මහන්තරදුකය උපාදාන දුකය කිලෙසදුකය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දොළොස්වැදෑරුම්වේ ඔවුන් අතුරෙන් හෙතුදුක නිද්දේශය ආදියෙහි විදරණලද්දී ඒ හෙතුදුක නිද්දේශයද හෙතුනිද්දේශය හෙතුසහෙතුකනිද්දේශය හෙතුසම්පයුත්ත නිද්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් තුන්වැදෑරුම්වේ ඔවුන් අතුරෙන් හේතුනිද්දේශය පළමුකොට විදරණලද්දී (කෙසේයත්?) "හෙතූහිධම්මෙහි යෙධම්මා" යනාදියයි හෙතුගොච්ඡකයෙහි පදත්‍රයෙන්ද ආසවගොච්ඡකයෙහි පදත්‍රයෙන්ද සංයොජනගොච්ඡකයෙහි පදත්‍රයෙන්ද ග්‍රන්ථගොච්ඡකයෙහි පදත්‍රයෙන්ද ඔඝගොච්ඡකයෙහි පදත්‍රයෙන්ද යොගගොච්ඡකයෙහි පදත්‍රයෙන්ද නීවරණගොච්ඡකයෙහි පදත්‍රයෙන්ද පරාමාසගොච්ඡකයෙහි පද

ත්‍රයෙක්ද උපාදානගොච්ඡකයෙහි පදත්‍රයෙක්ද කිලෙසගොච්ඡක යෙහි පදත්‍රයෙක්ද යනමොවුන්ගේවශයෙන් (30) නිස්පදකෙනෙකුන්ගේ සංස්කාරස්කන්ධයමෙන් සංග්‍රහ අසඞ්ග්‍රහනය දතයුතුයි චූලන්තරද්‍ුකයෙහි අප්පච්චය අසංඛතය යනදෙපදයෝ නිරොධ සත්‍යයට සමානයි.

කිලෙසගොච්ඡක නිද්දේශයවදාරා තදනන්තරව පිඨිදුකනිද්දේශය වදාරණලදී ඒපිඨිදුකනිද්දේශයද චෙතසිකනිද්දේශය චිත්තසම්පයුත්ත නිද්දේශය චිත්තසංසට්ඨ නිද්දේශය චිත්තසහභූ නිද්දේශය චිත්තානුපරිවත්ති නිද්දේශය චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨාන නිද්දේශය චිත්තසංසට්ඨ සමුට්ඨානසහභූ නිද්දේශය චිත්තසංසට්ඨ සමුට්ඨානානුපරිවත්ති නිද්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් අටවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් චෙතසිකනිද්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී හේකෙසේයත්?) "චෙතසිකෙහි යෙධම්මා"යනාදියයි, (එහිඅර්ථ කවරයත්?) චෙතසිකෙහි, සිතහාසමග එක්වහටගන්නාවූ; ධම්මෙහි, ධර්මයන්කරණකොටගෙණ; යෙධම්මා, යම්සූක්ෂමරූප නිර්වාණ සංඛ්‍යාතධර්මකෙනෙක්; ඛන්ධසංගහෙන, වෙදනාස්කන්ධ සංඥස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතස්කන්ධසංග්‍රහයෙන්;අසංගහිතා,සංග්‍රහනොකරණලද්දාහුද ආයතනසංගහෙන, ධර්මායතනසංඛ්‍යාත එකමආයතන සංග්‍රහයෙන්; සංගහිතා, සංග්‍රහ කරණලද්දාහුද; ධාතුසංගහෙන, ධර්මධාතු සංඛ්‍යාතවූ එකමධාතුසංග්‍රහයෙන්;සංගහිතා, සංග්‍රහකරණලද්දාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝ; අසංඛතං, අසංඛත ධාතුසංඛ්‍යාතවූ නිර්වාණය; ඛන්ධතොඨපෙත්වා, ස්කන්ධසංග්‍රහයෙන්හැර; එකෙන ඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයකින්ද;එකෙනආයතනෙන, එකමධර්මායතනයකින්ද; එකායධාතුයා, එකමධර්මධාතුවකින්ද; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ කරණලද්දාහුයයි;ඉති(විසජ්ජනාහොති)මෙසේවිසර්ජනාවවේ; චිත්තසම්පයුත්තද්‍ුකය චිත්තසංසට්ඨද්‍ුකය යනමේද්‍ුකයෝ දෙදෙනම්චෙතසික ද්‍ුකයටසමානයි.

චිත්තසංසට්ඨ නිද්දේශයවදාරා තදනන්තරව චිත්තසහභූ නිද්දේශය වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?)"චිත්තසහභුහිධම්මෙහි යෙධම්මා" යනාදියයි (එහිඅර්ථකවරයත්?) චිත්තසහභූහි, සිතහාසමග එක්වහටගන්නාවූ, ධම්මෙහි, (52) දෙපණස්චෛතසිකය විඥප්තිරූපවය යනමොවුන් කරණකොටගෙණ; යෙධම්මා, යම්නිර්වාණසඞ්ඛ්‍යාතවූ ධර්මකෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, රූපස්කන්ධ වෙදනාස්කන්ධ සංඥස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධ සංඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහයෙන්;අසඞ්ගහිතා, සංග්‍රහනොකරණලද්දාහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ එකම ආයතනසංග්‍රහයෙන්; සංගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; ධාතුසංගහෙන; ධර්මධාතුසංඛ්‍යාතවූ එකමධාතුසංග්‍රහ

යෙන්; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහකරණලද්දහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝ; කතිහිඛන්ධෙහි, යම්කිසි ස්කන්ධයකින්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනො කරණලද්දහුද; එකෙනආයතනෙන, ධර්මායතනසඞ්ඛ්‍යාතවූ එකම ආයතනසංග්‍රහයෙන්ද; එකායධාතුයා, ධර්මධාතුසඞ්ඛ්‍යාතවූ එකම ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්ද; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දහුයයි; ඉති (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවවේ; චිත්තානුපරිවත්ති දුකය චිත්තසහභූදුකයට සමානයි චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨාන දුකය චිත්තසංසට්ඨ සමුට්ඨානසහභූදුකය චිත්තසංසට්ඨ සමුට්ඨානානුපරිවත්තිදුකය යනමේදුකයෝ චෙතසිකදුකයට සමානයි.

තතියනය නිද්දේශය නිමියේයි.

සඞ්ගහිතෙන සඞ්ගහිතපද නිද්දෙසො.

———):✻:(———

සමුදයසච්චෙන යෙධම්මා මග්ගසච්චෙන යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතා තෙධම්මා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සඞ්ගහිතා ... ඉත්ථින්ද්‍රියෙනයෙධම්මා පුරිසින්ද්‍රියෙනයෙධම්මා සුඛින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා දුක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා සොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා දොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා සද්ධින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා විරියින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා සතින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා සමාධින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා පඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා අඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා අවිජ්ජාය යෙධම්මා අවිජ්ජාපච්චයාසඞ්ඛාරෙන යෙධම්මා සළායතනපච්චයා ඵස්සෙනයෙධම්මා වෙදනාපච්චයා තණ්හාය යෙධම්මා තණ්හාපච්චයා උපාදානෙන යෙධම්මා කම්මභවෙන යෙධම්මා සොකෙන යෙධම්මා පරිදෙවෙන යෙධම්මා දුක්ඛෙන යෙධම්මා දොමනස්සෙන යෙධම්මා උපායාසෙන යෙධම්මා සතිපට්ඨානෙන යෙධම්මා සම්මප්පධානෙන යෙධම්මා අප්පමඤ්ඤාය යෙධම්මා පඤ්චහින්ද්‍රියෙහි යෙධම්මා පඤ්චහිබලෙහි යෙධම්මා සත්තහිබොජ්ඣඞ්ගෙහි යෙධම්මා අරියෙනඅට්ඨඞ්ගිකෙන මග්ගෙන යෙධම්මා ඵස්සෙන යෙධම්මා චෙතනාය යෙධම්මා අධිමොක්ඛෙන යෙධම්මා මනසිකාරෙන යෙධම්මා හෙතූහිධම්මෙහි යෙධම්මා හෙතූහිචෙව සහෙතුකෙහිචධම්මෙහි යෙධම්මා හෙතූහිචෙව හෙතුසම්පයුත්තෙහිච ධම්මෙහි යෙධම්මා ආසවෙහි සඤ්ඤොජනෙහි ගන්ථෙහි

ඔඝෙහි යොගෙහි නීවරණෙහි පරාමාසෙහි උපාදානෙහි කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසෙහිචෙව සංකිලෙසිකෙහිච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසෙහිචෙව සංකිලිට්ඨෙහිච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසෙහිචෙව කිලෙසසම්පයුත්තෙහිච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.....

සඞ්ගහිතෙන සඞ්ගහිතපද නිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

සංගහිතනය නිර්දේශයට අනතුරුව චතුර්ථනය නිර්දේශය වදාරණලදී එහි සංක්ෂෙප උද්දානගාථාව මෙසේයි:—

> වෙසච්චා පණ්ණරසින්ද්‍රියා එකාදස පටිච්චපදා
> උද්ධංපන එකාදස ගොච්ඡකපදා මෙවහු තිංසවිධං.....

(එහි අර්ථ මෙසේයි) වෙසච්චා, සමුදයසත්‍ය මාර්ගසත්‍ය යන මේ සත්‍යයෝ දෙදෙනද; පණ්ණරසඉන්ද්‍රියා, ඉත්ථින්ද්‍රිය පුරිසින්ද්‍රිය සුඛින්ද්‍රිය දුක්ඛින්ද්‍රිය.....පෙ.....අඤ්ඤින්ද්‍රිය අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රිය යනමොහුද; එකාදස පටිච්චපදා, අවිජ්ජා සංඛාර ඵස්ස තණ්හා උපාදාන කර්ම භව සොක පරිදෙව දුක්ඛ දෞර්මනස්ස උපායාස යන පටිච්ච සමුප්පාදාඞ්ගයෝ (12) දොළොස්දෙනද; පුන, නැවත; උද්ධං, මත්තෙහි; එකාදස, සතිපට්ඨාන සම්මප්පධාන අප්පමඤ්ඤා ඉන්ද්‍රිය බල බොජ්ඣඞ්ග මග්ගඞ්ග ස්පර්ශ චේතනා අධිමොක්ෂ මනසිකාරයන එකොළොස්දෙනද; තිංසවිධං, තිස්වැදෑරුම්වූ; ගොච්ඡක පදයන්ද; ඉති, (ඉමිනාපභෙදෙන) මේප්‍රභෙදයෙන්; එකූනතිංසපදානි, (29) එකුන්තිස් පදකෙනෙක්; එතු, මෙචතුර්ථ නය නිර්දේශවාරයෙහි; භගවතා වුත්තානි, භාග්‍යවත්හුවිසින් වදාරණලද්දාහුය;

මේචතුර්ථ නය නිර්දේශයෙහි, ස, ම, ඉ, පු, ප, යන සඞ්ඛ්‍යාක්ෂර යන්ගේ සඞ්ඛ්‍යාවාවබොධයද සංක්ෂෙපයෙන් දතයුත්තාහුය. එහි, ස, යනු (43) තෙසාළිසෙකි; ඒ තෙසාළිසනම් කවර යත්? සමුදය සත්‍යය ඉන්ද්‍රියයන් අතුරෙහි සතින්ද්‍රිය විරියින්ද්‍රිය සතින්ද්‍රියයන තුන්දෙනද පටිච්චසමුප්පාදයෙහි අවිජ්ජා ඵස්ස තණ්හා උපාදානයන පස්දෙනද ඵස්ස සප්තක රාශියෙහි ඵස්ස චේතනා අධිමොක්ෂ මනසිකාරයන සතරදෙනද සමතිස් ගොච්ඡකයෙහි සමතිස් ධර්මකෙනෙක්ද මෙසේ (43) තෙසාළිස්ධර්ම

කෙනෙක්වෙති. ඒ තෙසාළිස් ධර්මයන්අතුරෙන් පූර්වයෙහිවූ (13) තෙළෙස් ධර්මයෙහි තමතමාහැර සංස්කාරස්කන්ධයටකී(49)එකුන් පණසමයයි දතයුත්තේයි. හෙතුගොච්ඡකයෙහිවනාහි හෙතුසදෙනාහැර සංස්කාරස්කන්ධයෙහිකී (49) එකුන්පණස් ධර්මයෝ ගැණෙත් මේක්‍රමය ආශ්‍රයකොටගෙණ අවශේෂ ගොච්ඡකයෙහිද ඒ ඒ ධර්මයන්ට සුදුසුපරිද්දෙන් (3) තුන්දෙනෙක (8) අටදෙනෙක (1) එකෙක. (10) දසයකැයි යනාදිවශයෙන් ඇතිඇතිපරිද්දෙන් ඒ ඒ ධර්මහැර සංස්කාරස්කන්ධය දතයුත්තේයි; ම,යනු (15) පසළොසෙකි. ඒ කවර පසළොසෙක්දයත් ? මාර්ගසත්‍ය (1) එකෙක ඉන්ද්‍රියයන්කෙරෙහි සමාධින්ද්‍රිය පඤ්ඤින්ද්‍රිය අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමිතින්ද්‍රිය අඤ්ඤින්ද්‍රිය අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රිය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් (5) පස්දෙනෙකි; පටිච්චසමුප්පාදයෙහි සංස්කාර කර්මභව වශයෙන් (2) දෙකෙක උත්කෘෂ්ටධර්මයන් අතුරෙන් සතිපට්ඨාන සම්මප්පධාන අප්පමඤ්ඤා පඤ්චින්ද්‍රිය බලය බොජ්ඣඞ්ගය මාර්ගාඞ්ගය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් (15) පසළොස්දෙනෙකි; ඉ,යනු (2) දෙකෙකි; ඒ කවරදෙකෙක්දයත් ? ඉත්ථින්ද්‍රිය පුරිසින්ද්‍රිය යන දෙදෙනායි; සු,යනු අටෙකි; ඒ කවර අටෙක්දයත් ? ඉන්ද්‍රියධර්මයන් අතුරෙහි සුඛින්ද්‍රිය දුක්ඛින්ද්‍රිය සොමනස්සින්ද්‍රිය දෞමනස්සින්ද්‍රිය උපෙක්ඛින්ද්‍රිය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් (5) පස්දෙනෙකි; පටිච්චසමුප්පාදයෙහි සොක, දුක්ඛ, දෞමනස්ස, වශයෙන් (3) තුන්දෙනෙකැයි යනමේ (8) අටදෙනවෙත්; ප, යනු එකෙකි ඒ කවර එකෙක්දයත් ? එකම පරිදෙව ධර්මයයි; මේ චතුර්ථනය නිර්දේශයෙහි ස්කන්ධවශයෙන්ද ආයතන වශයෙන්ද ධාතුවශයෙන්ද සමානකොට දෙශනාකරණලදී.

තෘතියනය නිර්දේශයට අනතුරුව චතුර්ථනය නිර්දේශය වදාරණලදී ඒ චතුර්ථනය නිර්දේශයද අබ්භන්තරමාතෘකා නිර්දේශය බාහිරමාතෘකා නිර්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් පළමුවන අබ්භන්තරමාතෘකා නිර්දේශයද සච්චාදි නිර්දේශය ඵස්සසප්තකරාශි නිර්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් සච්චාදිනිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී ඒ සච්චාදි නිර්දේශයද සච්ච නිර්දේශය ඉන්ද්‍රිය නිර්දේශය පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශය සතිපට්ඨාන නිර්දේශය සම්මප්පධාන නිර්දේශය අප්පමඤ්ඤා නිර්දේශය පඤ්චින්ද්‍රිය නිර්දේශය පඤ්චබල නිර්දේශය බොජ්ඣඞ්ග නිර්දේශය මාර්ගාඞ්ග නිර්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් (10) දසප්‍රකාරවේ ඒ දසප්‍රකාර නිර්දේශයන්අතුරෙන් සච්චනිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී ඒ සච්චනිර්දේශයද සමුදයසත්‍ය නිර්දේශය මාර්ගසත්‍ය නිර්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන්

දෙවැදෑරුම්වූ ඔවුන්අතුරෙන් සමුදයසත්‍යය නිර්දේශය කෙසේද යත්? "සමුදයසච්චං යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා තෙධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා" යනුයි; (එහි අර්ථකථාවරයත්?) සමුදයසච්චෙන, සමුදය සත්‍යය කාරණකොටගෙණ; යෙධම්මා, යම්ධර්මකෙණෙක් වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ සංස්කාරස්කන්ධයට ඇතුළත්වූ (49) එකුන්පණස් ධර්මකෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, සංස්කාරස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධ සඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණ ලද්දාහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතනසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණ ලද්දාහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, ධර්මධාතු සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණ ලද්දාහුද; තෙහි ධම්මෙහි, සමුදයසත්‍යය වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ සංස්කාරස්කන්ධයට ඇතුළත්වූ (49) එකුන්පණස් ධර්මයන් විසින්; යෙධම්මා, යම්සමුදය සත්‍යසඞ්ඛ්‍යාතවූ ධර්මකෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, සංස්කාරස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධ සඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහ කරණලද්දාහුද? ආයතනසඞ්ගහෙන, ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතන සඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහකරණලද්දාහුද? ධාතු සඞ්ගහෙන, ධර්මධාතු සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ කරණලද්දාහුද? තෙධම්මා, ඒ සමුදයසත්‍යය වර්ජිත කොටඇත්තාවූ සංස්කාරස්කන්ධයෙහි ඇතුළත්වූ (49) එකුන් පණස් ධර්මයෝ; එකෙන ඛන්ධෙන, එකම සංස්කාරස්කන්ධයෙන් ද; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයෙන්ද; එකාය ධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවෙන්ද; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණ ලද්දාහුයයි; ඉති, (විස්සජ්ජනාභාති) මෙසේ විසර්ජනාවේ.

මග්ගසච්චෙන, මාර්ගසත්‍යය කාරණකොටගෙණ; යෙධම්මා, යම්මාර්ගසත්‍යය වර්ජිතකොටඇත්තාවූ සංස්කාරස්කන්ධයට ඇතුළත්වූ (50) පණස් ධර්මයෝ; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, සංස්කාරස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතනසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, ධර්ම ධාතුසඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ කරණ

ලද්දහුද; නොතිබෙමිති. ඒ [illegible] වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ සංස්කාරස්කන්ධයට ඇතුළත්වූ (50) සම්පණස් ධර්මයන් කරණ නොවගෙණ; කෙසේදම්හි. යම් [illegible] ධර්ම කොතෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන. සංස්කාරස්කන්ධ සඞ්ඛාතවූ ස්කන්ධසංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා. සඞ්ග්‍රහකරණලද්දහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, ධම්මායතන සඞ්ඛාතවූ ආයතනසංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහකරණලද්දහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, ධම්මධාතුසඞ්ඛාතවූ ධාතුසංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා. සඞ්ග්‍රහකරණලද්දහුද; කෙසේදම්හි, ඒ ධර්මයෝවූහු; එකෙන ඛන්ධෙන, එකම සංස්කාරස්කන්ධයෙන්හා; එකෙන ආයතනෙන, ධම්මායතන සඞ්ඛාතවූ එකම ආයතනයෙන්ද; එකාය ධාතුයා, ධම්මධාතු සඞ්ඛාතවූ එකම ධාතුවෙන්ද; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දහුයයි: ඉති. (විසජ්ජනාවොහි මෙසේ විසර්ජනාවේ)

සච්චනිද්දේශය නිමියේයි.

—:00:—

සච්චනිද්දේශයට අනතුරුව ඉන්ද්‍රියනිද්දේශය විදාරණලදී. ඒ ඉන්ද්‍රියනිද්දේශයද ඉත්ථින්ද්‍රිය නිද්දේශය පුරිසින්ද්‍රිය නිද්දේශය සුඛින්ද්‍රිය නිද්දේශය දුක්ඛින්ද්‍රිය නිද්දේශය සොමනස්සින්ද්‍රිය නිද්දේශය දොමනස්සින්ද්‍රිය නිද්දේශය උපෙක්ඛින්ද්‍රිය නිද්දේශය සද්ධින්ද්‍රිය නිද්දේශය විරියින්ද්‍රිය නිද්දේශය සතින්ද්‍රිය නිද්දේශය සමාධින්ද්‍රිය නිද්දේශය පඤ්ඤින්ද්‍රිය නිද්දේශය අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමිතින්ද්‍රිය නිද්දේශය අඤ්ඤින්ද්‍රිය නිද්දේශය අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රිය නිද්දේශය යන මොවුන්ගේ වශයෙන් (15) පසළොස් වැදෑරුම්වේ. ඔවුන් අතුරෙන් ඉත්ථින්ද්‍රිය නිද්දේශය පළමුකොට විදාරණලදී (කෙසේදයත්?) "ඉත්ථින්ද්‍රියෙන සඞ්ගහිතාදියයි (එතිඅර්ථ කවරයත්?) ඉත්ථින්ද්‍රියෙන, ඉත්ථින්ද්‍රිය කරණකොටගෙණ; කෙසේදම්හි, යම් ඉත්ථින්ද්‍රිය වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ (15) පසළොස්සූක්ෂ්මරූප ධර්මකොතෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, රූපස්කන්ධ සඞ්ඛාතවූ ස්කන්ධසංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහකරණලද්දහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, ධම්මායතන සඞ්ඛාතවූ ආයතනසංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහකරණලද්දහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, ධම්මධාතුසඞ්ඛාතවූ ධාතුසංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහකරණලද්දහුද; නොතිබෙමිති. ඉත්ථින්ද්‍රිය වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ ඒ (15) පසළොස්සූක්ෂ්මරූප ධර්මකොතෙනෙක් කරණ නොවගෙණ; කෙසේදම්හි. යම් ඉත්ථින්ද්‍රිය කොතෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, රූපස්කන්ධ සඞ්ඛාතවූ ස්කන්ධසංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහකරණලද්දහු; ආයතනසඞ්ගහෙන, ධම්මායතන සඞ්ඛාතවූ ආයතනසංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහකරණලද්දහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, ධම්මධාතු සඞ්ඛාතවූ ධාතුසංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා,

සංග්‍රහකරණලද්දාහුද; තෙධම්මා, ඒ ධර්මයෝ; එකෙනඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයකින්ද; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයකින්ද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවකින්ද; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහ කරණලද්දාහුයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවවේ;

මේ ඉත්ථින්ද්‍රිය නිර්දේශයට අනතුරුව පුරිසින්ද්‍රිය නිර්දේශයද ඉත්ථින්ද්‍රිය නිර්දේශයට සමානයි—පුරිසින්ද්‍රිය නිර්දේශයට අනතුරුව සුඛින්ද්‍රිය නිර්දේශය වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?) "සුඛින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; එහිඅර්ථ කවරයත්?) සුඛින්ද්‍රියෙන, සුඛෙන්ද්‍රිය කාරණකොටගෙණ; යෙධම්මා, සුඛෙන්ද්‍රිය වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ යම්වෙදනෙන්ද්‍රිය ධර්මයෝ සතරදෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, වෙදනාස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහකරණලද්දාහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතනසංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහකරණලද්දාහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, ධර්මධාතුසඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; තෙහිධම්මෙහි, ඒ සුඛෙන්ද්‍රිය වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ වෙදනෙන්ද්‍රිය ධර්මයෝ සතරදෙන කාරණකොටගෙණ; යෙධම්මා, යම්සුඛෙන්ද්‍රිය ධර්මකෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, වෙදනාස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහ කරණලද්දාහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතන සඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහකරණලද්දාහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, ධර්මධාතු සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; තෙධම්මා, ඒ ධර්මයෝ; එකෙනඛන්ධෙන, එකම වේදනාස්කන්ධයෙන්හා; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයෙන්ද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවෙන්ද; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවවේ;

මේ සුඛින්ද්‍රිය නිර්දේශයට අනතුරුව දුක්ඛින්ද්‍රිය නිර්දේශය වදාරණලදී. (හේකෙසේයත්?) "දුක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; දුක්ඛින්ද්‍රිය සොමනස්සින්ද්‍රිය දොමනස්සින්ද්‍රිය උපෙක්ඛින්ද්‍රිය යනමේ ඉන්ද්‍රියයෝ සතරදෙන සුඛින්ද්‍රියමෙන් යොදාගතයුතුයි—සද්ධින්ද්‍රිය ආදිකොටඇත්තාවූ අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රිය කෙළවරකොට ඇත්තාවූ මේඉන්ද්‍රිය ධර්මයෝ අටදෙන සමුදයසත්‍යයමෙන් යොදාගතයුතුයි

ඉන්ද්‍රිය නිර්දේශය නිම්හේයි

ඉන්ද්‍රිය නිර්දේශයට අනතුරුව පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශය වදාරණලදී ඒ පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශයද අවිජ්ජානිර්දේශය සංස්කාර නිර්දේශය ඵස්සනිර්දේශය වේදනා තණ්හා උපාදාන කම්මභව සෝක පරිදේව දුක්ඛ දෝමනස්ස උපායාස යනමේ නිර්දේශයන්ගේ වශයෙන් (11) එකොළොස් වැදෑරුම්වේ ඔවුන් අතුරෙන් අවිජ්ජානිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී (කෙසේදයත්?) "අවිජ්ජාය ධම්මා,,යනාදියයි; අවිජ්ජා සඞ්ඛාර ඵස්ස වේදනා උපාදාන කම්මභව නිර්දේශයෝද සමුදයසත්‍යයට සමානයි— සෝකනිර්දේශය සුඛින්ද්‍රියට සමානයි—සෝකනිර්දේශයට අනතුරුව පරිදේව නිර්දේශය වදාරණලදී (කෙසේදයත්?) "පරිදේවේන ධම්මා,,යනාදියයි (එහිඅර්ථවිවරයත්?) පරිදේවේන, පරිදේවය කාරණකොටගෙණ; (නොහොත්) පරිදේව විත්තජවිප්පලාප ශබ්දය කාරණකොටගෙණ; යේධම්මා, යම්පරිදේව විත්තජවිප්පලාප ශබ්දකෙනෙකත්හා උතුජ ශබ්දකේනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, රූපස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, ශබ්දායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතන සඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන; ශබ්දධාතු සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුසංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහකරණලද්දාහුද; තෙහිධම්මෙහි, ඒ පරිදේව විත්තජශබ්ද උතුජශබ්දයන් විසින්; යේධම්මා, යම්පරිදේව විත්තජවිප්පලාප ශබ්දකෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, රූපස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහකරණලද්දාහුද; ආයතන සඞ්ගහෙන, ශබ්දායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතන සංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, ශබ්දධාතු සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුසංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; තෙධම්මා, ඒ ධර්මයෝ; එකෙනඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයකින්ද; එකෙන ආයතනෙන, එකම ශබ්දායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතන සඞ්ග්‍රහයෙන්ද; එකායධාතුයා, ධර්මධාතු සඞ්ඛ්‍යාතවූ එකම ධාතුවකින්ද, සඞ්ගහිතා. සංග්‍රහකරණලද්දාහුයයි; ඉති, (විසජ්ජනා හොති) මෙසේ විසර්ජනාවවේ~~~දුක්ඛ දෝමනස්ස නිර්දේශයෝ දෙදෙන සුඛින්ද්‍රියට සමානයි—උපායාස නිර්දේශය සමුදයසත්‍යයට සමානයි~~~

~~~පටිච්චසමුප්පාදනිර්දේශය නිමියේයි.~~~

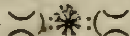
පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශයට අනතුරුව සතිපට්ඨාන නිර්දේශය වදාරණලදී (කෙසේදයත්?) "සතිපට්ඨානෙන ධම්මා,,යනාදියයි; ඒ සතිපට්ඨාන නිර්දේශය සම්මප්පධාන නිර්දේශය අප්පමඤ්ඤා
~~~

නිද්දේශය පඤ්චින්ද්‍රිය නිද්දේශය පඤ්චබල නිද්දේශය බොජ්ඣඞ්ග නිද්දේශය මග්ගඞ්ග නිද්දේශය යන්මේ නිද්දේශයෝ සමුදයසත්‍යය සම සමානයි.

සච්චාදි නිද්දේශය නිමියේයි.

සච්චාදි නිද්දේශයට අනතුරුව ඵස්සසත්තකරාසි නිද්දේශය වදාරණලදී ඒ ඵස්සසත්තකරාසි නිද්දේශයද ඵස්ස නිද්දේශය චේතනා නිද්දේශය අධිමොක්ඛ නිද්දේශය මනසිකාර නිද්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් සතරවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් ඵස්සසත්තකරාසි නිද්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී (කෙසේකෙසේ යත්?) "ඵස්සපච්චයේධම්මා,,යනාදියයි; මෙසේ ඵස්සය චේතනාය අධිමොක්ෂය මනසිකාරය යන නිද්දේශයෝ සතරදෙන සමුදය සත්‍යයට සමානයි.

අබ්භන්තර මාතෘකා නිද්දේශය නිමියේයි.

අබ්භන්තරමාතෘකා නිද්දේශයට අනතුරුව බාහිරමාතෘකා නිද්දේශය වදාරණලදී ඒ බාහිරමාතෘකා නිද්දේශයද දුකමාතෘකා නිද්දේශ වශයෙන් එක්වැදෑරුම්වේ ඒ දුකමාතෘකා නිද්දේශයද හෙතුදුක නිද්දේශය ආසවදුක නිද්දේශය සංයොජනදුක නිද්දේශය ගුන්ථදුක නිද්දේශය ඔඝදුක නිද්දේශය යෝගදුක නිද්දේශය නීවරණ දුක නිද්දේශය පරාමාසදුක නිද්දේශය උපාදානදුක නිද්දේශය ක්ලෙශදුක නිද්දේශය යන මොවුන්ගේ වශයෙන් (10) දසවැදෑරුම්වේ ඒ දසවැදෑරුම් නිද්දේශයෙහිද (100) සියයක් ලැබියයුතු හෙයින් තුන්තුන් පදයලැබේයි ගොච්ඡකයෙහි (30) තිස්පද කෙනෙක් ලැබේයි.

චතුත්ථිය නිද්දේශය නිමියේයි.

අසංගහිතෙන් අසංගහිත පදනිද්දේසො.

රූපක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන් අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන් අසඞ්ගහිතා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතන සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා? තෙධම්මා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි

අසඞ්ගහිතා. ...වේදනාක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා සඤ්ඤාක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා. ...විඤ්ඤාණක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා මනායතනෙන යෙ ධම්මා චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා, ...පෙ... මනොධාතුයා යෙ ධම්මා මනොවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා මනින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා. ...චක්ඛායතනෙන යෙ ධම්මා ...පෙ... ඵොට්ඨබ්බායතනෙන යෙ ධම්මා චක්ඛුධාතුයා යෙ ධම්මා ...පෙ... ඵොට්ඨබ්බධාතුයා යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි විනායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා. ...ධම්මායතනෙන යෙ ධම්මා ධම්මධාතුයා යෙ ධම්මා ඉත්ථින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා පුරිසින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා ජීවිතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා එකෙනක්ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා. ...සමුදයසච්චෙන යෙ ධම්මා මග්ගසච්චෙන යෙ ධම්මා නිරොධසච්චෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා. ...චක්ඛුන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා ...පෙ... කායින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි විනායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා. ...සුඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා දුක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා සොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා දොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා සද්ධින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා විරියින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා සතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා සමාධින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා පඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා අඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා අවිජ්ජාය යෙ ධම්මා අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකා

දසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා ෴ සඞ්ඛාරපච්චයා
විඤ්ඤාණෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතන
සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි
ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි
එකාදසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා ෴ විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපෙන
යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ග
හිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ
ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ග
හිතා ෴ නාමරූපපච්චයා සළායතනෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ග
හෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ග
හෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි
එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා අසඞ්ගහිතා ෴ සළායතන
පච්චයා ඵස්සෙන යෙ ධම්මා ඵස්සපච්චයා වෙදනාය යෙ ධම්මා
වෙදනාපච්චයා තණ්හාය යෙ ධම්මා තණ්හාපච්චයා උපාදානෙන
යෙ ධම්මා කම්මභවෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා
ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි
ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි
සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා ෴ අරූපභවෙන යෙ ධම්මා නෙව
සඤ්ඤානාසඤ්ඤාභවෙන යෙ ධම්මා චතුවොකාරභවෙන යෙ ධම්මා
ඉද්ධිපාදෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ග
හෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි
යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි
අසඞ්ගහිතා ෴ අසඤ්ඤාභවෙන යෙ ධම්මා එකවොකාරභවෙන
යෙ ධම්මා ජාතියා යෙ ධම්මා ජරාය යෙ ධම්මා මරණෙන යෙ ධම්මා
ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතු
සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා එකෙන
ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා ෴ පරි
දෙවෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ග
හෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි
යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි
අසඞ්ගහිතා ෴ සොකෙන යෙ ධම්මා දුක්ඛෙන යෙ ධම්මා දොම
නස්සෙන යෙ ධම්මා උපායාසෙන යෙ ධම්මා සතිපට්ඨානෙන යෙ ධම්මා
සම්මප්පධානෙන යෙ ධම්මා ඣානෙන යෙ ධම්මා අප්පමඤ්ඤාය
යෙ ධම්මා පඤ්චහි ඉන්ද්‍රියෙහි යෙ ධම්මා පඤ්චහි බලෙහි යෙ ධම්මා
සත්තහි බොජ්ඣඞ්ගෙහි යෙ ධම්මා අරියෙන අට්ඨඞ්ගිකෙන මග්ගෙන
යෙ ධම්මා ඵස්සෙන යෙ ධම්මා වෙදනාය යෙ ධම්මා සඤ්ඤාය යෙ
ධම්මා චෙතනාය යෙ ධම්මා අධිමොක්ඛෙන යෙ ධම්මා මනසි

තාරෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — විඤ්ඤාණෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — කුසලෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අකුසලෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපාකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපාකධම්මධම්මෙහි යෙ ධම්මා අනුපාදින්නඅනුපාදානියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සඞ්කිලිට්ඨසඞ්කිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අසඞ්කිලිට්ඨඅසඞ්කිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සවිතක්කසවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අවිතක්කවිචාරමත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පීතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා භාවනාය පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ආචයගාමීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අපචයගාමීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සෙක්ඛෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අසෙක්ඛෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා මහග්ගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අප්පමාණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පරිත්තාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා මහග්ගතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අප්පමාණාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හීනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පණීතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා මිච්ඡත්තනියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්මත්තනියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා මග්ගාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා මග්ගහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා මග්ගාධිපතීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අතීතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අනාගතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පච්චුප්පන්නාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අජ්ඣත්තාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා බහිද්ධාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අජ්ඣත්තබහිද්ධාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — සනිදස්සන සප්පටිඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අනිදස්සන සප්පටිඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා

ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා … හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හෙතූහි චෙව සහෙතුකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හෙතූහි චෙව හෙතුසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා … සහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හෙතුසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සහෙතුකෙහි චෙව න ච හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හෙතුසම්පයුත්තෙහි චෙව න ච හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා න හෙතූහි සහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා … අප්පච්චයෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අසඞ්ඛතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා … සනිදස්සනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සප්පටිඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා … රූපීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා … අරූපීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ලොකුත්තරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා … ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ආසවෙහි චෙව සාසවෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ආසවෙහි චෙව ආසවසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා … අනාසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ආසවසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි

යෙ ධම්මා ආසවසම්පයුත්තෙහි චෙව නො ච ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ආසවවිප්පයුත්තෙහි අනාසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.... සඤ්ඤොජනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ගන්ථෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඔඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා යොගෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා නීවරණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පරාමාසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පරාමාසෙහි චෙව පරාමට්ඨෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.... අපරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පරාමාසසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පරාමාසවිප්පයුත්තෙහි අපරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.... අනාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා නො චිත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තවිප්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තවිසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසමුට්ඨානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසහභූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තානුපරිවත්තීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා බාහිරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා උපාදාහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.... චිත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා චෙතසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවත්තීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.... අජ්ඣත්තිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ග

හිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා අසඞ්ගහිතා.–උපාදානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසෙහි චෙව සඞ්කිලෙසිකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසෙහි චෙව සඞ්කිලිට්ඨෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසෙහි චෙව කිලෙසසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.–අසඞ්කිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සඞ්කිලිට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සඞ්කිලිට්ඨෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසසම්පයුත්තෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසවිප්පයුත්තෙහි අසඞ්කිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා භාවනාය පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සවිතක්කෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සප්පීතිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පීතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා නකාමාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා රූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අරූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අපරියාපන්නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා නිය්‍යානිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා නියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අනුත්තරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සරණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා? තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.–

රූපඤ්ච ධම්මායතනං ධම්මධාතු
ඉත්ථිපුමං ජීවිතං නාමරූපං
ද්වෙ භවා ජාතිජරා මච්චුරූපං
අනාරම්මණං නොචිත්තං
චිත්තෙන විප්පයුත්තං
විසංසට්ඨං සමුට්ඨානසහභූ

අනුපරිවත්තන්ති බාහිරං උපාදා
චෙව්විසයො එසනයො සුබුද්ධො—

—අසඞ්ගහිතෙන අසඞ්ගහිතපද නිද්දෙසො නිට්ඨිතො—

චතුර්ථ නය නිර්දේශයට අනතුරුව “පඤ්චමනය නිර්දේශය වදාරණලදී. ඒ පඤ්චමනය නිර්දේශයෙහි උද්දානගාථාවෝ මෙසේයි—

සබ්බෙ ඛන්ධා තථායතනා ධාතුයො සච්චතො තයො
ඉන්ද්‍රියානිපි සබ්බානි තෙවීසති පටිච්චතො—
පරතො සොළසපදා තෙචත්තාලීස කත්තිකෙ
ගොච්ඡකෙ සත්තවීසෙව සත්ත චූළන්තරෙ පදා—
මහන්තරෙ පදා වුත්තා අට්ඨාරස තතොපරං
අට්ඨාරසෙව ඤාතබ්බා සෙසාඉධ භාසිතා—

(එනිඅර්ථ කවරයත්?) සබ්බෙඛන්ධාච, සියළුපඤ්චස්කන්ධයෝද; තථා, එපරිද්දෙන්; සබ්බානි ආයතනානි, සියළු ද්වාදසායතනයෝද; සබ්බෙධාතුයො, සියළු (18) අටළොස්ධාතුහුද; සච්චතො, සත්‍යයන්කෙරෙන්; තයො, සමුදය නිරොධ මාර්ග යන සත්‍යයෝ තුන්දෙනද; සබ්බානි ඉන්ද්‍රියානි, සියළු (22) දෙවිසි ඉන්ද්‍රියයෝද; පටිච්චතො, පටිච්චසමුප්පාදයෙන්; තෙවීසති, උපපත්තිභව කාමභව රූපභව සඤ්ඤීභව පඤ්චවොකාරභව යනමේ පස වර්ජිතකොටඇත්තාවූ(23)තෙවිසි පදයෝද; පරතො, මත්තෙහි; සොළසපදා, සනිදස්සනපදය ආදිකොට ඇත්තාවූ මනසිකාර පදය අවසන්කොට ඇත්තාවූ සොළොස් පදයෝද; තිකෙ,තික මාතෘකාවෙහි; තෙචත්තාලීසකං, එක්තරා නාමස්කන්ධයක් ලැබිය යුතුවූපදය නාමස්කන්ධ සතරක් ලැබියයුතුවූපදය නාමස්කන්ධ සතරහා නිර්වාණයත් ලැබියයුතුවූපදය රූපස්කන්ධයෙන් එක දේශයක් ලැබියයුතුවූපදය යනමේ(43)තෙසාළිස් පදකෙනෙක්ද; ගොච්ඡකෙ, ගොච්ඡකයෙහි; සත්තවීසෙව, එක්තරා නාමස්කන්ධයක් ලැබියයුතුවූපදය සතරනාමස්කන්ධයක් ලැබියයුතුවූපදය සතරනාමස්කන්ධයහා නිර්වාණයත් ලැබියයුතුවූපදය යන (27) සත්විසි පදයෝද; චූළන්තරෙ, චූළන්තරද්වකයෙහි; සත්තපදා, අප්පච්චය අසඞ්ඛත සනිදස්සන සප්පටිඝ රූපී අරූපී ලොකුත්තර යන පදයෝ (7) සත්දෙනද; මහන්තරෙ, මහන්තර ද්වකයෙහි; වුත්තා, වදාරණලද්දාවූ; අට්ඨාරසපදා, එක්තරානාමස්කන්ධයක් ලැබියයුතුවූ පදයෝද; තතො, ඒ මහන්තරද්වකයෙන්; පරං, මතුවූ පිට්ඨිද්වකයෙහි; වුත්තා, වදාරණලද්දාවූ; අට්ඨාරසෙවපදා,

සතරනාමසකන්ධයන් ලැබෙන්නාවූපදය සතරනාමසකන්ධයන්හා නිර්වාණයත් ලැබෙන්නාවූ පදයයි; ඉති, මෙසේ; එතානි, මේ (252) දෙසියදෙපණස් පදයෝ; ඉධ, මේපඤ්චමනය නිර්දේශවාර යෙහි; භාසිතා, භාග්‍යවත්හුවිසින්; වදාරණලද්දාහුය;(නොහොත්) අවශේෂවූ (114) එක්සියතුදුස්පදයෝ නොවදාරණලද්දාහුයයි දතයුතුයි;

එසේම මේපඤ්චමනය නිර්දේශයෙහි රූ, වෙ, චි, ච, ස, අ, යනමේ සඞ්ඛ්‍යාක්‍ෂරයෝද දතයුත්තාහුය. මෙහි රූ, යනු (22) දෙවිස්සෙකි; ඒ කවර දෙවිස්සෙක්දයත්? රූපස්කන්ධ එකෙක ධර්මායතන එකෙක ධර්මධාතු එකෙක ඉන්ද්‍රියයන් කෙරෙහි ඉත්ථින්ද්‍රිය පුරිසින්ද්‍රිය ජීවිතින්ද්‍රිය යන තුන්දෙනය පටිච්ච සමුප්පාදයෙහි නාමය රූපය අසඤ්ඤිභවය එකවොකාරභවය ජාතිය ජරාය මරණය යන සදෙනාය චුල්ලන්තර දුකයෙහි එකම රූපීදුකය මහන්තර දුකයෙහි අනාරම්මණපදය නොචිත්ත පදය චිත්තවිප්පයුත්තපදය චිත්තසංසඨ්ඨ පදය චිත්තසමුට්ඨානපදය චිත්තසහභූ පදය චිත්තානුපරිවත්ති පදය බාහිර පදය උපාදා පදය යන මොවුන්ගේ වශයෙන් නවපදකෙනෙකැයි යනමේ (22) දෙවිසිපදයෝයි; වෙ, යනු(82)දෙඅසූවෙකි; ඒ කවර දෙඅසූ වෙක්දයත්? තතියනය නිර්දේශයෙහි දක්වනලද්දාවූ; වෙ, යන අක්‍ෂරයෙන් වාච්‍යවූ (11) එකොළොසෙක්ද; දි, යන අක්‍ෂරයෙන් වාච්‍යවූ(2)දෙකෙක්ද; සෙං, යන අක්‍ෂරයෙන් වාච්‍යවූ (59) එකුන් සැටෙක්ද; නි, යන අක්‍ෂරයෙන් වාච්‍යවූ(3)තුන්දෙනෙක්ද; ඛා, යන අක්‍ෂරයෙන් වාච්‍යවූ(1)එකෙක්ද; වෙ,යන අක්‍ෂරයෙන් වාච්‍යවූ (6) සදෙනෙක්ද; යනමේ පදයන් එකතුකොට (82) දෙඅසූපද කෙනෙක්වෙත්; චි, යනු (13) තෙළෙසෙකි; ඒ කවර තෙළෙ සෙක්දයත්? විඤ්ඤාණස්කන්ධ (1) එකෙක මනායතන(1)එකෙක විඤ්ඤාණධාතු(7)සතෙක ඵස්සසත්තකරාසියෙහි චිත්තය(1)එකෙක මහන්තරදුකයෙහි චිත්තාධම්මා යන(1)එක්පදයෙක යනමේ (13) තෙළෙස් පදයෝයි; ච, යනු (30) තිසෙකි; ඒ කවර තිසෙක්ද යත්? දුතියනය නිර්දේශයෙහි ච, යන අක්‍ෂරයෙන් වාච්‍යවූ(26) සවිස්සෙක; ජො, යන අක්‍ෂරයෙන් වාච්‍යවූ(2)දෙකෙක; අ, යන අක්‍ෂරයෙන් වාච්‍යවූ 1)එකෙක; ස, යන අක්‍ෂරයෙන් වාච්‍යවූ (1)එකෙක; යනමේ(30) සමතිස් පදයෝයි; ස, යනු(2)දෙකෙකි; ඒ කවර දෙකෙක්දයත්? සළායතන එක්පදයක අජ්ඣත්තිකා ධම්මායතන එක්පදයෙක යන මේ(2)දෙපදයෝයි; අ, යනු (108) එක්සියඅටෙක්වෙත්; ඒ කවර එක්සිය අටෙක්දයත්? පටිච්ච සමුප්පාදයෙහි අරූපභවය(1)එකෙක නෙවසඤ්ඤිනාසඤ්ඤිභවය (1)එකෙක චතුවොකාරභවය එකෙක යනමේ පදත්‍රයෙක්ද ඉද්ධිපාද

(1)එක්පදයක්ද ත්‍රිකමාතෘකාවෙහි "කුසලාධම්මා,,යනාදීන් දෙශනා කරණලද්දාවූ සතරනාමස්කන්ධයන් ලැබියයුතුවූ පදයෝය සතර නාමස්කන්ධයන්හා නිර්වාණයත් ලැබියයුතුවූ පදයෝය යන (41) එක්සාළිස් පදනා මෙසේම ගොච්ඡකයෙහි විදාරණලද්දාවූ (42) දෙසාළිස්පදයෝද මූලූලන්තරදුකයෙහි "රූපිනොධම්මා ලොකුත්තරා ධම්මා,,යනුවෙන් විදාරණලද්දාවූ දෙපදයෙක මහන්තරදුකයෙහි "සාරම්මණාධම්මා,, යන එක්පදයෙක පිණ්ඩුකයෙහි සතර නාමස්කන්ධයන් ලැබෙන්නාවූ පදය සතරනාමස්කන්ධයන්හා නිර්වාණයත් ලැබෙන්නාවූ පදයෝ (11) එකොළොස්දෙනාය යන මොවුන්ගේ වශයෙන් (108) එකසියඅටපදකෙනෙක්වෙත්

මේ පඤ්චමනය නිර්දේශයෙහි සංක්ෂේප මාතෘකාපදයෝයි

——):*:(——

විප්‍රයුක්තනය නිර්දේශයට අනතුරුව පඤ්චමනය නිර්දේශය විදාරණලදී ඒ පඤ්චමනය නිර්දේශයද අභ්‍යන්තරමාතෘකා නිර්දේශය බාහිරමාතෘකා නිර්දේශය යන මොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් අභ්‍යන්තරමාතෘකා නිර්දේශය පළමුකොට විදාරණලදී ඒ අභ්‍යන්තරමාතෘකා නිර්දේශයද ඛන්ධාදි නිර්දේශය ප්‍රකීර්ණකරාසි නිර්දේශය යන මොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් ඛන්ධාදි නිර්දේශය පළමුකොට විදාරණලදී ඒ ඛන්ධාදි නිර්දේශයද ඛන්ධනිර්දේශය ආයතනනිර්දේශය ධාතුනිර්දේශය සත්‍යනිර්දේශය ඉන්ද්‍රිය නිර්දේශය ප්‍රතීත්‍යසමුත්පාද නිර්දේශය සතිපට්ඨාන නිර්දේශය සම්මප්පධාන නිර්දේශය අප්පමඤ්ඤ නිර්දේශය ධ්‍යානනිර්දේශය ඉද්ධිපාද නිර්දේශය පඤ්චින්ද්‍රිය නිර්දේශය බලනිර්දේශය බොජ්ඣඞ්ග නිර්දේශය මාර්ගාඞ්ග නිර්දේශය යන මොවුන්ගේ වශයෙන් (15) පසළොස් වැදෑරුම්වේ ඔවුන් අතුරෙන් ඛන්ධාදිනිර්දේශය පළමුකොට විදාරණලදී ඒ ඛන්ධාදි නිර්දේශයද රූපස්කන්ධ නිර්දේශය ආදිකොටඇත්තාවූ විඤ්ඤාණස්කන්ධ නිර්දේශය අවසන්කොට ඇත්තාවූ නිර්දේශ පසකින් යුක්තවේ ඔවුන්අතුරෙන් රූපස්කන්ධ නිර්දේශය කෙසේයත්? "රූපක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා? තෙධම්මා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනආයතනෙන සත්තහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා,, යනුයි;

එහිඅඪ කවරයත්? රූපක්ඛන්ධෙන, රූපස්කන්ධයවිසින්; යෙධම්මා,යම් (89)එකුන්අනුවක් චිත්‍ත සඞ්ඛ්‍යාතධර්‍මකෙනෙක්;ඛන්ධ සඞ්ගහෙන, රූපස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ග හිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දැහුද; ආයතන සඞ්ගහෙන, ඖදාරිකායතන (10) දසය ධර්‍මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ (11) එකොළොස් ආයතනයන්ගෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දැහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, ඖදාරිකධාතු (10) දසය ධර්‍මධාතුය සත (11) එකොළොස් ධාතූන්ගෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දැහුද; තෙහිධම්මෙහි, ඒ (89) එකුන්අනුවක් චිත්‍තසඞ්ඛ්‍යාතවූ ධර්‍මයන්විසින්; යෙධම්මා, යම් රූප වෙදනා සංඥා සංස්කාර නිර්‍වාණ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධර්‍මකෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, විඤ්ඤාණස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දැහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, මනායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතන සඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දැහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, සත්තවිඤ්ඤාණධාතු සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දැහුද; තෙධම්මා, ඒ රූප වෙදනා සංඥා සංස්කාර නිර්‍වාණ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධර්‍මයෝ, එකෙනස්කන්ධයෙන, එනම් විඤ්ඤාණස්කන්ධයෙන්හා; එකෙන ආයතනෙන, එනම් මනායතනයෙන්ද; සත්තහිධාතුහි, සප්තවිඤ්ඤාණ ධාතුවෙන්ද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දැහුයයි; ඉති,(විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවවේ.

රූපස්කන්ධ නිර්දේශයට අනතුරුව වෙදනාස්කන්ධ නිර්දේශය කියනලද්දී (කෙසේදයත්?) "වෙදනාක්ඛන්ධෙන (යෙධම්මා,,)ආනාදිසයි; (එහිඅර්ථකවරයත්?) වෙදනාක්ඛන්ධෙන, වෙදනාස්කන්ධය විසින්; යෙධම්මා,යම් ඖදාරිකරූප(12)දොළොසෙක විඤ්ඤාණස්කන්ධ යක යන යම් ධර්‍මකෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, වෙදනාස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා; සඞ්ග්‍රහනොකරණ ලද්දැහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, ධර්‍මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතන සඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දැහුද; ධාතු සඞ්ගහෙන, ධර්‍මධාතු සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දැහුද; තෙහිධම්මෙහි, ඖදාරිකරූප දොළොස විඤ්ඤාණස්කන්ධය යනමේ ධර්‍මයන්විසින්; යෙධම්මා, යම් වෙදනා සංඥා සංස්කාර නිර්‍වාණ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධර්‍මකෙනෙක්; ඛන්ධ සඞ්ගහෙන, රූපස්කන්ධ විඤ්ඤාණස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහ යෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දැහුද; ආයතනසඞ්ග හෙන, ඖදාරිකායතන දසය මනායතනය යන ආයතන සඞ්ග්‍රහ යෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දැහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන,

ඖදරිකධාතු දසය සප්තවිඤ්ඤාණධාතුය යන ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දෘහුද; තෙධම්මා, ඒ වෙදනා සංඥා සංස්කාර නිර්වාණ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධර්මයෝ; ද්විහිඛන්ධෙහි, රූපස්කන්ධ විඤ්ඤාණස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධවයකින්ද, එකාදසහායතනෙහි, ඖදරිකායතන දසය මනායතනයයි කියනලද එකොළොස් ආයතනයකින්ද; සත්තහි ධාතූහි, ඖදරිකධාතු දසය සප්තවිඤ්ඤාණධාතුය යන (17) සත්ලොස් ධාතුවකින්ද: අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දෘහුයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති)මෙසේ විසර්ජනාවවේ.

සංඥාස්කන්ධ නිර්දේශය සංස්කාරස්කන්ධ නිර්දේශය යන්මේ නිර්දේශයෝ වෙදනාස්කන්ධ නිර්දේශයට සමානයි—සංස්කාරස්කන්ධ නිර්දේශයට අනතුරුව විඤ්ඤාණස්කන්ධ නිර්දේශය වදාරණලදී (තේකෙසේයත්?) “විඤ්ඤාණක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; (එහිඅර්ථ කවරයත්?) විඤ්ඤාණක්ඛන්ධෙන, විඤ්ඤාණස්කන්ධය විසින්; යෙධම්මා, රූප වේදනා සංඥා සංස්කාර නිර්වාණ සඞ්ඛ්‍යාතවූ යම් ධර්මකෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, විඤ්ඤාණස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දෘහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, මනායතනසඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතනසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දෘහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, සප්තවිඤ්ඤාණධාතු සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දෘහුද; තෙහිධම්මෙහි, ඒ රූප වෙදනා සංඥා සංස්කාර නිර්වාණ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධර්මයන්විසින්; යෙධම්මා, යම් විඤ්ඤාණ ධාතුකෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, රූපස්කන්ධ වෙදනාස්කන්ධ සංඥාස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දෘහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, ඖදරිකායතන(10)දසය මනායතනය යන ආයතන සඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දෘහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, ඖදරිකධාතු(10)දසය ධර්මධාතුය යන ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දෘහුද; තෙධම්මා, ඒ විඤ්ඤාණස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාත ධර්මයෝ; චතූහිඛන්ධෙහි, රූප වේදනා සංඥා සංස්කාර යන සතරස්කන්ධයකින්ද; එකාදසහායතනෙහි, ඖදරිකායතන (10) දසය ධර්මායතනය යන (11) එකොළොස් ආයතනයකින්ද; ඒකාදසහි ධාතූහි, ඖදරිකධාතු(10)දසය ධර්මධාතුය යන ධාතු(11) එකොළොසකින්ද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ගහනොකරණලද්දෘහුදයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවවේ;

ඛන්ධ නිර්දේශය නිමියෙයි.

———:00:———

ඛන්ධනිද්දේශයට අනතුරුව ආයතන නිද්දේශය වදාරණලදී ඒ ආයතන නිද්දේශයද චක්ඛායතන නිද්දේශය ආදිකොට ධම්මායතන නිද්දේශය අවසන්කොට ඇත්තාවූ දොළොස්වැදෑරුම් නිද්දේශකෙණෙක්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් චක්ඛායතන නිද්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?) “චක්ඛායතනෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි, චක්ඛායතනෙන, චක්ඛායතනය විසින්; යෙධම්මා, සතරනාමස්කන්ධය නිර්වාණය යන යම් ධර්මකෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, රූපස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දාහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන චක්ඛායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතන සඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දාහුද: ධාතුසඞ්ගහෙන, චක්ඛුධාතු සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දාහුද; තෙහි ධම්මෙහි, ඒ සතරනාමස්කන්ධ නිර්වාණ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධර්මයන්විසින්; යෙධම්මා, යම්ඖදාරික (12) දොළොස් රූපකෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, නාමස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දාහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, මනායතන ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතන සඞ්ග්‍රහයෙන්ද; ධාතුසඞ්ගහෙන,සප්ත විඥානධාතු සඞ්ඛ්‍යාත ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්ද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දාහුද; තෙධම්මා, ඒ ධර්මයෝ; චතූහිඛන්ධෙහි,සතර නාමස්කන්ධයන්ගෙන්ද; විහිආයතනෙහි, මනායතන ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතනවයකින්ද; අට්ඨහිධාතූහි, සප්තවිඥානධාතු ධර්මධාතු සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුඅටකින්ද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දාහුයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවේ ~~~

චක්ඛායතන නිද්දේශය වදාරා තදනන්තරව සොතායතන නිද්දේශය වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?) “සොතායතනෙන යෙ ධම්මා,,යනාදියයි, මේසොතායතන නිද්දේශය ඇතුළුකොට ඝාණ ජිව්හා කාය රූප ශබ්ද ගන්ධ රස ඵොට්ඨබ්බ ධර්ම යන ආයතන නිද්දේශයෝද රූපස්කන්ධයමෙන් දතයුතුයි, මනායතන නිද්දේශය වනාහී විඥානස්කන්ධයට සමානයි ~~~

~~~ ආයතන නිද්දේශය නිමියේයි. ~~~

———:00:———

ආයතන නිද්දේශයට අනතුරුව ධාතුනිද්දේශය වදාරණලදී ඒ ධාතුනිද්දේශයද චක්ඛුධාතු නිද්දේශයපටන් මනොවිඥානධාතු නිද්දේශය දක්වා (18) අටළොස්වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන්
~~~

චක්ඛුධාතු නිද්දේශය පළමුකොට වදරණලදි (කේකෙසේයත්?) "චක්ඛුධාතුයා යෙධම්මා,,යනාදියයි, මේ චක්ඛුධාතු නිද්දේශයපටන් සොත ඝාණ ජිව්හා කාය රූප ශබ්ද ගන්ධ රස ඵොට්ඨබ්බ ධම් යන නිද්දේශයෝද රූපස්කන්ධයට සමානයි—චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු නිද්දේශයපටන් සොත විඤ්ඤාණධාතු නිද්දේශය ඝාණවිඤ්ඤාණ ධාතු නිද්දේශය ජිව්හාවිඤ්ඤාණධාතු නිද්දේශය කායවිඤ්ඤාණධාතු නිද්දේශය මනොධාතු නිද්දේශය මනොවිඤ්ඤාණධාතු නිද්දේශය යනමේනිද්දේශයෝවිඤ්ඤාණස්කන්ධයට සමානයි.

ධාතුනිද්දේශය වදරා තදනන්තරව සච්චනිද්දේශය වදරණලදී ඒ සච්චනිද්දේශයද සමුදයසච්ච නිද්දේශය නිරොධසච්ච නිද්දේශය මාර්ගසච්ච නිද්දේශය යන මොවුන්ගේ වශයෙන් තුන්වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් සමුදයසච්ච නිද්දේශය කෙසේයත්? සමුදයසච්චෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි, සමුදයසච්ච නිද්දේශය නිරොධසච්ච නිද්දේශය මාර්ගසච්ච නිද්දේශය යනමේ නිද්දේශයෝ වේදනාස්කන්ධයට සමානයි—සච්චනිද්දේශයට අනතුරුව ඉන්ද්‍රිය නිද්දේශය වදරණලදී ඒ ඉන්ද්‍රිය නිද්දේශයද චක්ඛුන්ද්‍රිය නිද්දේශය සොතින්ද්‍රිය නිද්දේශය යනාදීන්ගේ වශයෙන් (22) දෙවිසි වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් චක්ඛුන්ද්‍රිය නිද්දේශය පළමුකොට වදරණලදි (කේකෙසේයත්?) "චක්ඛුන්ද්‍රියෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි, මේ චක්ඛුන්ද්‍රිය නිද්දේශය සොතින්ද්‍රිය නිද්දේශය ඝාණින්ද්‍රිය ජිව්හින්ද්‍රිය කායින්ද්‍රිය ඉත්ථින්ද්‍රිය පුරිසින්ද්‍රිය ජීවිතින්ද්‍රිය සුඛින්ද්‍රිය දුක්ඛින්ද්‍රිය සොමනස්සින්ද්‍රිය දොම නස්සින්ද්‍රිය උපෙක්ඛින්ද්‍රිය සද්ධින්ද්‍රිය විරියින්ද්‍රිය සතින්ද්‍රිය සමාධින්ද්‍රිය පඤ්ඤින්ද්‍රිය අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමිතින්ද්‍රිය අඤ්ඤින්ද්‍රිය අඤ්ඤාතා වින්ද්‍රිය යන (21) එක්විසි ඉන්ද්‍රියයෝ වේදනාස්කන්ධයට සමානයි— මනින්ද්‍රිය නිද්දේශය විඤ්ඤාණස්කන්ධයට සමානයි.

ඉන්ද්‍රිය නිද්දේශය නිමියේයි.

ඉන්ද්‍රිය නිද්දේශයට අනතුරුව පටිච්චසමුප්පාද නිද්දේශය වදරණලදී මේ පටිච්චසමුප්පාද නිද්දේශයද අවිජ්ජා සඞ්ඛාර විඤ්ඤාණ නාමරූප සළායතන ඵස්ස වෙදනා තණ්හා උපාදාන කම්මභව අරූපභව අසඤ්ඤිභව නෙවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤිභව එකවොකාර භව චතුවොකාරභව ජාති ජරා මරණ සොක පරිදෙව දුක්ඛ දොමනස්ස උපායාස යන ධර්මයන්ගේ වශයෙන් (23) තෙවිසි වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් අවිජ්ජානිද්දේශය පළමුකොට වදරණ ලදී (කේකෙසේයත්?) "අවිජ්ජාය යෙධම්මා,,යනාදියයි, මේ අවිජ්ජා සඞ්ඛාර විඤ්ඤාණ නාමරූප නිද්දේශයෝ වෙදනාස්කන්ධ

යට සමානයි—නාමරූප නිද්දේශයට අනතුරුව සළායතන නිද්දේශය වදුරණලද්දී (ෆේකෙසේයත්?) "සළායතනෙන යෙධම්මා,, ගනාදියයි, (එනිඅර්ථ කවරයත්?) නාමරූපපච්චයා, නාමරූප සඞ්ඛ්‍යාතවූ ප්‍රත්‍යයෙන් හටගත්තාවූ; සළායතනෙන, ෂඩායතනයවිසින්; (නොනොත්) අඩ්‍යාත්මික ආයතන සදෙනාවිසින්; යෙධම්මා, වෙදනා සඤ්ඤ සඞ්ඛාර නිර්වාණ සඞ්ඛ්‍යාත යම් ධර්මකෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, රූපස්කන්ධ විඥ්ඥාණස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධ සඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දුහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, අධ්‍යාත්මික ආයතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ සංග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දුහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, අධ්‍යාත්මික ධාතුසඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දුහුද; තෙහිධම්මෙහි, ඒ වෙදනා සංඥ සංස්කාර නිර්වාණ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධර්මයන්විසින්; යෙධම්මා, යම් ඖදාරික වාදසරූපය විඥ්ඥාණය යන යම්ධර්මකෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, වෙදනා සංඥ සංස්කාර යන ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දුහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතනසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දුහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, ධර්මධාතු සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතු සඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දුහුද; තෙධම්මා, ඒ ඖදාරික (12) දොළොස්රූපය යන ඒ ධර්මයෝ; තීහි ඛන්ධෙහි, වෙදනාස්කන්ධ සංඥස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධත්‍රයකින්ද; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයකින්ද; එකාය ධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවකින්ද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දුහුයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසජ්ජනාවවේ—එසේම වෙදනා තණ්හා උපාදාන කම්මභව අසඤ්ඤීභව එකවොකාරභව ජාති ජරා මරණ සොක පරිදෙව දුක්ඛ දොමනස්ස උපායාස නිද්දේශයෝද වෙදනාස්කන්ධයමෙන් දත යුතුයි.

කාමභව නිද්දේශයට අනතුරුව අරූපභව නිද්දේශය වදුරණලද්දී (ෆේකෙසේයත්?) "අරූපභවෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි, (එනිඅර්ථ කෙසේයත්?) අරූපභවෙන, අරූප භවයවිසින්; යෙධම්මා, යම්ඖදාරිකරූප (12) දෙළොස්දෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, සතර නාමස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දුහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, මනායතන ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතන සඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දුහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, මනොවිඥ්ඥාණධාතු ධර්මධාතු සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණ

ලද්දහුද; තෙහිධම්මෙනි, ඒ ඖදරික මාදසරූපයන්විසින්; යෙ ධම්මා, යම් වෙදනා සංඥා සංස්කාරස්කන්ධයන්හා (89) එකුන් අනූවක් විඥානය නිර්වාණය යන සම්ධර්මකෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, රූපස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දහුද; ආයතන සඞ්ගහෙන, ඖදරික ආයතන (10) දසයයි කියනලද ආයතන සඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, ඖදරික ධාතු (10) දසය සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දහුද; තෙධම්මා, ඒ වෙදනා සංඥා සංස්කාරයන ස්කන්ධත්‍රයහා (89) එකුන්අනූවක් විඥානය නිර්වාණය යන ධර්මයෝ; එකෙනඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයකින්හා; දසහායතනෙහි, ඖදරිකායතන (10) දසයකින්ද; දසහිධාතූහි, ඖදරිකධාතු දසයකින්ද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දහුයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවවේ; නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාභවය චතුවොකාර භවය යන භවයෝ දෙදෙන අරූපභවයමෙන් දතයුතුයි—

—පටිච්චසමුප්පාද නිද්දේශය නිමියේයි—

———— ❁ ————

පටිච්චසමුප්පාද නිද්දේශයට අනතුරුව සතිපට්ඨාන නිද්දේශය වදරණලද්දී ඒ සතිපට්ඨාන නිද්දේශයපටන් මාර්ගාඞ්ගය අවසන් කොට ඇත්තාවූ පදයෝද ඵස්සසත්තකරාශියෙහි විඥානයහැර අවශෙෂ පදයෝද යනමේ පදසමූහය වෙදනාස්කන්ධයමෙන් දතයුතුයි—විඤ්ඤාණපදය විඤ්ඤාණස්කන්ධයමෙන් දතයුතුයි—

අබ්භන්තරමාතෘකා නිද්දේශයට අනතුරුව බාහිරමාතෘකා නිද්දේශය වදරණලද්දී ඒ බාහිරමාතෘකා නිද්දේශයද තිකමාතෘකා නිද්දේශය දුකමාතෘකා නිද්දේශය යන මොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ. එයින්අතුරෙන් තිකමාතෘකා නිද්දේශය ආදියෙහි තබනලද්දී ඒතිකමාතෘකා නිද්දේශයෙහිද "කුසලාධම්මා" යනාදි වශයෙන් වදරණලද්දාවූ නාමස්කන්ධ මාත්‍රයක් ලැබෙන්නාවූ පදය නාමස්කන්ධයන්ගේ එකදෙශයක් ලැබෙන්නාවූ පදය සතරනාමස්කන්ධයෝම ලැබෙන්නාවූ පදය සතරනාමස්කන්ධයන්හා නිර්වාණයත් ලැබෙන්නාවූ පදය රූපස්කන්ධය ලැබෙන්නාවූ පදය රූපස්කන්ධමාත්‍රයක් ලැබෙන්නාවූ පදය යන මේ (43) තෙසාලිස් පදයෝ දතයුත්තාහුය. දුකමාතෘකා නිද්දේශයෙහි නාමස්කන්ධයන්ගෙන් එකදෙශයක් ලැබෙන්නාවූ පදය සතරනාමස්කන්ධයම ලැබෙන්නාවූ පදය සතරනාමස්කන්ධයන්හා නිර්වාණයත් ලැබෙන්නාවූ

පදය නිර්වාණමාත්‍රයක් ලැබෙන්නාවූ පදය රූපස්කන්ධයාගේ එක දෙශයක් ලැබෙන්නාවූ පදය (28) අටවිසි රූපයම ලැබෙන්නාවූ පදය යනමේ (115) එක්සිය පසළොස් පදයන් යටකීනයින් සඞ්ග්‍රහ අසඞ්ග්‍රහ නය බෙදගතයුත්තාහුය—

—පංචමනය නිද්දේශය නිමියේයි—

—)○(—

සම්පයොග විප්පයොග පදනිද්දෙසො.

රූපක්ඛන්ධො කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතුහි සම්පයුත්තොතිනත්ථි—කතිහිවිප්පයුත්තො? චතූහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතුහි විප්පයුත්තො එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තො—වෙදනාක්ඛන්ධො සඤ්ඤාක්ඛන්ධො සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතුහි සම්පයුත්තො එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තො කතිහිවිප්පයුත්තො? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතුහි විප්පයුත්තො එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තො—විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො තීහිඛන්ධෙහි සම්පයුත්තො එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තො—කතිහිවිප්පයුත්තො? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතුහි විප්පයුත්තො එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තො—චක්ඛායතනං—පෙ—ඵොට්ඨබ්බායතනං සම්පයුත්තන්තිනත්ථි කතිහිවිප්පයුත්තං? චතූහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතුහි විප්පයුත්තං එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තං—මනායතනං තීහිඛන්ධෙහි සම්පයුත්තං එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තං—කතිහිවිප්පයුත්තං? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතුහි විප්පයුත්තං එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තං චක්ඛුධාතු—පෙ—ඵොට්ඨබ්බධාතු සම්පයුත්තාතිනත්ථි කතිහි විප්පයුත්තා? චතූහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතුහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා—චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු—පෙ—මනොධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතු තීහිඛන්ධෙහි සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා—කතිහිවිප්පයුත්තා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතුහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා—සමුදයසච්චං මග්ගසච්චං තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සම්ප

යුත්තා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා—කතිහිවිප්පයුත්තා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා—නිරොධසච්චං චක්ඛුන්ද්‍රියං—පෙ—කායින්ද්‍රියං ඉත්ථින්ද්‍රියං පුරිසින්ද්‍රියං සම්පයුත්තන්ති නත්ථි—කතිහි විප්පයුත්තං? චතූහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි විප්පයුත්තං එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තං—ජීවිතින්ද්‍රියං තීහිඛන්ධෙහි සම්පයුත්තං එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තං—කතිහිවිප්පයුත්තං? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි විප්පයුත්තං එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තං—සුඛින්ද්‍රියං දුක්ඛින්ද්‍රියං සොමනස්සින්ද්‍රියං දොමනස්සින්ද්‍රියං තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සම්පයුත්තං එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තං—කතිහිවිප්පයුත්තං? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි විප්පයුත්තං එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තං—උපෙක්ඛින්ද්‍රියං තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන ඡහිධාතූහි සම්පයුත්තං එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තං—කතිහිවිප්පයුත්තං? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි එකාදසහිධාතූහි විප්පයුත්තං එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තං සද්ධින්ද්‍රියං විරියින්ද්‍රියං සතින්ද්‍රියං සමාධින්ද්‍රියං පඤ්ඤින්ද්‍රියං අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රියං අඤ්ඤින්ද්‍රියං අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රියං අවිජ්ජා අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරා තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සම්පයුත්තා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා—කතිහිවිප්පයුත්තා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා—සඞ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං තීහිඛන්ධෙහි සම්පයුත්තං එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තං—කතිහි විප්පයුත්තං? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි විප්පයුත්තං එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තං—සළායතනපච්චයා ඵස්සො තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි සම්පයුත්තො එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තො—කතිහිවිප්පයුත්තො? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි විප්පයුත්තො එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තො—ඵස්සපච්චයා වෙදනා තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි සම්ප

යුත්තා — කතිහි විප්පයුත්තා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා — වෙදනාපච්චයා තණ්හා තණ්හාපච්චයා උපාදානං කම්මභවො තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තො එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තො — කතිහි විප්පයුත්තො? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තො එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තො — රූපභවො සම්පයුත්තොති නත්ථි කතිහි විප්පයුත්තො නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි තීහි ධාතූහි විප්පයුත්තො — අරූපභවො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාභවො චතුවොකාරභවො සම්පයුත්තොති නත්ථි — කතිහි විප්පයුත්තො? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තො එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තො අසඤ්ඤාභවො එකවොකාරභවො පරිදෙවො සම්පයුත්තොති නත්ථි — කතිහි විප්පයුත්තො? චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තො එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තො — සොකො දුක්ඛං දොමනස්සං තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා — කතිහි විප්පයුත්තා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා — උපායාසො සතිපට්ඨානං සම්මප්පධානං තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා — කතිහි විප්පයුත්තා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා — ඉද්ධිපාදො තීහි ඛන්ධෙහි සම්පයුත්තො එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තො — කතිහි විප්පයුත්තො? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තො එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තො — ඣානං තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තං එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තං — කතිහි විප්පයුත්තං? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තං එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තං — අප්පමඤ්ඤා පඤ්චින්ද්‍රියානි පඤ්ච බලානි සත්ත බොජ්ඣඞ්ගා අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තො එකෙන ඛන්ධෙන

එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තො — කතිහි විප්පයුත්තො? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි විප්පයුත්තො එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තො — එසෙසා චෙතනා මනසිකාරො තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි සම්පයුත්තා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා — කතිහි විප්පයුත්තා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා — වෙදනා සඤ්ඤා තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා — කතිහිවිප්පයුත්තා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා — චිත්තං තීහිඛන්ධෙහි සම්පයුත්තං එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තං — කතිහි විප්පයුත්තං? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි විප්පයුත්තං එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තං — අධිමොක්ඛො තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි සම්පයුත්තො එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තො — කතිහිවිප්පයුත්තො? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි විප්පයුත්තො එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තො — කුසලාධම්මා අකුසලාධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සම්පයුත්තාති නත්ථි — කතිහිවිප්පයුත්තා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා — සුඛායවෙදනාය සම්පයුත්තාධම්මා දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තාධම්මා එකෙනඛන්ධෙන සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා — කතිහිවිප්පයුත්තා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා — අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තාධම්මා එකෙනඛන්ධෙන සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා — කතිහිවිප්පයුත්තා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි එකාදසහිධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයාකෙහිචිවිප්පයුත්තා — විපාකාධම්මාසම්පයුත්තාතිනත්ථි — කතිහිවිප්පයුත්තා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා — විපාකධම්මධම්මා සංකිලිට්ඨසංකිලෙසිකාධම්මා සම්පයුත්තාතිනත්ථි

කතිහිවිප්පයුත්තා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි
ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි
විප්පයුත්තා නෙවවිපාක නවිපාකධම්මධම්මා අනුපාදින්නුපා
දානියාධම්මා සම්පයුත්තාතිනත්ථි— කතිහිවිප්පයුත්තා? නකෙහිචි
ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි පඤ්චහිධාතූහි විප්පයුත්තා—
අනුපාදින්නා අනුපාදානියාධම්මා අසඞ්කිලිට්ඨ අසඞ්කිලෙසිකා
ධම්මා සම්පයුත්තාතිනත්ථි— කතිහිවිප්පයුත්තා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි
නකෙහිචිආයතනෙහි ඡහිධාතූහි විප්පයුත්තා— සවිතක්කසවි
චාරාධම්මා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා
කෙහිචිසම්පයුත්තා— කතිහිවිප්පයුත්තා? එකෙනඛන්ධෙන දස
හායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන
එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා— අවිතක්ක විචාරමත්තාධම්මා
පීතිසහගතාධම්මා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය
ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා— කතිහි විප්පයුත්තා? එකෙන
ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනා
යතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා— අවිතක්ක අවි
චාරාධම්මා සම්පයුත්තාතිනත්ථි— කතිහිවිප්පයුත්තා? නකෙහිචි
ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි එකායධාතුයා විප්පයුත්තා—
සුඛසහගතාධම්මා එකෙනඛන්ධෙන සම්පයුත්තා එකෙනායත
නෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා— කතිහිවිප්පයුත්තා?
එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහිධාතූහි විප්පයුත්තා
එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා— උපෙක්ඛා
සහගතාධම්මා එකෙනඛන්ධෙන සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන
එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා— කතිහිවිප්පයුත්තා? එකෙන
ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි එකාදසහිධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙ
නායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා දස්සනෙන
පහාතබ්බාධම්මා භාවනාය පහාතබ්බාධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බ
හෙතුකාධම්මා භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකාධම්මා ආචයගාමිනො
ධම්මා අපචයගාමිනොධම්මා සෙක්ඛාධම්මා අසෙක්ඛාධම්මා
මහග්ගතාධම්මා සම්පයුත්තාති නත්ථි— කතිහි විප්පයුත්තා?
එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි විප්පයුත්තා
එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා— අප්ප
මාණාධම්මා පණීතාධම්මා සම්පයුත්තාති නත්ථි— කතිහිවිප්ප
යුත්තා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි ඡහිධාතූහි
විප්පයුත්තා— පරිත්තාරම්මණාධම්මා සම්පයුත්තාති නත්ථි—

කතිහිවිප්පයුත්තා? ඒකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි විප්පයුත්තා ඒකෙනායතනෙන ඒකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා—මහග්ගතාරම්මණා ධම්මා අප්පමාණාරම්මණා ධම්මා හීනාධම්මා මිච්ඡත්තනියතාධම්මා සම්මත්තනියතාධම්මා මග්ගාරම්මණාධම්මා මග්ගහෙතුකාධම්මා මග්ගාධිපතිනොධම්මා සම්පයුත්තාතිනත්ථි—කතිහිවිප්පයුත්තා? ඒකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි විප්පයුත්තා ඒකෙනායතනෙන ඒකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා—අනුප්පන්නාධම්මා සම්පයුත්තාතිනත්ථි—කතිහිවිප්පයුත්තා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි පඤ්චහිධාතූහි විප්පයුත්තා—අතීතාරම්මණාධම්මා අනාගතාරම්මණා ධම්මා සම්පයුත්තාති නත්ථි—කතිහි විප්පයුත්තා? ඒකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි විප්පයුත්තා ඒකෙනායතනෙන ඒකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා—පච්චුප්පන්නාරම්මණාධම්මා අජ්ඣත්තාරම්මණාධම්මා බහිද්ධාරම්මණාධම්මා අජ්ඣත්තබහිද්ධාරම්මණාධම්මා සම්පයුත්තාතිනත්ථි—කතිහි විප්පයුත්තා? ඒකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි විප්පයුත්තා ඒකෙනායතනෙන ඒකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා—සනිදස්සන සප්පටිඝාධම්මා අනිදස්සන සප්පටිඝාධම්මා සම්පයුත්තාති නත්ථි—කතිහිවිප්පයුත්තා? චතූහිඛන්ධෙහි ඒකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි විප්පයුත්තා ඒකෙනායතනෙන ඒකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා—හෙතුධම්මා හෙතුචෙව සහෙතුකාචධම්මා හෙතුචෙව හෙතුසම්පයුත්තාචධම්මා තීහිඛන්ධෙහි ඒකෙනායතනෙන ඒකායධාතුයා සම්පයුත්තා ඒකෙනඛන්ධෙන ඒකෙනායතනෙන ඒකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා—කතිහි විප්පයුත්තා? ඒකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි විප්පයුත්තා ඒකෙනායතනෙන ඒකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා—සහෙතුකාධම්මා හෙතුසම්පයුත්තාධම්මා සම්පයුත්තාතිනත්ථි—කතිහිවිප්පයුත්තා? ඒකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා ඒකෙනායතනෙන ඒකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා—සහෙතුකාචෙව නචහෙතුධම්මා හෙතුසම්පයුත්තාචෙව නචහෙතුධම්මා නහෙතු සහෙතුකාධම්මා ඒකෙනඛන්ධෙන ඒකෙනායතනෙන ඒකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා—කතිහිවිප්පයුත්තා? ඒකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි විප්පයුත්තා ඒකෙනායතනෙන ඒකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා—අප්පච්චයාධම්මා අසඞ්ඛතාධම්මා සනිදස්සනාධම්මා සප්පටිඝාධම්මා රූපිනොධම්මා සම්පයුත්තාති නත්ථි—කතිහිවිප්පයුත්තා? චතූහිඛන්ධෙහි ඒකෙනායතනෙන සත්තහි

ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා — ලොකුත්තරාධම්මා සම්පයුත්තාති නත්ථි — කතිහි විප්පයුත්තා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි ඡහි ධාතූහි විප්පයුත්තා — ආසවාධම්මා ආසවාචෙව සාසවාචධම්මා ආසවාචෙව ආසවසම්පයුත්තාචධම්මා තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සම්පයුත්තා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා — කතිහි විප්පයුත්තා එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා — අනාසවාධම්මා ආසව විප්පයුත්තා අනාසවාධම්මා සම්පයුත්තාතිනත්ථි — කතිහිවිප්පයුත්තා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි ඡහි ධාතූහි විප්පයුත්තා — ආසවසම්පයුත්තාධම්මා සම්පයුත්තාති නත්ථි — කතිහිවිප්පයුත්තා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා — ආසවසම්පයුත්තාචෙව නොචආසවාධම්මා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා — කතිහිවිප්පයුත්තා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා — සඤ්ඤොජනාධම්මා ගන්ථාධම්මා ඔඝාධම්මා යොගාධම්මා නීවරණාධම්මා පරාමාසාධම්මා පරාමාසාචෙව පරාමට්ඨාචධම්මා තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සම්පයුත්තා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා — කතිහිවිප්පයුත්තා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා — අපරාමට්ඨාධම්මා පරාමාස විප්පයුත්තා අපරාමට්ඨාධම්මා සම්පයුත්තාති නත්ථි — කතිහිවිප්පයුත්තා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි ඡහිධාතූහි විප්පයුත්තා — පරාමාස සම්පයුත්තාධම්මා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා — කතිහි විප්පයුත්තා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා — සාරම්මණාධම්මා සම්පයුත්තාති නත්ථි — කතිහි විප්පයුත්තා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා — අනාරම්මණාධම්මා චිත්තවිප්පයුත්තාධම්මා චිත්තවිසංසට්ඨාධම්මා උපාදාධම්මා සම්පයුත්තාති නත්ථි — කතිහිවිප්පයුත්තා? චතූහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන

ඒකායධාතුයා කේහිචිවිප්පයුත්තා — චිත්තාධම්මා තීහිඛන්ධෙහි
සම්පයුත්තා එකේනායතනේන ඒකායධාතුයා කේහිචිසම්ප
යුත්තා — කතිහිවිප්පයුත්තා? එකේනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි
දසහිධාතුහි විප්පයුත්තා එකේනායතනේන ඒකායධාතුයා
කේහිචි විප්පයුත්තා — චේතසිකාධම්මා චිත්තසම්පයුත්තාධම්මා
චිත්තසංසට්ඨාධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානාධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමු
ට්ඨාන සහභුනොධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවත්තිනොධම්මා
එකේනඛන්ධෙන එකේනායතනේන සත්තහිධාතුහි සම්පයුත්තා—
කතිහිවිප්පයුත්තා? එකේනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතුහි
විප්පයුත්තා එකේනායතනේන ඒකායධාතුයා කේහිචිවිප්පයුත්තා—
අනුපාදින්නාධම්මා සම්පයුත්තාති නත්ථි — කතිහිවිප්පයුත්තා?
නකේහිචිඛන්ධෙහි නකේහිචිආයතනෙහි පඤ්චහිධාතුහි විප්ප
යුත්තා — උපාදානාධම්මා කිලෙසාධම්මා කිලෙසාචෙව සංකි
ලෙසිකාචධම්මා කිලෙසාචෙව සංකිලිට්ඨාචධම්මා කිලෙසාචෙව
කිලෙසසම්පයුත්තාචධම්මා තීහිඛන්ධෙහි එකේනායතනේන ඒකාය
ධාතුයා සම්පයුත්තා එකේනඛන්ධෙන එකේනායතනේන ඒකාය
ධාතුයා කේහිචි සම්පයුත්තා — කතිහිවිප්පයුත්තා? එකේන
ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතුහි විප්පයුත්තා එකේ
නායතනේන ඒකායධාතුයා කේහිචිවිප්පයුත්තා — අසංකිලෙසි
කාධම්මා කිලෙසවිප්පයුත්තා අසංකිලෙසිකාධම්මා සම්පයුත්තාති
නත්ථි — කතිහිවිප්පයුත්තා? නකේහිචිඛන්ධෙහි නකේහිචි ආයත
නෙහි ඡහිධාතුහි විප්පයුත්තා — සංකිලිට්ඨාධම්මා කිලෙසසම්ප
යුත්තාධම්මා සම්පයුත්තාති නත්ථි — කතිහිවිප්පයුත්තා? එකේන
ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතුහි විප්පයුත්තා එකේනා
යතනේන ඒකායධාතුයා කේහිචිවිප්පයුත්තා — සංකිලිට්ඨාචෙව
නොචකිලෙසාධම්මා කිලෙසසම්පයුත්තාචෙව නොචකිලෙසාධම්මා
එකේනඛන්ධෙන එකේනායතනේන ඒකායධාතුයා කේහිචිසම්ප
යුත්තා — කතිහිවිප්පයුත්තා? එකේනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි
සොළසහිධාතුහි විප්පයුත්තා එකේනායතනේන ඒකායධාතුයා
කේහිචිවිප්පයුත්තා — දස්සනෙන පහාතබ්බාධම්මා භාවනායපහා
තබ්බාධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකාධම්මා භාවනාය පහා
තබ්බහෙතුකාධම්මා සම්පයුත්තාති නත්ථි — කතිහි විප්පයුත්තා?
එකේනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතුහි විප්පයුත්තා
එකේනායතනේන ඒකායධාතුයා කේහිචිවිප්පයුත්තා — සවිතක්කා
ධම්මා සවිචාරාධම්මා එකේනඛන්ධෙන එකේනායතනේන ඒකාය
ධාතුයා කේහිචි සම්පයුත්තා — කතිහි විප්පයුත්තා? එකේන
ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහිධාතුහි විප්පයුත්තා එකේ

කායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා — අවිතක්කා ධම්මා අවිචාරාධම්මා සම්පයුත්තාති නත්ථි — කතිහිවිප්පයුත්තා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි එකායධාතුයා විප්පයුත්තා — සප්පීතිකාධම්මා පීතිසහගතාධම්මා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා — කතිහි විප්පයුත්තා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතුහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්ප යුත්තා — සුඛසහගතාධම්මා එකෙනඛන්ධෙන සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා — කතිහි විප්ප යුත්තා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහිධාතුහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්ප යුත්තා — උපෙක්ඛාසහගතාධම්මා එකෙනඛන්ධෙන සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා — කතිහි විප්පයුත්තා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි එකාදසහිධාතුහි විප්පයුත්තා — එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්ප යුත්තා — නකාමාවචරාධම්මා අපරියාපන්නාධම්මා අනුත්තරා ධම්මා සම්පයුත්තාති නත්ථි — කතිහිවිප්පයුත්තා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි ඡහිධාතුහි විප්පයුත්තා — රූපා වචරාධම්මා අරූපාවචරාධම්මා නිය්‍යාණිකාධම්මා නියතාධම්මා සරණාධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතුහි සම්ප යුත්තාති නත්ථි — කතිහිවිප්පයුත්තා? එකෙනඛන්ධෙන දසහා යතනෙහි සොළසහිධාතුහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා —

— සම්පයොග විප්පයොගපදනිද්දෙසො නිට්ඨිතො —

———— —)o(— ————

පඤ්චමනය නිර්දේශයවූ පරා තදනන්තරව ඡට්ඨමනය නිර්දේශය වදුරණලදී ඒ ඡට්ඨමනය නිර්දේශයෙහි සංක්ෂෙප උදාන ගාථාවන් මෙසේයි —

ධම්මායතන ධම්මධාතු දුක්ඛසච්චඤ්ච ජීවිතං
සළායතනං නාමරූපං චත්තාරොච මහාභවා —
ජාතිජරා මරණඤ්ච තිකෙසොචතුණ වීසති
ගොච්ඡකෙසුච පඤ්ඤාස අඩ්ඪුල්ලන්තරෙ පදා —
මහන්තරෙ පණ්ණරස අඩ්ඨාරස තතොපරෙ
තෙවීසති පදසතං එතංසම්පයොගෙන ලබ්භති—යනුයි;

(එහිඅංගී කවරයත්? ධම්මායතනඤ්ච, ධර්මායතනයද; ධම්මධාතුච, ධර්මධාතුවද; දුක්ඛසච්චඤ්ච, දුඃඛාර්‍ය්‍යසත්‍යයද; ජීවිතඤ්ච, ජීවිතෙන්‍ද්‍රියද; සළායතනඤ්ච, ෂඩායතනයද; නාමරූපඤ්ච, නාමරූපයද; චත්තාරොච මහාභවා, උපපත්තිභවය කාමභවය සඤ්ඤීභවය පඤ්චවොකාරභවය යන මහාභවයෝ සතරදෙනද; ජාති, ජාතියද; ජරා, ජරාවද; මරණඤ්ච, මරණයද; තිකෙසු, තිකපදයන්අතුරෙහි; එකූනවීසති පදානි, අබ්‍යාකතාදිවූ ඛන්ධායතන ධාතු යන සකලධර්මයන් අභිධෙයාර්ථවශයෙන් ලැබියයුතුවූ පදයෝද; ගොච්ඡකෙසුච, ගොච්ඡකයන් අතුරෙහිද; පඤ්ඤාසපදානි, සහෙතුක අහෙතුක දුකය ආදිකොට ඇත්තාවූ සියලු සකන්ධ ආයතන ධාතූන් අභිධෙයාර්ථ වශයෙන් ලැබියයුතුවූ (50) පණස්පදයෝද; චූළන්තරෙ, චූලන්තරදුකයෙහි; අට්ඨපදා, සප්පච්චය සඞ්ඛතාදිවූ සියළු සකන්ධ ආයතන ධාතූන් අභිධෙයාර්ථ වශයෙන් ලැබියයුතුවූ අටපදයෝද; මහන්තරෙ, මහන්තරදුකයෙහි; පණ්ණරසපදා, නොචිත්තා යනාදිවූ (15) පසළොස් පදයෝද; තතො, ඒ මහන්තර දුකයෙන්; අපරෙ, පසුභාගයෙහිවූ පිඨිදුකයෙහි; අට්ඨාරසපදා, දස්සනෙන පහාතබ්බ පදය ආදිකොට ඇත්තාවූ සියළු ඛන්ධායතන ධාතූන් අභිධෙයාර්ථ වශයෙන් ලැබියයුතුවූ (18) අටළොස් පදයෝද; ඉති, මෙසේ; එතං තෙවීසති පදසතං, මේ (123) එකසිය තෙවිස්සක් පදයෝ; සම්පයොගෙ, සම්ප්‍රයොග විප්‍රයොග ක්‍රමයෙහි; වා, (නොහොත්) ඡට්ඨමනය නිර්දේශයෙහි; නලබ්භන්ති, නොලැබියයුත්තේයි; (නොහොත්) භාග්‍යවත්හුවිසින් නොවදාරණ ලද්දේයි.

මේ ඡට්ඨමනය නිර්දේශයෙහි—රූ, වෙ, වි, ච, ස, සු, උ, එ, රූ, අ, ඉ, ඛ, අ, සු, අ, වි, නෙ, අ, ස, අ, අ, වෙ, යනමේ සඞ්ඛ්‍යාක්‍ෂරයෝද දතයුත්තාහුය; මෙහි; රූ,යනු (43) තෙසාළිසෙකි; ඒ කවර තෙසාළිසෙක්ද යත්? එකම රූපස්කන්ධය ඖදාරික ආයතන දසය ඖදාරිකධාතු දසය එකම නිරොධසත්‍යය රූපෙන්‍ද්‍රියයෝ සත්දෙනා පටිච්චසමුප්පාදයෙහි අසඤ්ඤීභවය එකවොකාරභවය පරිදෙවය යන තුන්දෙනද ත්‍රිකමාතෘකායෙහි "සනිදස්සන සප්පටිඝය අනිදස්සන සප්පටිඝය,,යන දෙදෙනද චූලන්තරදුකයෙහි "අප්පච්චය අසඞ්ඛතය අනිදස්සනය අප්පටිඝය රූපීය,,යන පස්දෙනද මහන්තරදුකයෙහි "අනාරම්මණ චිත්තවිප්පයුත්ත චිත්තවිසංසට්ඨ උපාදා,,යන සතරදෙනද යනමේ තෙසාළිස් ධර්මයෝවෙත්; වෙ,යනු සදෙනෙකි; ඒ කවර සදෙනෙක්ද යත්? පඤ්චස්කන්ධයන් අතුරෙහි වෙදනාස්කන්ධය සංඥා

ස්කන්ධය සංස්කාරස්කන්ධය යන තුන්දෙනය පටිච්චසමුප්පාදයෙහි ඵස්සපච්චයා වේදනා යන පදය ඵස්සස්තානකරාසියෙහි වේදනා සංඥාවෝ දෙදෙනය යන මොවුන්ගේවශයෙන් සදෙනෙක්වෙත්; වි,යනු සදෙනෙකි; ඒ කවර සදෙනෙක්දයත්? විඤ්ඤාණස්කන්ධ එකෙක මනායතන එකෙක මනින්ද්‍රිය එකෙක පටිච්චසමුප්පාදයෙහි සංඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං යන පද එකෙක ඵස්සස්තානකරාසියෙහි චිත්තයඑකෙක් මහනන්තරදුකයෙහි චිත්තා ධම්මා යනපද එකෙක යනමේ සදෙනායි; ච,යනු සත්දෙනෙකි; ඒ කවර සත්දෙනෙක්දයත්? සප්තවිඤ්ඤාණධාතු සත්දෙනායි, ස,යනු (53) තෙපණසෙකි; ඒ කවර තෙපණසෙක්දයත්? තෘතීය නය ක්‍රමයෙහි දේශනාකර වදාරණලද්දාවූ ලැබියයුතුවූ(59)එකුන් සැට පදයන්අතුරෙහි සංඛාරස්කන්ධය ඵස්සය චේතනාවය චිත්තය අධිමොක්ෂය මනසිකාරය යනමේ සදෙනා උගුලාදමා ලැබියයුතුවූ (53) තෙපණස්පදයෝයි; ඉ,යනු සත්දෙනෙකි; ඒ කවර සත්දෙනෙක්දයත්? ඉන්ද්‍රියයන්අතුරෙහි සුඛින්ද්‍රිය දුක්ඛින්ද්‍රිය සොමනස්සින්ද්‍රිය දෞමනස්සින්ද්‍රිය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් ඉන්ද්‍රිය බද්ධයෝ සතරදෙනෙක පටිච්චසමුප්පාදයෙහි සොක දුක්ඛ දෞමනස්ස යනමොවුන්ගේ වශයෙන් තුන්පදයෙක යනමේ සප්ත පදයෝයි; උ,යනු එකෙකි; ඒ කවර එකෙක්දයත්? එකම උපෙක්ඛින්ද්‍රිය පදයයි; ඵ,යනු සතරදෙනෙකි; ඒ කවර සතර දෙනෙක්දයත්? පටිච්චසමුප්පාදයෙහි ඵස්සපඤ්චකෙක ඵස්සස්තානක රාසියෙහි අවාවූ ස්පර්ශය එමරාසියෙහිම ආවාවූ චේතනාවය මනසිකාරය යන තුන්දෙනද යනමේ පදයෝ සතරදෙනායි; රූ,යනු එකෙකි; ඒ කවර එකෙක්දයත්? එකම රූපභවයයි; අ,යනු (46) සසාළිසෙකි; ඒ කවර සසාළිසෙක්දයත්? පටිච්ච සමුප්පාදයෙහි ආවාවූ අරූපභවය නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාභවය චතුවොකාරභවය යන තුන්දෙනය ත්‍රිකමාතෘකාවෙහි "කුසලා ධම්මා,, යනාදීන් වදාරණලද්දාවූ සතරනාමස්කන්ධයන් ලැබිය යුතුවූ (23) තෙවිසිපදයෝය එසේම ගොච්ඡකයෙහි සතර නාමස්කන්ධයන් ලැබියයුතුවූ (11) එකොළොස් පදකෙනෙක පිට්ඨිදුකයෙන් සතරනාමස්කන්ධයන් ලැබියයුතුවූ නවපදකෙනෙක යනමේ (46) සසාළිස් පදයෝයි; ඉ,යනු එකෙකි; ඒ කවර එකෙක්දයත්? එකම සංඛිපාදයයි; ඛ,යනු එකෙකි; ඒ කවර එකෙක්දයත්? එකම ඛයානයයි; අ,යනු එකෙකි; ඒ කවර එකෙක්දයත්? එකම අධිමොක්ෂයයි; සු,යනු සතරදෙනෙකි; ඒ කවර සතරදෙනෙක්දයත්? ත්‍රිකමාතෘකාවෙහි "සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තාධම්මා දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තාධම්මා සුඛ

සහගතාධම්මා,, යනමොවුන්ගේ වශයෙන් තුන්පදකෙනෙක පිට්ඨිදුකයෙහි සුඛසහගතාධම්මා යන එක්පදයෙක යනමේ පදයෝ සතරදෙනායි; අ,යනු තුන්දෙනෙක; ඒ කවර තුන් දෙනෙක්දයත්? ත්‍රිකමාතෘකාවෙහි ‘අදුක්ඛමසුඛාය වේදනාය සම්පයුත්තාධම්මා උපෙක්ඛාසහගතාධම්මා,, යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙපදයෙක පිට්ඨිදුකයෙහි “උපෙක්ඛාසහගතාධම්මා,,යන එක්පදයෙක යනමේ ධර්මයෝ තුන්දෙනායි; වි,යනු සත්දෙනෙකි; ඒ කවර සත්දෙනෙක්දයත්? ත්‍රිකමාතෘකාවෙහි “විපාකාධම්මා පරිත්තාරම්මණාධම්මා පච්චුප්පන්නාරම්මණාධම්මා අජ්ඣත්තාරම්මණාධම්මා බහිද්ධාරම්මණාධම්මා අජ්ඣත්ත බහිද්ධාරම්මණාධම්මා,,යන පදයෝ සදෙනය මහන්තරදුකයෙහි “සාරම්මණාධම්මා,,යන පදයෙක යනමේ පදයෝ සත්දෙනායි; නෙ,යනු සතරදෙනෙකි; ඒ කවර සතරදෙනෙක්දයත්?“නෙවවිපාක ධම්මධම්මා අනුපාදින්නුපාදානියාධම්මා අනුප්පන්නාධම්මා,,යන තුන් පදසහ මහන්තරදුකයෙහි “අනුපාදින්නාධම්මා,,යන පදයෙක යනමේ පදයෝ සතරදෙනායි; අ,යනු (26) සවිස්සෙකි; ඒ කවර සවිස්සෙක්දයත්? “අනුපාදින්න අනුපාදානියාධම්මා සඞ්කිලිට්ඨ අසඞ්කිලෙසිකාධම්මා අප්පමාණාධම්මා පණීතාධම්මා,,යන සතර පදයෝය චූලන්තරදුකයෙහි “ලොකුත්තරාධම්මා,,යන එක්පදයක ගොච්ඡකයෙහි ලොකොත්තර චිත්තොත්පාදයන්හා නිර්වාණයද ලැබියයුතුවූ (16) සොළොස්පදකෙනෙක පිට්ඨිදුකයෙහි “නකාමාවචරාධම්මා අපරියාපන්නාධම්මා අනුත්තරාධම්මා,,යන තුන්පදයෝය යනමේ (26) සවිසිපදයෝයි ස,යනු තුන්දෙනෙකි; ඒ කවර තුන්දෙනෙක්දයත්? ත්‍රිකමාතෘකාවෙහි “සවිතක්ක සවිචාරාධම්මා,,යන එක්පදයෙක පිට්ඨිදුකයෙහි “සවිතක්කාධම්මා සවිචාරාධම්මා,,යන දෙපදයෙක යනමේ තුන්පදයෝයි; අ,යනු (17) සතළොසෙකි ඒ කවර සතළොසෙක්දයත්? ත්‍රිකමාතෘකාවෙහි “අවිතක්ක විචාරමත්තාධම්මා පීතිසහගතාධම්මා,, යන දෙපදයෝය ගොච්ඡකයෙහි ඒ ඒ ධර්මයන් වර්ජිතකොට සතර නාමස්කන්ධමාත්‍රයක් ලැබියයුතුවූ (13) තෙළෙස්පදයෝය පිට්ඨිදුකයෙහි “සප්පීතිකාධම්මා පීතිසහගතාධම්මා,,යන දෙපදයෙක යනමේ තෙළෙස්පදයෝයි; අ,යනු තුන්දෙනෙකි; ඒ කවර තුන් දෙනෙක්දයත්? ත්‍රිකමාතෘකාවෙහි “අවිතක්ක අවිචාරාධම්මා,,යන එක්පදයෙක පිට්ඨිදුකයෙහි “අවිතක්කාධම්මා අවිචාරාධම්මා,,යන දෙපදයෙක යනමේ තුන්පදයෝයි; චෙ,යනු සදෙනෙකි; ඒ කවර සදෙනෙක්දයත්? “චෛතසිකාධම්මා,,යනාදියෙන් වදාරණලද්දවූ චෛතසිකමාත්‍රයක් ලැබියයුතුවූ පදයෝ (6) සදෙනායි; මෙසේ

ජ්ඣමනය නිර්දේශයෙහි මාතෘකාපදයන්ගේ සංක්‍ෂෙපය දත යුතුයි.

මෙසේ ෂඤ්චමනය නිර්දේශයට අනතුරුව ජ්ඣමනය නිර්දේශය වදුරණලදි ඒ ෂඩ්මනය නිර්දේශයද අබ්භන්තර මාතෘකා නිර්දේශය බාහිරමාතෘකා නිර්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් අබ්භන්තර මාතෘකා නිර්දේශයද ඛන්ධාදිනිර්දේශය ඵස්සසත්තකරාසි නිර්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් ඛන්ධාදි නිර්දේශය පළමුකොට වදුරණලදි ඒ ඛන්ධාදි නිර්දේශයද ඛන්ධ නිර්දේශය ආදිකොට මග්ගනිර්දේශය අවසන්කොට ඇත්තාවූ නිර්දේශයන්ගේ වශයෙන් සසළොස් වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් ඛන්ධනිර්දේශය පළමුකොට වදුරණලදි ඒ ඛන්ධනිර්දේශයද රූපස්කන්ධ නිර්දේශාදීන්ගේ වශයෙන් පස්වැදෑරුම්වේ (නේකෙසේයත්? "රූපක්ඛන්ධො කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සම්පයුත්තොතිනාම් කතිහි විප්පයුත්තො? චතූහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තො එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තො,, යනුයි(එහිඅර්ථ කවරයත්?) රූපක්ඛන්ධො, රූපස්කන්ධ තෙමේ; කතිහිඛන්ධෙහි, කෙතෙක් ස්කන්ධයන්හා සමග; කතිහායතනෙහි, කෙතෙක් ආයතනයන්හාසමග; කතිහිධාතූහි, කෙතෙක් ධාතූන්හාසමග; සම්පයුත්තො, සම්ප්‍රයොගවන්ලද්දේදැයි; යන; ඉති, (පුච්ඡා යංසති) මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; සම්පයුත්තො, සම්ප්‍රයුක්ත වන්නාවූ ධර්මයක්තෙමේ; නත්ථි, නැත්තේයයි; ඉති, (විස්සජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවවේ; කතිහිඛන්ධෙහි, කෙතෙක් ස්කන්ධයන්හා; කතිහායතනෙහි, කෙතෙක් ආයතනයන්හා; කතිහිධාතූහි, කෙතෙක් ධාතූන්හා; විප්පයුත්තො, විප්‍රයුක්තවන්නේදැයියන; ඉති, (පුච්ඡායංසති) මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; චතූහිඛන්ධෙහි, සතර නාමස්කන්ධයන්හා සමගද; එකෙන ආයතනෙන, එකම මනායතනයහා සමගද; සත්තහි ධාතූහි, සප්තවිඥාන ධාතුවහාසමගද; විප්පයුත්තො, විප්‍රයුක්ත වන්නේයි; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහාසමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අන්තොගධවූ (52) දෙපණස් චෛතසික සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධර්මයන්හාසමග; විප්පයුත්තො, විප්‍රයුක්තවන්නේයයි; ඉති, (විස්සජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවවේ.

රූපස්කන්ධ නිර්දේශයට අනතුරුව වේදනාස්කන්ධ නිර්දේශය වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?) "වේදනාක්ඛන්ධො කතිහිඛන්ධෙහි,, යනාදියයි; වේදනාක්ඛන්ධො, වේදනාස්කන්ධය; කතිහිඛන්ධෙහි, කෙතෙක් ස්කන්ධයන්හා සමග; කතිහායතනෙහි, කෙතෙක් ආයතනයන්හාසමග; කතිහිධාතූහි, කෙතෙක් ධාතූන්හාසමග; සම්පයුත්තො, සම්ප්‍රයොග වනලද්දේදැයි; ඉති, (පුච්ඡායංසති) මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; තීහිඛන්ධෙහි, සංඥා සංස්කාර විඥාන යන ස්කන්ධත්‍රයහා සමගද; එකෙනායතනෙන, එකම මනායතනයහා සමගද; සත්තහිධාතූහි, සප්ත විඥාන ධාතූන්හා සමගද; සම්පයුත්තො, සම්ප්‍රයෝගවනලද්දේය; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකාය ධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්ම ධාතූන් කෙරෙහි අන්තොගධවූ වේදනාවර්ජිතවූ (51) එක්පණස් චෛතසික සඞ්ඛ්‍යාතවූ සමහර ධර්මකෙනෙකුන්හා සමග; සම්පයුත්තො, සම්ප්‍රයෝගවන ලද්දේයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවේ. කතිහි, කෙතෙක් ස්කන්ධ ආයතන ධාතූන්හා සමග; විප්පයුත්තො, විප්‍රයොගවන ලද්දේදැයියන; ඉති,(පුච්ඡායං සති) මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; එකෙනඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයහා සමගද; දසහිආයතනෙහි, ඖදාරිකායතනදසයහා සමගද; දසහිධාතූහි, ඖදාරිකධාතු දසයහාසමගද; විප්පයුත්තො, විප්‍රයොගවන ලද්දේය; එකෙන ආයතනෙන එකම ධර්මායතනයහාසමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අන්තොගධවූ දෙළොස් සූක්ෂ්ම රූප නිර්වාණ සඞ්ඛ්‍යාතවූ කිසි ධර්මකෙනෙක්හා සමග; විප්පයුත්තො, විප්‍රයොගවන ලද්දේයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති)මෙසේ විසර්ජනාවේ) සංඥාස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධයෝ වේදන ස්කන්ධයා සමානයි සංස්කාරස්කන්ධයට අනතුරුව විඥානස්කන්ධය වදාරණලදී (හේකෙසේයත්? "විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො කතිහිඛන්ධෙහි,, යනාදියයි; (එහිඅර්ථ කවරයත්?) විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො, විඥානස්කන්ධය; කතිහිඛන්ධෙහි, කෙතෙක් ස්කන්ධයන්හා; කතිහි ආයතනෙහි, කෙතෙක් ආයතනයන්හා; කතිහි ධාතූහි,කෙතෙක් ධාතූන්හා; සම්පයුත්තො, සම්ප්‍රයෝගවන ලද්දේදැයියන; ඉති, (පුච්ඡාය සති) මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; තීහිඛන්ධෙහි,වේදනා සංඥා සංස්කාර යන ස්කන්ධත්‍රයහා සමග; සම්පයුත්තො, සම්ප්‍රයොගවන ලද්දේය; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහාසමගද; එකාය ධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අන්තොගධවූ (52) දෙපණස්

චෛතසික සඞ්ඛ්‍යාත තිසිධර්මකෙනෙක්හා සමග සම්ප්‍රයෝගවන ලද්දේය; කතිහි, කොතෙක් ස්කන්ධ ආයතන ධාතූන්හා සමග; විප්පයුත්තො, විප්‍රයෝගවන ලද්දේයයි; ඉති, (පුච්ඡායංසති) මෙබඳු ප්‍රශනයක් ඇතිකල්හි; එකෙන ඛන්ධෙන, එකම් රූපස්කන්ධයහා සමගද; දසහි ආයතනෙහි, ඖදාරික ආයතන දසයහා සමගද; දසහිධාතූහි, ඖදාරිකධාතු දසයහා සමගද; විප්පයුත්තො, විප්‍රයෝගවන ලද්දේය; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්ම ධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන් කෙරෙහි අන්තර්ගතවූ (16) සොළොස් සූක්ෂ්මරූපය නිර්වාණය යන සම හර ධර්මකෙනෙක්හා සමග; විප්පයුත්තො, විප්‍රයොගවන ලද්දේ යයි, ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවවේ;

ඛන්ධනිර්දේශයට අනතුරුව ආයතන නිර්දේශය වදාරණලදී ඒ ආයතන නිර්දේශයද චක්ඛායතන නිර්දේශය පටන් මනායතන නිර්දේශය දක්වා (11) එකොළොස් වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් චක්ඛායතන නිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?) “චක්ඛායතනෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි මෙහි චක්ඛායතනය පටන් ඵොට්ඨබ්බායතනය දක්වා ඒ ඖදාරික ආයතනයෝ දසදෙන රූපස්කන්ධයමෙන්ද මනායතනය විඥානස්කන්ධයමෙන්ද විස් තර කටයුතු

ආයතන නිර්දේශයට අනතුරුව ධාතුනිර්දේශය වදාරණලදී ඒ ධාතුනිර්දේශයද චක්ඛුධාතුවආදිකොට මනොවිඥානධාතුව අව සන්කොට (17) සතළොස් වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් චක්ඛු ධාතු නිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?) “චක්ඛු ධාතු කතිහිඛන්ධෙහි,,යනාදියයි චක්ඛුධාතුව පටන් ඵොට්ඨබ්බ ධාතුව දක්වා මේ ඖදාරිකධාතු දසදෙන රූපස්කන්ධයමෙන් දතයුතුයි ඵොට්ඨබ්බධාතු නිර්දේශයට අනතුරුව චක්ඛුවිඤ්ඤාණ ධාතු නිර්දේශය වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?) “චක්ඛුවිඤ්ඤාණ ධාතු කතිහිඛන්ධෙහි,,යනාදියයි (එහිඅර්ථ කවරයත්?) චක්ඛු විඤ්ඤාණධාතු, චක්ෂුර්විඥාන ධාතුතොමෝ; කතිහි, කෙතෙක් ස්කන්ධ ආයතනධාතූන්හා සමග; සම්පයුත්තො, සම්ප්‍රයොගවන ලද්දේදැයි; ඉති, (පුච්ඡායංසති) මෙබඳු ප්‍රශනයක් ඇතිකල්හි; තීහිඛන්ධෙහි, චෛතසික ස්කන්ධයන් තුන්දෙනහා සමග; සම්ප යුත්තො, සම්ප්‍රයෝගවන ලද්දේය; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකමධර්මධාතුවහා සම ගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන් කෙරෙහි අන්තර්ගතවූ සර්වචිත්තසාධාරණ චෛතසිකයෝ සත්දෙනයයි කියනලද්දවූ

ඇතම් ධර්මකෙනෙකුන්හා සමග; සම්පයුත්තා, සම්ප්‍රයෝගවන ලද්දාහුද; කතිහි, කොතෙක් ස්කන්ධ ආයතන ධාතූන්හා සමග; විප්පයුත්තා, විප්‍රයෝගවන ලද්දාහුදැයි යන; ඉති, (පුච්ඡාසංඛනි) මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; එකෙනඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයහා සමගද; දසහිආයතනෙහි, ඖදාරිකආයතන (10) දස දෙනහා සමගද; සොළසහිධාතුහි, ඖදාරිකධාතු (10) දසය විඤ්ඤාණධාතු වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ ෂඩ්විඥානධාතුව යනමේ (16) සොළොස්ධාතූන්හා සමගද; විප්පයුත්තා, විප්‍රයෝගවන ලද්දාහුය; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අනෙතාගඩවූ (16) සොළොස් සූක්ෂ්මරූප නිර්වාණසඞ්ඛ්‍යාත කිසිධර්මකෙනෙක්හා සමගද; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවන ලද්දාහුයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාව වේ; සොතවිඤ්ඤාණ ධාතුව පටන් මනොධාතු මනොවිඤ්ඤාණ ධාතුවදක්වා මෙසේම අර්ථ යොදාගතයුතුයි.

ධාතු නිර්දේශය නිමියේයි.

ධාතුනිර්දේශයට අනතුරුව සච්චනිර්දේශය වදාරණලදී ඒසච්ච නිර්දේශයද සමුදයසච්ච නිර්දේශය නිරොධසච්ච නිර්දේශය මාර්ගසච්ච නිර්දේශයයි (3) තුන්වැදෑරුම්වේ; ඔවුන්අතුරෙන් සමුදය සච්ච නිර්දේශය කෙසේයත්? "සමුදයසච්චං කතිහිඛන්ධෙහි,, යනාදියයි (එහිඅර්ථ කවරයත්?) සමුදයසච්චං, සමුදයසත්‍යය; කතිහිඛන්ධෙහි, කොතෙක් ස්කන්ධයන්හා; පෙ සම්පයුත්තං, සම්ප්‍රයොගවන ලද්දේදයි යන; ඉති, (පුච්ඡායංසති) මෙබඳු ප්‍රශ්න යක් ඇතිකල්හි; තීහිඛන්ධෙහි, වෙදනාස්කන්ධ සංඥාස්කන්ධ විඤ්ඤාණස්කන්ධයන්හා සමගද; එකෙන ආයතනෙන, එකම මනායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම මනොවිඤ්ඤාණ ධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, සංස්කාරස්කන්ධ ධර්මායතන ධර්ම ධාතූන්කෙරෙහි අනෙතාගඩවූ (21) එක්විසි චෛතසිකයෝයයි කියනලද කිසිධර්මකෙනෙක්හා සමග; සම්පයුත්තං, සම්ප්‍රයොග වනලද්දේයි; කතිහිඛන්ධෙහි කතිහිආයතනෙහි කතිහිධාතුහි, කොතෙක්ස්කන්ධ කොතෙක් ආයතන කොතෙක් ධාතූන් සමග; විප්පයුත්තං, විප්‍රයොගවනලද්දේදැයි; ඉති, (පුච්ඡායංසති) මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; එකෙන ඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයහා සමගද; දසහි ආයතනෙහි, ඖදාරික ආයතන (10) දසයහා සමගද; සොළසහිධාතුහි, ඖදාරිකධාතු (10) දසය මනො

විඤ්ඤාණධාතු වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ ෂඩ්විඤ්ඤාණධාතුය යන සොළොස් විඤ්ඤාණධාතූන්හා සමග; විප්පයුත්තං, විප්‍රයුතුවන්නේය; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකාය ධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අනොතාගධවූ සූක්ෂ්මරූප (16) සොළසය නිර්වාණධාතුය යන ඇතම් ධර්මයන්හා සමග; විප්පයුත්තං, විප්‍ර[illegible]වනලද්දේයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවේ; නිරොධසත්‍ය මාර්ගසත්‍ය නිර්දේශයෝද සමුදයසත්‍ය නිර්දේශයට සමානයි.

සච්චනිර්දේශයට අනතුරුව ඉන්ද්‍රියනිර්දේශය වදාරණලදී. ඒ ඉන්ද්‍රිය නිර්දේශයද චක්ඛුන්ද්‍රිය නිර්දේශය ආදිකොට අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රිය නිර්දේශය අවසන්කොට ඇත්තාවූ (21) එක්විසි නිර්දේශයකින් සම්පූර්ණයි ඔවුන්අතුරෙන් චක්ඛුන්ද්‍රිය නිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?) “චක්ඛුන්ද්‍රියං කතිහිඛන්ධෙහි,, යනාදියයි; චක්ඛුන්ද්‍රිය නිර්දේශයපටන් ඉත්ථින්ද්‍රිය නිර්දේශයදක්වා මේ රූපෙන්ද්‍රියයෝ (7) සත්දෙන රූපස්කන්ධයමෙන් දතයුතුයි. මනින්ද්‍රිය තෙමේ විඤ්ඤාණස්කන්ධයට සමානයි—මනින්ද්‍රිය නිර්දේශයට අනතුරුව සුඛින්ද්‍රිය නිර්දේශය වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?) “සුඛින්ද්‍රියං කතිහිඛන්ධෙහි,, යනාදියයි; (එහිඅර්ථ කවරයත්?) සුඛින්ද්‍රියං, සුඛෙන්ද්‍රිය; කතිහිඛන්ධෙහි, කෙතෙක් ස්කන්ධආයතන ධාතූන්හා සමග; සම්පයුත්තං, සම්ප්‍රයෝගවන ලද්දේදැයියන; ඉති, (පුච්ඡායංසති) මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; තීහිඛන්ධෙහි, සංඥාස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධ විඤ්ඤාණස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධයන්හා සමගද; එකෙනආයතනෙන, එකම මනායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම කායවිඤ්ඤාණධාතුවහා සමගද; සම්පයුත්තං, සම්ප්‍රයොගවනලද්දේය; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අනොතාගධවූ වෙදනා වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ සර්වචිත්තසාධාරණ චෛතසිකයෝ සදෙනායයි කියනලද කිසිධර්මකෙනෙක්හා සමග; සම්පයුත්තං, සම්ප්‍රයොගවනලද්දේදැයි; ඉති, (පුච්ඡායංසති)මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; එකෙනඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයහා සමගද; දසහායතනෙහි, ඖදාරිකායතන (10) දසයහා සමගද; සොළසහිධාතූහි, ඖදාරිකධාතු (10) දසය කායවිඤ්ඤාණධාතු වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ ෂඩ්විඤ්ඤාණධාතුවය යන (16) සොළොස් ධාතූන්හා සමගද; විප්පයුත්තං, විප්‍රයුක්තවනලද්දේය; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම

ධම්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධම්මායතන ධම්මධාතූන් කෙරෙහි අන්තොගධවූ (16) සොළොස් සූක්ෂමරූපය නිර්වාණය යන ඇතම් ධර්මයන්හා සමග; විප්පයුත්තං විප්‍රයුක්තවනලද්දේයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවේ; දුක්ඛින්ද්‍රිය සොමනස්සින්ද්‍රිය දෞමනස්සින්ද්‍රිය යන ඉන්ද්‍රිය ධර්මයෝ තුන්දෙන සුඛින්ද්‍රිය මෙන් දතයුතු—දෞමනස්සින්ද්‍රිය නිර්දේශයටඅනතුරුව උපෙක්ඛින්ද්‍රිය නිර්දේශය වර්ණලදී. (ඒකෙසේයත්?) "උපෙක්ඛින්ද්‍රියං කතිහි ඛන්ධෙහි,,යනාදියයි; (එහිඅර්ථ කවරයත්?) උපෙක්ඛින්ද්‍රියං, උපෙක්ඛින්ද්‍රිය; කතිහි, කොතෙක් ස්කන්ධ ආයතනධාතූන්හා සමග; සම්පයුත්තං, සම්ප්‍රයොගවනලද්දේදයි; ඉති,(පුච්ඡායංසති) මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; තීහිඛන්ධෙහි, සංඥාස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධ විඥානස්කන්ධ යන ස්කන්ධත්‍රයහා සමගද; එකෙන ආයතනෙන, එකම මනායතනයහා සමගද; ඡහිධාතූහි, කායවිඥානධාතු වර්ජතකොට ඇත්තාවූ ෂඩ් විඥානධාතූන්හා සමගද; සම්පයුත්තං, සම්ප්‍රයොගවනලද්දේය; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන් කෙරෙහි අන්තොගධවූ (45) සසාළිස් චෛතසිකයෝයයි කියනලද්දාවූ ඇතම් ධර්මයන්හා සමග; සම්පයුත්තං, සම්ප්‍රයොගවන ලද්දේය; කතිහි, කොතෙක් ස්කන්ධආයතන ධාතූන්හා සමග; විප්පයුත්තං, විප්‍රයොගවනලද්දේදයි යන; ඉති, (පුච්ඡායංසති) මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; එකෙනඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයහා සමගද; දසහිආයතනෙහි, ඖදාරිකායතන(10)දසයහා සමගද; එකාදසහි ධාතූහි, ඖදාරිකධාතු (10) දසය කායවිඥානධාතුය යන එකොළොස්ධාතූන්හා සමගද; විප්පයුත්තං, විප්‍රයුක්තවන ලද්දේය; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අන්තොගධවූ සූක්ෂමරූප (16) සොළසය නිර්වාණධාතුය යන ඇතම් ධර්මයන්හා සමගද; විප්පයුත්තං, විප්‍රයුක්තවනලද්දේයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවේ; සද්ධින්ද්‍රිය ආදිකොට අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රිය අවසන්කොට ඇත්තාවූ ඉන්ද්‍රියයෝ (7) සත්දෙන සමුදයසත යමෙන් දතයුතුයි—

ඉන්ද්‍රිය නිර්දේශය නිමියේයි

:oo:

ඉන්ද්‍රිය නිර්දේශයට අනතුරුව පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශය වර්ණලදී ඒ පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශයද අවිජ්ජානිර්දේශය සඞ්ඛාර

නිර්දේශය විඤ්ඤාණ නිර්දේශය ඵස්සනිර්දේශය වේදනා නිර්දේශය
තණ්හා නිර්දේශය උපාදාන නිර්දේශය කාමභව නිර්දේශය රූප
භව නිර්දේශය අරූපභව නිර්දේශය අසඤ්ඤිභව නිර්දේශය නෙව
සඤ්ඤී නාසඤ්ඤීභව නිර්දේශය ඒකවොකාරභව නිර්දේශය චතු
වොකාරභව නිර්දේශය සොක නිර්දේශය පරිදෙව නිර්දේශය දුක්ඛ
නිර්දේශය දොමනස්ස නිර්දේශය උපායාස නිර්දේශය යනමොවුන්ගේ
වශයෙන් (19) එකුන්විසිවැදෑරුම්වේ; ඔවුන්අතුරෙන් අවිජ්ජා
නිර්දේශය කෙසේයත්? "අවිජ්ජා කතිහිඛන්ධෙහි,,යනාදියයි අවිජ්ජා
සඞ්ඛාරදෙදෙන යටසමුදයසච්ච නිර්දේශයට කීනයින් දතයුතුයි-
විඤ්ඤාණය විඤ්ඤාණස්කන්ධයමෙන් දතයුතුයි==විඤ්ඤාණ නිර්දේශ
යට අනතුරුව ඵස්ස නිර්දේශය වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?)
"ඵස්සො කතිහිඛන්ධෙහි,,යනාදියයි; සළායතනපච්චයා, ෂඩායතන
සඞ්ඛ්‍යාතවූ හේතුවෙන්; පච්චයො, හටගන්නාවූ; ඵස්සො,ස්පර්ශය
තෙමේ; කතිහි, කෙතෙක් ස්කන්ධආයතනධාතූන්හා සමග; සම්ප
යුත්තො, සම්ප්‍රයොගවනලද්දේදැයි; ඉති, (පුච්ඡායසති) මෙබඳු
ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; තීහිඛන්ධෙහි, වෙදනා සංඥා විඤ්ඤාණ
ස්කන්ධයන්හා සමගද; එකෙනආයතනෙන, එකම මනායතනය
හාසමගද; සත්තහිධාතූහි, සප්තවිඤ්ඤාණධාතූන්හා සමගද;
සම්පයුත්තො, සම්ප්‍රයොගවනලද්දේය; එකෙනඛන්ධෙන, එකම
සංස්කාරස්කන්ධයහා සමගද; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්මා
යතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද;
කෙහිචි, සංස්කාරස්කන්ධ ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අන්තර්
ගතවූ ස්පර්ශ වර්ජිතවූ (51) එක්පණස් චෛතසිකයයි කියනලද
ඇතිධර්මකෙනෙක්හා සමග; සම්පයුත්තො, සම්ප්‍රයොගවනලද්දේ
යයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවවේ; කතිහි
ඛන්ධෙහි, කෙතෙක් ස්කන්ධආයතනධාතූන්හා සමග; විප්පයුත්තො,
විප්‍රයොගවනලද්දේදැයි; ඉති, (පුච්ඡායසති) මෙබඳු ප්‍රශ්නයක්
ඇතිකල්හි; එකෙනඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයහා සමගද;
දසහිආයතනෙහි, ඖදාරිකායතන (10) දසයහා සමගද; දසහි
ධාතූහි, ඖදාරිකධාතු (10) දසයහා සමගද; විප්පයුත්තො, විප්‍ර
යොගවනලද්දේය; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා
සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි,
ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අන්තර්ගතවූ (16) සොළොස්
සූක්ෂ්මරූපයනිර්වාණධාතුවයන අනාත්මධර්මයන්හාසමග;විප්පයුත්තො,
විප්‍රයොගවනලද්දේයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජ
නාවවේ;

වේදනාව වේදනාස්කන්ධයට සමානයි— තණ්හා උපාදාන

කාමභවයෝ සමුදයසත්‍යයට සමානයි—කාමභව නිර්දේශයට අනතුරුව රූපභව නිර්දේශය වදාරණලද්දී (කෙසේකෙසේයත්?) "රූපභවො කතිහි ඛන්ධෙහි,,යනාදියයි; (එහිඅර්ථ කෙසේයත්?) රූපභවො, රූපභවයතෙමේ; කතිහිඛන්ධෙහි, කොතෙක් ස්කන්ධ ආයතන ධාතූන්හා සමග; සම්පයුත්තො, සම්ප්‍රයොගවනලද්දේදැයි යන; ඉති, (පුච්ඡාසංඥති) මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; සම්පයුත්තො, සම්ප්‍රයොග වියයුතු ධර්මයක්නම්; නත්ථි, නැත්තේයි; කතිහි, කොතෙක් ස්කන්ධ ආයතනධාතූන්හා සමග; විප්පයුත්තො, විප්‍රයොගවනලද්දේදැයි; ඉති, (පුච්ඡාසංඥති) මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; තීහිඛන්ධෙහි, තිස්ස්කන්ධයන්හා සමග; නවිප්පයුත්තො, විප්‍රයුක්තනොවනලද්දේය; තෙහිආයතනෙහි, තිස් ආයතනයන්හා සමග; නවිප්පයුත්තො, විප්‍රයුක්තනොවනලද්දේය, තීහිධාතූහි, ඝාණවිඤ්ඤාණධාතු ජිව්හාවිඤ්ඤාණධාතු කායවිඤ්ඤාණ ධාතු යන ධාතූන් තුන්දෙනහා සමග; විප්පයුත්තො, විප්‍රයුක්තවනලද්දේයයි; ඉති, (විසජ්ජනානොති) මෙසේ විසර්ජනාවවේ—

රූපභව නිර්දේශයට අනතුරුව අරූපභව නිර්දේශය වදාරණලද්දී (කෙසේකෙසේයත්?) "අරූපභවො කතිහි ඛන්ධෙහි..යනාදියයි; (එහිඅර්ථ කවරයත්?) අරූපභවො, අරූපභවය තෙමේ; කතිහි ඛන්ධෙහි, කොතෙක් ස්කන්ධයන්හා සමග; කතිහායතනෙහි, කොතෙක් ආයතනයන්හා සමග; කතිහිධාතූහි, කොතෙක්ධාතූන් හා සමග; සම්පයුත්තො, සම්ප්‍රයුක්තවන ලද්දේදැයි; ඉති, (පුච්ඡාසංඥති) මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි: සම්පයුත්තො, සම්ප්‍රයුක්ත වියයුතු ධර්මයන්නම්; නත්ථි, නැත්තේයි; කතිහි විප්පයුත්තො, කොතෙක් ස්කන්ධආයතනධාතූන්හා සමග; විප්‍රයුක්තවනලද්දේදැයි; ඉති, (පුච්ඡාසංඥති) මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි: එකෙන ඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයහා සමගද; දසහි ආයතනෙහි, චක්ඛ්වායතනාදී දසයහා සමගද; සොළසහිධාතූහි, චක්ඛුධාතු දසය මනොවිඤ්ඤාණ ධාතු වර්ජිතවූ අනතුරු සවිඤ්ඤාණ ධාතුය යන (16) සොළොස් ධාතූන්හා සමගද; විප්පයුත්තො, විප්‍රයුක්තවනලද්දේය; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙනිච්, ධර්මායතන ධර්මධාතු වර්ජිතවූ අනතුරු (16) සොළොස් සූක්ෂ්මරූප නිර්වාණධාතුය යන ඇතමක්හා සමග; විප්පයුත්තො, විප්‍රයුක්තවන ලද්දේයයි; ඉති, (විස්සජ්ජනානොති) මෙසේ විසර්ජනාවවේ;—අසඤ්ඤි භවය එකවොකාර භවය පරිදෙවය යනමේ නිර්දේශයෝ රූපස්කන්ධය මෙන් දතයුතුයි—නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤි භවය චතුවොකාර භවය යන නිර්දේශයෝ අරූපභවයට සමානයි—

ශෝක දුක්ඛ උපායාසයෝ වේදනාස්කන්ධයට සමානයි.

පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශය නිමි.

මෙසේ පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශය වදාරා තදනන්තරව සතිපට්ඨාන නිර්දේශය වදාරණලදී ඒ සතිපට්ඨාන නිර්දේශයපටන් සම්මප්පධාන නිර්දේශය අප්පමඤ්ඤ නිර්දේශය යනමොවුන් වේදනාස්කන්ධයමෙන් දතයුතුයි. සම්මප්පධාන නිර්දේශයට අනතුරුව ඉද්ධිපාද නිර්දේශය වදාරණලදී. (කෙසේයත්?) "ඉද්ධිපාදෙ, කතිහි ඛන්ධෙහි,, යනාදියයි; ඉද්ධිපාදෙ, ඍද්ධිපාදය තෙමේ; කතිහි, කෙතෙක් ස්කන්ධආයතන ධාතූන්හා සමග; සම්පයුත්තො, සම්ප්‍රයොගවනලද්දේදැයි; ඉති (පුච්ඡායංසති) මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; තීහිඛන්ධෙහි, වේදනාස්කන්ධ සංඥාස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධයකින්; සම්පයුත්තො, සම්ප්‍රයුක්තවනලද්දේය; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයකින්ද; එකාය ධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවකින්ද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන් කෙරෙහි අන්තර්ගතවූ ඡන්ද විරිය වීමංසා වර්ජිතවූ (33) තෙතිස්චෛතසිකයෝයයි කියනලද්දාවූ ඇතම් ධර්මයන්හා සමග; සම්පයුත්තො, සම්ප්‍රයුක්තවන ලද්දේයයි; ඉති (විසජ්ජනා හොති) මෙසේ විසර්ජනාවවේ; කතිහි, කෙතෙක් ස්කන්ධආයතනධාතූන්හා සමග; විප්පයුත්තො, විප්‍රයෝගවනලද්දේදැයියත; ඉති, (පුච්ඡායංසති) මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; එකෙනඛන්ධෙන, එකමරූපස්කන්ධයහාසමගද; දසහිආයතනෙහි, ඖදාරිකායතන දසයහා සමගද; සොළසහි ධාතූහි, ඖදාරිකධාතු දසය මනොවිඤ්ඤාණධාතු වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ ෂඩ් විඤ්ඤාණධාතුය යන සොළොස් ධාතූන්හාසමගද; විප්පයුත්තො, විප්‍රයුක්තවන ලද්දේය; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, සූක්ෂ්මරූප (16) සොළසය නිර්වාණය යන ධර්මධාතුවෙහි අන්තර්ගතවූ ඇතම් ධර්මයන්හා සමග; විප්පයුත්තො, විප්‍රයුක්තවනලද්දේයයි; ඉති (විසජ්ජනා හොති) මෙසේ විසර්ජනාවවේ.

ඉද්ධිපාද නිර්දේශයට අනතුරුව ධ්‍යාන නිර්දේශය වදාරණලදී (කෙසේයත්?) "ඣාන කතිහි ඛන්ධෙහි,, යනාදියයි; ඣානං, ධ්‍යානය; කතිහි, කෙතෙක් ස්කන්ධආයතන ධාතූන්හා සමග; සම්පයුත්තං, සම්ප්‍රයුක්තවනලද්දේදැයි යත; ඉති (පුච්ඡායංසති)

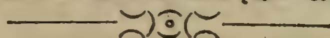
මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; චිත්තබන්ධහි, සංඥාස්කන්ධ විඥාණ ස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධද්වයහා සමගද; එකෙනආයතනෙන, එකම මනායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම මනෝ විඥාණධාතුවහා සමගද; සම්පයුත්තො, සම්ප්‍රයුක්තවනලද්දේය; එකෙනඛන්ධෙන, එකම සංස්කාරස්කන්ධයහා සමගද; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, සංස්කාරස්කන්ධ ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අන්තර්ගතවූ ධ්‍යානාඞ්ග පඤ්චකය හැර කොට ඇත්තාවූ (33 තෙතිස් චෛතසික සඞ්ඛ්‍යාතවූ ඇතැම් ධර්මයන්හා සමගද; සම්පයුත්තො, සම්ප්‍රයුක්තවනලද්දේයයි ඉති (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවේ; කතිහි, කෙතෙක් ස්කන්ධ ආයතන ධාතූන්හා සමග; විප්පයුත්තො, විප්‍රයුක්තවනලද්දේදැයි; ඉති, (පුච්ඡාය සති මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; එකෙන ඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයහා සමගද; දසහිආයතනෙහි, දස ඖදාරිකායතනයන්හා සමගද; සොළසහි ධාතූහි, ඖදාරිකධාතු දසය මනොවිඥාණධාතු වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ ෂඩ්විඥාණ ධාතුය යන සොළොස් ධාතූන්හා සමගද; විප්පයුත්තො, විප්‍රයුක්තවනලද්දේය; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අන්තර්ගතවූ සොළොස් සූක්ෂම රූපය නිර්වාණය යන ඇතැම් ධර්මයන්හා සමග; විප්පයුත්තො, විප්‍රයුක්තවනලද්දේයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවේ; අප්‍රමාණ නිර්දේශය පඤ්චේන්ද්‍රිය නිර්දේශය පඤ්චබල නිර්දේශය බොධ්‍යඞ්ග නිර්දේශය මාර්ගාඞ්ග නිර්දේශය යනමෙතෙක් නිර්දේශයෝ සමුදයසත්‍යයමෙන් දතයුතුයි.

ඛන්ධාදි නිර්දේශය නිමියේයි

ඛන්ධාදි නිර්දේශයට අනතුරුව ඵස්සසත්තකරාසි නිර්දේශය වදාරණලදී ඒ ඵස්සසත්තකරාසි නිර්දේශයද ඵස්සනිර්දේශාදි වශයෙන් (7) සත්වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් ඵස්සනිර්දේශය පළමු කොට වදාරණලදී ඒ ඵස්ස නිර්දේශයද පටිච්චසමුප්පාදයෙහි කී ඵස්සයමෙන් දතයුතුයි වෙදනා සංඥා චෙතනාවෝ වෙදනාස්කන්ධයට සමානයි, චිත්තය විඥාණස්කන්ධයට සමානයි, චිත්තනිර්දේශයට අනතුරුව අධිමොක්ෂ නිර්දේශය වදාරණලදී (කෙසේයත්?) "අධිමොක්ඛො කතිහිඛන්ධෙහි" යනාදියයි (එහිඅර්ථ කවරයත්?) අධිමොක්ඛො, අධිමොක්ෂතෙමේ; කතිහි, කෙතෙක් ස්කන්ධආයතන

තන ධාතූන්හා සමග; සම්පයුත්තො, සම්ප්‍රයුක්තවනලද්දේදැයි; ඉති, (පුච්ඡායංසති) මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; තිහිඛන්ධෙහි, වෙදනාස්කන්ධ සංඥාස්කන්ධ විඤ්ඤාණස්කන්ධයන්හා සමගද; එකෙන ආයතනෙන, එකම මනායතනයහා සමගද; එහිධාතූහි, මනොධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතූන්හා සමගද; සම්පයුත්තො, සම්ප්‍රයොගවනලද්දේය; එකෙනඛන්ධෙන, එකම සංස්කාරස්කන්ධයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අන්තොගධවූ අධිමොක්ෂ විචිකිච්ඡා වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ (50) සමපණස් චෛතසික ධර්මයෝයයි කීයනලද ඇතම් ධර්මයන්හා සමගද; සම්පයුත්තො, සම්ප්‍රයුක්තවනලද්දේයයි; ඉති (විසජ්ජනාංහොති) මෙසේ විසර්ජනාවේ; කතිහිවිප්පයුත්තො, කෙතෙක්ස්කන්ධආයතන ධාතූන්හා සමග විප්‍රයුක්තවනලද්දේදැයි; ඉති, (පුච්ඡායංසති) මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; එකෙන ඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයහාසමගද; දසහිආයතනෙහි, ඖදාරිකායතන දසයහා සමගද; පණ්ණරසහි ධාතූහි, ඖදාරිකධාතු දසය මනොධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතූන් තොරකොට ඇත්තාවූ පඤ්චවිඤ්ඤාණධාතුයයි කියනලද පස ළොස් ධාතූන්හා සමග; විප්පයුත්තො, විප්‍රයොගවන ලද්දේය; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකාය ධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්ම ධාතූන්කෙරෙහි අන්තොගධවූ සූක්ෂමරූප (16) සොළසය නිෂ්ණය යන ඇතම් ධර්මයන්හා සමගද; විප්පයුත්තො, විප්‍රයුක්ත වනලද්දේයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවේ; මනසිකාරය ඵස්සයමෙන් දතයුතුයි

අබ්භන්තර මාතෘකා නිර්දේශය නිමියේයි

අබ්භන්තර මාතෘකා නිර්දේශයට අනතුරුව බාහිරමාතෘකා නිර්දේශය වදාරණලදී ඒ බාහිරමාතෘකා නිර්දේශයද තිකමාතෘකා නිර්දේශය දුකමාතෘකා නිර්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් තිකමාතෘකා නිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී ඒ තිකමාතෘකා නිර්දේශයද කුශලත්‍රිකාදී වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් කුසලත්‍රිකය පළමුකොටවදාරණ ලදී ඒ කුසලත්‍රිකයද කුසලපද නිර්දේශය අකුසලපද නිර්දේශයයි දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් කුසලපද නිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී (භේකෙසේයත්?) "කුසලාධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි, යනාදියයි; කුසලපද නිර්දේශය අකුසලපද නිර්දේශය යනදෙදෙන

රූපභවයට සමානයි–අකුසලපදයට අනතුරුව සුඛායවෙදනාය යනපදය වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?) "සුඛායවෙදනාය සම්පයුත්තා ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි,, යනාදියයි (එහිඅර්ථ කවරයත්?) සුඛාය වෙදනාය, සැපවෙදනාවහා; සම්පයුත්තා, සැබියුතුවූ; ධම්මා, සුඛසහගතවූ (63) තෙසැට සිත්හාය වෙදනා දෙස ඉස්සාමච්ඡරිය කුක්කුච්ච විචිකිච්ඡා වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ (46) සසාළිස්චෛත සිකය යනමේ ධර්මයෝතුමූ; කතිහි, කෙතෙක්ස්කන්ධ ආයතන ධාතූන්හා සමග; සම්පයුත්තා, සම්ප්‍රයොගවනලද්දේදයි; ඉති, (පුච්ඡායංසති) මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; එකෙන ඛන්ධෙන, එකම වෙදනාස්කන්ධයහා සමගද; සම්පයුත්තා, සම්ප්‍රයුක්තවනා ලද්දාහුය; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අයත්නාගඩවූ (63) තෙසැටක් වෙදනාවෝ යයි කියනලද ඇතම් ධර්මයන්හා සමග; සම්පයුත්තා, සම්ප්‍රයොග වනලද්දාහුය; කතිහිවිප්පයුත්තා, කෙතෙක් ස්කන්ධ ආයතනයන් හාසමග විප්‍රයුක්තවනලද්දාහුදයි යනු; ඉති, (පුච්ඡායංසති) මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; එකෙනඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයහා සමගද; දසහිආයතනෙහි, ඖදාරිකායතන (10) දසයහාසමගද; පණ්ණරසහිධාතුහි, ඖදාරිකධාතුදසය කායවිඥානධාතු මනො විඥානධාතු යනමෙදෙක් තොරකොටඇත්තාවූ පඤ්චවිඥාන ධාතුස යන (15) පසළොස් ධාතූන්හා සමගද; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවනලද්දාහුය; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අයත්නාගඩවූ (16) සොළොස් සූක්ෂමරූපය නිර්වාණය යන ඇතම් ධර්මයන්හා සමග; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවනලද්දාහුයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවවේ; දුක්ඛායවෙදනායයනපදය සුඛායවෙදනාය යනපදයට සමානයි'දුක්ඛායවෙදනායසම්පයුත්තා,යනපදයටඅනතුරුවඅදුක්ඛම සුඛායවෙදනාය සම්පයුත්තා,,යනපදය වදාරණලදී(හේකෙසේයත්?) "අදුක්ඛමසුඛායවෙදනාය කතිහිඛන්ධෙහි,, යනාදියයි; (එහි අර්ථ කවරයත්?) අදුක්ඛමසුඛායවෙදනාය, දුකුත්නුවූ සැපත් නුවූ උපෙක්ෂාවෙදනාවහා; සම්පයුත්තා, සැබියුතුවූ; ධම්මා, උපෙක්ෂා සහගත සිත් (55) පස්පණස්දෙනය (46) සසාළිස්චෛත සිකය යනමේ ධර්මයෝතුමූ; එකෙනඛන්ධෙන, එකම වෙදනාස්කන්ධයහා සමග; සම්පයුත්තා, සැබියුතුවන්නාහුය; එකෙනආයත නෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්ම ධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අයත්නා

ගධවූ උපෙක්ඛා සම්ප්‍රයුක්ත (55) පස්පණස්විඤ්ඤාන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ඇතම් ධර්‍මයන්හා සමගද; සම්පයුත්තා, සම්ප්‍රයුක්තවතලද්දහුය; කතිහි විප්පයුත්තා— පෙ—ඉති, (පුච්ඡා;සංසති) මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; එකෙනඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයහා සමගද; දසහි ආයතනෙහි, ඖදාරිකායතන (10) දසයහා සමගද; එකාදසහි ධාතුහි, ඖදාරිකධාතු (10) දසය කායවිඤ්ඤාණධාතුය යන (11) එකොළොස් ධාතූන්හා සමගද; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවතලද්ද හුය; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්‍මායතනයහා සමගද; එකාය ධාතුයා, එකම ධර්‍මධාතුවහා සමගද; කෙතිචි, ධර්‍මායතන ධර්‍ම ධාතූන්කෙරෙහි අන්තොගධවූ සූක්ෂ්මරූප (16) සොළසය නිර්‍වාණය යන ඇතම් ධර්‍මයන්හා සමගද; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවත ලද්දහුයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවේ—

— වෙදනාත්‍රිකය නිමියේයි —

වෙදනාත්‍රිකයට අනතුරුව විපාකත්‍රිකයවදාරණලදී (කෙසේ යත්?) "විපාකාධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි,,යනාදියයි (එහිඅර්‍ථකවර යත්?) විපාකා, විපක්ඛභාවයට පැමිණිහෙයින් විපාකනම්වූ; ධම්මා, (36) සතිස්විපාකයන්හා (38) අටතිස් චෛතසිකයෝද; කතිහිසම්ප යුත්තා, කෙතෙක් ස්කන්ධආයතන ධාතූන්ගෙන් සම්ප්‍රයුක්තවන ලද්දේදයි; ඉති, (පුච්ඡා;සංසති) මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; සම්පයුත්තාති නත්‍ථි, සම්ප්‍රයුක්ත ධර්‍මකෙතෙක් නැත්තාහයි විසඳිය යුතුයි; කතිහිවිප්පයුත්තාතිපුච්ඡා;යං, මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; එකෙනඛන්ධෙන එකම රූපස්කන්ධයහා සමගද; දසහිආයතනෙහි, ඖදාරිකායතන දසයහා සමගද; දසහිධාතුහි, ඖදාරිකධාතුදසය හාසමගද; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවතලද්දහුය; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්‍මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්‍ම ධාතුවහා සමගද; කෙතිචි, ධර්‍මායතන ධර්‍මධාතූන්කෙරෙහිඅන්තො ගධවූ සූක්ෂ්මරූප (16) සොළසය නිර්‍වාණය යන ඇතම් ධර්‍මකෙතෙ කුන්හා සමගද; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවතලද්දහුදයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවවේ; විපාකධම්මධම්මා යන පදය විපාකාධම්මා යනපදයට සර්‍වප්‍රකාරයෙන්ම සමානයි—ඊට අනතුරුව "නෙවවිපාක නවිපාක ධම්මධම්මා,,යනපදය වදාරණ ලදී (එහිඅර්‍ථ කවරයත්?) නෙවවිපාක නවිපාක ධම්මධම්මා, අන්‍යොන්‍යං විරුඬවූ කුසලාකුසලයන්ගේ විපාකත්නොවූ විපාක උපදවන්නාවූ ස්වභාවක් නැත්තාවූ (20) විසික්‍රියාචිත්ත ය (35) පන්තිස්චෛතසිකය (28) අටවිසිරූපය නිර්‍වාණය යනමෙකී

ධර්මයෝතුමූ; කතිහිසම්පයුත්තානිපුච්ඡායං, කොතෙක්ස්කන්ධ ආයතනධාතූන්හා සම්ප්‍රයුක්තවනලද්දහුද්දයි යන ප්‍රශ්නයක්ඇතිකල්හි; සම්පයුත්තානී නත්‍ථි, සම්ප්‍රයුක්ත ධර්මකෙනෙක් නැත්තාහයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේවිසර්ජනාවේ; (කතිහිවිප්පයුත්තානිපුච්ඡායං සති) කොතෙක්ස්කන්ධආයතනධාතූන්හා සමග විප්‍රයුක්තවන ලද්දහුද්දයියන ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; කෙතිහිඛන්ධෙහි, කිසි ස්කන්ධ කෙනෙකුන්හා සමගද; නවිප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තනොවනලද්දහුය; කෙතිහිආයතනෙහි, කිසිආයතනකෙනෙකුන්හා සමගද; නවිප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තනොවනලද්දහුය; පඤ්චහිධාතූහි, ධාතූන්පස්දෙනෙකුන්හා සමග; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවනලද්දහුයයි;ඉති (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවේ

විපාකත්‍රිකය නිමියේයි

———·)॰(———

විපාකත්‍රිකයට අනතුරුව උපාදින්නත්‍රිකය වදාරණලදී (කේකෙසේයත්?) "අනුපාදින්නානුපාදානියා ධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි,, යනාදියයි; (එහිඅර්ථ කවරයත්?) අනුපාදින්නානුපාදානියා, අරමුණුකිරීම්වශයෙන් තෘෂ්ණාදෘෂ්ටීන්ගෙන් යුක්තවූ කර්මයවිසින් තමාගේ ඵලවශයෙන් ලාකොට නොගන්නාලද්දහුද උපාදානයන්ට අරමුණුවන්නාවූද; ධම්මා, ලොකොත්තරසිත් (8) අටය (36) සතිස් චෛතසිකය නිර්වාණය යන මේකිධර්මයෝතුමූ; කතිහිසම්පයුත්තානි පුච්ඡායං, කොතෙක්ස්කන්ධ ආයතන ධාතූන්හා සමග සම්ප්‍රයුක්තවන්නාහුද්දයියනප්‍රශ්නයක්ඇතිකල්හි;නත්‍ථි,සම්ප්‍රයුක්තවනලද ධර්මයක් නැතැයියන විසර්ජනාවේ; කතිහිවිප්පයුත්තානි (පුච්ඡායං) කොතෙක් ස්කන්ධ ආයතන ධාතූන්හා සමග විප්‍රයුක්තවනලද්දේදයි යන මෙබදු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; කෙතිහිඛන්ධෙහි, කිසිස්කන්ධ කෙනෙකුන්හා සමග; නවිප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්ත නොවනලද්දහුය; කෙතිහි ආයතනෙහි, කිසිආයතනකෙනෙකුන්හා සමග; නවිප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්ත නොවනලද්දහුය; ඡහි ධාතූහි, මනොවිඤ්ඤාණධාතූන් වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ සවිඤ්ඤාණ ධාතූන්හා සමග; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවනලද්දහුයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවේ

උපාදින්නත්‍රික නිර්දේශයට අනතුරුව සවිතක්කත්‍රික නිර්දේශය වදාරණලදී (කෙසේයත්?) "සවිතක්කා සවිචාරා ධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි,,යනාදියයි; (එහිඅර්ථ කවරයත්?) සවිතක්කා සවිචාරා, විතර්කසහිතවද විචාරසහිතවද හටගන්නාවූ; ධම්මා, සවිතක්කා සවිචාර (56) පස්පණස්චිත්තය විතර්ක විචාර වර්ජිතවූ

(50) සමපණස් චෛතසිකය යන ධර්මයෝතුමූ; කතිහිසම්පයුත්තාති පුච්ඡායං, කෙතෙක් ස්කන්ධ ආයතන ධාතූන්හාසමග සම්ප්‍රයුක්තවන ලද්දහුද්දයි යන ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; එකෙන ඛන්ධෙන, එකම සංස්කාරස්කන්ධයහා සමගද; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, සංස්කාරස්කන්ධ ධර්මායතන ධර්ම ධාතූන්කෙරෙහි අන්තොගධවූ විතර්ක විචාර සඞ්ඛ්‍යාතවූ ඇතම් චෛතසික ධර්මයන්හා සමග; සම්පයුත්තා, සම්ප්‍රයුක්තවන ලද්දහුයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවෙවි; කතිහි විප්පයුත්තාති, කෙතෙක් ස්කන්ධ ආයතන ධාතූන්හා සමග විප්‍රයුක්තවන ලද්දහුද්දයි යන මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; එකෙන ඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයහා සමගද; දසහිආයතනෙහි, ඖදාරිකායතන දසයහා සමගද; පණ්ණරසහි ධාතුහි, ඖදාරිකධාතු දසය පඤ්චවිඤ්ඤාණ ධාතුය යන (15) පසළොස් ධාතූන්හා සමගද; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවනලද්දහුය; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්ම ධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන් කෙරෙහි අන්තොගධවූ සූක්ෂමරූප (16) සොළසය නිර්වාණය යන ඇතම් ධර්මයන්හා සමගද; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවන ලද්දහුයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවේ—ද්විතීයපදයෙහි අර්ථ සුඛාවබොධයි—අවිතක්ක විචාරමත්තා, විතර්කරහිතවූ විචාරමාත්‍රයක් ඇත්තාවූ; ධම්මා, චිත්තයඞ්ගත (11) එකොළොසය (36) සතිස්චෛතසිකය ප්‍රථමපදයෙහි සම්ප්‍රයුක්තවූ විතර්කචෛතසිකයෝ (55) පන්පණස්දෙනය යන මෙකීධර්මයෝතුමූ; එකෙනඛන්ධෙන, එකම සංස්කාරස්කන්ධයහා සමගද; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, සංස්කාරස්කන්ධ ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අන්තොගධවූ විචාරසඞ්ඛ්‍යාත ඇතම් ධර්මයන්හා සමගද; සම්පයුත්තා, සම්ප්‍රයුක්තවනලද්දහුයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවේ—කතිහිවිප්පයුත්තාති, කෙතෙක්ස්කන්ධ ආයතන ධාතූන්හා සමග විප්‍රයුක්තවන ලද්දහුද්දයියන ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; එකෙනඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයහා සමගද; දසහායතනෙහි, ඖදාරිකායතන දසයහා සමගද; සොළසහිධාතුහි, ඖදාරිකධාතු (10) දසය මනොවිඤ්ඤාණධාතු වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ පඤ්චවිඤ්ඤාණධාතුය යන (16) සොළොස් විඤ්ඤාණ ධාතූන්හා සමගද; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවනලද්දහුය; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම

ධර්‍මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්‍මායතන ධර්‍මධාතූන්කෙරෙහි අන්තොගධවූ සොලොස් සූක්‍ෂමරූපය නිර්‍වාණය යන ඇතම් ධර්‍මයන්හා සමගද; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවන ලද්දහුයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවේ; අවිතක්කා අවිචාරා, විතර්කයද නැත්තාවූ විචාරයද නැත්තාවූ; ධම්මා, අවිතර්ක අවිචාරසිත්(55) පස්පණසය (36) සතිස් චෛතසික ධර්‍මය විතීයපදයහා සැපියුතු විචාර චෛතසිකයෝ (11) එකොලොස්දෙනය (28) අටවිසි රූපය නිර්‍වාණය යනමෙතෙක් ධර්‍මයෝතුමූ; සම්පයුත්තා, සැපියුතු ධර්‍මයෝනම්වෙත්; නත්ථි, අසම්ප්‍රයුක්ත ධර්‍මයෙක්නම් නැත්තේයි; කතිහිවිප්පයුත්තා, කෙතෙක් ස්කන්ධ ආයතන ධාතූන්හා විප්‍රයුක්තවනලද්දහුද්දයි යන පුච්ඡාවක් ඇතිකල්හි; නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි යනාදීන් විසර්ජනා කටයුතුයි; එකායධාතුයා, එකම මනොධාතුවහා සමග; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවන ලද්දහුයයි; ඉති,(විසජ්ජනාහොති)මෙසේවිසර්ජනාවේ; චෙතසිකා, සිතහා එක්වසෙදුනාවූ; ධම්මා, (52) දෙපණස් චෛතසික ධර්‍මයෝතුමූ; එකෙනඛන්ධෙන, එකම විඤ්ඤාණස්කන්ධයහා සමගද; එකෙනආයතනෙන, එකම මනායතනයහා සමගද; සත්තහිධාතූහි, සප්තවිඤ්ඤාණ ධාතූන්හා සමගද; සම්පයුත්තා, සැපියුතුවනලද්දහුය; කතිහි විප්පයුත්තා,යන ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; එකෙනඛන්ධෙන, එකමරූපස්කන්ධයහා සමගද; දසහායතනෙහි, ඖදරිකායතන දසයහා සමගද; දසහිධාතූහි, ඖදරිකධාතු දසයහා සමගද; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවන ලද්දහුය; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්‍මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්‍මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්‍මායතන ධර්‍මධාතූන් කෙරෙහි අන්තොගධවූ සූක්‍ෂමරූප (16 සොළසය නිර්‍වාණය යන ඇතම් ධර්‍මයන්හා සමගද; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවන ලද්දහුයයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවේ —

මූලටීකායෙහි "අවිතක්කා ධම්මා අවිචාරා ධම්මා,, යන දෙපදයෝතුමූ මනොධාතුවහා සමග විප්‍රයුක්තවන්නාහුද සියළු මනොධාතූන්හා සමග විප්‍රයුක්තවන්නේනොවෙයි ඒපදයාගේ වාච්‍යවූ ප්‍රථමපදයාගේ අර්ථයහා සමග සැපියුතුවූ විතර්ක විචාරයන්හා සමග සම්ප්‍රයුක්තවියයුතුහෙයින් ඒදෙපදය නොකියයුතුය යන අදහස්ඇතිව අට්ඨකථාචාරීන් වහන්සේවිසින් උද්දානගාථාවෙහි "අඨාරසහතොපරෙ තෙවීසතිපදසතං,, යනු කියනලද්දේයි; ටීකාචාරීන්වහන්සේ වනාහි විප්‍රයුක්ත නොවන්නාවූධර්‍මය විතර්ක විචාර මාත්‍රයක්වූ බැවින් ඉතාස්වල්පවන්නේය විප්‍රයුක්තවන්නාවූ ධර්‍මයවනාහි අධිකයෙන් බොහෝවන්නේය එසේහෙයින් යෙදුයය

න්‍යායවශයෙන් කියනලද්දේයයි අදහස්කොට "උපාදානෙපන අඨාරස තතොපරෙනි ඉදං සොළසාති වත්තබ්බං තෙවීසනානි ඉදංච එකවීසනානි,,යනු කියනලදි— මේ මූලටීකාචාරීන්ගේ මත යයි-අනුටීකාචාරීන් වහන්සේ වනාහි "ඡබ්බිංසායං පිට්ඨිකපදෙසු වීසති දුකපදානි ඉමස්මිංනයෙ ලබ්භන්තීති අවසිට්ඨානි සොළසෙ වාති ආහ සොළසාති වත්තබ්බානී,,යනු කියනලදි— එහෙයින් මේ ඡට්ඨනය නිර්දේශයෙහි අටුවාචාරීන් වහන්සේගේ කැමැත්ත පරිද්දෙන් "අවිතක්කාධම්මා අවිචාරාධම්මා,,යන දෙපදයනාසමග (123) එක්සිය තෙවිසි පදකොතෙක්තබා අවශෙෂවූ (245) දෙසිය අටසාළිස් පදකොතෙක් දේශනාකරණ ලද්දාහුයයි කියනලදි ටීකා චාරීන්ගේ කල්පනාව පරිද්දෙන් ඒ දෙපදයනැර (121) එක්සිය එක්විසි පදකොතෙක්තබා අවශෙෂවූ (250) දෙසියපණස් පද කොණෙක් භාග්‍යවතුන්වහන්සේවිසින් වදාරණලද්දේය යනුයි මේ අනුටීකාචාරීන්ගෙ වාදයි.—

—ඡට්ඨනය නිර්දේශය නිමියේයි—

—සම්පයුත්තෙන විප්පයුත්තපද නිද්දෙසො—

වෙදනාක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා සඤ්ඤාක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා, සඞ්ඛාරක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා මනායතනෙන යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි විප්පයුත්තා? තෙධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.—

චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙධම්මා —පෙ— මනොධාතුයා යෙධම්මා මනොවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි එකායධාතුයා විප්පයුත්තා මග්ගසච්චෙන යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.—උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි එකායධාතුයා විප්පයුත්තා.—සඞ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණෙන යෙධම්මා සළායතනපච්චයා ඵස්සෙන යෙධම්මා ඵස්සපච්චයා වෙදනාය යෙධම්මා

ඵස්සෙන යෙ ධම්මා වෙදනාය යෙ ධම්මා සඤ්ඤාය යෙ ධම්මා චෙතනාය යෙ ධම්මා චිත්තෙන යෙ ධම්මා මනසිකාරෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.— අධිමොක්ඛෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි එකාය ධාතුයා විප්පයුත්තා.— අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි පඤ්චහි ධාතූහි විප්පයුත්තා.— සවිතක්කසවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි එකාය ධාතුයා විප්පයුත්තා.— චෙතසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවත්තීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.— සවිතක්කෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි එකාය ධාතුයා විප්පයුත්තා.— උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා කෙහිචි ඛන්ධෙහි කෙහිචි ආයතනෙහි කෙහිචි ධාතූහි විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි පඤ්චහි ධාතූහි විප්පයුත්තා.—

ඛන්ධා චතුරො ආයතනඤ්ච මෙකං
ධාතුසු සත්ත චෙපිච ඉන්ද්‍රියතො
තයොපටිච්ච තථරිව ඵස්ස පඤ්චමා
අධිමුච්චනා මනසි තීකෙසු තීණි.—
සත්තන්තරා චෙව මතෙන යුත්තා
විතක්ක විචාරණා උපෙක්ඛකාය චාති.—

—සම්පයුත්තෙන විප්පයුත්තපදනිද්දෙසො නිට්ඨිතො.—

සත්තමනය නිද්දේශයෙහි "ඛන්ධාචතුරො,,යනාදී උදානගාථා වෙහි අර්ථ මෙසේයි—චතුරොඛන්ධාච, සතරනාමස්කන්ධයෝද; එකංආයතනඤ්ච, එකම මනායතනයද; ධාතුසු, අටළොස් ධාතූන් අතුරෙන්; සත්තච, සප්තවිඤ්ඤාණ ධාතුහුද; ඉන්ද්‍රියතො, ඉන්ද්‍රිය යන්කෙරෙන්; වෙපිච, මනින්ද්‍රිය උපෙක්ඛින්ද්‍රිය යන දෙදෙනාද; තයොපටිච්චච, විඤ්ඤාණ ඵස්ස වෙදනා සඞ්ඛ්‍යාතවූ පටිච්චසමුප්පා දාඞ්ගයෝ තුන්දෙනෙක්ද; තථරිච, ඵපරිද්දෙන්ම; ඵස්සපඤ්චම්මා, ස්පර්ශය පස්වනුකොට ඇත්තාවූ ඵස්ස වෙදනා සඤ්ඤා චෙතනා චිත්තං යනපදයෝද; අධිමුච්චනා, අධිමොක්ෂයද; මනසි, මනස් කාරයද; නිකෙසු, තිකමාතෘකාපදයන් අතුරෙන්; තීණි, අදුක්ඛම සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා යනපදය සවිතක්කා සවිචාරා යන පදය උපෙක්ඛාසහගත පදය යන තුන්පදයෝද; අබ්භන්තරා, මහන්තරදුකයෙන්; සත්ත, සත්වැදෑරුම්වූ චිත්තපදය චෙතසික පදය චිත්තසම්පයුත්තපදය චිත්තසංසට්ඨපදය චිත්තසමුට්ඨාන පදය චිත්තසංසට්ඨ සමුට්ඨානසහභූ පදය චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානු පරිවත්ති පදය යන මේපදයෝ සත්දෙන; මනෙන, මනොධාතුවහා සමග; යුජ්ජනා, එකාන්තයෙන් සම්ප්‍රයුක්තනවූ; වෙ, විතක්ක විචාරපදය සවි තක්ක පදය සවිචාරපදය යනමොවුන්ද; උපෙක්ඛාය, උපෙක්ෂා වෙදනාවහා; සහගතා, සහගියාවූ උපෙක්ඛාය සම්පයුත්තපදය අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තපදය උපෙක්ඛාසහගතපදය යනමොවුන්ද; ඉති, මෙසේ; ඉමානිපදානි, මේ (37) සත්තිස් පදයෝ; ඉධ, මේසත්වන නිද්දේශයෙහි; භගවතා, භාග්‍යවතුන් විසින්; වුත්තානි, වදාරණලද්දාහුය;—

මේ සත්තමනය නිද්දේශයෙහි සංක්ෂෙප උද්දෙශපදයෝනම්, වෙ=ව=උ=යනුයි; වෙ,යනු (22) දෙවිස්සෙකි ඒ කවර දෙවිස් සෙක්දයත්? යට ඡට්ඨමනය නිද්දේශයෙහි වෙ,යන්නෙන්ගත්තාවූ සපදයෙක්ද; බි,යන්නෙන් ගත්තාවූ සපදයෙක්ද; ඵ,යන්නෙන් ගත්තාවූ සතරපදයෙක්ද; වෙ,යන්නෙන් ගත්තාවූ සපදයෙක් දැයි යනමේ (22) දෙවිසි පදයෝයි—ඒ දෙවිසිපදයන් සුඛාව බොධවන පිණිස විස්තරකොට දක්වනුලැබේ (හේකෙසේයත්?) වෙ,යන්නෙන් ගත්තාවූ සදෙනායනු වෙදනාස්කන්ධපදය සඤ්ඤා ස්කන්ධපදය සඞ්ඛාරස්කන්ධපදය පටිච්චසමුප්පාදයෙහි ඵස්සපච්චයා වෙදනා යන පදය ඵස්සසත්තකරාසියෙහි වෙදනාපදය සඤ්ඤා පදය යනමේ සපදයෝයි; වි,යනු සදෙනෙකි ඒ කවර සදෙ නෙක්දයත්? විඤ්ඤාණස්කන්ධපදය මනායතනපදය පටිච්චසමු ප්පාදයෙහි සඞ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං යන පදය ඵස්සසත්තක රාසියෙහි එකම චිත්තයන පදය මහන්තරදුකයෙහි චිත්තාධම්මා

යන පදය යනාදී පදයෝ සදෙනායි පටිච්චසමුප්පාදයෙහි ඵස්ස පදය ඵස්සසත්තකරාසියෙහි ඵස්ස චෙතනා මනසිකාර යන පදත්‍රය යනාදී සතරපදයෝයි; වේ,යනු සදෙනෙයි; ඒ කවර සදෙනෙක්දයත්? චෙතසිකාධම්මා යනාදී මහන්තරදුකයෙහි චෛතසිකමාත්‍රයක් ලැබියයුතුවූ පදයෝ සදෙනායි; එ,යනු එකොළොසෙයි; ඒ කවර එකොළොසෙක්දයත්? සපාතවිඤ්ඤාණධාතුව අධිමොක්ෂය සවිතක්කා සවිචාරාධම්මා යන ත්‍රිකයෙහි එක් පදයෙක සවිතක්කාධම්මා සවිචාරාධම්මා යන පිට්ටිදුකයෙහි දෙපදයෙක යන එකොළොස්පදයෝයි; උ,යනු සතරදෙනෙයි; ඒ කවර සතරදෙනෙක්දයත්? උපෙක්ඛින්ද්‍රිය එකෙක අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා පද එකෙක තිකමාතෘකාවෙහි උපෙක්ඛාසහගත පද දෙකෙක පිට්ටිදුකයෙහි උපෙක්ඛාසහගත පද එකෙක යන මොහුවෙත් ~~

ඡට්ඨමනය නිදේශයට අනතුරුව සත්තමනය නිදේශය වදාරණලදී ඒ සත්තමනය නිදේශයද අබ්භන්තරමාතෘකා නිදේශය බාහිරමාතෘකා නිදේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් අබ්භන්තරමාතෘකා නිදේශය පළමුකොට වදාරණලදී ඒ අබ්භන්තරමාතෘකා නිදේශයද ඛන්ධාදි නිදේශය ඵස්සසත්තකරාසි නිදේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් ඛන්ධාදි නිදේශයද ඛන්ධනිදේශය ආයතන නිදේශය ධාතු නිදේශය ඉන්ද්‍රිය නිදේශය පටිච්චසමුප්පාද නිදේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් පස්වැදෑරුම්වේ ඔවුන් අතුරෙන් ඛන්ධ නිදේශය වෙදනාස්කන්ධ නිදේශය සංඥාස්කන්ධ නිදේශය සංස්කාරස්කන්ධ නිදේශය විඥානස්කන්ධ නිදේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් සතරවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් වෙදනාස්කන්ධ නිදේශය පළමුකොට වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?) "වෙදනාක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි විප්පයුත්තා තෙධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි එකෙන ආයතනෙන සත්තහිධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙන ආයතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා,,යනුයි; (එහිඅර්ථ කවරයත්?) වෙදනාක්ඛන්ධෙන, වෙදනාස්කන්ධයහා සමග; යෙධම්මා, යම් (89) එකුන්අනූවක් විඥානය වෙදනාවර්ජිතවූ (51) එක්පණස් චෛතසිකය යන මේධර්මයෝතුමූ; සම්පයුත්තා, සම්ප්‍රයුක්තවන ලද්දාහුද; තෙහිධම්මෙහි, ඒ (89) එකුන්අනූවක්විඥානය (52) දෙපණස් චෛතසිකය යනමේතෙක් ධර්මයන්හා; යෙධම්මා, යම් (28) අටවිසිරූපය නිර්වාණය යන ධර්මතෙනෙක්තුමූ; විප්පයුත්තා, විප්‍ර

යුක්තවන ලද්දාහුද; නොධම්මා, ඒ (28) අටවිසිරූප නිර්වාණ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධර්මයෝතුමූ; චතූහිඛන්ධෙහි, සතරනාමස්කන්ධයන් හා සමගද; එකෙන ආයතනෙන, එකම මනායතනයහා සමගද; සත්තහි ධාතූහි, සත්විඥානධාතූන්හා සමගද; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවන ලද්දාහුද; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකාය ධාතුයා, එකම ධර්මධාතුව්හා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අන්තර්ගතවූ (52)දෙපණස් චෛතසික සඞ්ඛ්‍යාතවූ ඇතම් ධර්මයන්හා සමගද; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවන ලද්දාහුය.

වෙදනාස්කන්ධ නිර්දේශයට අනතුරුව සංඥාස්කන්ධ නිර්දේශය වදාරණලදී සංඥාස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධ නිර්දේශයෝ වෙදනාස්කන්ධ නිර්දේශයමෙන් විස්තරකටයුතුයි—තදනන්තරව විඥානස්කන්ධ නිර්දේශය වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?) "විඤ්ඤාණක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; විඤ්ඤාණක්ඛන්ධෙන, විඥානස්කන්ධයහා සමග; යෙධම්මා, යම් (52) දෙපණස් චෛතසික ධර්මයෝතුමූ; සම්පයුත්තා, සම්ප්‍රයුක්තවන ලද්දාහුද; යනාදිය වෙදනාස්කන්ධය මෙන් දතයුතුයි.

ඛන්ධ නිර්දේශයට අනතුරුව ආයතන නිර්දේශය වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?) "මනායතනෙන යෙධම්මා,,යනාදීන් එකම මනායතනයම විඥානස්කන්ධයමෙන් විස්තර කටයුතුයි.

ආයතන නිර්දේශය නිමියේයි

ආයතන නිර්දේශයට අනතුරුව ධාතුනිර්දේශය වදාරණලදී ඒ ධාතුනිර්දේශයද චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු නිර්දේශය සොතවිඤ්ඤාණ ධාතු නිර්දේශය ඝාණවිඤ්ඤාණධාතු නිර්දේශය ජිව්හාධාතු නිර්දේශය කායධාතු නිර්දේශය මනොධාතු නිර්දේශය මනොවිඤ්ඤාණ ධාතු නිර්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් සත්වැදෑරුම්වේ ඔවුන් අතුරෙන් චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු නිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?) "චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙධම්මා,,යනාදියයි (එහිඅර්ථකවරයත්?) චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයා, චක්ෂුර්විඥානධාතුවහා සමග; යෙධම්මා, සර්වචිත්තසාධාරණවූ යම් චෛතසික ධර්මයෝ සත්දෙනෙක්තුමූ; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් යුක්තවන්නාහුද; තෙහිධම්මෙහි, ඒ චක්ෂුර්විඥාන ධාතුසඞ්ඛ්‍යාත චිත්තොත්පාදයන්හා සමග; යෙධම්මා, යම් ඡවිඤ්ඤාණධාතු චිත්තොත්පාදයෝය (28) අටවිසිරූපය නිර්වාණය යනමේ ධර්මයෝතුමූ; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවනලද්දාහුද; තෙධම්මා, ඒ ධර්

විඤ්ඤාණධාතු (28) අටවිසිරූප නිර්වාණසඞ්ඛ්‍යාත ධර්මයෝතුමූ; කෙහිචිඛන්ධෙහි, යම්කිසි ස්කන්ධයන්හා; නවිප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්ත නොවනලද්දුහුය; කෙහිචිආයතනෙහි, ඇතම්ආයතන ධර්මයන්හා සමගද; නවිප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්ත නොවනලද්දුහුද; එකායධාතුයා, එකම චක්ෂුර්විඥාන ධාතුවහා; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවන ලද්දුහුය; මේ චක්ෂුර්විඥානධාතුවහා සමග උදාහරණයකොට වදාරණ ලද්දුවූ අවශෙෂ (11) එකොළොස් පදයන් අතරෙන් සප්ත විඤ්ඤාණධාතුහු චක්ෂුර්විඥානධාතුවමෙන් දතයුතුයි—අධිමොක්ඛ ඊවූ පදයන්ගේ විස්තර කථාමාර්ගීය සුඛාවබොධවන පිණිස මදක් විස්තර වශයෙන් දක්වනුලැබේ—අධිමොක්ඛෙන, අධිමොක්ෂ චෛතසිකයහා සමග; යෙධම්මා, යම්අධිමොක්ෂ සම්ප්‍රයුක්තවූ (78) අටසැත්තෑවක් චිත්තයෝය අධිමොක්ෂ විචිකිච්ඡා වර්ජිතවූ සමපණස් චෛතසිකයෝය යනමෙතෙක් ධර්මයෝතුමූ; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් යුක්තවන්නාහුද; තෙහි ධම්මෙහි, ඒඅධිමොක්ෂ සම්ප්‍රයුක්තවූ (78) අටසැත්තෑවක් චිත්තයෝය; (51) එක්පණස් චෛතසිකයෝය යනමෙතෙක් ධර්මයන්හාසමග; යෙධම්මා, යම්දෙපස් විඤ්ඤාණයෝය විචිකිච්ඡාසහගත සිතය (28) අටවිසිරූපය නිර්වාණය යන යම්ධර්මකෙනෙක්තුමූ; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවනලද්දුහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝතුමූ; කෙහිචිඛන්ධෙහි, යම්කිසි ස්කන්ධකෙනෙක්හා සමග; නවිප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තනොවනලද්දුහුය; කෙහිචිආයතනෙහි, යම්කිසි ආයතනකෙනෙක්හා සමග; නවිප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්ත නොවන ලද්දුහුය; එකායධාතුයා, එකම මනොධාතුවහා සමග; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්ත වනලද්දුහුය; සවිතක්ක සවිචාරෙහි, විතර්ක විචාරසහිතවූ; ධම්මෙහි, සවිතක්ක සවිචාරසිත් (55) පස්පණසය; විතර්ක විචාර වර්ජිතවූ සම (50) පණස් චෛතසිකයෝය යන මෙතෙක් ධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා, යම්විතර්ක විචාර ධර්මකෙනෙක්හුමූ; සම්පයුත්තා, සතර සම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් යුක්තවන්නාහුද; තෙහිධම්මෙහි, ඒ සවිතක්ක සවිචාර චිත්තොත්පාදයන්හා සමග; යෙධම්මා, යම්අවිතක්ක අවිචාර චිත්තයෝය (28) අටවිසිරූපය නිර්වාණය යන යම්ධර්මකෙනෙක්තුමූ; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවනලද්දුහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝතුමූ; කෙහිචි ඛන්ධෙහි, කිසි ස්කන්ධකෙනෙක්හා සමග; නවිප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්ත නොවනලද්දුහුය; කෙහිචි ආයතනෙහි, කිසිආයතන කෙනෙක් හාසමග; නවිප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්ත නොවනලද්දුහුය; එකාය ධාතුයා, එකම මනොධාතුවහා සමග; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවන ලද්දුහුයයි මෙසේ අවශෙෂ දෙපදයෙහිද මේනයින් අර්ථ දතයුත්තාහුය.

ධාතු නිර්දේශය නිමියේයි.

ධාතුනිද්දේශයට අනතුරුව ඉන්ද්‍රියනිද්දේශය වදාරණලදී ඒ ඉන්ද්‍රිය නිද්දේශයද මනින්ද්‍රිය නිද්දේශය උපෙක්ඛින්ද්‍රිය නිද්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් මනින්ද්‍රිය නිද්දේශය කෙසේයත්? ඒ මනින්ද්‍රිය නිද්දේශය සප්‍රකාරයෙන් විඤ්ඤාණස්කන්ධයට සමානයි—ඒ මනින්ද්‍රිය නිද්දේශයට අනතුරුව උපෙක්ඛින්ද්‍රිය නිද්දේශය වදාරණලදී (හෙකෙසේයත්?) "උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා,, යනාදියයි; උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන, උපෙක්ඛින්ද්‍රියහා සමග; යෙධම්මා, යම්උපෙක්ෂා වෙදනා වර්ජිත කොට ඇත්තාවූ උපෙක්ෂාසහගත චිත්තොත්පාද කෙනෙක්තුමූ; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයොග ලක්ෂණයෙන් යුක්තවූවාහුද; තෙහි ධම්මෙහි, ඒ ධර්‍මයන්හා සමග; යෙධම්මා, යම්සුඛ දුක්ඛ සොමනස්ස දොමනස්ස සහගත චිත්තොත්පාදයෝය (28) අටවිසිරූපය නිර්‍වාණය යන යම්ධර්‍මකෙනෙක්තුමූ; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තයවන ලද්දාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්‍මයෝතුමූ; කෙහිචඛන්ධෙහි, කිසි ස්කන්ධ කෙනෙක්හා සමග; නවිප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තය නොවනලද්දාහුය; කෙහිචි ආයතනෙහි, කිසි ආයතනකෙනෙක්හා සමග; නවිප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තය නොවනලද්දාහුය; පඤ්චහිධාතූහි, පඤ්චප්‍රකාරවූ චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු සොතවිඤ්ඤාණධාතු ඝාණවිඤ්ඤාණධාතු ජිව්හාවිඤ්ඤාණධාතු මනොධාතු යනමේ ධාතූන්හා සමග; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවන ලද්දාහුය;යනුයි

(මේ උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙහි ආවාවූ සතරපදයෙහි තුන්වනපදයාගේ විශෙෂාර්ථ දැනගන්නාපිණිස මදක් විස්තර දක්වනුලැබේ) අදුක්ඛම සුඛාය වෙදනාය, උපෙක්ෂා වෙදනාවහා සමග; සම්පයුත්තෙහි, සැපියුතුවූ; ධම්මෙහි, උපෙක්ෂාවේදනා වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ උපෙක්ෂා සහගත චිත්තොත්පාදයන්හා සමග; යෙධම්මා, යම් උපෙක්ෂා වෙදනා සංඛ්‍යාත ධර්‍මකෙනෙක්තුමූ; සම්පයුත්තා, සතර සම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් යුක්තවූවාහුද; තෙහිධම්මෙහි, ඒ ධර්‍මයන්හා සමග; යෙධම්මා, යම් සුඛ දුක්ඛ සොමනස්ස දොමනස්ස සහගත චිත්තොත්පාදයෝය (28) අටවිසිරූපය නිර්‍වාණය යන මෙකී ධර්‍මයෝතුමූ; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවන ලද්දාහුයයි; මෙසේ සෙසුපදයන්හිද අර්ථ දතයුතුයි

ඉන්ද්‍රිය නිද්දේශය නිමියේයි

ඉන්ද්‍රිය නිද්දේශයට අනතුරුව පටිච්චසමුප්පාද නිද්දේශය වදාරණලදී ඒ පටිච්චසමුප්පාද නිද්දේශයද විඤ්ඤාණ නිද්දේශය ඵස්ස නිද්දේශය වෙදනා නිද්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් තුන්

වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් විඤ්ඤාණ නිර්දේශය විඤ්ඤාණ ස්කන්ධයට සමානයි—තදනන්තරව ඵස්ස නිර්දේශය වදාරණලද ඒ ඵස්ස වේදනා නිර්දේශයෝ දෙදෙන වේදනාස්කන්ධයට සමානයි—ඛන්ධනිර්දේශයට අනතුරුව ඵස්සසත්තකරාසි නිර්දේශය වදාරණලදී ඒ ඵස්සසත්තකරාසි නිර්දේශයද ඵස්ස නිර්දේශය වේදනා නිර්දේශය සඤ්ඤා නිර්දේශය චේතනා නිර්දේශය චිත්ත නිර්දේශය අධිමොක්ඛ නිර්දේශය මනසිකාර නිර්දේශයයි සත් වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතරෙන් ඵස්සනිර්දේශය යටකී ඵස්සයට සමානයි—වේදනා සඤ්ඤා චේතනාවෝද යටකී නයින් දතයුතුයි—චිත්ත නිර්දේශය විඤ්ඤාණස්කන්ධයමෙන් දතයුතුයි—අධිමොක්ඛ නිර්දේශයද යටකී නයින් දතයුතුයි

අබ්භන්තරමාතෘකා නිර්දේශයට අනතුරුව බාහිරමාතෘකා නිර්දේශය වදාරණලදී ඒබාහිරමාතෘකා නිර්දේශයද තිකමාතෘකා නිර්දේශය දුකමාතෘකා නිර්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඒ තික දුක නිර්දේශයන්හි යටකී (76) සසැත්තෑ පදයෝ යටකීනයින් බෙදාගතයුතුයි - එපරිද්දෙන්ම "සම්පයුත්තෙන විප්පයුත්තං,, යන ක්‍රමයෙහිද අර්ථ දතයුතුයි— මේ සම්පයුත්තෙන විප්පයුත්ත නයක්‍රමයෙහි "යෙධම්මා තෙහිධම්මෙහි,, යනාදියහා සමග සියළුපදයන්ගේ අර්ථ යටකීනයින් දතයුතුයි—ඒ සියළුතන්හි පාළියෙහි ආවාවූක්‍රමයෙන් සියළු පුච්ඡා විසර්ජනාවන්ගේ අර්ථ දතයුතුබව අට්ඨකථායෙහි ආවාවූ "ඉමිනානයෙන සබ්බපුච්ඡාසු උද්ධපදෙ නෙවසඞ්ඛං විප්පයුත්තානංවසෙනඅත්ථො වෙදිතබ්බො,, යන පාඨයෙහාහා 'පුච්ඡාය උද්ධපදෙනෙවසඞ්ඛං විප්පයුත්තානං වසෙනාති ඉදං පුච්ඡාය උද්ධපදෙන සම්පයුත්තෙහි විප්පයුත්තෙන සඞ්ඛං විප්පයුත්තානාහොන්තීති කාතබ්බාවුත්තං,, යන මූලටීකා පාඨයෙන්හා "උද්ධපදෙනෙව පකාසියමානා අත්ථාඅහෙට්ඨපදවාරෙන උද්ධපදෙන් පුච්ඡාතිආහ උද්ධපදෙන සම්පයුත්තෙහිඉති තෙන යථාවුත්තාන උද්ධපදෙ,, යන අනුටීකාපාඨයෙන්ද දතයුත්තේයි—

සම්පයුත්තනය නිර්දේශය නිමියේයි

———)○(———

විප්පයුත්තෙන සම්පයුත්තපද නිර්දේශයෝ

රූපක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සම්පයුත්තාති නත්ථි

වේදනාක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා සඤ්ඤාක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා ... පෙ ... සරණෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා අරණෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සම්පයුත්තාති නත්ථි

විප්පයුත්තෙන සම්පයුත්තපද නිර්දේශයෝ නිමියේයි

———)○(———

අට්ඨමනය නිද්දේශයෙහි උද්දෙසගාථාව මෙසේයි

ධම්මායතන ධම්මධාතු අථජීවිත නාමරූපං
සළායතන ජාතිජරා මරණං චෙ මාතිකෙ න ලබ්භරෙ
පඨමන්තරෙ සත්තව ගොච්ඡකෙ දස අපරන්තෙ
චුද්දසව මජ්ඣිමෙ ඉච්චෙතෙ සත්තචත්තාළීස ධම්මා
සමුච්ඡෙදෙන ලබ්භන්ති මොසපුච්ඡකෙනව

(එහිඅර්ථ කවරයත්?) ධම්මායතනයද, ධර්මායතනයද; ධම්මධාතුව, ධර්මධාතුවද; අථ, නැවත; ජීවිතයද, ජීවිතෙන්ද්‍රියද; නාමරූපයද, නාමරූපයද; සළායතනයද, ෂඩායතනයද; ජාති, ජාතියද; ජරාව, ජරාවද; මරණයද, මරණයද; තිකෙ, ත්‍රිකමාතෘකාවෙහි; චෙව, ඒප්‍රකාරවූද; අජ්ඣත්තබහිද්ධා පදය අනිදස්සන අප්පටිඝ පදය යනමොහුද; ඉති, මෙසේ; එතෙධම්මා, මේපදයෝ දටදෙන; නලබ්භරෙ, නොලැබියයුත්තාහුය; පඨමන්තරෙ, ආදියෙහිවූ චුල්ලන්තරදුකයෙහි; සත්ත, සත්වැදෑරුම්වූ; සප්පච්චය පදය සඞ්ඛත පදය අනිදස්සන පදය අප්පටිඝ පදය අරූපී පදය කෙනචිවිඤ්ඤෙය්‍ය පදය නකෙනචිවිඤ්ඤෙය්‍යපදය යනමේ පදයෝද; ගොච්ඡකෙ, ගොච්ඡකයෙහි; දස, දසප්‍රකාරවූ නහෙතු යනාදිවූ ප්‍රථමදුක දුතියදුක පදයෝද; පරං, අන්‍යවූ; අන්තෙ, පරාමාසගොච්ඡකයාගේ කෙළවරෙහිවූ මහන්තර දුකයෙහි; චුද්දස, තුදුස්ප්‍රකාරවූ නොචිත්තපදය ආදිකොට ඇත්තාවූ විප්පයුත්ත පදය තොරකොට ඇත්තාවූ පදයෝද; මජ්ඣිමෙ, මධ්‍යමයෙහිවූ (නොහොත්) අවසානයෙහිවූ පිට්ඨිදුකයෙහි; ඡ, සයාකාරවූ අවිතක්කපදය අවිචාරපදය අප්පීතිකපදය නපීති සහගත පදය නසුඛසහගත පදය නඋපෙක්ඛාසහගත පදය යනමේ පදයෝද; ඉති, මෙසේ; එතෙධම්මාච, මේඅෂ්ටප්‍රකාර පදයෝද; නලබ්භරෙ, නොලැබියයුත්තාහුය; ඉති, මේ දුකතප්‍රකාරවූ; සත්තචත්තාළීස, (47) සත්සාළිසක් ප්‍රභෙදවූ; එතෙ ධම්මා ඒඅෂ්ටපදයෝ; මොසපුච්ඡකෙන, මොසපුච්ඡකනම්වූ මේ අෂ්ටමනය නිද්දේශයෙන; සහ, එක්ව; සමුච්ඡෙදෙ, සමුච්ඡෙද නම්වූ චුද්දසමනය නිද්දේශයෙහි; නලබ්භන්ති, නොලැබියයුත්තාහුය

මේ අෂ්ටමනය නිද්දේශයෙහි සංක්ෂෙප අක්ෂරපදයෝ මෙසේයි- රූ, චෙ, ච, දු, ස, උ, උ, නා, ප, යනුයි—එහි; රූ,යනු (28)අටවිස්සෙසි; ඒ කවර(28)අටවිස්සෙක්දයත්? යට ෂෂ්ඨමනය නිද්දේශයෙහි දක්වනලද්දවූ; රූ,කාරයෙන් ගන්නාලද්දවූ (42) දෙසා

ත්‍රිස්ධම්මයෝද; පඤ්චමනය නිර්දේශයෙහි හෙ,යන අක්ෂරයෙන් ගන්නාලද්දවූ අජී සතරද; අ,කාරයෙන් ගන්නාලද්දවූ (26) සවිසිපදයෝද උපපන්නත්‍රිකයෙහි තුන්පදයද අතීතත්‍රිකයෙහි තුන්පදයද අජ්ඣත්තපදයද බහිද්ධා පදයද්දුයි කියනලද අජ්ඣත්ත ත්‍රිකයෙහි දෙපදයද යනමේ (28) අටවිසිපදයෝයි; වෙ,යනු (23) තෙවිස්සෙකි; ඒ කවර තෙවිස්සෙක්දයත්? යට සත්තම නය නිර්දේශයෙහි වෙ,කාරයෙන්ගන්නාලද්දවූ (22) දෙවිසිපද යෙක්ද සාරම්මණාධම්මා,යනපදයද යනමේ (23) තෙවිසිපදයෝයි; ජ,යනු (11) එකොළොසෙකි; ඒ කවර එකොළොසෙක්දයත්? ෂෂ්ඨමනය නිර්දේශයෙහි දක්වනලද්දවූ ච,කාරයෙන් ගන්නාලද් දවූ පදයෝ සත්දෙනද අ,කාරයෙන් ගන්නාලද්දවූ එක්පදයද ස,කාරයෙන් ගන්නාලද්දවූ තුන්පදයද යනමේ (11) එකොළොස් පදයෝයි; දු,යනු (62) දෙසැටෙකි; ඒ කවර දෙසැටෙක්දයත්? දුක්ඛසච්චපදය ත්‍රිකමාතෘකාවෙහි අබ්‍යාකතාධම්මා යනපදය අසංකිලිට්ඨ අසංකිලෙසිකා ධම්මා යනපදය නෙවදස්සනෙන භාවනාය පහාතබ්බා ධම්මා යනපදය නෙවදස්සනෙන භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකා පදය නෙවාචයගාමී පදය නඅපචයගාමී පදය නෙවසෙක්ඛා නාසෙක්ඛා ධම්මා යනපදය පරිත්තාධම්මා යන පදය මජ්ඣිමාධම්මා යනපදය අනියතාධම්මා යනපදය යනමේ නවපදයෝද අහෙතුකාධම්ම පදය ආදිකොට ඇත්තාවූ සතර සාමිසසාධගන්තා විප්‍රයුක්තාවූ ගොච්ඡකයෙහි (40) සතළිස් පද කෙනෙහෙක මූලුල්පනාර ද්‍රකයෙහි ලොකියාධම්මා යනපදය පිහි ද්‍රකයෙහි සතරනාමසකාසයන්තා විප්‍රයුක්තාවූ මිශ්‍රයුක්තවූ (11) එකො ළොස් පදයෝය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් (62) දෙසැට පද කෙනෙක්වෙත්; ස,යනු (131) එක්සිය එක්තිසෙකි; ඒකවර එක්සිය එක්තිසෙක්දයත්? ප්‍රථමනය නිර්දේශයෙහි අ,කාරයෙන් ගන්නාලද්දවූ (23) තෙවිසි පදයෙක සු,කාරයෙන් ගන්නාලද් දවූ (7) සත්පදයෙක අ,කාරයෙන් ගන්නාලද්දවූ (46) සසාලිස් පදයෙක ඉ,කාරයෙන් ගන්නාලද්දවූ එක්පදයෙක ඛ,යන අක්ෂර යෙන් ගන්නාලද්දවූ එක්පදයෙක අ,කාරයෙන් ගන්නාලද්දවූ (17) සතළොස් පදයෙක උ,කාරයෙන් ගන්නාලද්දවූ සතරපද යෙක අජ්ඣත්තාරම්මණා යනපදය බහිද්ධාරම්මණා යනපදය යනමේ අජ්ඣත්තාරම්මණත්‍රිකයෙහි දෙපදයෙක යනමොවුන්ගේ වශයෙන් (131) එක්සිය එක්තිස් පදකෙනෙක්වෙති උ,යනු පදයෙකි ඒ කවරපදයෙක්දයත්? යට ෂෂ්ඨමනය නිර්දේශයෙහි උ, කාරයෙන් ගන්නාලද එක්පදයෙක අ,කාරයෙන් ගන්නාලද පදයෙක විපාකාධම්මා යන එක්පදයෙක යනමේ පස්පදයෝයි;

දෙවෙනි උ,යනු සදෙනෙකි ඒ කවර සදෙනෙක්දයත්? උපපත්තිභව එකෙක සඤ්ඤීභව එකෙක පඤ්චවොකාරභව එකෙකැයි යන පටිච්චසමුප්පාදයෙහි දෙපදයෙක උපාදානුපාදානියා ධම්මා යනපදය අවිතක්ක අවිචාරාධම්මා යනපදයයි කියනලද තිකමාතෘකාවෙහි දෙපදයෙක මහන්තරදුකයෙහි උපාදින්නාධම්මා යන එක්පදයෙකැයි මෙසේ සපදකෙනෙක්වෙත්; කා,යනු එකෙක් එනම් එකව කාමභවයයි ප,යනු තුණෙක් ඒකවර තුණෙක්දයත්? පරිත්තාරම්මණාධම්මා යන පදය පච්චුප්පන්නාරම්මණාධම්මා යන පදය අජ්ඣත්තබහිද්ධාරම්මණාධම්මා යන පදය යනමේ තුන්පදයෝයි ~

සානමනය නිද්දේශයට අනතුරුව අඪමනය නිද්දේශය වදාරණලදී ඒ අඪමනය නිද්දේශයද අබ්භන්තරමාතෘකා නිද්දේශය බාහිරමාතෘකා නිද්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් අබ්භන්තරමාතෘකා නිද්දේශය පළමුකොටවදාරණලදී ඒ අබ්භන්තරමාතෘකා නිද්දේශයද ඛන්ධාදිනිද්දේශය ඵස්සසත්තකරාසි නිද්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් ඛන්ධාදිනිද්දේශය ඛන්ධනිද්දේශය ආයතන නිද්දේශය ධාතුනිද්දේශය සච්චනිද්දේශය ඉන්ද්‍රියනිද්දේශය පටිච්චසමුප්පාද නිද්දේශය සතිපට්ඨාන නිද්දේශය සම්මප්පධාන නිද්දේශය ඉද්ධිපාද නිද්දේශය අප්පමඤ්ඤා නිද්දේශය ඣාන නිද්දේශය පඤ්චින්ද්‍රිය නිද්දේශය බල නිද්දේශය බොජ්ඣඞ්ග නිද්දේශය මග්ගඞ්ග නිද්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් (15) පසළොස්වැදෑරුම්වේ ඔවුන් අතුරෙන් ඛන්ධනිද්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී ඒ ඛන්ධනිද්දේශයද රූපක්ඛන්ධ නිද්දේශය ආදිකොට විඤ්ඤාණක්ඛන්ධ නිද්දේශය අවසන්කොට ඇත්තාවූ නිද්දේශ පඤ්චකයකින් යුක්තවන්නේයි ඔවුන්අතුරෙන් රූපක්ඛන්ධ නිද්දේශය කවරයත්? "රූපක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සම්පයුත්තාති නත්ථි,,යනුයි; (එහිඅර්ථකවරයත්?) රූපක්ඛන්ධෙන, රූපස්කන්ධයහා සමග; යෙධම්මා, යම් සතර නාමස්කන්ධ කෙනෙක්තුමූ; විප්පයුත්තා, විපියුතුවන ලද්දාහුද; තෙධම්මා, ඒ සතරනාමස්කන්ධයෝතුමූ; කතිහිඛන්ධෙහි, කොතෙක් ස්කන්ධයන්හා සමග; කතිහායතනෙහි, කොතෙක් ආයතනයන්හාසමග; කතිහිධාතූහි, කොතෙක්ධාතූන්හා සමග; සම්පයුත්තා, සැපියුතුවනලද්දාහුදයි ඉති, (පුච්ඡායංසති) මෙබඳුප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හිවනාහි; තෙධම්මා, ඒ ධර්මයෝතුමූ; සම්පයුත්තාති නත්ථි, සම්ප්‍රයුක්තවනලද්දාහුයයි යන ධර්මකෙනෙක් නැත්තේයි; ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවවේ ~

රූපස්කන්ධ නිර්දේශයට අනතුරුව වේදනාස්කන්ධ නිර්දේශය විදරණලද්දී (කෙසේදයත්?) "වේදනාක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා" යනාදියයි; වේදනාක්ඛන්ධෙන, වේදනාස්කන්ධයහා සමග; යෙ ධම්මා, අප්‍රතිසිරූප නිර්වාණ සඞ්ඛ්‍යාතවූ යම් ධර්මකෙනෙක්වූහු; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවූවත්නාහුද; තෙ ධම්මා, ඒ ධර්මයෝවූහු; කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සම්පයුත්තානි ප්‍රශ්නය සති, මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; නසී, නැතැයියන විසජ්ජනාවිසේ; පසුපසු පදයෙහිද මේනයින්ම ප්‍රශ්න විසර්ජනාවන් යොදගතයුතුයි—තදනන්තරව සඤ්ඤා සඞ්ඛාර විඤ්ඤාණස්කන්ධයෝද රූපස්කන්ධ වේදනාස්කන්ධයන්ට සමානව යොදගතයුතුයි-ඛන්ධනිර්දේශයට අනතුරුව ආයතන නිර්දේශය විදරණලද්දී ඒආයතනනිර්දේශයෙහිද චක්ඛායතන නිර්දේශය ආදිකොට ඇත්තාවූ (11) එකොළොස් ආයතනකෙනෙක්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් චක්ඛායතන සොතායතන ඝාණායතන ජිව්හායතන කායායතන රූපායතන සද්දායතන ගන්ධායතන රසායතන ඵොට්ඨබ්බායතන යනමේ ආයතනයෝතුමූ රූපස්කන්ධ නිර්දේශයට සමානයි—මනායතන නිර්දේශය වේදනාස්කන්ධයට සමානයි.

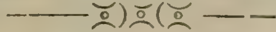
ආයතන නිර්දේශයට අනතුරුව ධාතුනිර්දේශය විදරණලද්දී ඒ ධාතුනිර්දේශයද චක්ඛුධාතු සොතධාතු ඝාණධාතු ජිව්හාධාතු කායධාතු රූපධාතු සද්දධාතු ගන්ධධාතු රසධාතු ඵොට්ඨබ්බධාතු චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු සොතවිඤ්ඤාණධාතු ඝාණවිඤ්ඤාණධාතු ජිව්හාවිඤ්ඤාණධාතු කායවිඤ්ඤාණධාතු මනොධාතු මනොවිඤ්ඤාණ ධාතු නිර්දේශයන්ගේ වශයෙන් (17) සත්ලොස් වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් චක්ඛුධාතු නිර්දේශය පළමුකොට විදරණලද්දී (කෙසේයත්?) "චක්ඛුධාතුයා යෙ ධම්මා,, යනාදියයි, මේචක්ඛු ධාතුව පටන් ඵොට්ඨබ්බධාතුව අවසන්කොට ඇත්තාවූ දස පදයෝම රූපස්කන්ධයමෙන් දතයුතුයි.

ඵොට්ඨබ්බධාතු නිර්දේශයට අනතුරුව චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු නිර්දේශය විදරණලද්දී (කෙසේයත්?) "චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා,, යනාදියයි, චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයා, චක්ෂුර්විඥාන ධාතුව හා සමග; යෙ ධම්මා, යම් ෂඩ්විඥානධාතු විපෙහාත්පාදයෝය අප්‍රතිසිරූපය නිර්වාණය යන ධර්මකෙනෙක්වූහු; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවලද්දාහුද; තෙ ධම්මා, ඒ ධර්මයෝවූහු; කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි, කෙතෙක්ස්කන්ධ කෙතෙක් ආයතන කෙතෙක් ධාතූන්හා සමග; සම්පයුත්තා, සම්ප්‍රයුක්තවූවන ලද්දාහුදයි; ඉති, (ප්‍රශ්නය සති) මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි; සම්පයුත්තානි නත්ථි, සම්ප්‍රයුක්තවූ යම්කෙනෙක් නැත්තාහුයයි; මෙසේ

විසඳියයුතුයි; සොතවිඤ්ඤාණාදී ෂඩ්විඤ්ඤාණධාතුහු චක්ඛුවිඤ්ඤාණ ධාතුවමෙන් දතයුතුයි—මනොධාතු මනොවිඤ්ඤාණ ධාතුහුදෙදෙන විඤ්ඤාණස්කන්ධයමෙන් දතයුතුයි--ධාතුනිර්දේශයට අනතුරුව සච්චනිර්දේශය වදාරණලදි (කේතෙසේයත්?) "දුක්ඛසච්චෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; දුක්ඛසච්චෙන, දුක්ඛසත්‍යය හාසමග; යෙධම්මා, යම් ලොකොත්තරසිත් අටදෙනෙකු(36) සතිස් චෛතසිකකෙනෙක රූපය නිර්වාණය යන යම් ධර්මකෙනෙක්හුමු; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවනලද්දාහුද; තෙධම්මා—පෙ—සම්පයුත්තාති නත්ථි, සම්ප්‍රයුක්තවන ධර්මකෙනෙක්නම් නැත්තාහුයයි; විසජ්ජනා කටයුතුයි—දුක්ඛසච්ච නිර්දේශයට අනතුරුව සමුදය සච්ච නිර්දේශය වදාරණලදි (කේතෙසේයත්?) "සමුදයසච්චෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; සමුදයසච්චෙන, සමුදයසත්‍යයහා සමග; යෙධම්මා, යම්දෙසමූලික මොහමූලික අකුශල කුසල විපාකක්‍රියා චිත්තොත්පාද රූපනිර්වාණ සඞ්ඛ්‍යාත ධර්මකෙනෙක්හුමු;විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවන ලද්දාහුද; තෙධම්මා—පෙ—සම්පයුත්තාතිනත්ථි, ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවවේ; නිරොධසත්‍යය රූපස්කන්ධයට සමානයි—මාර්ගසත්‍යය චක්ඛුවිඤ්ඤාණ ධාතුවට සමානයි—

සච්චනිර්දේශයට අනතුරුව ඉන්ද්‍රියනිර්දේශය වදාරණලදී ඒ ඉන්ද්‍රියනිර්දේශයද චක්ඛුන්ද්‍රිය නිර්දේශය ආදිකොට ඇත්තාවූ (21) එක්විසි ඉන්ද්‍රියකෙනෙක්වෙති ජීවිතෙන්ද්‍රිය එහි අසඞ්ගෘහීත බැවින් එක්විස්සෙකැයි දතයුතුයි—ඔවුන්අතුරෙන් චක්ඛුන්ද්‍රිය නිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදි චක්ඛුන්ද්‍රිය ආදිකොට ඇත්තාවූ දෞමනස්සින්ද්‍රිය අවසන්කොට ඇත්තාවූ පදයෝතුමු රූපස්කන්ධ වෙදනාස්කන්ධයන්මෙන් දතයුතුයි—දෞමනස්සින්ද්‍රිය නිර්දේශයට අනතුරුව උපෙක්ඛින්ද්‍රිය නිර්දේශය වදාරණලදි(කේතෙසේයත්?) "උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන, උපෙක්ඛින්ද්‍රියහා සමග; යෙධම්මා, යම් සුඛ දුක්ඛ සෞමනස්ස දෞමනස්ස සහගත චිත්තොත්පාද රූප නිර්වාණ සඞ්ඛ්‍යාත ධර්මකෙනෙක්හුමු; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවන ලද්දාහුද—පෙ—සම්පයුත්තාති නත්ථි ඉති, (විසජ්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවවේ; සද්ධින්ද්‍රිය විරියින්ද්‍රිය ආදීහු සඤ්ඤාස්කන්ධ සඞ්ඛාරස්කන්ධයන්මෙන් දතයුතුයි—

—ඉන්ද්‍රිය නිර්දේශය නිමියේයි—

ඉන්ද්‍රියනිර්දේශයට අනතුරුව පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශය වදාරණලදී ඒ පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශයද අවිජ්ජානිර්දේශය සඞ්ඛාර

නිද්දේශය යනාදි වශයෙන් නාමරූප සළායතන ජාති ජරා මරණ නිද්දේශයන්හැර සෙසුපදයෝ යථාක්‍රමයෙන් ලැබෙත් එහිපළමුවන අවිද්‍යා නිද්දේශයපටන් කම්මභව නිද්දේශය කෙළවරකොටඇති පදයෝ වෙදනාස්කන්ධ සඤ්ඤාස්කන්ධ පදයන්මෙන් දතයුතුයි—කාමභවයෙහි උපපත්තිභව නිද්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී (කේසෙයත්?) "උපපත්තිභවෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; උපපත්තිභවෙන, උපපත්තිභවයහා සංග; යෙධම්මා, යම් කුසලාකුසල ඵලක්‍රියා චිත්තොත්පාද ධර්මකෙනෙක්තුමූ; විප්පයුත්තා, වියුක්තවූවන ලද්දාහුද; තෙධම්මා, ඒ ධර්මයෝතුමූ; සම්පයුත්තානි නාමි යනු විසර්ජනාවවේ ඒඋපපත්තිභවයද කාමභවය රූපභවය ආදිකොට ඇත්තාවූ ප්‍රභෙදය ආශ්‍රයකොටගෙණ විස්තර කටයුතුයි—"කාමභවෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; කාමභවෙන, කාමභවයහා සම්ග; යෙධම්මා, රූපභව අරූපභව කුසලාකුසල ඵලක්‍රියා චිත්තොත්පාද සඞ්ඛ්‍යාත යම් ධර්මකෙනෙක්තුමූ; විප්පයුත්තා, වියුක්තවූවනලද්දාහුද; තෙධම්මා, ඒ ධර්මයෝතුමූ; සම්පයුත්තානි නාමි, යනු විසර්ජනාකටයුතුයි—අවශෙෂපදයෝ යටකී නයින් දතයුතුයි.

පටිච්චසමුප්පාද නිද්දේශයට අනතුරුව සතිපට්ඨාන නිද්දේශය වදාරණලදී (කේසෙයත්?) "සතිපට්ඨානෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; සතිපට්ඨානය ආදිකොට ඇත්තාවූ මාර්ගාඞ්ගය අවසන්කොට ඇත්තාවූ පදයෝ යටකීනයින් දතයුතුයි—මාර්ගාඞ්ග නිද්දේශයට අනතුරුව ඵස්සසත්තකරාසි නිද්දේශය වදාරණලදී ඒ ඵස්සසත්තකරාසි නිද්දේශයද යටකීනයින් දතයුතුයි.

අබ්භන්තරමාතෘකා නිද්දේශයට අනතුරුව බාහිර මාතෘකා නිද්දේශය වදාරණලදී ඒ බාහිරමාතෘකා නිද්දේශයද තිකමාතෘකා නිද්දේශය දුකමාතෘකා නිද්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැද්දෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් තිකමාතෘකා නිද්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී ඒ තිකමාතෘකාවෙහිද නොලැබෙන්නාවූ අජ්ඣත්තබහිද්ධා පදය අනිදස්සන අප්පටිඝපදය යන දෙපදයන් හැර අවශෙෂපදයන් අතුරෙන් පරිත්තාරම්මණ පදයහැර අවශෙෂපදයන්ගේ ඇති යටකීනයින් දතයුතුයි "පරිත්තාරම්මණෙහි යෙධම්මා,,යනාදීන් ඒපදයද දතයුතුයි=පරිත්තාරම්මණෙහි,පරිත්තාරම්මණ නම්ඇත්තාවූ; ධම්මෙහි, ධර්මයන්හා සම්ග; යෙධම්මා, යම් මහග්ගතාරම්මණ අප්පමාණාරම්මණ පරිත්තාරම්මණ ධර්මයෝතුමූ; විප්පයුත්තා, වියුක්තවූවන ලද්දාහුද; තෙධම්මා, ඒ ධර්මයෝතුමූ; සම්පයුත්තානි නාමි,යනුවෙන් විසර්ජනා කටයුතුයි සෙස්ස සුබොධයි.

තිකමාතෘකා නිර්දේශයට අනතුරුව දුකමාතෘකා නිර්දේශය වදාරණලදී ඒ දුකමාතෘකා නිර්දේශයෙහිද "හෙතු,,යනාදිවූ ගොච්ඡකයෙහි නොලැබෙන්නාවූද සපදයන් උද්ධරණයකොට ලැබියයුතුවූ අහෙතුකපදය ආදිකොටඇත්තාවූ සතරනාමස්කන්ධයන්හා සමග ලැබියයුතුවූ (40) සතළිස්පදයෝය චූලන්තර දුකයෙහි අප්පච්චය පදය ආදිකොටඇත්තාවූ විප්‍රයුක්ත නොවිය යුතුවූ පදයන් උද්ධරණයකොට අවශෙෂපදයෝද මහන්තරදුක යෙහි නොචිත්තපදය ආදිකොට ඇත්තාවූ විප්‍රයුක්ත නොවිය යුතුවූ (24) සූවිසි පදයන් උද්ධරණයකොට අවශෙෂපදයෝද පිට්ඨිදුකයෙහි අවිතක්ක අවිචාරපදය ආදිකොටඇත්තාවූ විප්‍රයුක්ත නොවියයුතුවූ ෂඩ්පදයන් උද්ධරණයකොට අවශෙෂපදයෝද ලැබියයුත්තාහුය. ඒසියළු පදයෝ යමකී පදයන්ට සමාන්වූ ඇත්තාවූ පදයන් ඒ ඒ පදයෙහිකීතයින් යොදගතයුතු යට කියනලද්දාවූ මාතෘකාසංක්ෂෙපයන් සිත්හිතබාගෙන විප්‍රයුක්ත වියයුතුපදය නොවියයුතුපදය කල්පනාකොට විසඳිනාකට යුතුයි—මේනිර්දේශයෙහි විප්‍රයුක්තපදයෙහි අර්ථය ජාතිවිප්‍රයුක්තය භූමිවිප්‍රයුක්තය කාලවිප්‍රයුක්තය සන්තාන විප්‍රයුක්තය යන මොවුන්ගේ වශයෙන් සතරාකාරවෙත් ඔවුන්අතුරෙන් ජාති විප්‍රයුක්තය යනු කුමක්දයත්? "කුසලාධම්මා අකුසලාධම්මා,,යනා දියයි භූමිවිප්‍රයුක්තයයනු "කාමාවචරාධම්මා රූපාවචරාධම්මා,, යනාදියයි කාලවිප්‍රයුක්තයයනු "අතීතාධම්මා අනාගතාධම්මා,,යනා දියයි සන්තානවිප්‍රයුක්තයයනු "අජ්ඣත්තාධම්මා බහිද්ධාධම්මා,, යනාදියයි එහෙයින් කුසල්ආදිය වීනම් රූපාවචර අරූපාවචර ලොකොත්තර ආදිය ගතයුත්තේයි—අතීතාදියවීනම් අනාගත පච්චුප්පන්නාදියද ගතයුත්තේයි—අජ්ඣත්තාදියවීනම් බහිද්ධා දියද ගතයුත්තේයි—ඒවිප්‍රයුක්තව ඇත්තාවූ සවභාවවනාහි නාම ස්කන්ධයන්හා සමග රූපනිර්වාණයන්ගේ විප්‍රයුක්තභාවය විය යුත්තේයි රූපයතෙමේ රූපයහා සමගද නිර්වාණයහා සමගද නිර්වාණතෙමේ රූපයහා සමගද විප්‍රයුක්ත නොවියයුත්තේයි— මේ අෂ්ටමනය නිර්දේශයෙහි පෙය්‍යාලපාළිය සිත්හිතබා සතර විප්‍රයුක්තභාවයෙන් විප්‍රයුක්ත නොවියයුතුවූ (47) සත්සාළිස් පදයෝ මේඅෂ්ටමනයනිර්දේශයෙහි දේශනාකරවදාරණලද්දාහුය

අෂ්ටමනය නිර්දේශය නිමියේයි

සම්පයුත්තෙන සම්පයුත්ත පදනිද්දෙසො

වේදනාක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා සඤ්ඤාක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මෙහි යෙ ධම්මා

සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා — විඤ්ඤාණක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා මනායතනෙන යෙ ධම්මා චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා — පෙ — මනොධාතුයා යෙ ධම්මා මනොවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා — සමුදයසච්චෙන යෙ ධම්මා මග්ගසච්චෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා — මනින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා — සුඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා දුක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා සොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා දොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා — උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන ඡහි ධාතූහි සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා — සද්ධින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා විරියින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා සතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා සමාධින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා පඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා අඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා අවිජ්ජාය යෙ ධම්මා අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා — සඞ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා — සළායතනපච්චයා ඵස්සෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුත්තා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා — ඵස්සපච්චයා වෙදනාය යෙ ධම්මා

[illegible] ධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි [illegible] නෙන සත්තහිධාතූහි සම්පයුත්තා ඒකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.—වෙදනාපච්චයා තණ්හාය යෙධම්මා තණ්හාපච්චයා උපාදානෙන යෙධම්මා කම්මභවෙන යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි ඒකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සම්පයුත්තා ඒකෙනඛන්ධෙන ඒකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.—සොකෙන යෙධම්මා දුක්ඛෙන යෙධම්මා දොමනස්සෙන යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි ඒකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සම්පයුත්තා ඒකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.—උපායාසෙන යෙධම්මා සතිපට්ඨානෙන යෙධම්මා සම්මප්පධානෙන යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි ඒකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සම්පයුත්තා ඒකෙනඛන්ධෙන ඒකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා.—ඉද්ධිපාදෙන යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ඒකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා.—ඣානෙන යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ඒකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සම්පයුත්තා ඒකෙනඛන්ධෙන ඒකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.—අප්පමඤ්ඤාය යෙධම්මා පඤ්චහිඉන්ද්‍රියෙහි යෙධම්මා පඤ්චහිබලෙහි යෙධම්මා සත්තහිබොජ්ඣඞ්ගෙහි යෙධම්මා අරියෙනඅට්ඨඞ්ගිකෙනමග්ගෙන යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි ඒකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සම්පයුත්තා ඒකෙනඛන්ධෙන ඒකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.—ඵස්සෙන යෙධම්මා චෙතනාය යෙධම්මා මනසිකාරෙන යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි ඒකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි සම්පයුත්තා ඒකෙනඛන්ධෙන ඒකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා.—වෙදනාය යෙධම්මා සඤ්ඤාය යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි ඒකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි සම්පයුත්තා ඒකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.—චිත්තෙන යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි

යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා.—අධිමොක්ඛෙන යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන වීහිධාතූහි සම්පයුත්තා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා.—සුඛායවෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා එකෙනඛන්ධෙන සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා.—සවිතක්ක සවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා අවිතක්කවිචාරමත්තෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා පීතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා.—සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා එකෙනඛන්ධෙන සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.—හෙතූහිධම්මෙහි යෙධම්මා හෙතූහිචෙව සහෙතුකෙහිච ධම්මෙහි යෙධම්මා හෙතූහිචෙව හෙතුසම්පයුත්තෙහිච ධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සම්පයුත්තා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා.—සහෙතුකෙහිචෙව නචහෙතූහි ධම්මෙහි යෙධම්මා හෙතුසම්පයුත්තෙහිචෙව නචහෙතූහි ධම්මෙහි යෙධම්මා නහෙතූහි සහෙතුකෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා.—ආසවෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා ආසවෙහිචෙව සාසවෙහිච ධම්මෙහි යෙධම්මා ආසවෙහිචෙව ආසවසම්පයුත්තෙහිච ධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සම්පයුත්තා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා.—ආසවසම්පයුත්තෙහිචෙව නොචආසවෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා.—සඤ්ඤොජනෙහි ගන්ථෙහි ඔඝෙහි යොගෙහි නීවරණෙහි පරාමාසෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා පරාමාසෙහිචෙව පරාමට්ඨෙහිච ධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා

සම්පයුත්තා තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා — පරාමාස සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා — චිත්තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා — චෙතසිකෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා චිත්තසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා චිත්තසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා චිත්තසංසට්ඨ සමුට්ඨාන සහභූහි ධම්මෙහි යෙධම්මා චිත්තසංසට්ඨ සමුට්ඨානානුපරිවත්තීහි ධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි සම්පයුත්තා — උපාදානෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා කිලෙසෙහිචෙව සංකිලෙසිකෙහිච ධම්මෙහි යෙධම්මා කිලෙසෙහිචෙව සංකිලිට්ඨෙහිච ධම්මෙහි යෙධම්මා කිලෙසෙහිචෙව කිලෙස සම්පයුත්තෙහිච ධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා සම්පයුත්තා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා — සංකිලිට්ඨෙහිචෙව නොච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා කිලෙසසම්පයුත්තෙහිචෙව නොච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා සවිතක්කෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා සවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා සප්පීතිකෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා පීතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා — සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සම්පයුත්තා තෙධම්මා එකෙනඛන්ධෙන සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා —

— සම්පයුත්තෙන සම්පයුත්ත පදනිද්දෙසො නිට්ඨිතො —

—නවමස්ස නිද්දෙසයෙහි උද්දානගාථාව—

අරූපක්ඛන්ධා චත්තාරො මනායතනමෙව ච
විඤ්ඤාණධාතුයො සත්ත ද්වෙ සච්චා චුද්දසින්ද්‍රියා
පච්චයෙ ද්වාදසපදා තතො උපරි සොළස
තිකෙසු අට්ඨ ගොච්ඡකෙ තෙචත්තාලීසමෙව ච
මහන්තර දුකෙ සත්ත පිට්ඨිදුකෙසු ඡ
නවමස්ස පදස්සෙතෙ නිද්දෙසෙ සඞ්ගහඞ්ගතා.—

(එනිඅඩි කවරයත්?) චත්තාරො අරූපක්ඛන්ධා, සතර නාමස්කන්ධයෝද; මනායතනමෙවච, මනායතනයද; සත්ත විඤ්ඤාණධාතුයො, සත්තවිඤ්ඤාණ ධාතූහුද; ද්වෙසච්චාච, සමුදය සත්‍ය මාර්ගසත්‍යයෝ දෙදෙනද; චුද්දස ඉන්ද්‍රියාච, මනින්ද්‍රිය ආදි කොට ඇත්තාවූ අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රිය අවසන්කොට ඇත්තාවූ (14) තුදුස් ඉන්ද්‍රියපදයෝද; පච්චයෙ, පටිච්චසමුප්පාදයෙහි; ද්වාදස පදාච, අවිජ්ජා සංඛාර විඤ්ඤාණ ඵස්ස වෙදනා තණ්හා උපාදාන කම්මභව සොක දුක්ඛ දෝමනස්ස උපායාස යන පදයෝද; තතොඋපරි, ඒ පටිච්චසමුප්පාදයෙන් මත්තෙහි; සොළසපදාච, සතිපට්ඨානය ආදිකොට ඇත්තාවූ මනසිකාරය අවසන්කොට ඇත්තාවූ (16) සොළොස් පදයෝද; තිකෙසු, තිකමාතෘකාවෙහි; අට්ඨපදාච, වෙදනාත්‍රිකයෙහි තුන්පදයෙක විතක්කත්‍රිකයෙහි ප්‍රථම උනිය පදයෝ දෙදෙනද ප්‍රීතිත්‍රිකයෙහි තුන්පද [illegible] යනමේ (8) අටපදයෝද; ගොච්ඡකෙ, ගොච්ඡකයෙහි; තෙචත්තාලීස, (43) තෙසාළිස් වැදෑරුම්වූ: [illegible] සහෙතුකාදිවූ සම්ප්‍රයුක්තවූ ඇත්තාවූ පදයෝද; පිට්ඨිදුකෙසු, පිට්ඨිදුකයෙහි; ඡ, (6) සවැදෑරුම්වූ සවිතක්කපදය සවිචාරපදය සප්පීතිකපදය පීතිසහගතපදය සුඛසහගතපදය උපෙක්ඛාසහගතපදය යනමේවාහුද; ඉති, මෙසේ; ඒතෙපදා, මේ (120) එකසිය විස්සක් පදයෝ; නවමස්ස පදස්ස, නවවැනි උද්දේසයාගේ; නිද්දෙසෙ, නිර්දේශයෙහි; සඞ්ගහංගතා, සඞ්ග්‍රහබවට ගියාහුය—

මේ නවම නිර්දේශයෙහි සංකෙත සඞ්ඛ්‍යාක්ෂරයෝ නම් — වෙ, වි, ච, ස, සු, උ, ප, ඉ, ඛා, අ, සු, ස, වෙ, යනුයි—මෙහි වෙ,යනු (6) සදෙනෙකි; ඒ කවර සදෙනෙක්දයත්? [illegible] නිර්දේශයෙහි වෙ,කාරයෙන් ගන්නාලද සදෙනාමැයි; වි,යනු (6) සදෙනෙක්; ඒ කවර සදෙනෙක්දයත්? [illegible] නිර්දේශයෙහි වි,යන අක්ෂරයෙන් ගන්නාලද අයි සදෙනාමැයි; ච,යනු (7) සත් දෙනෙක්; ඒ කවර සත්දෙනෙක්දයත්? සට්ඨධම්මහය නිර්දේශයෙහි ච,කාරයෙන් දක්වනලද අඞ්ගයෝ සත්දෙනාමැයි; ස,යනු (63) [illegible]; ඒ කවර [illegible]දයත්? [illegible] නිර්දේශ

යෙහි ස,කාරයෙන් ගන්නාලද තෙපණස් අඞ්ගයෝමැයි; ස,යනු (7) සත්දෙනෙකි; ඒකවර සත්දෙනෙක්දයත්? ඡට්ඨමනය නිද්දේශයෙහි සු,යන්නෙන් ගන්නාලද අඞ්ගයෝ සත්දෙනාමැයි; උ,යනු එකෙකි; ඒකවර එකෙක්දයත්? එකම උපෙක්ඛින්ද්‍රියයි; ප,යනු (4) සතරෙකි; ඒකවර සතරෙක්දයත්? අට්ඨමනය නිද්දේශයෙහි ප,කාරයෙන් ගන්නාලද අඞ්ගයෝ සතරදෙනාමැයි: ඉ,යනු එකෙකි; ඒකවර එකෙක්දයත්? එකම ඍද්ධිපාදයයි; ඣා,යනුද එකම ධ්‍යානයයි; අ,යනු එකම අධිමොක්ෂයයි; සු,යනු (7) සත්දෙනෙකි; ඒකවර සත්දෙනෙක්දයත්? සප්තමනය නිද්දේශයෙහි සු,යන්නෙන් ගන්නාලද අඞ්ග සතරත් අ.යන්නෙන් ගන්නාලද අඞ්ගයෝ තුන්දෙනාද එක්කොට ගන්නාලද අඞ්ගයෝ සත්දෙනායි; ස,යනු (20) විස්සෙකි; ඒකවර විස්සෙක්දයත්? සවිතක්ක සවිචාරපදය අවිතක්ක අවිචාර පදය පීතිසහගත පදයයි කියනලද ත්‍රිකමාතෘකාවෙහි තුන්පදකෙනෙක ගොච්ඡකයෙහි එක එක ධර්මය ලැබියයුතුවූ පදයන්හැර සතරනාමස්කන්ධයන් ලැබියයුතුවූ (13) තෙළෙස් පදකෙනෙක සවිතක්කපදය සවිචාරපදය සප්පීතිකපදය පීතිසහගතපදය යනමේ පිඞ්ඩිකයෙහි (4) සතර පදයෙක යනමේ ධර්මයන්ගේ වශයෙන් යෙදෙන්නාවූ (20) විසිපදයෝයි; වෙ,යනු (6) සදෙනෙකි; ඒ කවර සදෙනෙක්දයත්? සට්ඨමනය නිද්දේශයෙහි වෙ,යන්නෙන් ගන්නාලද පදයෝ සදෙනාමැයි.

අට්ඨමනය නිද්දේශයට අනතුරුව නවමනය නිද්දේශය වදාරණලදී ඒනවමනය නිද්දේශයද අබ්භන්තරමාතෘකා නිද්දේශය බාහිරමාතෘකා නිද්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් අබ්භන්තරමාතෘකා නිද්දේශයද ඛන්ධාදි නිද්දේශය පඤ්ඤත්තාකාරාසි නිද්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් ඛන්ධාදි නිද්දේශයද ඛන්ධනිද්දේශය ආයතන ධාතු සච්ච ඉන්ද්‍රිය පටිච්චසමුප්පාද සතිපට්ඨාන සම්මප්පධාන ඍද්ධිපාද අප්පමඤ්ඤා ධ්‍යාන පඤ්චින්ද්‍රිය පඤ්චබල බොජ්ඣඞ්ග මග්ගඞ්ග නිද්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් (15) පසළොස් වැදෑරුම් නිද්දේශකෙනෙක්වේ ඔවුන්අතුරෙන් ඛන්ධනිද්දේශයද වෙදනාස්කන්ධ නිද්දේශය සඤ්ඤාස්කන්ධ නිද්දේශය සංස්කාරස්කන්ධ නිද්දේශය විඤ්ඤාණස්කන්ධ නිද්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් සතරවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් වෙදනාස්කන්ධ නිද්දේශය කවර යත්? "වෙදනාක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සම්පයුත්තා තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතන

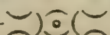
නෙන සත්තහි ධාතුහි සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා,,යනුයි; (එහිඅර්ථ කවරයත්?) වෙදනාක්ඛන්ධෙන, වෙදනාස්කන්ධයහා සමග; යෙධම්මා, යම් (49) එකුන්අනුවක් චිත්තය වෙදනාවර්ජිතකොට ඇත්තාවූ (51)එක්පණස් චෛතසිකය යන ධර්මකෙනෙක්තුමූ; සම්පයුත්තා, සතර සම්ප්‍රයෝග ලක්‍ෂණයෙන් යුක්තවූවාහුද; තෙහිධම්මෙහි, ඒධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා, යම් වෙදනාස්කන්ධ සංඛ්‍යාත ධර්ම කෙනෙක්තුමූ; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්‍ෂණයෙන් යුක්තවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒ වෙදනා සඞ්ඛ්‍යාත ධර්මයෝතුමූ; තීහි ඛන්ධෙහි, සංඥස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධ විඥානස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ත්‍රිවිධ ස්කන්ධයන්හා සමගද; එකෙනආයතනෙන, එකම මනායතනයහා සමගද; සත්තහිධාතුහි, සප්තවිඥාන ධාතූන්හා සමගද; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්‍ෂණයෙන් යුක්තවූවාහුය; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකාය ධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්ම ධාතූන්කෙරෙහි අන්තොගධවූ වෙදනාවර්ජිතවූ (51) එක්පණස් චෛතසික සඞ්ඛ්‍යාතවූ කිසිධර්මකෙනෙක්හා සමග; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්‍ෂණයෙන් යුක්තවූවාහුය යනුයි——

තදනන්තරව සංඥස්කන්ධ නිර්දේශය වදාරණලදී ඒසංඥස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධයෝ වෙදනාස්කන්ධයට සමානයි—තදනන්තරව විඥානස්කන්ධ නිර්දේශය වදාරණලදී (කෙසේයත්?) "විඤ්ඤාණක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; විඤ්ඤාණක්ඛන්ධෙන, විඥානස්කන්ධයහා සමග; යෙධම්මා, යම් (52) දෙපණස් චෛතසික සඞ්ඛ්‍යාත ධර්මකෙනෙක්තුමූ; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයොගලක්‍ෂණයෙන් යුක්තවින්නාහුද; තෙහිධම්මෙහි, ඒදෙපණස් චෛතසික ධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා, යම් විඥානස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාත ධර්මකෙනෙක්තුමූ; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයොග ලක්‍ෂණයෙන් සැපියුතුවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒ ධර්මයෝතුමූ; තීහිඛන්ධෙහි, වෙදනා සංඥා සංස්කාර යන ත්‍රිවිධ ස්කන්ධයන්හා සමගද; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අන්තොගධවූ (52) දෙපණස් චෛතසික සඞ්ඛ්‍යාතවූ ඇතම්ධර්ම කෙනෙක්හාසමග; සම්පයුත්තා, සැපියුතුවන්නාහුයයි දතයුතුයි—

ඛන්ධනිර්දේශයට අනතුරුව ආයතන නිර්දේශය වදාරණලදී ඒ ආයතන නිර්දේශයද මනායතන වශයෙන් එක්වැදෑරුම්වේ ඒ මනායතනයද විඥානස්කන්ධයමෙන් දතයුතුයි——ආයතන නිර්දේශයට අනතුරුව ධාතුනිර්දේශය වදාරණලදී ඒධාතු නිර්දේශ

යද චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු නිද්දේශය සොතවිඤ්ඤාණධාතු නිද්දේශය ඝාණ ජිව්හා කාය මනොධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතු නිද්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් සත්වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් චක්ඛු විඤ්ඤාණධාතු නිද්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?) "චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙධම්මා,,යනාදියයි; (එහිඅර්ථ කවරයත්?) චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයා, චක්ඛුර්විඥාන ධාතුවහා සමග; යෙධම්මා, සර්ව්විත්තසාධාරණවූ සප්තචෛතසික සඞ්ඛ්‍යාත යම් ධර්මකෙනෙක්තුමූ; සම්පයුත්තා,සැපියුතුවන්නාහුද;තෙ ති ධම්මෙහි,ඒසර්ව්විත්තසාධාරණ සප්තචෛතසික ධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා, යම් චක්ඛුර්විඤ්ඤාණ ධාතු සඞ්ඛ්‍යාත ධර්මකෙනෙක්තුමූ; සම්පයුත්තා, සැපියුතුවන්නා හුද; තෙධම්මා, ඒ ධර්මයෝතුමූ; තීහිඛන්ධෙහි, චෛතසික ස්කන්ධත්‍රයහා සමගද; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකමධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතුන්කෙරෙහි අන්තාගධවූ සර්ව්විත්තසාධාරණ සප්තචෛතසික සඞ්ඛ්‍යාතවූ ඇතම් ධර්මකෙනෙක්හා සමග; සම්පයුත්තා, සැපියුතුවන්නාහුය;—තදනන්තරව සොතවිඤ්ඤාණ ධාතුව ආදිකොට ඇත්තාවූ මනොවිඤ්ඤාණධාතුව අවසන්කොට ඇත්තාවූ ෂඩ්විඥානධාතුහු චක්ඛුවිඥාන ධාතුවෙහි ක්‍රමයෙන් දත යුතුයි

ධාතු නිද්දේශය නිමියේයි.

ධාතුනිද්දේශයට අනතුරුව සච්චනිද්දේශය වදාරණලදී ඒ සච්ච නිද්දේශයද සමුදයසච්ච නිද්දේශය මග්ගසච්ච නිද්දේශය යන මොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් සමුදය සච්ච නිද්දේශය කෙසේයත්? "සමුදයසච්චෙන යෙධම්මා,,යනාදි යයි; සමුදයසච්චෙන, සමුදයසත්‍යයහා සමග; යෙධම්මා ලොභ මූලික සිත්අටය ලොභවර්ජිතවූ (21) එක්විසි චෛතසිකය යන යම් ධර්මකෙනෙක්තුමූ; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයොග ලක්ෂණ යෙන් සැපි තුවූවාහුද; තෙහි ධම්මෙහි, ඒ ධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා, සමුදයසච්ච සඞ්ඛ්‍යාතවූ යම් ධර්මකෙනෙක්තුමූ; සම්ප යුත්තා, සතරසම්ප්‍රයොග ලක්ෂණයෙන් සැපියුතුවූවාහුද; තෙ ධම්මා, ඒසමුදයසච්ච ධර්මයෝතුමූ; තීහිඛන්ධෙහි, වෙදනාස්කන්ධ සඤ්ඤාස්කන්ධ විඤ්ඤාණස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධත්‍රයකින්හා; එකෙනආයතනෙන, එකම මනායතනයකින්ද; එකායධාතුයා, එකම මනොවිඤ්ඤාණ ධාතුවකින්ද; සම්පයුත්තා, සැපියුතුවූවා හුය; එකෙනඛන්ධෙන, එකම සංස්කාරස්කන්ධයකින්හා; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයකින්ද; එකායධාතුයා, එකම

ධර්මධාතුවෙන්ද; නොහිමි, සංස්කාරස්කන්ධ ධර්මායතන ධර්මධාතුන් කොටරනී අන්‍යානාගඩවූ (21) එක්විසි චෛතසික සඞ්ඛ්‍යාත ඇතම් ධර්මකෙනෙක්හා සමග; සම්ප්‍රයුක්තා සැපිළිතුවනලද්ද හුසයි; ඉති, (විසර්ජනාහොති) මෙසේ විසර්ජනාවවේ.......මගග සච්ච නිද්දේශය සමුදයසච්ච නිද්දේශයට සමානයි.......

සච්චනිද්දේශයට අනතුරුව ඉන්ද්‍රිය නිද්දේශය වදරණලදි ඒ ඉන්ද්‍රිය නිද්දේශයද මනින්ද්‍රිය නිද්දේශය සුඛ දුක්ඛ සෞමනස්ස දෞර්මනස්ස උපෙක්ඛා ඉන්ද්‍රිය නිද්දේශයෝද සද්ධින්ද්‍රිය විරියින්ද්‍රිය සතින්ද්‍රිය සමාධින්ද්‍රිය පඤ්ඤින්ද්‍රිය [illegible] මිතින්ද්‍රිය අඤ්ඤින්ද්‍රිය අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රිය නිද්දේශය [illegible] (14) තුදුස්වැදෑරුම්වේ ඔවුන් අතුරෙන් [illegible] නිද්දේශය පළමු කොට වදරණලදි ඒ මනින්ද්‍රිය නිද්දේශයද [illegible] සමානයි – තදනන්තරව සුඛින්ද්‍රිය නිද්දේශය වදරණලදි (කෙසේද යත්?) "සුඛින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි: සුඛින්ද්‍රියෙන, [illegible] හාසමග; යෙධම්මා, යම් සුඛසහගත කායවිඤ්ඤාණයයි [illegible] නාවූ වේදනාවර්ජිතවූ සත්විතනස [illegible] [illegible] තුඃ; සම්ප්‍රයුක්තා, සතරසම්ප්‍රයොග ලක්ෂණයෙන් සැපිළිතුවනලද්ද හුද; තෙහිධම්මෙහි, ඒ ධර්මයන්හා සමග; [illegible] සඞ්ඛ්‍යාත යම් ධර්මකෙනෙක්තුඃ; සම්ප්‍රයුක්තා, සතරසම්ප්‍රයොග ලක්ෂණයෙන් සැපිළිතුවනලද්ද; [illegible]; ඉති [illegible], සඤ්ඤාස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධ විඤ්ඤාණස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාත [illegible] සංගද; එකෙනආයතනෙන, එකම මනායතනය [illegible] හාසමගද; එකායධාතුයා, එකම කායවිඤ්ඤාණ ධාතුව [illegible]; සම්ප්‍රයුක්තා, සතරසම්ප්‍රයොග ලක්ෂණයෙන් සැපිළිතුවනලද්ද; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකාය ධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; නොහිමි, ධර්මායතන ධර්ම ධාතුන්කොටරනී අන්‍යානාගඩවූ වේදනාවර්ජිතවූ [illegible] [illegible] චෛතසික ධර්මයන් [illegible] ඇතම් ධර්මයන් හාසමගද; සම්ප්‍රයුක්තා, සතරසම්ප්‍රයොග ලක්ෂණයෙන් සැපිළිතුවනලද්ද හුසයි: ඉති, විසර්ජනාහොති මෙසේ විසර්ජනාවවේ.......[illegible] [illegible] දුක්ඛින්ද්‍රිය [illegible]......

තදනන්තරව උපෙක්ඛින්ද්‍රිය නිද්දේශය වදරණලදි (කෙසේද යත්?) "උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන, උපෙක්ඛින්ද්‍රියහා සමග; යෙධම්මා, උපෙක්ඛාසහගත (55) පනස් පණස් [illegible] චිත්තයහා තත්සම්ප්‍රයුක්තවූ (46) සතළිස් චෛතසික සඞ්ඛ්‍යාතවූ යම් ධර්මකෙනෙක්තුඃ; සම්ප්‍රයුක්තා, සතරසම්ප්‍රයොග ලක්ෂණයෙන් සැපිළිතුවනලද්ද; [illegible]; [illegible];

[illegible], [illegible] යොගී [illegible]; [illegible] යුක්තයා, [illegible] ලක්ෂණයෙන් [illegible]; [illegible] ධර්මයෝත්වූ; නීතිලාභයෙහි, [illegible] විඥාන [illegible] සංඛ්‍යාතයන්හා; එකෙන ආයතනෙන, එකම මනායතනය [illegible]; [illegible], [illegible] විඥාන [illegible] ඇත්තාවූ [illegible] සමගද; සම්ප්‍රයුක්තයා, සතර සම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් [illegible], එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයෙන්හා; එකාය ධාතුයා, එකම ධර්මධාතුව [illegible]; නොහිම්, ධර්මායතන ධර්මධාතුන් කෙරෙහි [illegible] (46) සසාළිස් චෛතසික සංඛ්‍යාත ඇතම්ධර්මයන්හා සමගද, සම්ප්‍රයුක්තයා, සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් සැම්ප්‍රයුක්තවූවාහුය; සඤ්ඤිය ආදීකොට ඇත්තාවූ [illegible] අවසන්කොට ඇත්තාවූ සියළුපදයෝ සංඥාස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධයන්ගෙන් දත යුතුයි.

ඉන්ද්‍රිය නිර්දේශය නිමියේයි.

ඉන්ද්‍රිය නිර්දේශයට අනතුරුව පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශය විස්තර කළදී—ඒ පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශයද අවිද්‍යා නිර්දේශය සංස්කාර නිර්දේශය විඥාන නිර්දේශය ඵස්ස වේදනා තෘෂ්ණා උපාදාන කර්මභව සොක දුක්ඛ දෞර්මනස්ස උපායාස නිර්දේශයන්ගෙන් [illegible] (12) දොළොස්වැදෑරුම්වේත්; [illegible] අවිද්‍යා නිර්දේශය කවරයත්? අවිද්‍යා සංස්කාර විඥානයෝත්වූ; [illegible] විඥානස්කන්ධයන්ගෙන් දතයුතුයි—තදනතුරුව ඵස්ස නිර්දේශය විස්තර කළදී [illegible] "[illegible]" යනාදියයි; [illegible], [illegible] සමග; [illegible] (89) [illegible] ඵස්සවර්ජිත (51) [illegible] චෛතසිකය සහ [illegible] වූ; සම්ප්‍රයුක්තයා, සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් සැම්ප්‍රයුක්තවූවාහුද; [illegible], [illegible] සමග; [illegible], [illegible]; සම්ප්‍රයුක්තයා, සැම්ප්‍රයුක්තවූවාහුද, [illegible], [illegible]; [illegible], [illegible] විඥාන [illegible] සමගද; [illegible], එකම මනායතනයෙන් සමගද; [illegible], [illegible] සමගද, සම්ප්‍රයුක්තයා, සැම්ප්‍රයුක්තවූවාහුය. [illegible], [illegible] සමගද; [illegible], එකම ධර්මායතනයෙන් සමගද, එකාය ධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවෙන් සමගද. නොහිම්, සංස්කාර ස්කන්ධ ධර්මායතන ධර්මධාතුන්කෙරෙහි [illegible] ඵස්ස වර්ජිත (51) එක්පණස් චෛතසික සංඛ්‍යාත ඇතම්ධර්මයන්හා සමගද; සම්ප්‍රයුක්තයා, සැම්ප්‍රයුක්තවූවාහුය, වේදනා [illegible] ආදීවූ [illegible].

පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශය නිමියේයි.

පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශයට අනතුරුව සතිපට්ඨාන නිර්දේශය වදාරණලදි සතිපට්ඨාන සම්මප්පධාන නිර්දේශයෝතුමූ සටකිනයින් දතයුතුයි—සම්මප්පධාන නිර්දේශයට අනතුරුව ඎද්ධිපාදනිර්දේශය වදාරණලදි (කෙසේයත්?) "ඉද්ධිපාදෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; ඉද්ධිපාදෙන, ඎද්ධිපාදයහා සමග; යෙධම්මා, යම් ඡන්ද විරිය විමංස වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ (33) තෙතිස් චෛතසික ධර්මකෙනෙක් තුමූ; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් සැපියුතුවූවාහුද; තෙහිධම්මෙහි, ඒධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා, යම් ඎද්ධිපාද ධර්මකෙනෙක්තුමූ; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් සැපියුතුවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒ ධර්මයෝතුමූ; විතිබ්බෙහි, වෙදනා සංඥා සඞ්ඛ්‍යාත ස්කන්ධවයහා සමග; සම්පයුත්තා, සැපියුතුවූවාහුය; එකෙනආයතනෙන, එකාම ධර්මායතනයහා සමගද; එකාය ධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්ම ධාතුන්කෙරෙහි අනෙතාගධවූ (33) තෙතිස්චෛතසිකසඞ්ඛ්‍යාතවූ ඇතම් ධර්මයන්හා සමග; සම්පයුත්තා, සම්ප්‍රයුක්තවනලද්දාහුය— තදනන්තරව ධ්‍යානනිර්දේශය වදාරණලදි (කෙසේයත්?) "ඣානෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; ඣානෙන, ධ්‍යානයහා සමග; යෙධම්මා (27) සත්විසි මහද්ගත චිත්තයෝය ලොකොත්තර සිත්(8) අටෙහිදනය ධ්‍යානාඞ්ගපඤ්චය යනමොවුන් වර්ජිකොටඇත්තාවූ(33) තෙතිස් චෛතසිකයෝය යන යම් ධර්මකෙනෙක්තුමූ; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් සැපියුතුවූවාහුද; තෙහිධම්මෙහි, ඒධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා, යම්ධ්‍යාන ධර්මකෙනෙක්තුමූ; සම්පයුත්තා, සැපියුතුවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒ ධර්මයෝතුමූ; විතිබ්බෙහි, සංඥා විඥාණ සඞ්ඛ්‍යාත ස්කන්ධවයහා සමගද; එකෙනආයතනෙන, එකම මනායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම මනොවිඥාණ ධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, සංස්කාරස්කන්ධ ධර්මායතන ධර්මධාතුන්කෙරෙහි අනෙතාගධවූ (33) තෙතිස් චෛතසික සඞ්ඛ්‍යාත ඇතම් ධර්මකෙනෙක්හා සමගද; සම්පයුත්තා, සැපියුතුවූවාහුය; (තදනන්තරකොට දක්වනලද්දාවූ අප්පමඤ්ඤ නිර්දේශය ආදිකොට ඇත්තාවූ මග්ගඞ්ග නිර්දේශය අවසන්කොට ඇත්තාවූ නිර්දේශයෝ සටකිනයින් දතයුතුයි)——

ඣානාදි නිර්දේශයට අනතුරුව ඵස්සසත්තකරාසි නිර්දේශය වදාරණලදි ඒ නිර්දේශයෙහිද ඵස්ස වෙදනා සඤ්ඤා චෙතනා ඒ [illegible]යෝතුමූ සටකිනයින් දතයුතුයි;—තදනන්තරව අධිමොක්ඛ නිර්දේශය වදාරණලදි (කෙසේයත්?) "අධිමොක්ඛෙන යෙ ධම්මා,,යනාදියයි; අධිමොක්ඛෙන, අධිමොක්ෂයහා සමග; යෙ ධම්මා, අධිමොක්ෂ සම්ප්‍රයුක්තවූ (78) අටසැත්තෑවක් චිත්තයය අධිමොක්ෂ [illegible]ර්ජිතවූ (50) සමපණස් චෛතසිකයෝය යන යම් ධර්මකෙනෙක්තුමූ; සම්පයුත්තා, සතර සම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් සැපියුතුවූවාහුද; තෙහිධම්මෙහි, ඒ ධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා, යම් අධිමොක්ෂ සඞ්ඛ්‍යාත ධර්මකෙනෙක්තුමූ; සම්ප

යුත්තා, සම්ප්‍රයුක්තවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝතුමූ; තීහිඛන්ධෙහි, වෙදනා සංඥා විඥානණ සඞ්ඛ්‍යාත සකන්ධත්‍රයකින්හා; එකෙන ආයතනෙන, එකව මනායතනයකින්ද; වීහිධාතූහි, මනොධාතු මණොවිඥානධාතු සඞ්ඛ්‍යාත ධාතුවයකින්ද; සම්පයුත්තා, සැපියුතුවූවාහුය; එකෙන ඛන්ධෙන, එකම සංස්කාරසකන්ධයහා සමගද; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකාය ධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්ම ධාතූන්කෙරෙහි අනොනාගධවූ (50) සමපණස් චෛතසිකසඞ්ඛ්‍යාත ඇතම් ධර්මකෙනෙක්හා සමගද; සම්පයුත්තා, සැපියුතුවූවාහුය; මනසිකාරය යටකීනයින් දතයුතුයි

අබ්භන්තර මාතෘකා නිර්දේශයට අනතුරුව බාහිරමාතෘකා නිර්දේශය වර්ණනාකරණලදි ඒ බාහිරමාතෘකාවද තිකමාතෘ දුකමාතෘකා වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් තිකමාතෘකා නිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී ඒතිකමාතෘකා නිර්දේශයද වෙදනාත්‍රිකය විතක්කත්‍රිකය පීතිත්‍රික• යනමොවුන්ගේ වශයෙන් තුන්වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් වෙදනාත්‍රිකමාතෘකා නිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදි (කේකෙසේයත්?) "සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා ධම්මා යෙධම්මා,,යනාදියයි; (එහිඅර්ථ කවරයත්?) සුඛාය වෙදනාය, සැපවෙදනාවහා; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් සැපියුතුවූ; ධම්මා, සුඛවෙදනා වර්ජිත කොට ඇත්තාවූ සුඛසහගත චිත්තොත්පාද ධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා, සුඛවෙදනා සඞ්ඛ්‍යාත යම් ධර්මකෙනෙක්තුමූ; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් සැපියුතුවූවාහුද; තෙහි ධම්මෙහි, ඒධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා, යම් සුඛසහගත (63) තෙසැට චිත්තය (46) සසාළිස් චෛතසිකය යන යම් ධර්ම කෙනෙක්තුමූ; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් සැපියුතුවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒ ධර්මයෝතුමූ; එකෙනඛන්ධෙන, එකම වෙදනාසකන්ධයහා සමගද; සම්පයුත්තා, සැපියුතුවූවාහුය; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන් කෙරෙහි අනොනාගධවූ සුඛවෙදනා සඞ්ඛ්‍යාත ඇතම් ධර්මකෙනෙක් හාසමගද; සම්පයුත්තා, සැපියුතුවූවාහුය; (සෙසුපදයන්ගේඅර්ථ යටකීනයින් දතහැකි බැවින් විශෙෂ පදමාත්‍රයක් දක්වනුලැබේ;) "සවිතක්ක සවිචාර,,පදය කෙසේයත්? "සවිතක්ක සවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා,,යනාදියයි; සවිතක්ක සවිචාරෙහි, විතර්ක විචාර සහිතවූ; ධම්මෙහි, ධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා, යම් විතර්ක විචාර සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධර්මකෙනෙක්තුමූ; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් සැපියුතුවූවාහුද; තෙහිධම්මෙහි, එධර්මයන්හාසමග; යෙධම්මා, යම් සවිතර්ක සවිචාර (55) පස්පණස් චිත්තයෝය විතර්ක විචාර වර්ජිතවූ (50) සමපණස් චෛතසිකයෝය යන ධර්ම කෙනෙක්තුමූ; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් සැපි

සම්ප්‍රයුක්තවූද, නොවෙත්ද, [illegible], එක් ස්කන්ධයෙන, එකම සංස්කාරස්කන්ධයෙනා සම්ගද; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධම්මායතනයෙනා සම්ගද; එකායධාතුයා, එකම ධම්මධාතුවෙනා සම්ගද; නොහිඳ, [illegible] ධම්මධාතුන්ගෙන් [illegible] [illegible] ධම්මයන්හා සම්ග; සම්ප්‍රයුක්තා, සතර සම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් සැපියතුවූවාහුය—

තදනන්තරව දුකම්ත්‍රිකාවෙහි විශෙෂ පදයක්වූ චෙතසික පදය දක්වනුලැබේ. [illegible] "චෙතසිකානි ධම්මේහි [illegible]. චෙතසිකයෙනි ධම්මෙනි, චෛතසිකවූ යම් ධම්මයන්හා සම්ග, [illegible], යම් (59) එකුන්අනූවක් චිත්ත සංඛ්‍යාතවූ [illegible], සම්ප්‍රයුක්තා, සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් සැපියතුවූවාහුද; නොහිඳ [illegible], ඒ ධම්මයන්හා සම්ගද; [illegible], යම් (52) දෙපනස් චෛතසික සංඛ්‍යාත ධම් [illegible]. සම්ප්‍රයුක්තා, සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් සැපියතුවූවාහුද; [illegible], ඒ ධම්මයෝ [illegible]; එකෙනස්කන්ධෙන, එකම විඤ්ඤාණස්කන්ධයෙන, සම්ගද; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධම්මායතනයෙන සම්ගද, සත්තවිධාතුන්, සත්තවිඤ්ඤාණධාතුන්හා සම්ගද, සම්ප්‍රයුක්තා, සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් සැපියතුවූවාහුය.—මෙතුම්සට අනුව සිතරපදයන්ගේ අර්ථ දතයුතුයි—

—සම්ප්‍රයුක්ත නිද්දේශය නිමියේයි.—

—විප්‍රයුක්තෙන සම්ප්‍රයුක්තපද නිද්දේශය—

රූපස්කන්ධයෙන යම්කිසි විප්‍රයුක්තා, නොහිඳි යම්කිසි විප්‍රයුක්තා, [illegible] [illegible] [illegible] ධාතුන් විප්‍රයුක්තා? [illegible] [illegible] එකෙනායතනෙන [illegible] ධාතුන්හි විප්‍රයුක්තා, එකොනායතනෙන එකායධාතුයා නොහිඳි විප්‍රයුක්තා=වේදනාස්කන්ධයෙන යම්කිසි සංඥාස්කන්ධයෙන යම්කිසි සංස්කාරස්කන්ධයෙන යම්කිසි, විඤ්ඤාණස්කන්ධයෙන යම්කිසි, මනායතනයෙන යම්කිසි, විප්‍රයුක්තා, නොහිඳි යම්කිසි විප්‍රයුක්තා නොවෙත්, එකොනස්කන්ධෙන දසායතනෙහි දසධාතුන් විප්‍රයුක්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා නොහිඳි විප්‍රයුක්තා— [illegible] යම්කිසි, [illegible]—[illegible] යම්කිසි [illegible] [illegible]—[illegible]—[illegible] යම්කිසි විප්‍රයුක්තා නොහිඳි යම්කිසි විප්‍රයුක්තා නොවෙත්, [illegible] එකොනායතනෙන සත්තාසිධාතුන් විප්‍රයුක්තා එකො නායතනෙන එකායධාතුයා නොහිඳි විප්‍රයුක්තා—[illegible] [illegible] [illegible]—[illegible]—[illegible] [illegible] යම්කිසි [illegible] [illegible] යම්කිසි [illegible] යම්කිසි විප්‍රයුක්තා නොහිඳි [illegible] යම්කිසි විප්‍රයුක්තා නොවෙත්, එකොනස්කන්ධෙන දශ ආයතනෙහි සොළසධාතුන් විප්‍රයුක්තා එකොනායතනෙන

එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා —— නිරොධසච්චෙන යෙ ධම්මා, චක්ඛුන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා —පෙ— කායින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා ඉත්ථින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා පුරිසින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා —— ජීවිතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා —— සුඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා දුක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා සොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා දොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා —— උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා —— සද්ධින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා විරියින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා සතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා සමාධින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා පඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා අඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා අවිජ්ජාය යෙ ධම්මා අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා —— සඞ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණෙන යෙ ධම්මා සළායතනපච්චයා ඵස්සෙන යෙ ධම්මා ඵස්සපච්චයා වෙදනාය යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා —— වෙදනාපච්චයා තණ්හාය යෙ ධම්මා තණ්හාපච්චයා උපාදානෙන යෙ ධම්මා කම්මභවෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා —— රූපභවෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි තීහි ධාතූහි විප්පයුත්තා —— අසඤ්ඤභවෙන යෙ ධම්මා එකවොකාරභවෙන යෙ ධම්මා පරිදෙවෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා —— අරූපභවෙන යෙ ධම්මා නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාභවෙන යෙ ධම්මා චතුවොකාරභවෙන යෙ ධම්මා සොකෙන යෙ ධම්මා දුක්ඛෙන යෙ ධම්මා දොමනස්සෙන යෙ ධම්මා උපායා

සේන යෙ ධම්මා සතිපට්ඨානෙන යෙ ධම්මා සම්මප්පධානෙන යෙ ධම්මා ඉද්ධිපාදෙන යෙ ධම්මා ඣානෙන යෙ ධම්මා අප්පමඤ්ඤාය යෙ ධම්මා පඤ්චින්ද්‍රියෙහි යෙ ධම්මා පඤ්චහි බලෙහි යෙ ධම්මා සත්තහි බොජ්ඣඞ්ගෙහි යෙ ධම්මා අරියෙන අට්ඨඞ්ගිකෙන මග්ගෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා ෴ ඵස්සෙන යෙ ධම්මා වෙදනාය යෙ ධම්මා සඤ්ඤාය යෙ ධම්මා චෙතනාය යෙ ධම්මා චිත්තෙන යෙ ධම්මා මනසිකාරෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා අධිමොක්ඛෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා ෴ කුසලෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අකුසලෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා ෴ සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා ෴ අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා ෴ විපාකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා ෴ විපාකධම්ම ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සංකිලිට්ඨසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා ෴ නෙවවිපාක නවිපාක ධම්මධම්මෙහි යෙ ධම්මා අනුපාදින්නුපාදානියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි පඤ්චහි ධාතූහි විප්පයුත්තා ෴ අනුපාදින්න අනුපාදානියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අසංකිලිට්ඨ අසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතන

තේහි ඡහිධාතූහි විප්පයුත්තා— සවිතක්ක සවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකේනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා= අවිතක්ක විචාරමත්තෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා පීතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තේහිධම්මෙහි යෙධම්මා විප්ප යුත්තා තෙධම්මා එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා— අවිතක්කඅවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා විප්ප යුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා නකෙ හිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි එකායධාතුයා විප්පයුත්තා— සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහිධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා— උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තේධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි එකාදසහිධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙ නායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා— දස්සනෙන පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා භාවනායපහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා දස්සනෙනපහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා භාවනායපහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා ආචයගාමිහි ධම්මෙහි යෙධම්මා අපචයගාමිහි ධම්මෙහි යෙධම්මා සෙක්ඛෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා අසෙක්ඛෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා මහග්ගතෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා විප්ප යුත්තා තෙධම්මා එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා— අප්පමාණෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා පණීතෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා විප්ප යුත්තා තෙධම්මා නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි ඡහි ධාතූහි විප්පයුත්තා— පරිත්තාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙ නායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා— මහග්ගතා රම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා අප්පමාණාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා හීනෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා මිච්ඡත්තනියතෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා සම්මත්තනියතෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා මග්ගාරම්ම ණෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා මග්ගහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා මග්ගාධිපතීහි ධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි

සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා. ––– අනුප්පන්නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකෙහිචි ධාතූහි විප්පයුත්තා. ––– අතීතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා, අනාගතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා. ––– පච්චුප්පන්නාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අජ්ඣත්තාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා, බහිද්ධාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා, අජ්ඣත්තබහිද්ධාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා. ––– සනිදස්සනසප්පටිඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අනිදස්සනසප්පටිඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා. ––– හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හෙතුසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හෙතූහිචෙව සහෙතුකෙහිච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා, සහෙතුකෙහිචෙව න ච හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා, හෙතූහිචෙව හෙතුසම්පයුත්තෙහිච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා, හෙතුසම්පයුත්තෙහිචෙව න ච හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා, නහෙතූහි සහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා. ––– අප්පච්චයෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා, අසඞ්ඛතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා, සනිදස්සනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා, සප්පටිඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා, රූපීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා. ––– ලොකුත්තරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකෙහිචි ධාතූහි විප්පයුත්තා. ––– ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ආසවසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ආසවෙහිචෙව සාසවෙහිච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා, ආසවෙහිචෙව ආසවසම්පයුත්තෙහිච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා, ආසවසම්පයුත්තෙහිචෙව නොච ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙනඛන්ධෙන

දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා — අනාසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ආසවවිප්පයුත්තෙහි අනාසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි ඡහි ධාතූහි විප්පයුත්තා —

සඤ්ඤොජනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ගන්ථෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඔඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා යොගෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා නීවරණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පරාමාසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පරාමාස සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පරාමාසෙහි චෙව පරාමට්ඨෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා — අපරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පරාමාස විප්පයුත්තෙහි අපරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි ඡහි ධාතූහි විප්පයුත්තා — සාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චෙතසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවත්තීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා — අනාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තවිප්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තවිසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා උපාදාධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා — අනුපාදින්නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි පඤ්චහි ධාතූහි විප්පයුත්තා — උපාදානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සඞ්කිලිට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසෙහි චෙව සඞ්කිලෙසිකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසෙහි චෙව සඞ්කිලිට්ඨෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සඞ්කිලිට්ඨෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසෙහි චෙව කිලෙසසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසසම්පයුත්තෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි

සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකේනායතනේන එකාය ධාතුයා කේහිචි විප්පයුත්තා — අසංකිලෙසිකේහි ධම්මේහි යෙ ධම්මා සංකිලෙස විප්පයුත්තෙනාති අසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි ඡහි ධාතූහි විප්පයුත්තා — දස්සනෙන පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා භාවනාය පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා — සවිතක්කෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා — අවිතක්කෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි එකාය ධාතුයා විප්පයුත්තා — සප්පීතිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පීතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා — සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා — උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා — න කාමාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අපරියාපන්නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අනුත්තරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි ඡහි ධාතූහි විප්පයුත්තා — රූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අරූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා නිය්‍යානිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා නියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සරණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා —

— **විප්පයුත්තෙන විප්පයුත්තපදනිද්දෙසො නිට්ඨිතො** —

දසමනය නිද්දේශයෙහි උද්දෙසගාථාව මෙසේයි.

ධම්මායතනං ධම්මධාතුං දුක්ඛසච්චඤ්ච ජීවිතං
සළායතනං නාමරූපං චත්තාරොච මහාභවා
ජාතිජරාමරණං තිකෙසෙවකූන වීසති
ගොච්ඡකෙසුච පඤ්ඤාස අන්තරදුකෙ පද
මහන්තරෙ පණ්ණරස අට්ඨාරස තතොපරෙ
තෙවීසති පදසතං එතංසම්පයොගෙ න ලබ්භති

(එනිඅර්ථ කවරයත්?) ධම්මායතනයද, ධර්මායතනයද; ධර්මධාතුව, ධර්මධාතුවද; දුක්ඛසච්චය, දුක්ඛසත්‍යයද; ජීවිතයද, ජීවිතයද; සළායතනයද, ෂඩායතනයද; නාමරූපයද, නාමරූපයද; චත්තාරො මහාභවාව, උපපත්තිභව සඤ්ඤීභව පඤ්චවොකාරභව කාමභව සඞ්ඛ්‍යාතවූ මහාභවයෝ සතරදෙනද; ජාතිව, ජාතියද; ජරාව, ජරාවද; මරණයද, මරණයද; තිකෙසු, ත්‍රිකමාත්‍රිකා පදයන් අතුරෙන්; එකූනවීසතිපදානි, අබ්‍යාකතාදිවූ ස්කන්ධායතන ධාතු සඞ්ඛ්‍යාත සිංඑධර්මයන් ලැබෙන්නාවූ(19)එකුන්විසි පදයෝද; ගොච්ඡකෙසු, ගොච්ඡකයන්කෙරෙහි; පඤ්ඤාස පදානිච, නහෙතුඅහෙතු යනාදිවූ ස්කන්ධායතන ධාතුආදී සියළු පදයන් ලැබෙන්නාවූ (50) පණස්පදයෝද; චූලන්තරෙ, චූලන්තරදුකයෙහි; පදාච, සප්පච්චය සඞ්ඛතාදිවූ සියළු ස්කන්ධායතනධාතූන් ලැබෙන්නාවූ පදයෝද; මහන්තරෙ, මහන්තරදුකයෙහි; පණ්ණරසපදානිච, චිත්තාදිවූ පසළොස්පදයෝද; තතොපරෙ, ඒ මහන්තරදුකයෙන් අන්‍යවූ පිට්ඨිදුකයෙහි; අට්ඨාරසපදාච, නදස්සනෙන පහාතබ්බා යනාදිවූ සියළු ස්කන්ධායතන ධාතූන් ලැබියයුතුවූ(18)අටළොස්පදයෝද; ඉති, මෙසේ; එතංතෙවීසතිපදසතං, මේ (123) එක්සිය තෙවිසිපදයෝ; සම්පයොගෙ, සම්ප්‍රයෝග විප්‍රයෝග නිර්දේශයෙහි; නලබ්භන්ති, නොලැබෙන්නේයි; (පිට්ඨිදුකයෙහි අවිතක්කපදය අවිචාරපදය යනමේ පදයෝදෙදෙන මනොධාතුවහා විප්‍රයුක්තවන්නේනමුදු සියළුධර්මයන්හා සමග විප්‍රයුක්තනොවන්නේයි ඒ පදයාගේ වාච්‍යාර්ථවූ ප්‍රථමපදයාගේ අර්ථයහාසමග සම්ප්‍රයුක්තවන්නාවූ විතර්ක විචාරයන්හාසමග සම්ප්‍රයුක්තවනහෙයින් ඒපදය නොවදාරණලද්දේයයි යන කල්පනාව ඇත්තාවූ අර්ථකථාචාරීන් වහන්සේ විසින් තිදූන ගාථාවෙහි "අට්ඨාරස තතොපරෙ තෙවීසති පදසතං„ යනු කියනලද්දේයි) මේ දසමනය නිර්දේශයෙහි උද්දෙශගාථාව චතාහි ෂෂ්ඨමනය නිර්දේශයෙහි උද්දෙශගාථාවන්ට සමානවන්නේයි.

මේ දසමනය නිර්දේශයෙහි සඞ්ඛ්‍යාක්ෂරයෝද ෂෂ්ඨමනයනිර්දේශයෙහි කියනලද්දාවූ (22) දෙවිසි අක්ෂරයෝමයි ඔවුන්ගේ ප්‍රශ්න විසර්ජනාවන් සමානවනහෙයින් පිඩුකොටගත්කල්හි දසපදයක් පමණක් ශෙෂවේ ඔවුන්කෙරෙන් අන්‍යවූ සඞ්ඛ්‍යාක්ෂරයෝනම් රූ, මෙ, ච, උ, රූ, අ, වි, නෙ, අ, අ, යනුයි – රූ,යනු(43) තෙසාළිසෙකි; ඒ කවර තෙසාළිසෙක්දයත්? යට ෂෂ්ඨමනය නිර්දේශ

සෙනි රූ,කාරයෙන් ගන්නාලද්දාවූ (43) තෙසාළිස්පදයෝමැයි; වෙ,යනු (22) දෙවිස්සෙකි; ඒ කවරදෙවිස්සෙක්දයත්? යට සත්තමනය නිර්දේශයෙහි වෙ,කාරයෙන් ගන්නාලද්දාවූ (22) දෙවිස්සමැයි; වි,යනු (132) එක්සිය දෙතිස්දෙනෙකි; ඒ කවරඑක්සිය දෙතිස්දෙනෙක්දයත්? යට අට්ඨමනය නිර්දේශයෙහි වි,කාරයෙන් ගන්නාලද්දාවූ (6) සදෙනය වෙ,කාරයෙන් ගන්නාලද්දාවූ (53) තෙපණසය සු,කාරයෙන් ගන්නාලද්දාවූ (7) සතය අ,කාරයෙන් ගන්නාලද්දාවූ සතරය ඉ,කාරයෙන් ගන්නාලද්දාවූ (1) එකය ජා,යනඅක්ෂරයෙන් ගන්නාලද්දාවූ (1) එකය නැවත අ,කාරයෙන් ගන්නාලද්දාවූ (7) සතය යනමේගණන් පිඩුකළ කල්හි ලැබෙන්නාවූ (132) එක්සිය දෙතිස්පදයෝයයි දතයුතුයි; උ,යනු (4) සතරෙකි; ඒකවර සතරෙක්දයත්? අට්ඨමනය නිර්දේශයෙහි උ,කාරයෙන්ගන්නා එක්පදයෙක අ,කාරයෙන් ගන්නා (3) තෙපදයෙක යන ගණන් පිඩුකොටගත්කල්හි ලැබෙන්නාවූ සතරවේ; රූ,යනු එකම රූපභවයයි; අ,යනු (17) සතළොසෙකි; ඒකවරසතළොසෙක්දයත්? යට අට්ඨමනය නිර්දේශයෙහි අ,කාරයෙන් ගන්නාවූ එක්පදයෙක සු,කාරයෙන් ගන්නාවූ (14) තුදුස්පදයෙක ස,කාරයෙන් ගන්නාවූ (3) තෙපදයෙක යනමොවුන් පිඩුකොටගත්කල්හි ලැබෙන්නාවූ (17) සතළොසවේ; වි,යනු (7) සත්දෙනෙකි; ඒ කවරසත්දෙනෙක්දයත්? යට අට්ඨමනය නිර්දේශයෙහි වි,යනඅක්ෂරයෙන් ගන්නාලද්දාවූ සත්පදයෝමැයි; නෙ,යනු (4) සතරෙකි; ඒකවරසතරෙක්දයත්? අට්ඨමනය නිර්දේශයෙහි නෙ,යනඅක්ෂරයෙන් ගන්නාලද්දාවූ සතරපදයෝමැයි; අ,යනු (26) සවිස්සෙකි; ඒකවර සවිස්සෙක්දයත්? අට්ඨමනය නිර්දේශයෙහි අ,යන්නෙන් ගන්නාලද්දාවූ (26) සවිසිපදයෝමැයි; දෙවෙනි අ,කාරයද (3) තෙපදයක් වාචකමෙයි; ඒතෙපදය නම් අට්ඨමනය නිර්දේශයෙහි අ,කාරයෙන් ගන්නාලද්දාවූ (3) තෙපදයෝමැයි.

නවම්නය නිර්දේශයට අනතුරුව දසම්නය නිර්දේශය වදාරණලදී ඒ නිර්දේශයද අභ්‍යන්තරමාතෘකා නිර්දේශය බාහිරමාතෘකා නිර්දේශයයි දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් අභ්‍යන්තරමාතෘකා නිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී ඒ අභ්‍යන්තරමාතෘකා නිර්දේශයද ඛන්ධාදි නිර්දේශය ඵස්සසප්තකරාශි නිර්දේශය යන මොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් ඛන්ධාදි නිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී ඒඛන්ධාදි නිර්දේශයද ඛන්ධනිර්දේශය ආයතන ධාතු ඉන්ද්‍රිය සච්ච පටිච්චසමුප්පාද සතිපට්ඨාන සම්මප්පධාන ඉද්ධිපාද ඣාන අප්පමඤ්ඤා පඤ්චින්ද්‍රිය බල බොජ්ඣඞ්ග මග්ගඞ්ග නිර්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් (15) පසළොස් වැදෑරුම්වේ ඔවුන් අතුරෙන් ඛන්ධනිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී ඒඛන්ධනිර්දේශයද රූපක්ඛන්ධ නිර්දේශය වේදනාක්ඛන්ධ නිර්දේශය සඤ්ඤාක්ඛන්ධ නිර්දේශය සංස්කාරක්ඛන්ධ නිර්දේශය විඤ්ඤාණක්ඛන්ධ නිර්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් පස්වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් රූපක්ඛන්ධ නිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී (කෙසේයත්?)

"රූපක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි විප්පයුත්තා තෙධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි විප්පයුත්තා තෙධම්මා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා,,යනුයි;

(එහිඅර්ථ කවරයත්?) රූපක්ඛන්ධෙන, රූපස්කන්ධයහා සමග; යෙධම්මා, යම් සතරනාමස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාත ධර්මකෙනෙක්තුමූ; විප්පයුත්තා, විපියුතුවූවාහුද; තෙහිධම්මෙහි, ඒධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා, යම් අටවිසිරූප නිර්වාණ සඞ්ඛ්‍යාත ධර්මකෙනෙක්තුමූ; විප්පයුත්තා, විපියුතුවන්නාහුද; තෙධම්මා, එධර්මයෝතුමූ; චතූහි ඛන්ධෙහි, සතරනාමස්කන්ධයන්හා සමගද; එකෙනආයතනෙන, එකම මනායතනයහා සමගද; සත්තහිධාතූහි, සප්තවිඥ්ඥාණ ධාතූන්හා සමගද; විප්පයුත්තා, විපියුතුවූවාහුද; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන් කෙරෙහි අන්තර්ගතවූ (52) දෙපණස්චෛතසික සඞ්ඛ්‍යාතවූ ඇතම්ධර්ම යන්හා සමග; විප්පයුත්තා, විපියුතුවූවාහුය;—තදනන්තරව වෙදනාස්කන්ධනිර්දේශය වදාරණලදී(හේකෙසේයත්?)"වෙදනාක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; වෙදනාක්ඛන්ධෙන, වෙදනාස්කන්ධයහා සමග; යෙධම්මා, අටවිසිරූප නිර්වාණසඞ්ඛ්‍යාත යම් ධර්මකෙනෙක්තුමූ; විප්පයුත්තා, විපියුතුවූවාහුද; තෙහිධම්මෙහි, ඒධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා, යම් සතරනාමස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාත ධර්මකෙනෙක්තුමූ; විප්පයුත්තා, විපියුතුවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝතුමූ; එකෙන ඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයහා සමගද; දසහි ආයතනෙහි, ඖදාරිකායතන දසයහා සමගද; දසහිධාතූහි, ඖදාරිකධාතු දසය හාසමගද; විප්පයුත්තා, විපියුතුවූවාහුය; එකෙන්ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අන්තර්ගතවූ සොළොස් සූක්ෂ්මරූප සඞ්ඛ්‍යාත ඇතම්ධර්මයන්හා සමග; විප්පයුත්තා, විපියුතුවූවාහුය;—තදනන්තරව සඤ්ඤාක්ඛන්ධ සඞ්ඛාරක්ඛන්ධ විඤ්ඤාණක්ඛන්ධයෝ වෙදනාස්කන්ධයෙහිමෙන් සියළු විභාග දතයුතුයි

ඛන්ධනිර්දේශයට අනතුරුව ආයතන නිර්දේශය වදාරණලදී ඒආයතන නිර්දේශයද චක්ඛායතනය ආදිකොට මනායතනය අවසන්කොට ඇත්තාවූ ආයතනයන්ගේ වශයෙන් එකොළොස් වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් චක්ඛායතන නිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?) "චක්ඛායතනෙන යෙධම්මා,,යනාදි යයි; ඒ චක්ඛායතනයපටන් ඵොට්ඨබ්බායතනයදක්වා සියළු පදයෝ රූපස්කන්ධයට සමානයි—තදනන්තරව මනායතන නිර්දේශය වදාරණලදී ඒමනායතන නිර්දේශයද වෙදනාස්කන්ධයටසමානයි.

ආයතන නිර්දේශය නිමියේයි

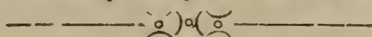
———— ——

ආයතන නිර්දේශයට අනතුරුව ධාතුනිර්දේශය වදාරණලදී (කෙසේයත්?) ඒ ධාතුනිර්දේශයද චක්ඛුධාතු නිර්දේශය ආදිකොට ඇත්තාවූ මනොවිඤ්ඤාණධාතු නිර්දේශය අවසන්කොටඇත්තාවූ නිර්දේශයන්ගේ වශයෙන් (17) සතළොස් වැදෑරුම්වේ ඔවුන් අතුරෙන් චක්ඛුධාතු නිර්දේශය පළමුකොටවදාරණලදී (කෙසේයත්?) "චක්ඛුධාතුයා යෙධම්මා,,යනාදියයි; චක්ඛුධාතුව ආදිකොට ඇත්තාවූ ඵොට්ඨබ්බධාතුව අවසන්කොටඇත්තාවූ ඖදාරිකධාතු දසදෙන රූපස්කන්ධයමෙන් දතයුතුයි—තදනන්තරව චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු නිර්දේශය වදාරණලදී (කෙසේයත්?) "චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙධම්මා,,යනාදියයි; චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයා, චක්ෂුර්විඥානධාතුවහා සමගද; යෙධම්මා, ෂඩ්විඤ්ඤාණධාතුහුය(28)අටවිසි රූපය නිර්වාණය යන යම් ධර්මකෙනෙක්තුමූ; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවූවාහුද; තෙහිධම්මෙහි, ඒ ධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා, යම් චක්ෂුර්විඥානධාතු චිත්තොත්පාදකෙනෙක්තුමූ; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝතුමූ; එකෙනඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයහා සමගද; දසහිආයතනෙහි, ඖදාරිකායතන දසය හාසමගද; සොළසහිධාතූහි, ඖදාරිකධාතු දසය ෂඩ්විඤ්ඤාණ ධාතුය යන සොළොස්ධාතූන්හා සමගද; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවූවාහුය; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අන්තර්ගතවූ සොළොස් සූක්ෂ්මරූප නිර්වාණ යන ඇතම් ධර්මයන්හා සමග; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවූවාහුය;—තදනන්තරව සොතවිඤ්ඤාණධාතු නිර්දේශය වදාරණලදී ඒසොතවිඤ්ඤාණධාතුව ආදිකොටඇත්තාවූ මනොවිඤ්ඤාණධාතුව අවසන්කොට ඇත්තාවූ සියළුපදයෝතුමූ චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුවමෙන් දතයුතුයි—

ධාතුනිර්දේශයට අනතුරුව සච්චනිර්දේශය වදාරණලදී ඒසච්ච නිර්දේශයද සමුදයසච්ච නිර්දේශය නිරොධසච්ච නිර්දේශය මග්ග සච්ච නිර්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් තුන්වැදෑරුම්වේ ඔවුන් අතුරෙන් සමුදයසච්ච නිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී ඒ සමුදය නිරොධ මාර්ග යන සත්‍යයෝතුමූ රූපස්කන්ධ වෙදනාස්කන්ධ යන්මෙන් දතයුතුයි—සච්චනිර්දේශයට අනතුරුව ඉන්ද්‍රියනිර්දේශය වදාරණලදී ඒ ඉන්ද්‍රිය නිර්දේශයද චක්ඛුන්ද්‍රිය නිර්දේශය ආදිකොට ඇත්තාවූ ජීවිතෙන්ද්‍රිය නිර්දේශය පර්යන්තකොට ඇත්තාවූ (21) එක්විසි ඉන්ද්‍රියකෙනෙක්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් චක්ඛුන්ද්‍රිය නිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී ඒ චක්ඛුන්ද්‍රිය නිර්දේශයපටන් දෞමනස්සින්ද්‍රිය නිර්දේශයදක්වා සියළුපදයෝ රූපස්කන්ධ වෙදනාස්කන්ධ යන්ට සමානයි-තදනන්තරව උපෙක්ඛින්ද්‍රිය නිර්දේශය වදාරණලදී (කෙසේයත්?) "උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන, උපෙක්ඛින්ද්‍රියහා සමග; යෙධම්මා, යම් සුඛ දුක්ඛ සොමනස්ස දෞර්මනස්ස සහගත චිත්තොත්පාද රූප නිර්වාණ සංඛ්‍යාත ධර්මකෙනෙක්තුමූ; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවූවාහුද;

තෙහිධම්මෙහි, ඒධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා, උපෙක්ඛාසහගත චිත්තොත්පාද සඞ්ඛ්‍යාත යම් ධර්මකෙනෙක්තුමූ; විප්පයුත්තා, විපියුතුවූවාහුද; තෙධම්මා; ඒධර්මයෝතුමූ; එකෙනඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයහා සමගද; දසහිආයතනෙහි, ඖදාරිකායතන (10) දසයහා සමගද; එකාදසහි ධාතූහි, ඖදාරිකධාතු දසය කාය විඤ්ඤාණධාතුය යන (11) එකොළොස් ධාතූන්හා සමගද; විප්පයුත්තා, විපියුතුවූවාහුය; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අන්තොගධවූ සූක්ෂ්ම රූප (16) සොළසය නිර්වාණය යන යම් ධර්මකෙනෙක්හා සමගද; විප්පයුත්තා, විපියුතුවූවාහුද; – සඞ්ජ්‍රියආදී පදයෝතුමූ සඞ්ඛාර ස්කන්ධයට සමානයි;—තදනන්තරව පටිච්චසමුප්පාද නිද්දේශය වදාරණලදී ඒපටිච්චසමුප්පාද නිද්දේශයද සළායතන නාමරූප උපපත්තිභව සඤ්ඤීභව පඤ්චවොකාරභව කාමභව ජාති ජරා මරණ යනමෙතෙක් ධර්මයන් උගුළුවා (නොහොත්) වර්ජිත කොට අවශෙෂපදයෝ දසදෙන වදාරණලද්දාහුය ඒපදයන්ගේ අර්ථ ක්‍රමයෙන් විස්තරකටයුතුයි ඒ පදයන්අතුරෙන් අවිද්‍යාව ආදිකොටඇති කර්මභවය අවසන්කොට ඇත්තාවූ පදයෝතුමූ සඞ්ඛාරස්කන්ධ විඤ්ඤාණස්කන්ධයන්මෙන් දතයුතුයි—තදනන්තරව රූපභව නිද්දේශය වදාරණලදී (කෙසේයත්?) "රූපභවෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; රූපභවෙන, රූපභවයහා සමග; යෙධම්මා, කාමභව අරූපභව සඞ්ඛ්‍යාතවූ චිත්තචෛතසික කුසලාකුසල ඵලක්‍රියා චිත්තොත්පාද සඞ්ඛ්‍යාත යම් ධර්මකෙනෙක්තුමූ; විප්පයුත්තා, විපියුතුවූවාහුද; තෙහිධම්මෙහි, ඒධර්මයන්හා සමග; යෙ ධම්මා, යම් රූපභවසඞ්ඛ්‍යාත ධර්මකෙනෙක්තුමූ; විප්පයුත්තා, විපියුතුවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝතුමූ; නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකෙහිචි ධාතූහි, කිසිස්කන්ධයකින්ද කිසිආයතනයකින්ද කිසිධාතුවකින්ද; නවිප්පයුත්තා, විපියුතුනුවූවාහුය; තීහිධාතූහි, ඝාණවිඤ්ඤාණධාතු ජිව්හාවිඤ්ඤාණධාතු කාය විඤ්ඤාණධාතූන්හා සමග; විප්පයුත්තා, විපියුතුවූවාහුය; අවශෙෂ පදයෝ යටකියනලද ක්‍රමයට අනුව යොදාගතයුතුයි—පටිච්ච සමුප්පාද නිද්දේශයට අනතුරුව සතිපට්ඨාන සම්මප්පධාන පදයන් ආදිකොට ඇත්තාවූ මග්ගඞ්ගපදය අවසන්කොටඇත්තාවූ සියළුපදයෝ යටකීනයින් දතයුතුයි

ඛන්ධාදි නිද්දේශය නිමියේයි

ඛන්ධාදි නිද්දේශයට අනතුරුව ඵස්සසත්තකරාසි නිද්දේශය වදාරණලදී ඒ ඵස්සසත්තකරාසි නිද්දේශයෙහිද ඵස්ස වෙදනා සඤ්ඤා චෙතනා චිත්ත යනපදයෝ යටකීනයමැයි—තදනන්තරව අධිමොක්ඛ නිද්දේශය වදාරණලදී (කෙසේයත්?) "අධිමොක්ඛෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; අධිමොක්ඛෙන, අධිමොක්ෂයහා සමග; යෙ ධම්මා, දෙපස් විඤ්ඤාණදසය විචිකිච්ඡාසහගත චිත්තොත්පාදය

අවශිෂ්ටරූපය නිර්වාණය සහ යම් ධර්මකෙනෙක්තුමු; විප්‍රයුක්තනා, විප්‍රයුක්තවූවාහුද; තෙහි ධම්මෙහි, ඒ ධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා, යම් අධිමොක්ෂ සම්ප්‍රයුක්ත චිත්තොත්පාද කෙනෙක්තුමු; විප්‍රයුක්තනා, විප්‍රයුක්තවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝතුමු; එකෙන ඛන්ධෙන, එකම රූප ස්කන්ධයහා සමගද; දසහි ආයතනෙහි,ඖදරිකායතන දසයහා සමගද; පණ්ණරසහි ධාතුහි, ඖදරිකධාතු දසය පඤ්චවිඤ්ඤාණධාතුය සහ (15) පසළොස් ධාතුන්හාසමගද; විප්‍රයුක්තනා, විප්‍රයුක්තවූවාහුය; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකාය ධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; නොහිමි, ධර්මායතන ධර්මධාතුන්කෙරෙහි අන්තොගධවූ සූක්ෂමරූප සොළසය නිර්වාණය සහ ඇතම් ධර්මයන්හා සමග; විප්‍රයුක්තනා, විප්‍රයුක්තවූවාහුය; මනසිකාරය යටකී නයමැයි ....

අභ්‍යන්තර මාතෘකා නිර්දේශයට අනන්තරුව බාහිරමාතෘකා නිර්දේශය විස්තරකළදී ඒ බාහිරමාතෘකා නිර්දේශයද ත්‍රිකයන් අතුරෙහි ස්කන්ධ ආයතන ධාතූන් නිරවශේෂයෙන් ලැබියයුතුවූ (196) එක්සිය සයානූවක් පදයෝය ගොච්ඡකයෙහි ඛන්ධායතනයන් සර්වප්‍රකාරයෙන් ලැබියයුතුවූ (56) සපණස්පදයෝය චූලන්තර ද්‍රිකයෙහි සියලු ඛන්ධායතනයන් ලැබියයුතුවූ පදයෝ අටදෙනද මහන්තරද්‍රිකයෙහි සියළු ඛන්ධායතනයන් ලැබියයුතුවූ (15) පසළොස් පදයෝද පිට්ඨිදුකයෙහි සියළු ඛන්ධායතනයන් ලැබියයුතුවූ (18) අටළොස් පදයෝය යනමේතෙක් පදයන් හැරදමා අවශේෂ සියළු පදයෝ දක්වියයුත්තාහුය: එහෙයින් තිකදුකයන් අතුරෙහි ඒලම්බියයුතුවූ පදමාත්‍රයක් දක්වනුලැබේ—තදනන්තරව විපාකධම්මපදය විස්තරකළදී (කෙසේදයත්?) "විපාකෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා,,යනාදියයි; විපාකෙහි ධම්මෙහි, විපාකධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා, යම් කුසලාකුසල ධ්‍යානචිත්තොත්පාද රූප නිර්වාණ සඞ්ඛ්‍යාත ධර්මකෙනෙක්තුමු; විප්‍රයුක්තනා, විප්‍රයුක්තවූවාහුද; තෙහි ධම්මෙහි, ඒධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා, යම් චිත්තොත්පාද සඞ්ඛ්‍යාත ධර්මකෙනෙක්තුමු; විප්‍රයුක්තනා, විප්‍රයුක්තවූවාහුද: තෙහි ධම්මෙහි, ඒධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා, යම් විපාකචිත්තොත්පාද සඞ්ඛ්‍යාත ධර්මකෙනෙක්තුමු; විප්‍රයුක්තනා, විප්‍රයුක්තවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝතුමු; එකෙනඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයහාසමගද; දසහායතනෙහි, ඖදරිකායතන දසයහා සමගද; විප්‍රයුක්තනා, විප්‍රයුක්තවූවාහුය; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; නොහිමි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන් කෙරෙහි අන්තොගධවූ සූක්ෂමරූප සොළසය නිර්වාණය සහ ඇතම්ධර්මයන්හා සමග; විප්‍රයුක්තනා, විප්‍රයුක්තවූවාහුය: නෙවවිපාක නවිපාකධම්ම ධම්මෙහි, නෙවවිපාක නවිපාකධර්මවූ ධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා, යම් කුසලාකුසල විපාක චිත්තොත්පාද සඞ්ඛ්‍යාත ධර්මකෙනෙක්තුමු; විප්‍රයුක්තනා, විප්‍රයුක්තවූවාහුද; තෙහි ධම්මෙහි. ඒ ධර්මයන්හාසමග යෙධම්මා, යම් නෙවවිපාක නවිපාක ධර්මකෙනෙක්තුමු; විප්‍රයුක්තනා

විප්‍රයුක්තවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝතුමූ; නකෙහිචිඛන්ධෙහි, කිසි ස්කන්ධකෙනෙකුන්හා සමගද; නකෙහිචි ආයතනෙහි, කිසිආයතනකෙනෙකුන්හා සමගද; පඤ්චහිධාතූහි, පඤ්චවිඤ්ඤාණ ධාතූන්හා සමගද; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවූවාහුය; අනුපාදින්න අනුපාදානියෙහි, අනුපාදින්න අනුපාදානියම්වූ; ධම්මෙහි, ධර්මයන් හා සමග; යෙධම්මා, යම් චිත්තචෛතසික සංඛ්‍යාතවූ ප්‍රථමපද යෙන්හා චිත්තීයපදයෙන් දතයුතුවූ ධර්මයෝතුමූ; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවූවාහුද; තෙහිධම්මෙහි, ඒධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා, යම් අනුපාදින්න අනුපාදානිය ධර්මකෙනෙක්තුමූ; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝතුමූ; නකෙහිචිඛන්ධෙහි, නකෙහිචි ආයතනෙහි, කිසි ස්කන්ධකෙනෙකුන්හා සමගද කිසි ආයතනකෙනෙකුන්හා සමගද; ඡහිධාතූහි, මනොවිඤ්ඤාණධාතු වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ ෂඩ්විඤ්ඤාණ ධාතූන්හා සමග; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවූවාහුය; අවිතක්ක අවිචාරෙහිධම්මෙහි, අවිතර්ක අවිචාරධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා, සවිතක්ක සවිචාරවූද අවිතක්ක අවිචාරවූද යම් ධර්මකෙනෙක්තුමූ; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවූවාහුද; තෙහිධම්මෙහි, ඒ ධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා, අවිතක්ක අවිචාරවූ යම් ධර්මකෙනෙක්තුමූ; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝතුමූ; නකෙහිචිඛන්ධෙහි, කිසි ස්කන්ධකෙනෙකුන්හා සමගද; නකෙහිචි ආයතනෙහි, කිසි ආයතනකෙනෙකුන්හා සමගද; නවිප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්ත නොවන්නාහුය; එකායධාතුයා, එකම මනොධාතුවහා සමග; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවූවාහුය; ත්‍රික දුක මාතෘකාවෙහි අවශෙෂ පදයෝ යටකියන ලද ක්‍රමයෙන් දතයුත්තාහුය;

මේ "විප්පයුත්තෙන විප්පයුත්තං" යන මාතෘකා පදයෙහි විභාගයයි.

දසමනයෙ නිර්දේශය නිමියේයි.

සඞ්ගහිතෙන සම්පයුත්ත විප්පයුත්ත පද නිද්දෙසො.

සමුදයසච්චෙන යෙධම්මා මග්ගසච්චෙන යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සම්පයුත්තා? තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි සම්පයුත්තා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා — කතිහිවිප්පයුත්තා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා. — ඉත්ථින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා පුරිසින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සම්පයුත්තාති නත්ථි - කතිහිවිප්පයුත්තා? චතූහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි

ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකේනායතනේන එකාය ධාතුයා කේහිචි විප්පයුත්තා— සුඛින්ද්‍රියේන යේ ධම්මා දුක්ඛින්ද්‍රියේන යේ ධම්මා සෝමනස්සින්ද්‍රියේන යේ ධම්මා දෝමනස්සින්ද්‍රියේන යේ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහේන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහේන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහේන සඞ්ගහිතා තේ ධම්මා තීහි ඛන්ධේහි එකේනායතනේන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුත්තා. එකේනායතනේන එකාය ධාතුයා කේහිචි සම්පයුත්තා— කතිහි විප්පයුත්තා? එකේන ඛන්ධේන දසහායතනේහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකේනායතනේන එකාය ධාතුයා කේහිචි විප්පයුත්තා— උපේක්ඛින්ද්‍රියේන යේ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහේන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහේන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහේන සඞ්ගහිතා තේ ධම්මා තීහි ඛන්ධේහි එකේනායතනේන වීසි ධාතූහි සම්පයුත්තා. එකේනායතනේන එකාය ධාතුයා කේහිචි සම්පයුත්තා— කතිහි විප්පයුත්තා? එකේන ඛන්ධේන දසහායතනේහි පණ්ණරසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකේනායතනේන එකාය ධාතුයා කේහිචි විප්පයුත්තා— සද්ධින්ද්‍රියේන යේ ධම්මා විරියින්ද්‍රියේන යේ ධම්මා සතින්ද්‍රියේන යේ ධම්මා සමාධින්ද්‍රියේන යේ ධම්මා පඤ්ඤින්ද්‍රියේන යේ ධම්මා අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රියේන යේ ධම්මා අඤ්ඤින්ද්‍රියේන යේ ධම්මා අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රියේන යේ ධම්මා අවිජ්ජාය යේ ධම්මා අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරේහි යේ ධම්මා සළායතනපච්චයා ඵස්සේන යේ ධම්මා වේදනාපච්චයා තණ්හාය යේ ධම්මා තණ්හාපච්චයා උපාදානේන යේ ධම්මා කම්මභවේන යේ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහේන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහේන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහේන සඞ්ගහිතා තේ ධම්මා තීහි ඛන්ධේහි එකේනායතනේන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුත්තා. එකේන ඛන්ධේන එකේනායතනේන එකාය ධාතුයා කේහිචි සම්පයුත්තා— කතිහි විප්පයුත්තා? එකේන ඛන්ධේන දසහායතනේහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකේනායතනේන එකාය ධාතුයා කේහිචි විප්පයුත්තා— පරිදේවේන යේ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහේන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහේන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහේන සඞ්ගහිතා තේ ධම්මා කතිහි ඛන්ධේහි කතිහායතනේහි කතිහි ධාතූහි සම්පයුත්තාති? නත්ථි— කතිහි විප්පයුත්තා? චතූහි ඛන්ධේහි එකේනායතනේන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකේනායතනේන එකාය ධාතුයා කේහිචි විප්පයුත්තා— සෝකේන යේ ධම්මා දුක්ඛේන යේ ධම්මා දෝමනස්සේන යේ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහේන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහේන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහේන සඞ්ගහිතා තේ ධම්මා තීහි ඛන්ධේහි එකේනායතනේන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුත්තා. එකේනායතනේන එකාය ධාතුයා කේහිචි සම්පයුත්තා— කතිහි විප්පයුත්තා? එකේන ඛන්ධේන දසහායතනේහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකේනායතනේන එකාය ධාතුයා කේහිචි විප්පයුත්තා— උපායාසේන යේ ධම්මා සතිපට්ඨානේන යේ ධම්මා සම්මප්පධානේන යේ ධම්මා අප්පමඤ්ඤාය යේ ධම්මා පඤ්චහි ඉන්ද්‍රියේහි යේ ධම්මා පඤ්චහි බලේහි යේ ධම්මා සත්තහි බොජ්ඣඞ්ගේහි යේ ධම්මා අරියේන අට්ඨඞ්ගිකේන මග්ගේන

යෙධම්මා ඵස්සෙන යෙධම්මා චෙතනාය යෙධම්මා අධිමොක්ඛෙන යෙධම්මා මනසිකාරෙන යෙධම්මා හෙතූහිධම්මෙහි යෙධම්මා හෙතූහිචෙව සහෙතුකෙහිච ධම්මෙහි යෙධම්මා හෙතූහිචෙව හෙතුසම්පයුත්තෙහිච ධම්මෙහි යෙධම්මා ආසවෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා ආසවෙහිචෙව සාසවෙහිච ධම්මෙහි යෙධම්මා ආසවෙහිචෙව ආසවසම්පයුත්තෙහිච ධම්මෙහි යෙධම්මා සඤ්ඤොජනෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා ගන්ථෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා ඔඝෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා යොගෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා නීවරණෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා පරාමාසෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා උපාදානෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා කිලෙසෙහිචෙව සඞ්කිලෙසිකෙහිච ධම්මෙහි යෙධම්මා කිලෙසෙහිචෙව සඞ්කිලිට්ඨෙහි ධම්මෙහි! යෙධම්මා කිලෙසෙහිචෙව කිලෙස සම්පයුත්තෙහිච ධම්මෙහි යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතන සඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සම්පයුත්තා? තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි සම්පයුත්තා එකෙනඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා කතිහිවිප්පයුත්තා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

සඞ්ගහිතෙන සම්පයුත්ත විප්පයුත්ත පදනිද්දෙසො නිට්ඨිතො

•(⊙)•

එකාදසමනය නිද්දේශයෙහි උද්දෙසගාථාව මෙසේයි

වෙසච්චා පණ්ණරසින්ද්‍රියා එකාදස පටිච්චපදා
උද්ධංපුන එකාදස ගොච්ඡකපද මෙතෙ තිංසවිධංති.

(එහිඅර්ථමෙසේයි) වෙසච්චා, සමුදයසත්‍ය මාර්ගසත්‍යයෝද; පණ්ණරසඉන්ද්‍රියා, ඉත්ථින්ද්‍රිය පුරිසින්ද්‍රිය සුඛින්ද්‍රිය ආදිකොට ඇත්තාවූ අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රිය අවසන්කොට ඇත්තාවූ පසළොස් ඉන්ද්‍රිය පදයෝද; එකාදසපටිච්චපදා, අවිජ්ජා සඞ්ඛාර ඵස්ස තණ්හා උපාදාන කම්මභව සොක පරිදෙව දුක්ඛ දොමනස්ස උපායාස සංඛ්‍යාතවූ පටිච්චසමුප්පාදයෙහි එකොළොස්පදයෝද; උද්ධං, මත්තෙහි; පුන, නැවත; එකාදස, එකොළොස් ප්‍රභෙදවූ; සති පට්ඨාන සම්මප්පධාන අප්පමඤ්ඤා ඉන්ද්‍රිය බල බොජ්ඣඞ්ග මග්ගඞ්ග ඵස්ස චෙතනා අධිමොක්ඛ මනසිකාර සඞ්ඛ්‍යාත පදයෝ (11) එකොළොස්දෙනද; තිංසවිධං, සමතිස් වැදෑරුම්වූ; ගොච්ඡක පදං, එකෙකීධර්මය ලැබියයුතුවූ ගොච්ඡකපදයෝද; ඉති (ඉමිනා පභෙදෙන) මෙසේ මේ ප්‍රභෙදයෙන්; එකූනසත්තතිපදානි (69) එකූන්සැත්තෑ පදකොට්ඨාසයක්වූ; එතෙ මේ එකාදසමනය නිර්දේශ වාරයෙහි (භගවතාවුත්තානි) යනු අධ්‍යාහාරකරනු මේ එකාදසම්

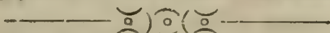
නය නිර්දේශවාරයෙහි උද්දෙසගාථාව වනාහි චතුර්ථනය නිර්දේශයෙහි උද්දෙසගාථාවෙහි ඇතුළත්වන්නේයි.—

මේ ඒකාදසමනය නිර්දේශයෙහි සංඛ්‍යාක්ෂරයෝනම්—ස, ම, ඉ, සු, උ, ප, යනුයි; චතුර්ථනය නිර්දේශයෙහි විභාගකළ පරිච්ඡේදනම සු,කාරයෙන් ගතයුතුවූ අපසංඛ්‍යාවෙහි උපෙක්ඛින්ද්‍රිය ඇතුළත් නොවනහෙයින් සු,යන අක්ෂරයෙන් (7) සතෙක්ම ගතයුත්තේයි; අවශෙෂ සියළුඅක්ෂරයෝ චතුර්ථනය නිර්දේශයට සමානයි; ස,යනු තෙසාළිසෙකි; ඒ කවර තෙසාළිසෙක්දයත්? සමුදයසත්‍යය ඵස්සාහාර සද්ධින්ද්‍රිය විරියින්ද්‍රිය සතින්ද්‍රිය යන තුන්දෙනා අවිජ්ජා ඵස්ස තණ්හා උපාදාන උපායාස යන පටිච්චසමුප්පාදයෙහි අඞ්ගපසෙක ඵස්ස වෙදනා අධිමොක්ඛ මනසිකාර සංඛ්‍යාත ඵස්සසප්තකරාශියෙහි සතරෙක ගොච්ඡකයන් අතුරෙහි ඒක එකධර්මය ලැබියයුතුවූ (30) සමතිස් පදකෙනෙක යනමේ තෙසාළිස් පදයෝයි—ඊටුත් අතුරෙන් දැමීවූ (13 තෙලෙස් පදයෙහි තම්තමා වර්ජිතනොට සඞ්ඛාරස්කන්ධය ලැබෙන්නාවූ (49) එකුන් පණස් පදය ආමර්ශනයකොට ගොච්ඡකයන් අතුරෙන් හෙතු ගොච්ඡකයෙහි හෙතුහු සදෙනා වර්ජිතකොට (49) එකුන්පණස් සංස්කාර ධර්මයෝයයි ගතයුත්තාහුය මේ ක්‍රමයෙන් ධර්මයෝතුන් දෙනෙක්හෝ අටදෙනෙක්හෝ එකෙක්හෝ දසයෙක්හෝ ලැබෙන්නාවූ පරිච්ඡේදන් ගතයුත්තාහුය; ම,යනු (15) පසළොසෙකි; ඒකවර (15) පසළොසෙක්දයත්? මාර්ගසත්‍යය එකෙක සමාධින්ද්‍රිය පඤ්ඤින්ද්‍රිය අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමිතින්ද්‍රිය අඤ්ඤින්ද්‍රිය යන ඉන්ද්‍රියධර්මයෝ පස්දෙනෙක සඞ්ඛාර කර්මභව සංඛ්‍යාතවූ පටිච්චසමුප්පාදඞ්ගයෝ දෙදෙනෙක සතිපට්ඨාන සම්මප්පධාන අප්පමඤ්ඤා ඉන්ද්‍රිය බල බොජ්ඣඞ්ග මග්ගඞ්ග සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධර්මයෝ (7) සත්දෙනෙකැයි යනමෙ (15) පසළොසවෙත්—ඉ,යනු දෙකෙකි; ඒ කවරදෙකෙක්දයත්? ඉත්ථින්ද්‍රිය පුරිසින්ද්‍රිය වශයෙන් ගන්නාවූ දෙදෙනායි; සු,යනු (7) සතෙකි; ඒ කවර සතෙක්දයත්? සුඛින්ද්‍රිය දුක්ඛින්ද්‍රිය සොමනස්සින්ද්‍රිය දොම්නස්සින්ද්‍රිය යන සතර දෙනා සොක දුක්ඛ දොම්නස්ස යන පටිච්චසමුප්පාදඞ්ගයෝ තුන්දෙනද යන (7) සත්දෙනායි; උ,යනු එකම උපෙක්ඛින්ද්‍රියයි; ඒ උ,යන අක්ෂරයෙන් චතුර්ථනය නිර්දේශයෙහි ධර්මපසෙක්ද මේ ඒකාදසමනය නිර්දේශයෙහි එකම උපෙක්ඛින්ද්‍රියයක්ද ලැබෙන්නේයි සම්ප්‍රයුක්ත විප්‍රයුක්ත විසර්ජනා සමානබැවින් මේ නිර්දේශයෙහි චතුර්ථනය නිර්දේශයට්කි සියළුඅර්ථ දතයුත්තේයි.—

දසමනය නිර්දේශයට අනතුරුව ඒකාදසමනය නිර්දේශය වදාරණලදී ඒ ඒකාදසමනය නිර්දේශයද සච්චාදී නිර්දේශය ඵස්ස සප්තකරාශී නිර්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වෙන් තවුන්අතුරෙන් සච්චාදිනිර්දේශය පළමුකොටවදාරණලදී ඒසච්චාදී නිර්දේශයද සච්චනිර්දේශය ඉන්ද්‍රිය නිර්දේශය පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශය සතිපට්ඨාන නිර්දේශය සම්මප්පධාන නිර්දේශය අප්පමඤ්ඤා නිර්දේශය පඤ්චින්ද්‍රිය නිර්දේශය බලනිර්දේශය බොජ්ඣඞ්ග නිර්දේශය

මග්ගඞ්ග නිද්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දසප්‍රකාර වන්නේයි ඔවුන් අතුරෙන් සච්චනිද්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී ඒසච්ච නිද්දේශයද සමුදයසච්ච නිද්දේශය මග්ගසච්ච නිද්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් සමුදයසච්ච නිද්දේශය කෙසේයත්? "සමුදයසච්චෙන යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුත්තා කතිහිවිප්පයුත්තා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිච්චිප්පයුත්තා,,යනුයි; (එහිඅර්ථකවරයත්?) සමුදයසච්චෙන, සමුදයසත්‍යය විසින්; යෙධම්මා, සමුදයසත්‍යයවර්ජිත කොට ඇත්තාවූ (49) එකුන්පණස් සංස්කාරයෝයයි කියනලද්දාවූ යම් ධර්මකෙනෙක්තුමූ; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, සංස්කාරස්කන්ධ සංඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහකරණලද්දාහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, ධර්මායතනසංඛ්‍යාතවූ ආයතනසංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහකරණලද්දාහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, ධර්ම ධාතු සංඛ්‍යාතවූ ධාතුසංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහකරණලද්දාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝතුමූ; තීහිඛන්ධෙහි, වෙදනා සඤ්ඤා විඤ්ඤාණ සංඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධත්‍රයහා සමගද; එකෙනායතනෙන, එකම මනායතනයහා සමගද; සත්තහිධාතූහි, සප්ත විඤ්ඤාණධාතූන්හා සමගද; සම්පයුත්තා, සැපියුතුවූවාහුය;එකෙනඛන්ධෙන, එකම සංස්කාරස්කන්ධයහා සමගද; එකෙනායතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහාසමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අන්තර්ගතවූ සමුදයසත්‍යය වෙදනාවය සංඥාවයයි යන ඇතම් ධර්මයන්හාසමගද; සම්පයුත්තා, සැපියුතුවූවාහුය; කතිහිඛන්ධෙහි කතිහි ආයතනෙහි කතිහිධාතූහි විප්පයුත්තා,යන්නෙහි; එකෙනඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයහා සමගද; දසහිආයතනෙහි, ඖදාරිකායතන (10) දසයහා සමගද; දසහිධාතූහි, ඖදාරිකධාතු (10) දසයහා සමගද; විප්පයුත්තා, විපියුතුවූවාහුය; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අන්තර්ගතවූ සූක්ෂ්මරූප (16) සොළසය නිර්වාණය යන ඇතම් ධර්මයන්හා සමග; විප්පයුත්තා, විපියුතුවූවාහුය;

සමුදයසච්ච නිද්දේශය නිමියේයි

තදනන්තරව මග්ගසච්ච නිද්දේශය වදාරණලදී(හේකෙසේයත්?) "මග්ගසච්චෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; මග්ගසච්චෙන, මාර්ගසත්‍යය හාසමග;යෙධම්මා,යම් මාර්ගසත්‍යය වර්ජිතකොටඇත්තාවූ සංස්කාර ස්කන්ධ සංඛ්‍යාතවූ(50)සමපණස් ධර්මකෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, සංස්කාරස්කන්ධ සංඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසංග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා,සංග්‍රහකරණලද්දාහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, ධර්මායතන සංඛ්‍යාතවූ

ආයතන සඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; ධාතු සඞ්ගහෙන, ධර්‍මධාතුසංඛ්‍යාතවූ ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්‍මයෝතුමූ; චතූහිඛන්ධෙහි, වෙදනා සඤ්ඤා සඞ්ඛාර විඤ්ඤාණ සඞ්ඛ්‍යාත සතරනාමස්කන්ධ සඞ්ග්‍රහයෙන්ද; එකෙනආයතනෙන, එකම මනායතනයකින්ද; සත්තහිධාතූහි, සප්තවිඤ්ඤාණධාතූන්හා සමගද; සම්පයුත්තා, සම්පියුතුවූවාහුය; එකෙනඛන්ධෙන, එකම සංස්කාරස්කන්ධයහා සමගද; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්‍මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්‍මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, සඞ්ඛාරස්කන්ධ ධර්‍මායතන ධර්‍මධාතූන්කෙරෙහි අනොතාගධවූ මාත්සර්‍ය්‍ය වෙදනා සංඥ සඞ්ඛ්‍යාත ඇතම් ධර්‍මයන්හා සමග; සම්පයුත්තා, සම්පියුතුවූවාහුය; කතිහිඛන්ධෙහි —පෙ— එකෙනඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයහා සමගද; දසහිආයතනෙහි, ඖදාරිකායතන (10) දසයහා සමගද; දසහිධාතූහි, ඖදාරිකධාතු (10) දසදෙනහා සමගද; විප්පයුත්තා, විපියුතුවූවාහුය; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්‍මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්‍මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්‍මායතන ධර්‍මධාතූන්කෙරෙහි අනොතාගධවූ (16) සොළොස් සූක්ෂ්මරූපය නිර්වාණය යන ඇතම් ධර්‍මයන්හාසමග; විප්පයුත්තා, විපියුතුවූවාහුය —

සච්ච නිදේශයට අනතුරුව ඉන්ද්‍රිය නිදේශය වදාරණලදී ඒ ඉන්ද්‍රිය නිදේශයද ඉත්ථින්ද්‍රිය පුරිසින්ද්‍රිය සුඛින්ද්‍රිය නිදේශයපටන් අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රිය නිදේශයදක්වා (15) පසළොස්ප්‍රකාරවන්නේයි සිටුන්අතුරෙන් ඉත්ථින්ද්‍රිය නිදේශය පළමුකොට වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?) "ඉත්ථින්ද්‍රියෙන සෙධම්මා,,යනාදියයි; ඉත්ථින්ද්‍රියෙන, ඉත්ථින්ද්‍රියහා සමග; සෙධම්මා, යම්ඉත්ථින්ද්‍රිය වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ (15) පසළොස් සූක්ෂ්මරූප ධර්‍මකෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, රූපස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, ධර්‍මායතනසඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතන සඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; ධාතු සඞ්ගහෙන, ධර්‍මධාතුසඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; තෙධම්මා, ඒ පසළොස්සූක්ෂ්මරූප සඞ්ඛ්‍යාත ධර්‍මයෝතුමූ; සම්පයුත්තානි නත්ථි, සම්ප්‍රයුක්තවන්නාවූ ධර්‍මයෙක් නම් නැත්තේයි; කතිහිවිප්පයුත්තා?—පෙ—චතූහිඛන්ධෙහි, සතර නාමස්කන්ධයන්හා සමගද; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්‍මායතනයහා සමගද; සත්තහිධාතූහි, සප්තවිඤ්ඤාණධාතූන්හා සමගද; විප්පයුත්තා, විපියුතුවූවාහුය; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්‍මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්‍මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්‍මායතන ධර්‍මධාතූන්කෙරෙහි අනොතාගධවූ (52) දෙපණස් චෛතසික සඞ්ඛ්‍යාත ඇතම්ධර්‍මයන්හා සමගද; විප්පයුත්තා, විපියුතුවූවාහුය;—තදනන්තරව පුරිසින්ද්‍රියද ඉත්ථින්ද්‍රිය මෙන් විස්තරකටයුතුයි —

තදනන්තරව සුඛින්ද්‍රිය නිර්දේශය වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?) “සුඛින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; සුඛින්ද්‍රියෙන, සුඛෙන්ද්‍රියවිසින්; යෙධම්මා, සුඛෙන්ද්‍රිය වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ වේදනින්ද්‍රියයෝ (හ) පස්දෙන; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, වේදනාස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධ සඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතන සඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, ධර්මධාතු සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝතුමූ; තීහිඛන්ධෙහි, සඤ්ඤ සඞ්ඛාර විඤ්ඤාණ සඞ්ඛ්‍යාත ස්කන්ධත්‍රයක්හ්ද; එකෙනආයතනෙන, එකම මනායතනයකින්ද; සත්තහිධාතූහි, සප්තවිඤ්ඤාණධාතූන්හා සමගද; සම්පයුත්තා, සැපියුතුවූවාහුය; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අන්තර්ගතවූ වේදනාවර්ජිතකොට ඇත්තාවූ (51) එක්පණස් චෛතසික සඞ්ඛ්‍යාත ඇතම් ධර්මයන්හා සමග; සම්පයුත්තා, සැපියුතුවූහාහුය; කතිහිවිප්පයුත්තා ~~~ පෙ ~~~ එකෙනඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයහා සමගද; දසහිආයතනෙහි, ඖදාරිකායතන දසයහා සමගද; දසහිධාතූහි, ඖදාරිකධාතු දසය හාසමගද; විප්පයුත්තා, විපියුතුවූවාහුය; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අන්තර්ගතවූ සූක්ෂ්මරූප සොළසය නිර්වාණය යන ඇතම්ධර්මයන්හා සමගද; විප්පයුත්තා, විපියුතුවූවාහුය;--කෙහිචි, යන පදයාගේ අර්ථයවූ සම්ප්‍රයුක්තධර්මයන් දක්වීමෙහි දුක්ඛින්ද්‍රියවීනම් වේදනා වර්ජිතවූ (51) එක්පණස් චෛතසිකයද සොමනස්සින්ද්‍රියවීනම් වේදනා ප්‍රීති වර්ජිතවූ (50) සම්පණස් චෛතසිකයද දෞමනස්සින්ද්‍රියවීනම් වේදනා දෞමනස්ස ඊර්ෂ්‍යා මාත්සර්ය කුකුච්ච වර්ජිතවූ (22) දෙවිසි චෛතසිකයෝද්දයි මෙසේ සුදුසුපරිද්දෙන් දතයුතුයි—තදනන්තරව දුක්ඛින්ද්‍රිය නිර්දේශය වදාරණලදී ඒදුක්ඛින්ද්‍රිය සොමනස්සින්ද්‍රිය දෞමනස්සින්ද්‍රිය යන ඉන්ද්‍රියයෝ තුන්දෙන දුක්ඛින්ද්‍රිය මෙන් දතයුතුයි ~~~

තදනන්තරව උපෙක්ඛින්ද්‍රිය නිර්දේශය වදාරණලදී (හේකෙසේයත්?) “උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන, උපෙක්ඛින්ද්‍රියවිසින්; යෙධම්මා, යම් උපෙක්ඛින්ද්‍රිය වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ සතරවේදනින්ද්‍රිය ධර්මකෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, වේදනාස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතන සඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, ධර්මධාතුසඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝතුමූ; තීහිඛන්ධෙහි, සඤ්ඤා සඞ්ඛාර විඤ්ඤාණ සඞ්ඛ්‍යාත ස්කන්ධත්‍රයක්හා; එකෙනආයතනෙන, එකම මනායතනයකින්ද; සත්තහිධාතූහි, සප්තවිඤ්ඤාණධාතු

මනොවිඤ්ඤාණධාතු සඞ්ඛ්‍යාත ධාතුවයකින්ද; සම්පයුත්තා, සැම්පයුතුවූවාහුය; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සම්ගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සම්ගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතුන්කෙරෙහි අනොතාගධවූ වෙදනා විචිකිච්ඡා වර්ජිත කොට ඇත්තාවූ සම්පණස් චෛතසික සඞ්ඛ්‍යාත ඇතම් ධර්මයන්හාසම්ග; සම්පයුත්තා, සැම්පයුතුවූවාහුය; කතිහි විප්පයුත්තා, කෙතෙක් ස්කන්ධයන්හා විප්‍රයුක්තවූවාහුද; එකෙන ඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයහා සම්ගද; දසහි ආයතනෙහි, ඖදාරිකායතන දසයහා සම්ගද; පණ්ණරසහි ධාතුහි, ඖදාරිකධාතු දසය චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුය සොතවිඤ්ඤාණධාතුය ඝාණවිඤ්ඤාණධාතුය ජිව්හාවිඤ්ඤාණධාතුය මනොධාතුය යනමේ පසළොස් ධාතුන්හා සම්ග; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවූවාහුය; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සම්ගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සම්ගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතුන්කෙරෙහි අනොතාගධවූ සූක්ෂ්මරූප සොළසය නිර්වාණය යන ඇතම්ධර්මයන්හා සම්ග; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවූවාහුය;—තදනන්තරව ඉන්ද්‍රිය පරිච්ඡෙදෙන් විස්තරකටයුතුයි ඒ ඉන්ද්‍රිය පටන් අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රිය දක්වා ඇත්තාවූ නාමෙන්ද්‍රියධර්මයෝ සමුදයසත්‍ය මාර්ගසත්‍යයන්මෙන් දතයුත්තාහුය.

ඉන්ද්‍රිය නිර්දේශයට අනතුරුව පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශය වදාරණලදී ඒපටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශයද අවිජ්ජා සඞ්ඛාර ඵස්ස තණ්හා උපාදාන කම්මභව සොක පරිදෙව දුක්ඛ දෝමනස්ස උපායාස යනමොවුන්ගේ වශයෙන් (11) එකොළොස් වැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් අවිජ්ජා නිර්දේශය පළමුකොටවදාරණ ලදී අවිජ්ජා සඞ්ඛාර ඵස්ස තණ්හා උපාදාන කම්මභව සොක යන ධර්මයෝතුමූ සටකීපරිච්ඡෙදෙන් අර්ථදතයුතුයි—තදනන්තරව පරිදෙව නිර්දේශය වදාරණලදී (හේතෙස්සයන්?) "පරිදෙවෙන යෙධම්මා,, යනාදියයි; පරිදෙවෙන, පරිදෙවයවිසින්; යෙධම්මා, යම් පරිදෙව විපාකජ ශබ්දතෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, රූපස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන, ශබ්දායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතන සඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, ශබ්දධාතු සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුසඞ්ග්‍රහයෙන්; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුදැයි යන මෙබඳු ප්‍රශ්නයක් ඇතිකල්හි "සම්පයුත්තානත්ථි,, යනුවෙන් විසඳිය යුත්තේයි; කතිහිවිප්පයුත්තා කෙතෙක් ස්කන්ධයන්ගෙන් විප්‍රයුක්තවූවාහුද; චතූහිඛන්ධෙහි, සතරනාමස්කන්ධයන්හා; එකෙන ආයතනෙන, එකම මනායතනයන්හාද; සත්තහිධාතුහි, සප්තවිඤ්ඤාණ ධාතුන්හා සම්ගද; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවූවාහුයයි; ඉති, (විසජ්ජනා හොති) මෙසේ විසර්ජනාවෙයි (දුක්ඛ දෝමනස්ස උපායාසයෝතුමූ සටකිනයින් දතයුතුයි) තදනන්තරව සතිපට්ඨාන නිර්දේශය වදාරණ ලදී ඒ සතිපට්ඨාන නිර්දේශය සම්මප්පධාන අප්පමඤ්ඤා පඤ්චින්ද්‍රිය බොජ්ඣඞ්ග මග්ගඞ්ග නිර්දේශයෝතුමූ මාර්ගසත්‍යයමෙන් දතයුතුයි සච්චාදී නිර්දේශයට අනතුරුව ඵස්සසත්තකරාශි නිර්දේශය වදාරණ

ලදී ඒ ඵස්සසත්තකරාසි නිද්දේශයෙහිද ඵස්ස චේතනා අධිමොක්ඛ මනසිකාරයෝතුමූ යථාක්‍රමයෙන් දතයුත්තාහුය.—

අබ්භන්තරමාතෘකා නිද්දේශයට අනතුරුව බාහිරමාතෘකා නිද්දේශය වදාරණලදී ඒ බාහිරමාතෘකා නිද්දේශයෙහිද මේ ක්‍රම යෙන් ලැබියයුතුවූ ගොච්ඡකයන් (30) සමතිස්දෙන උද්ධරණය කොට විස්තරකටයුත්තේයි ඒ පදයන්ගේ පිළිවෙළින් පෙල බලා අර්ථ දතයුත්තේයි ඒ පදසමූහයාගේ අර්ථද යථාක්‍රමය එල්බගෙණ දතයුත්තේයි.—

මේවනාහි සඞ්ගහිතෙන සම්පයුත්ත විප්පයුත්ත මාතෘකා පදයන්ගේ නිද්දේශයයි.—

—එකාදසමනය නිද්දේශය නිමියේයි.—

—සම්පයුත්තෙන සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිත පදනිද්දෙසො.—

වෙදනාක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා සඤ්ඤාක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතා? තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි ඒකායතනෙන අඩ්ඪිහිධාතූහි සඞ්ගහිතා.—කතිහි අසඞ්ගහිතා? ඒහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා.—විඤ්ඤාණක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා මනායතනෙන යෙධම්මා චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙධම්මා—පෙ—මනොධාතුයා යෙධම්මා මනොවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි ඒකෙනායතනෙන ඒකායධාතුයා සඞ්ගහිතා.—කතිහි අසඞ්ගහිතා? ඒහිඛන්ධෙහි ඒකාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා.—සමුදයසච්චෙන යෙධම්මා මග්ගසච්චෙන යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ඒහායතනෙහි ඒහිධාතූහි සඞ්ගහිතා.—කතිහි අසඞ්ගහිතා? ඒකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.—මනින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි ඒකෙනායතනෙන ඒකායධාතුයා සඞ්ගහිතා කතිහි අසඞ්ගහිතා? ඒහිඛන්ධෙහි ඒකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.—සුඛින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා දුක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා සොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා දොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි ඒහායතනෙහි ඒහිධාතූහි සඞ්ගහිතා.—කතිහි අසඞ්ගහිතා? ඒහිඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා.—උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි ඒහායතනෙහි සත්තහිධාතූහි සඞ්ගහිතා.—කතිහි අසඞ්ගහිතා? ඒහිඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි ඒකාදසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා.—සද්ධින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා විරියින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා සතින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා සමාධින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා පඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා අඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා

අවිජ්ජාය යෙ ධම්මා අවිජ්ජාපච්චයාසඞ්ඛාරෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — සඞ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — සළායතනපච්චයා ඵස්සෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — ඵස්සපච්චයා වෙදනාය යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? ද්වීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — වෙදනාපච්චයා තණ්හාය යෙ ධම්මා තණ්හාපච්චයා උපාදානෙන යෙ ධම්මා කම්මභවෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — සොකෙන යෙ ධම්මා දුක්ඛෙන යෙ ධම්මා දොමනස්සෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? ද්වීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — උපායාසෙන යෙ ධම්මා සම්මප්පධානෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — ඉද්ධිපාදෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — ඣානෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? ද්වීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — අප්පමඤ්ඤාය යෙ ධම්මා පඤ්චහි ඉන්ද්‍රියෙහි යෙ ධම්මා පඤ්චහි බලෙහි යෙ ධම්මා සත්තහි බොජ්ඣඞ්ගෙහි යෙ ධම්මා අරියෙන අට්ඨඞ්ගිකෙන මග්ගෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — ඵස්සෙන යෙ ධම්මා චෙතනාය යෙ ධම්මා මනසිකාරෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — වෙදනාය යෙ ධම්මා සඤ්ඤාය යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? ද්වීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — චිත්තෙන

යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන
එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා … කතිහි අසඞ්ගහිතා? ද්වීහි ඛන්ධෙහි
එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා … ද්ධි
චොරොඩින යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහා
යතනෙහි තීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා … කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන
ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා …
සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා දුක්ඛාය වෙද
නාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය
සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සවිතක්කෙහි සවිචාරෙහි ධම්මෙහි
යෙ ධම්මා අවිතක්ක විචාරමත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පීතිසහ
ගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා
උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා
එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා …
කතිහි අසඞ්ගහිතා? චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තා
රසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා … හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හෙතූහි
චෙව සහෙතුකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හෙතූහි චෙව හෙතුසම්ප
යුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි
ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා … කතිහි අසඞ්ග
හිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ග
හිතා … සහෙතුකෙහි චෙව න ච හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හෙතු
සම්පයුත්තෙහි චෙව න ච හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා න හෙතූහි සහෙතු
කෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන
එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා … කතිහි අසඞ්ගහිතා?
චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ග
හිතා … ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ආසවෙහි චෙව සාසවෙහි ච
ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ආසවෙහි චෙව ආසවසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි
යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි
ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා … කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන
දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා … ආසව සම්ප
යුත්තෙහි චෙව නො ච ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා
තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා
සඞ්ගහිතා … කතිහි අසඞ්ගහිතා? චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායත
නෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා … සඤ්ඤොජනෙහි ධම්මෙහි
යෙ ධම්මා ගන්ථෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඔඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා
යොගෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා නීවරණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා
පරාමාසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පරාමාසෙහි චෙව පරාමට්ඨෙහි ච
ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහා
යතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා … කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන
ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා … පරා
මාස සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා
එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා …
කතිහි අසඞ්ගහිතා? චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්ත

රසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා. විතක්කෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — චෙතසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවත්තීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — උපාදානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසෙහි චෙව සංකිලෙසිකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසෙහි චෙව සංකිලිට්ඨෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසෙහි චෙව කිලෙසසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — සංකිලිට්ඨෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසසම්පයුත්තෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සවිතක්කෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සප්පීතිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පීතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා —

සම්පයුත්තෙන සඞ්ගහිතං අසඞ්ගහිතං
පදනිද්දෙසො නිට්ඨිතො

———)o(———

ද්වාදසමනය නිර්දේශයාගේ මාතෘකාවෙහි උද්දෙස ගාථාව මෙසේයි.

අරූපක්ඛන්ධා චත්තාරො මනායතනමෙව ච
විඤ්ඤාණධාතුයො සත්ත ද්වෙ සච්චා චුද්දසින්ද්‍රියා —
පච්චයෙ ද්වාදසපදා තතො උපරි සොළස
තිකෙසු අට්ඨ ගොච්ඡකෙ තෙවත්තිංස මෙව ච —
මහන්තරදුකෙ සත්ත පිට්ඨිදුකෙසු ඡ ඉති
නවමස්ස පදස්සෙතෙ නිද්දෙසෙ සඞ්ගහං ගතා —

(එහි අර්ථ මෙසේයි) චත්තාරො අරූපක්ඛන්ධා, සතර නාමස්කන්ධයෝද; මනායතනමෙවච, මනායතනයද; සත්ත විඤ්ඤාණධාතුයො, විඤ්ඤාණධාතුහු සත්දෙනද; ද්වෙ සච්චාච, සමුදයසත්‍ය මාර්ගසත්‍යයෝ දෙදෙනද; චුද්දස ඉන්ද්‍රියාච, මනින්ද්‍රියාදීකොට අනඤ්ඤ

තාවින්ද්‍රිය අවසන්කොට ඇත්තාවූ (14) තුදුස් ඉන්ද්‍රියපදයෝද; පච්චයෙ, පටිච්චසමුප්පාදයෙහි; දසපදංච, අවිජ්ජා සඞ්ඛාර විඤ්ඤාණ වෙදනා තණ්හා උපාදාන කම්මභව සොක පරිදෙව දුක්ඛදොම නස්ස උපායාස යනපදයෝද; තතො, ඒපටිච්චසමුප්පාදයෙන්; උපරි, මත්තෙහි; සොළසපදංච, සතිපට්ඨානය ආදිකොටඇත්තාවූ මනසිකාරය අවසන්කොට ඇත්තාවූ සොළොස්පදයෝද;තිකෙසු, ත්‍රිකමාතෘකාවෙහි; අට්ඨපදංච, වෙදනාත්‍රිකයෙහි තුන්පදයෙක විතක්කත්‍රිකයෙහි පළමුවෙනි දෙවෙනි පදවයෙක පීතිත්‍රිකයෙහි තුන්පදයෙක යනමේ පදයෝ අටදෙනද; ගොච්ඡකෙ, ගොච්ඡක යෙහි; තෙචත්තාළීස, හෙතුචෙව සහෙතුකාච යනාදී සම්ප්‍රයුක්ත වියුක්ත (43) තෙසාළිස්පදයෝද; පිඬිදුකෙසු, පිඬිදුකයෙහි; ජ, සමෑ ද්‍රරුම්වූ සවිතක්කා සවිචාරපදය සප්පීතික පදය පීතිසහගතපදය උපෙක්ඛාසහගත පදය යන; ඉති, මෙසේ; එතෙධම්මා, මේ (120) එක්සිය විසි පදයෝ; නවමස්ස, නවවැනිවූ; පදස්ස, උද්දෙස පදයාගේ; නිද්දෙසෙ, විස්තරකථාවෙහි; සඞ්ගහංගතා, සඞ්ග්‍රහ බවට ගියාහුය.

නවමනය නිද්දේශයෙහි දක්වනලද්දාවූ සියළු ක්‍රමයෝ චාදසමනය මාතෘකාවෙහිද යෙදෙන බැවින් අට්ඨකථාචාරීන් වහන්සේ විසින් ආකර්ෂණය කරණලද්දාහුය. එහි සංක්ෂෙප සඞ්ඛ්‍යාක්ෂරයෝ කවරයත්? වෙ, වි, ස, සු, උ, ප, අ, සු,වෙ,යනුයි; වෙ,යනු (7) සත්දෙනෙකි; ඒකවර සත්දෙනෙක්දයත්? නවම නය නිද්දේශයෙහි වෙ,කාරයෙන් ගන්නාලද්දාවූ අඨසයට ඛා, යන අක්ෂරයෙන් ගන්නාලද්දාවූ එමඅඨය බහා ලැබෙන්නාවූ සත්දෙනවේ; වි,යනු (14) තුදුසෙකි; ඒ කවර තුදුසෙක්දයත්? යට නවමනය නිද්දෙශයෙහි වි,යන අක්ෂරයෙන් ගන්නාලද්දාවූ අඨයෝ සදෙනාය ච,කාරයෙන් ගන්නාලද්දාවූ (7) සත්දෙනය ඉ,කාරයෙන් ගන්නාලද්දාවූ එකය යනමොවුන් පිඬුකොටගත් කල්හි ලැබෙන්නාවූ තුදුසයි; ස,යනු(53)තෙපණසෙකි;(ඒකවර තෙපණසෙක්දයත්?) යට නවමනය නිද්දේශයෙහි ස,කාරයෙන් ගන්නාලද අඨයෝ තෙපණසමැයි; සු,යන්නෙන් ගන්නාලද්දාවූ සත්දෙනද උ,යන්නෙන් ගන්නාලද්දාවූ එකම අඨයද ප,යන්නෙන් ගන්නාලද්දාවූ (4) සතරද අ,යන්නෙන් ගන්නාලද්දාවූ එකද යනමොහු නවමනය නිද්දේශයෙහි සු, උ, ප, අ, යන අක්ෂරයන්ගෙන් ගන්නාලද අඨයන්ට සමානයි; සු,යනු (27) සත්විස්සෙකි.(ඒකවර සත්විස්සෙක්දයත්?)නවමනය නිද්දේශ යෙහි සු,කාරයෙන් ගන්නාලද්දාවූ සත්දෙනය ස,කාරයෙන් ගන්නාලද්දාවූ (20) විස්සය යනමොවුන් පිඬුකොට ගත්කල්හි ලැබෙන්නාවූ (27) සත්විස්සයි; වෙ,යනු සදෙනෙකි; (ඒකවර සදෙනෙක්දයත්?) යට නවමනය නිද්දේශයෙහි ච,යන අක්ෂර යෙන් ගන්නාලද්දාවූ සදෙනාමැයි.

එකාදසමනය නිද්දේශයට අනතුරුව චාදසමනය නිද්දේශය වදාරණලදී ඒ චාදසමනය නිද්දේශයද ඛන්ධාදි නිද්දේශය එස්ස සත්තකරාසී නිද්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැද්දෑරුම්වේ

මින්අනතුරෙන් ඛන්ධාදි නිර්දේශය පළමුකොට විදාරණලද්දී ඒ ඛන්ධාදි නිර්දේශයද ඛන්ධනිර්දේශය ආයතන නිර්දේශය ධාතුනිර්දේශය සත්‍ය ඉන්ද්‍රිය පටිච්චසමුප්පාද සතිපට්ඨාන සම්මප්පධාන ඉද්ධිපාද ඣාන අප්පමඤ්ඤා පඤ්චින්ද්‍රිය බල බොජ්ඣඞ්ග මාර්ගාඞ්ග නිර්දේශය යන මොවුන්ගේ වශයෙන් (15) පසළොස් වැදෑරුම් වේමැයි. මින් අනුරෙන් ඛන්ධනිර්දේශය පළමුකොටවිදාරණලද්දී ඒ ඛන්ධනිර්දේශයද වේදනාස්කන්ධ නිර්දේශය සංඥාස්කන්ධ නිර්දේශය සංස්කාරස්කන්ධ නිර්දේශය විඥානස්කන්ධ නිර්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් සතරවැදෑරුම් වේ. මින් අනතුරෙන් වේදනාස්කන්ධ නිර්දේශය පළමුකොට විදාරණලද්දී කෙසේදයත්? "වේදනාක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා සම්පයුත්තා තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහි අසඞ්ගහිතා? ද්වීහිඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා,,යනුයි; (එහිඅර්ථකෙසේයත්?) වේදනාක්ඛන්ධෙන, වේදනාස්කන්ධයහා සමග; යෙධම්මා, (89) එකුන් අනූවක් චිත්තය වේදනාව හැරෙන්නාවූ (51)එක්පණස් චෛතසිකය යන යම් ධර්මකෙනෙක්; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයොගලක්ෂණයෙන් සම්ප්‍රයුක්තවූහුද; තෙධම්මා, ඒ ධර්මයෝ; තීහිඛන්ධෙහි, සංඥා සංස්කාර විඥාන සංඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධත්‍රයකින්ද; ද්වීහිආයතනෙහි, මනායතන ධර්මායතන සංඛ්‍යාතවූ ආයතනද්වයකින්ද; අට්ඨහිධාතූහි, සප්තවිඥානධාතු ධර්මධාතු සංඛ්‍යාත ධාතු (8) අටකින්ද; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහකරණලද්දාහුය; කතිහිඅසඞ්ගහිතා, කොතෙක් ස්කන්ධායතන ධාතූන්ගෙන් සංග්‍රහනොකරණලද්දාහුද; ද්වීහිඛන්ධෙහි, වේදනා රූප යන ස්කන්ධද්වයකින්ද; දසහි ආයතනෙහි, ඖදාරිකායතන දසය ධර්මායතනය යන එකොළොස් ආයතනයකින්ද; එකාදසහි ධාතූහි, ඖදාරිකධාතු දසය ධර්මධාතුව යන එකොළොස් ධාතූන්කින්ද; අසඞ්ගහිතා, සංග්‍රහනොකරණලද්දාහුය; — තදනන්තරව සංඥාස්කන්ධ සංස්කාරස්කන්ධ නිර්දේශයෝ වේදනාස්කන්ධයමෙන් දතයුත්තාහුය.

තදනන්තරව විඥානස්කන්ධනිර්දේශය විදාරණලද්දී කෙසේදයත්? "විඤ්ඤාණක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා,, යනාදියයි; විඤ්ඤාණක්ඛන්ධෙන, විඥානස්කන්ධයහා සමග; යෙධම්මා, යම් (52) දෙපණස් චෛතසික සංඛ්‍යාත ධර්මකෙනෙක්; සම්පයුත්තා, සතර සම්ප්‍රයොගලක්ෂණයෙන් සම්ප්‍රයුක්තවූහුද; තෙධම්මා, ඒ ධර්මයෝ; තීහිඛන්ධෙහි, වේදනා සංඥා සංස්කාර සංඛ්‍යාත ස්කන්ධත්‍රයකින්ද; එකෙනායතනෙන, ඒකවූ ධර්මායතනයකින්ද; එකාය ධාතුයා, ඒකවූ ධර්මධාතුවකින්ද; සඞ්ගහිතා, සංග්‍රහකරණලද්දාහුය; කතිහිඅසඞ්ගහිතා?, කොතෙක්ස්කන්ධායතන ධාතූන්ගෙන් සංග්‍රහනොකරණලද්දාහුද; ද්වීහිඛන්ධෙහි, රූපස්කන්ධ විඥානස්කන්ධ සංඛ්‍යාත ස්කන්ධද්වයකින්ද; එකාදසහිආයතනෙහි, ඖදාරිකායතන දසය මනායතනය යන එකොළොස්ආයතනයකින්ද; සත්තරසහි ධාතූහි, ඖදාරිකධාතු දසය සප්තවිඥානධාතු යන

(11) එකොළොස් ධාතුවකින්ද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ගහනොකරණ ලද්දහුය:--ඛන්ධනිද්දේශයට අනතුරුව ආයතන නිද්දේශය වදරණ ලද්ද එ ආයතන නිද්දේශයද මනායතන නිද්දේශ වශයෙන් උක්ත වැඳරුම්වෙව් ඒමනායතන නිද්දේශයද විඤ්ඤාණස්කන්ධයමෙන් දත යුතුයි;—ආයතන නිද්දේශයට අනතුරුව ධාතුනිද්දේශය වදරණ ලද්ද එ ධාතුනිද්දේශයද චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු නිද්දේශය සොත ඝාණ ජිව්හා කාය මනොධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතු නිද්දේශ වශයෙන් (7) සත්වැදෑරුම්වේවී ඔවුන්අතුරෙන් චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු නිද්දේශය උළුම්කොට වදරණලද්දී ඒ චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු නිද්දේශය පටන් මනොවිඤ්ඤාණධාතු නිද්දේශයද මෙවා විඤ්ඤාණස්කන්ධයමෙන් දත යුතුයි –ධාතුනිද්දේශයට අනතුරුව සත්‍යනිද්දේශය වදරණලද්දී ඒ සත්‍යනිද්දේශයද සමුදයසත්‍ය නිද්දේශය මාර්ගසත්‍ය නිද්දේශය යනාදීවූන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේවී ඔවුන්අතුරෙන් සමුදයසත්‍ය නිද්දේශය උළුම්කොට වදරණලද්දී (හෙයකෙසේයත්?) "සමුදයසච්චෙන සඞ්ගහිතා,,යනාදියයි; සමුදයසච්චෙන, සමුදයසත්‍යයහා සමග; සඞ්ගහිතා, යම් ලොකෝත්තරික සිත් (8) අපාය ලොභවර්ජිතවූ (21) එක්විසිචෛතසිකය යන ධර්මයෝ; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයොගලක්ෂණයෙන් සම්ප්‍රයුක්තවූවාහුද; තෙ ධම්මා, ඒ ධර්මයෝ; එකෙන ඛන්ධෙන, සංස්කාරස්කන්ධයෙන් ගෙනද; ඒකාආයතනෙන, ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාත ආයතනයකින්ද;ඒකා ධාතුයා, ධර්මධාතුසඞ්ඛ්‍යාත ධාතුවකින්ද; සඞ්ගහිතා, සඞ්ගහකරණලද්දහුය; අසඞ්ගහිතා?(යනු යම්තිනයයි එකොනවෙවී,රූපස්කන්ධයකින්ද; දසහිආයතනෙහි, ඖදාරිකායතන දසයහා සමගද; සොළසහි ධාතූහි, ඖදාරිකධාතු දසය මනොවිඤ්ඤාණධාතුව වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ ෂඩ්විඤ්ඤාණධාතුය යන (11) එකොළොස්ධාතුවකින්ද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ගහනොකරණලද්දහුය; මාර්ගසත්‍ය නිද්දේශය සමුදයසත්‍ය නිද්දේශයමෙන් දතයුතුයි.

සත්‍යනිද්දේශයට අනතුරුව ඉන්ද්‍රියනිද්දේශය වදරණලද්දී ඒ ඉන්ද්‍රිය නිද්දේශයද මනින්ද්‍රිය නිද්දේශය සුඛින්ද්‍රිය නිද්දේශය ආදී කොට ඇත්තාවූ අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රිය නිද්දේශය අවසන්කොටඇත් තාවූ නිද්දේශයන්ගේ වශයෙන් (14) තුදුස්වැදෑරුම්වෙත් ඔවුන් අතුරෙන් මනින්ද්‍රිය නිද්දේශය කවරයත්? "මනින්ද්‍රියෙන සඞ්ගහිතා,, යනාදියයි; ඒ මනින්ද්‍රිය නිද්දේශය විඤ්ඤාණස්කන්ධ නිද්දේශයමෙන් දතයුතුයි තදනන්තරව සුඛින්ද්‍රිය නිද්දේශය වදරණලද්දී(හේකෙසේයත්?) "සුඛින්ද්‍රියෙන සඞ්ගහිතා,,යනාදියයි; සුඛින්ද්‍රියෙන, සුඛෙන්ද්‍රියහා සමග; සඞ්ගහිතා, සුඛසහගත කායවිඤ්ඤාණය වෙදනාව වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ සබ්බචිත්තසාධාරණ චෛතසිකයෝ(6) සදෙනය යන යම් ධර්මකෙනෙක්; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයොගලක්ෂණයෙන් සම්ප්‍රයුක්තවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝ;තින් ඛන්ධයහ, සඤ්ඤා සංස්කාර විඤ්ඤාණ සඞ්ඛ්‍යාත ස්කන්ධත්‍රයකින්ද; ඒකිආයතනෙනි, මනායතන ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතන

වශයෙන්ද; විහිධාතූහි, කායවිඤ්ඤාණධාතු ධම්මධාතුසඞ්ඛ්‍යාතධාතු වශයෙන්ද; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුය; කතිහිඅසඞ්ගහිතා? (යනු ප්‍රශ්නයයි) විහිඛන්ධෙහි, රූපස්කන්ධ වේදනාස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාත ස්කන්ධවශයෙන්හා; දසහිආයතනෙහි, ඖදාරිකායතන දසයෙන්ද; සොළසහි ධාතූහි, ඖදාරිකධාතුදසය කායවිඤ්ඤාණධාතු වර්ජිත කොට ඇත්තාවූ ෂඩ්විඤ්ඤාණධාතුයයි කියනලද්දාවූ (16) සොළොස් ධාතුවශයෙන්ද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණ ලද්දාහුය;—දුක්ඛින්ද්‍රිය සොමනස්සින්ද්‍රිය දෞර්මනස්සින්ද්‍රිය යන ඉන්ද්‍රියයෝ තුන්දෙන සුඛෙන්ද්‍රියමෙන් දතයුත්තාහුය—තදනන්තරව උපෙක්ඛින්ද්‍රිය නිර්දේශය වදරණලදී (කෙසේදයත්?) "උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා,, යනාදියයි; උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන, උපෙක්ඛින්ද්‍රියහා සමග; යෙධම්මා, යම් උපෙක්ෂා සහගත (55) පස්පණස් චිත්තය (46) සසාළිස් චෛතසිකය යන ධර්මයෝ; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයොගලක්ෂණයෙන් සැපිනුනුවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝ; තිහිඛන්ධෙහි, සඤ්ඤා සඞ්ඛාර විඤ්ඤාණ සඞ්ඛ්‍යාත ස්කන්ධත්‍රයයෙන්හා; එකිආයතනෙහි, මනායතන ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාත ආයතනවශයෙන්ද; සත්තහි ධාතූහි, කායවිඤ්ඤාණධාතු වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ ෂඩ් විඤ්ඤාණධාතුය ධර්මධාතුය යන සප්තවිඤ්ඤාණ ධාතුවශයෙන්ද; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුය; කතිහි අසඞ්ගහිතා? (යනු ප්‍රශ්නයයි) විහිඛන්ධෙහි, රූපස්කන්ධ වේදනාස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධවශයෙන්හා; දසහිආයතනෙහි, ඖදාරිකායතනදසයෙන්ද; එකාදසහි ධාතූහි, ඖදාරිකධාතු දසය කායවිඤ්ඤාණධාතුය යන (11) එකොළොස් ධාතුවශයෙන්ද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණ ලද්දාහුය—තදනන්තරව සඤ්ඤාය නිර්දේශය වදරණලදී ඒසඤ්ඤාය නිර්දේශය පටන් අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රිය නිර්දේශයදක්වා සියළුපදයෝ සමුදයසත්‍ය මාර්ගසත්‍යයන්මෙන් දතයුත්තාහුය—ඉන්ද්‍රිය නිර්දේශයට අනතුරුව පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශය වදරණලදී ඒ පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශයද අවිජ්ජා නිර්දේශය සඞ්ඛාර විඤ්ඤාණ ඵස්සනිර්දේශය වේදනා තණ්හා උපාදාන කම්මභව සොක දුක්ඛ දෞර්මනස්ස උපායාස නිර්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් (12) දොළොස් වැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් අවිජ්ජා නිර්දේශය පළමු කොට වදරණලදී ඒඅවිජ්ජා සඞ්ඛාර විඤ්ඤාණයෝ සංස්කාරස්කන්ධ විඤ්ඤාණස්කන්ධයන්මෙන් දතයුතුයි—තදනන්තරව ඵස්ස නිර්දේශය වදරණලදී (කෙසේදයත්?) "ඵස්සෙන යෙධම්මා,, යනාදීයයි; ඵස්සෙන, ස්පර්ශයහා සමග; යෙධම්මා, (59) එකුනාඅනූවක් චිත්තය ඵස්සවර්ජිතවූ (51) එක්පණස් චෛතසිකය යන යම් ධර්ම කෙනෙක්; සම්පයුත්තා, සැපිනුනුවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝ; චතූහිඛන්ධෙහි, සතරනාමස්කන්ධයන්ගෙන්හා; එකිආයතනෙහි, මනායතන ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතනවශයෙන්ද; අට්ඨහි ධාතූහි, සප්තවිඤ්ඤාණධාතු ධර්මධාතුසඞ්ඛ්‍යාත අෂ්ටධාතුවශයෙන්ද; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණ ලද්දාහුය; කතිහි අසඞ්ගහිතා? (යනු ප්‍රශ්නයයි) එකෙනඛන්ධෙන, එකම්රූපස්කන්ධයෙන්ද;

දසහි ආයතනෙහි, ඖදාරිකායතන දසයහා සමගද; දසහිධාතූහි, ඖදාරිකධාතු දසයහා සමගද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණ ලද්දාහුය—තදනන්තරව වෙදනාස්කන්ධ නිර්දේශය වදාරණලදී ඒ වෙදනා පදය පටන් උපායාස පදය දක්වා ඇත්තාවූ සියළු පදයෝතුමූ සමුදයසච්ච මග්ගසච්චයන්මෙන් දතයුත්තාහුය..... තදනන්තරව සතිපට්ඨානය ආදිකොට ඇත්තාවූ මාර්ගාඞ්ගය අවසන්කොටඇත්තාවූ සියළුපදයෝ යටකීනයින් දතයුත්තාහුය.....

ඛන්ධාදි නිර්දේශයට අනතුරුව ඵස්ස සත්තකරාසි නිර්දේශය වදාරණලදී ඒ නිර්දේශයද ඵස්ස නිර්දේශය ආදිකොට ඇත්තාවූ සප්ත නිර්දේශයන් යුක්තවන්නේයි. ඔවුන්අතුරෙන් ඵස්ස නිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී ඵස්ස වෙදනා සඤ්ඤා චෙතනා චිත්ත යනපදයෝතුමූ සඞ්ඛාරස්කන්ධ විඤ්ඤාණස්කන්ධයන්මෙන් දතයුත්තාහුය—තදනන්තරව අධිමොක්ෂ නිර්දේශය වදාරණලදී (කෙසේදයත්?) "අධිමොක්ඛෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; අධිමොක්ඛෙන, අධිමොක්ෂයහා සමග; යෙධම්මා, අධිමොක්ෂ සම්ප්‍රයුක්තවූ (78) අටසැත්තෑවක් චිත්තය අධිමොක්ෂ විචිකිච්ඡා වර්ජිතවූ (50) සමපණස් චෛතසිකය යන යම් ධර්මකෙනෙක්තුමූ; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයෝගලක්ෂණයෙන් සැපියූතුවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝතුමූ; චතූහිඛන්ධෙහි, සතරනාමස්කන්ධයන්හා; ද්වීහිආයතනෙහි, මනායතන ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතනද්වයකින්ද; තීහිධාතූහි, මනොධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතු ධර්මධාතුසඞ්ඛ්‍යාත ධාතුත්‍රයකින්ද; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුය "කතිහි අසඞ්ගහිතා?,, යනු යටකීනයයි; එකෙනඛන්ධෙන, එකම් රූපස්කන්ධයකින්හා; දසහිආයතනෙහි, ඖදාරිකායතන දසයකින්ද; පණ්ණරසහි ධාතූහි, ඖදාරිකධාතු දසය පඤ්චවිඤ්ඤාණධාතුය යන (15) පසළොස් ධාතුවකින්ද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණ ලද්දාහුය—මනසිකාරය යටකීනයින්දතයුතුයි;

අබ්භන්තරමාතෘකා නිර්දේශය වදාරා තදනන්තරව බාහිරමාතෘකා නිර්දේශය වදාරණලදී ඒ බාහිරමාතෘකා නිර්දේශයද ත්‍රිකයන් අතුරෙන් (8) අටපදයකෙනෙක්ද ගොච්ඡකයන් අතුරෙන් (43) තෙසාළිස් පදයකෙනෙක්ද පිට්ඨිදුකයෙහි අටපදයකෙනෙක්ද පිළිවෙලින් ප්‍රශ්නවිසර්ජනාක්‍රමය දතයුත්තාහුය.....“සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා ,යනාදියයි; සුඛාය වෙදනාය, සැපවෙදනාවහා; සම්පයුත්තෙහි, සතරසම්ප්‍රයොගලක්ෂණයෙන් යුක්තවූ; ධම්මෙහි, ධර්මයන්හාසමග; යෙධම්මා, යම් සුඛ වෙදනා සඞ්ඛ්‍යාත ධර්මකෙනෙක්තුමූ; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයෝගලක්ෂණයෙන් සැපියුතුවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝතුමූ; එකෙනඛන්ධෙන, එකම් වෙදනාස්කන්ධය කාරණකොටගෙණද; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනය කාරණකොටගෙණද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුව කාරණකොටගෙණද; සඞ්ගහිතා,

සඞ්ග්‍රහකරණ ලද්දහුය "කතිහි අසඞ්ගහිතා?„යනු යටකීතයයි; චතූහි ඛන්ධෙහි, රූපස්කන්ධ සඞ්ඛාරස්කන්ධ සංඥස්කන්ධ විඥාන ස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාත ස්කන්ධයන් කරණකොටගෙණද; එකාදසහි ආයතනෙහි, ඖදාරිකායතන දසය මනායතනය යන(11)එකොළොස් ආයතනයන් කරණකොටගෙණද; සත්තරසහි ධාතුහි, ඖදාරිකධාතු දසය සප්තවිඥානධාතුය යන (17) සතලොස් ධාතූන් කරණකොටගෙණද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණ ලද්දහුය;—"චෙතසිකෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා„යනාදියයි; චෙතසිකෙහි, සිතෙහි හටගත්තාවූ; ධම්මෙහි, ධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා,(89)එකුන් අනූවක් චිත්තසඞ්ඛ්‍යාත යම් ධර්මකෙනෙක්තුමූ; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් යෙදුනුවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝතුමූ; එකෙනඛන්ධෙන, එකම විඥානස්කන්ධය කරණකොටගෙණද; එකෙන ආයතනෙන, එකම මනායතනය කරණකොටගෙණද; සත්තහිධාතුහි, සප්තවිඥානධාතූන් කරණ කොටගෙණද; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දහුය; කතිහිඅසඞ්ගහිතා?„යනු යටකීනයයි; චතුහිඛන්ධෙහි, සතරනාමස්කන්ධයන් කරණකොටගෙණද; එකාදසහි ආයතනෙහි, ඖදාරිකායතන දසය ධර්මායතනයයි කියනලද්දවූ(11) එකොළොස් ආයතනයන් කරණකොටගෙණද; එකාදසහි ධාතුහි, ඖදාරිකධාතු දසය ධර්ම ධාතුය යන (11) එකොළොස් ධාතූන් කරණකොටගෙණද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දහුය; —සම්පයුත්තෙන සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිත පදනිර්දේශයයි—

—චාදසමනය නිර්දේශය නිමියේයි.—

—අසඞ්ගහිතෙන සම්පයුත්ත විප්පයුත්තපද නිද්දෙසො—

රූපක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙ ධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතුහි සම්පයුත්තා? තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා—කතිහිවිප්පයුත්තා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතුහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා—ධම්මායතනෙන යෙධම්මා ධම්මධාතුයා යෙධම්මා ඉත්ථින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා පුරිසින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා ජීවිතින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපෙන යෙධම්මා අසඤ්ඤභවෙන යෙධම්මා එකවොකාරභවෙන යෙධම්මා ජාතියා යෙධම්මා ජරාය යෙධම්මා මරණෙන යෙධම්මා ඛන්ධ සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතු සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා—කතිහිවිප්පයුත්තා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතුහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා—අරූපභවෙන යෙධම්මා නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤභවෙන යෙධම්මා

චතුවොකාරභවෙන යෙ ධම්මා ඉද්ධිපාදෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සම්පයුත්තාති? නත්ථි ... කතිහි විප්පයුත්තා? චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා ... කුසලෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අකුසලෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපාකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපාකධම්මධම්මෙහි යෙ ධම්මා අනුපාදින්නඅනුපාදානියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සඞ්කිලිට්ඨසඞ්කිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අසඞ්කිලිට්ඨඅසඞ්කිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සවිතක්කසවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අවිතක්කවිචාරමත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පීතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා භාවනාය පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ආචයගාමීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අපචයගාමීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සෙක්ඛෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අසෙක්ඛෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා මහග්ගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අප්පමාණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පරිත්තාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා මහග්ගතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අප්පමාණාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හීනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පණීතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා මිච්ඡත්තනියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්මත්තනියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා මග්ගාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා මග්ගහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා මග්ගාධිපතීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අතීතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අනාගතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පච්චුප්පන්නාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අජ්ඣත්තාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා බහිද්ධාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අජ්ඣත්තබහිද්ධාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හෙතුසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සහෙතුකෙහි චෙව නචහෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හෙතුසම්පයුත්තෙහි චෙව නචහෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා නහෙතු සහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සම්පයුත්තාති? නත්ථි ... කතිහි විප්පයුත්තා? චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා ...

රූපීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙ ධම්මා

තීහිඛන්ධෙහි සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා කතිහි විප්පයුත්තා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.— අරූපීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ලොකුත්තරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අනාසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ආසවසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ආසවසම්පයුත්තෙහිචෙව නොච ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ආසවවිප්පයුත්තෙහි අනාසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අසඤ්ඤොජනියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අගන්ථනියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අනොඝනියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අයොගනියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අනීවරණියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අපරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පරාමාස සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පරාමාසවිප්පයුත්තෙහි අපරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙ ධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සම්පයුත්තා? නත්ථි.— කතිහි විප්පයුත්තා? චතූහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.— අනාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා නොචිත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තවිප්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තවිසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසමුට්ඨානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසහභූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තානුපරිවත්තීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා බාහිරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා උපාදාධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙ ධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සම්පයුත්තා? තෙ ධම්මා තීහිඛන්ධෙහි සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.— කතිහි විප්පයුත්තා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.— අනුපාදින්නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා උපාදාන සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා උපාදානසම්පයුත්තෙහිචෙව නොචඋපාදානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා උපාදාන විප්පයුත්තෙහි අනුපාදානියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අසංකිලිට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙස සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සංකිලිට්ඨෙහිචෙව නොචකිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙස සම්පයුත්තෙහිචෙව නොචකිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසවිප්පයුත්තෙහි අසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා භාවනාය පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සවිතක්කෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සප්පීතිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පීතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සුඛසහගතෙහි

ධම්මෙහි යෙධම්මා උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා කාමාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා රූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා අරූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා අපරියාපන්නෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා නිය්‍යානිකෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා නියතෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා අනුත්තරෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා සරණෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සම්පයුත්තාති නත්ථි ..... කතිහි විප්පයුත්තා? චතූහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා .....

අසඞ්ගහිතෙන සම්පයුත්ත විප්පයුත්තපද
නිද්දෙසො නිට්ඨිතො

තෙරසමනය ක්‍රමයෙහි උද්දෙසගාථාව මෙසේයි.

රූපඤ්ච ධම්මායතනං ධම්මධාතු ඉත්ථිපුමං
ජීවිතං නාමරූපං වෙභවා ජාතිජරාච
මච්චුවරූපී අනාරම්මණං නොචිත්තං චිත්තෙනවිප්පයුත්තං
චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානං සහභූ අනුපරිවත්තී
බාහිරූපාදා වෙවීසයො එසනයො සුබුද්ධො වෙවීස නයොතිචා:

(එහිඅර්ථ කවරයත්?) රූපඤ්ච, රූපයද; ධම්මායතනඤ්ච, ධර්මායතනයද; ධම්මධාතුව, ධර්මධාතුවද; ඉත්ථිච, ස්ත්‍රීභාවරූපයද; පුමඤ්ච, පුම්භාවරූපයද; ජීවිතං, ජීවිතරූපයද; නාමරූපං, නාමරූපයද; වෙභවාච, අසඤ්ඤීභවය එකවොකාර භවය යන භවයෝ දෙදෙනාද; ජාතිච, ජාතියද; ජරාච, ජරාවද; මච්චුච, මරණයද; රූපී, රූපිනොධම්මා යනපදයද; අනාරම්මණං, අනාරම්මණං යනපදයද; නොචිත්තං, නොචිත්තං යනපදයද; චිත්තෙන විප්පයුත්තං, චිත්තවිප්පයුත්තපදයද; චිත්තවිසංසට්ඨං, චිත්තවිසංසට්ඨපදයද; චිත්තසමුට්ඨානං, චිත්තසමුට්ඨාන පදයද; සහභූ, චිත්තසහභූ පදයද; අනුපරිවත්තී, චිත්තානුපරිවත්තී යන පදයද; වෙබාහිරඋපාදා, විප්‍රකාරවූ බාහිර උපාදා ධර්මයෝද; ඉති, මෙසේ; සුබුද්ධො, මොනවට අවබොධ කරණලද්දාවූ; එසනයො, මේක්‍රමයනෙම්; විසයො, පුච්ඡාවිසජ්ජනාවන්ට ස්ථානවන්නේයි (නොහොත්) බාහිරූපාදා, බාහිර උපාදා පදයෝද: ඉති, මෙසේ; වෙවීසනයො, (22) දෙවිසිපදයක් ඇත්තාවූ; එසනයො, මේ ක්‍රමය; සුබුද්ධොහොති, මොනවට අවබොධ කරණලද්දේ මෙයි; (ඒඋද්දෙස ගාථාවෙන් රූපස්කන්ධයහා සමානවූ දෙවිසි

පදයෝ දක්වනලද්දාහුය අරූපභවය වනාහි උද්දෙසගාථාවෙහි නොආයේනී එසේනොආයේද විසර්ජිතාවහා සදෘශබැවින් අරූප භවයහා සමග විසර්ජිතාව සමානවූ (18) අටළොස්පදයෝද තබන ලද්දාහුය) රූ, අ, යනු සඞ්ඛ්‍යාවාචී අක්ෂරයෝයි රූ,යනු (22) දෙවිස්සෙයි; ඒකවර දෙවිස්සෙක්දයත්? යට පඤ්චමනය නිද්දේශයෙහි රූ,කාරයෙන් දක්වනලද්දාවූ දෙවිසි ධර්මයෝමැයි; අ,යනු, (18) අටළොසෙයි; ඒකවර අටළොසෙක්දයත්? පඤ්චමනය නිද්දේශයෙහි අ,කාරයෙන් ගන්නාලද්දාවූ(18)අටළොස් පදයෝමැයි.

චාදසමනය නිද්දේශයට අනතුරුව තෙරසමනය නිද්දේශය වදාරණලදී ඒතෙරසමනය නිද්දේශයද අබ්භන්තරමාතෘකා නිද්දේශය බාහිරමාතෘකා නිද්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් අබ්භන්තරමාතෘකා නිද්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී ඒඅබ්භන්තරමාතෘකා නිද්දේශයද ඛන්ධාදි නිද්දේශය උස්සසත්තාකරාසී නිද්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් ඛන්ධාදිනිද්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී ඒඛන්ධාදිනිද්දේශයද ඛන්ධනිද්දේශය ආයතන නිද්දේශය ධාතුනිද්දේශය ඉන්ද්‍රිය නිද්දේශය පටිච්චසමුප්පාද නිද්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් (5) පස්වැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් ඛන්ධනිද්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී ඒඛන්ධනිද්දේශයද රූපක්ඛන්ධනිද්දේශවශයෙන් එක්වැදෑරුම්වේ(හේකෙසේයත්?)"රූපක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සම්පයුත්තා තෙධම්මා තීහිඛන්ධෙහි සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිසම්පයුත්තා කතිහිවිප්පයුත්තා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකායධාතුයා කෙහිචිවිප්පයුත්තා,, යනුයි; රූපක්ඛන්ධෙන, රූපස්කන්ධය විසින්; යෙධම්මා, යම් විඤ්ඤාණස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාත ධර්මකෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, රූපස්කන්ධසඞ්ඛ්‍යාත ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහය කරණකොටගෙණ; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණ ලද්දාහුද; ආයතන සඞ්ගහෙන, ඖදරිකායතන දසය ධර්මායතනයයි කියනලද ආයතන සඞ්ග්‍රහයෙන්; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණ ලද්දාහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, ඖදරික ධාතු දසය ධර්මධාතුය යන ධාතුසඞ්ග්‍රහය කරණකොටගෙණ; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝ තුමූ; තීහිඛන්ධෙහි, වෙදනා සංඥා සංස්කාර සඞ්ඛ්‍යාත ස්කන්ධත්‍රයහාසමග; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් සැපියුතුවූව හුද; එකෙන ආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා,එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි,ධර්මායතන ධර්මධාතූන්තෙරෙහි අන්තර්ගතවූ (52) දෙපණස් චෛතසික සඞ්ඛ්‍යාත ඇතම ධර්මයන්හා සමග; සම්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් සැමියුතුවූවාහුය; කතිහිවිප්පයුත්තා?යනු යටකීයායයි; එකෙනඛන්ධෙන, එකම රූපස්කන්ධයහා සමගද; දසහි ආයතනෙහි,

ඖදාරිකායතන දසයහා සමගද; දසතිධාතූහි, ඖදාරික ධාතු දසයහා සමගද; විප්පයුත්තා, විපියුක්තවූවාහුද; එකෙන ආයත නෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්ම ධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන් කෙරෙහි අන්තොගධවූ (16) සොළොස් සූක්ෂ්මරූපය නිර්වාණය යන ඇතම් ධර්මයන්හා සමග; විප්පයුත්තා, විපියුතුවූවාහුය—

තදනන්තරව ආයතන නිදෙශය වදාරණලදී ඒ ආයතන නිර්දේශයද ධර්මායතන නිර්දේශ වශයෙන් එක්වැදෑරුම්වේ (ඡේකෙසේයත්?) "ධම්මායතනෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; එහිඅර්ථ යටකී නයමැයි—ආයතන නිර්දේශයට අනතුරුව ධාතුනිර්දේශය වදාරණලදී ඒධාතු නිර්දේශයද ධර්මධාතු වශයෙන් එක්වැදෑරුම්වේ එහිඅර්ථ යටකී නයමැයි—ධාතුනිර්දේශයට අනතුරුව ඉන්ද්‍රියනිර්දේ ශය වදාරණලදී ඒඉන්ද්‍රිය නිර්දේශයද ඉත්ථින්ද්‍රිය නිර්දේශය පුරි සින්ද්‍රිය නිර්දේශය ජීවිතින්ද්‍රිය නිර්දේශයයි තුන්වැදෑරුම්වේ ඔවුන් අතුරෙන් ඉත්ථින්ද්‍රිය නිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී ඒඉන්ද්‍රිය නිර්දේශයෝ තුන්දෙන රූපස්කන්ධයමෙන් දතයුතුයි—තදනන්තරව පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශය වදාරණලදී ඒ පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශ යද නාමරූප නිර්දේශය අරූපභව නිර්දේශය එකවොකාරභව නිදේශය ජාති නිර්දේශය ජරා නිර්දේශය මරණ නිර්දේශය යන මොවුන්ගේ වශයෙන් සවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් නාමරූප නිදෙශය පළමුකොට වදාරණලදී ඒනාමරූප නිර්දේශයද රූප ස්කන්ධයමෙන් දතයුතුයි—තදනන්තරව අරූපභව නිර්දේශය වදාරණලදී (කෙසේයත්?) "අරූපභවෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; අරූපභවෙන, අරූපභවය විසින්; යෙධම්මා, යම් ඖදාරික (12) දොළොස් රූපකෙනෙක්; ඛන්ධසඞ්ගහෙන, නාමස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාතවූ ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහය කරණකොටගෙණ; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොක රණලද්දාහුද; ආයතනසඞ්ගහෙන,මනායතන ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතන සඞ්ග්‍රහය කරණකොටගෙණ; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දාහුද; ධාතුසඞ්ගහෙන, මනොවිඤ්ඤාණධාතු ධර්ම ධාතු සඞ්ඛ්‍යාත ධාතුසඞ්ග්‍රහය කරණකොටගෙණ; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලදදාහුද; තෙධම්මා,ඒධර්මයෝතුමූ; සම්පයුත්තාති නත්ථි, සම්ප්‍රයුක්තවූ ධර්මකෙනෙක් නැතැයි විසර්ජනා කටයුතුයි; කතිහිවිප්පයුත්තා? චතූහිඛන්ධෙහි, සතරනාමස්කන්ධයන්හා සමගද; එකෙනආයතනෙන, එකම මනායතනයහා සමගද; සත්තහි ධාතූහි, සප්තවිඤ්ඤාණ ධාතූන්හා සමගද; විප්පයුත්තා, විපියුතු වූවාහුද; එකෙනආයතනෙන, එකම ධර්මායතනයහා සමගද; එකායධාතුයා, එකම ධර්මධාතුවහා සමගද; කෙහිචි, ධර්මායතන ධර්මධාතූන්කෙරෙහි අන්තොගධවූ (52) දෙපණස් චෛතසික සඞ්ඛ්‍යාත ඇතම් ධර්මයන්හා සමග; විප්පයුත්තා, විපියුතුවූවාහුය; (පඤ්චමනයෙහි රූපස්කන්ධයහා සමග විසර්ජනාව සදෘශවූ දෙවිසි

ඉන්ද්‍රියසංයස්ස අරූපභවයතා සමග පිසපිනාව සදසව(18) අවලොස් පදයාය් සහිතවෙනක් පදයන් රැස්කොට මේතෙරසමනය ක්‍රම යෙහි (40) සතළිස්පදයෝ තබතලද්දහුය)

අසඞ්ඛතෙන සම්පයුත්තං විප්පයුත්තං යන මාතිකාපදයෙහි නිර්දේශ නයයි

—තෙරසමනය නිර්දේශ නිමියේයි—

—·—)○(—·—

—විප්පයුත්තෙන සඞ්ගහිතා සඞ්ගහිත පදනිද්දෙසො—

රූපක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතා තෙධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහිධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා — වෙදනාක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා සඤ්ඤාක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා සඞ්ඛාරක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා මනායතනෙන යෙධම්මා මනින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතා තෙධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා එකෙනඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහිඅසඞ්ගහිතා? චතූහිඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා චක්ඛායතනෙන යෙධම්මා — පෙ — ඵොට්ඨබ්බායතනෙන යෙධම්මා චක්ඛුධාතුයා යෙධම්මා — පෙ — ඵොට්ඨබ්බධාතුයා යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහිධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා — චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙධම්මා සොතවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙධම්මා ඝාණවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙධම්මා ජිව්හාවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙධම්මා කායවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙධම්මා මනොධාතුයා යෙධම්මා මනොවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි සත්තරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි එකායධාතුයා අසඞ්ගහිතා — දුක්ඛසච්චෙන යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහිධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා — සමුදයසච්චෙන යෙධම්මා මග්ගසච්චෙන යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහිඅසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචිආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා — නිරොධසච්චෙන යෙධම්මා චක්ඛුන්ද්‍රියෙන යෙධම්මා — පෙ — කායින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා ඉත්ථින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා පුරිසින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහිධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහිඅසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා — සුඛින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා

දුක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා සොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා දොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා…… කතිහි අසඞ්ගහිතා? න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කෙහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා…… උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි තෙරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා…… කතිහි අසඞ්ගහිතා? න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි පඤ්චහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා…… සද්ධින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා විරියින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා සතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා සමාධින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා පඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා අඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා අවිජ්ජාය යෙ ධම්මා අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා…… කතිහි අසඞ්ගහිතා? න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කෙහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා…… සඞ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණෙන යෙ ධම්මා සළායතනපච්චයා ඵස්සෙන යෙ ධම්මා ඵස්සපච්චයා වෙදනාය යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා එකෙන ඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා…… කතිහි අසඞ්ගහිතා? චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා…… වෙදනාපච්චයා තණ්හාය යෙ ධම්මා තණ්හාපච්චයා උපාදානෙන යෙ ධම්මා කම්මභවෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා…… කතිහි අසඞ්ගහිතා? න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කෙහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා…… උපපත්තිභවෙන යෙ ධම්මා සඤ්ඤාභවෙන යෙ ධම්මා පඤ්චවොකාරභවෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි තීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා…… කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා…… කාමභවෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි පඤ්චහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා…… කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි තෙරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා…… රූපභවෙන යෙ ධම්මා අසඤ්ඤභවෙන යෙ ධම්මා එකවොකාරභවෙන යෙ ධම්මා පරිදෙවෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා…… කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා…… අරූපභවෙන යෙ ධම්මා නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාභවෙන යෙ ධම්මා චතුවොකාරභවෙන යෙ ධම්මා සොකෙන යෙ ධම්මා දුක්ඛෙන යෙ ධම්මා දොමනස්සෙන යෙ ධම්මා උපායාසෙන යෙ ධම්මා සතිපට්ඨානෙන

යෙ ධම්මා සම්මප්පධානෙන යෙ ධම්මා ඉද්ධිපාදෙන යෙ ධම්මා ඣානෙන යෙ ධම්මා අප්පමඤ්ඤාය යෙ ධම්මා පඤ්චහි ඉන්ද්‍රියෙහි යෙ ධම්මා පඤ්චහි බලෙහි යෙ ධම්මා සත්තහි බොජ්ඣඞ්ගෙහි යෙ ධම්මා අරියෙන අට්ඨඞ්ගිකෙන මග්ගෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා ....කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා .... ඵස්සෙන යෙ ධම්මා වෙදනාය යෙ ධම්මා සඤ්ඤාය යෙ ධම්මා චෙතනාය යෙ ධම්මා චිත්තෙන යෙ ධම්මා මනසිකාරෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා එකෙන ඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා ....කතිහි අසඞ්ගහිතා? චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා ....අධිමොක්ඛෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා ....කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි එකාය ධාතුයා අසඞ්ගහිතා ....කුසලෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අකුසලෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා ....කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා ....අබ්‍යාකතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා ....කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා .... අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපාකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි තෙරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා ....කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි පඤ්චහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා ....විපාකධම්මධම්මෙහි යෙ ධම්මා සංකිලිට්ඨසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා ....කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා ....නෙවවිපාකනවිපාකධම්මධම්මෙහි යෙ ධම්මා අනුපාදින්නුපාදානියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අනුපාදින්නඅනුපාදානියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අසංකිලිට්ඨඅසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා ....කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා ....උපාදින්නුපාදානියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි තීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා ....කතිහි අසඞ්ගහිතා?

එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පන්නරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — අසඞ්කිලිට්ඨඅසඞ්කිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — සවිතක්කසවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිච්ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි එකාය ධාතුයා අසඞ්ගහිතා — අවිතක්කවිචාරමත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පීතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිච්ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — අවිතක්කඅවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පන්නරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි තෙරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිච්ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි පඤ්චහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — දස්සනෙන පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා භාවනාය පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ආචයගාමීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අපචයගාමීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සෙක්ඛෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අසෙක්ඛෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා මහග්ගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිච්ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — නෙවදස්සනෙන නභාවනාය පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා නෙවදස්සනෙන නභාවනාය පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා නෙවාචයගාමිනාපචයගාමීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා නෙවසෙක්ඛානාසෙක්ඛෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පරිත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — අප්පමාණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පණීතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — පරිත්තාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා —

කතිහි අසඞ්ගහිතා? න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි ඡහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — මහග්ගතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අප්පමාණාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හීනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා මිච්ඡත්තනියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්මත්තනියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා මග්ගාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා මග්ගහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා මග්ගාධිපතීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — මජ්ඣිමෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා, අනියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා, විප්පයුත්තා, තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — උප්පන්නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අනුප්පන්නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා උප්පාදීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අතීතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අනාගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පච්චුප්පන්නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අජ්ඣත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා බහිද්ධා ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සනිදස්සනසප්පටිඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අනිදස්සනසප්පටිඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — අතීතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අනාගතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අජ්ඣත්තාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා, බහිද්ධාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙ ධම්මා, අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — පච්චුප්පන්නාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අජ්ඣත්තබහිද්ධාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා, සහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හෙතුසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හෙතූහි චෙව සහෙතුකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සහෙතුකෙහි චෙව න ච හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා, හෙතූහි චෙව හෙතුසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හෙතුසම්පයුත්තෙහි චෙව න ච හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා න හෙතූහි සහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — අහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හෙතුවිප්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා නහෙතු අහෙතුකෙහි ධම්මෙහි,

යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා චතුහිඛන්ධෙහි විහායතනෙහි විහිධාතූහි සඞ්ගහිතා ... කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා ... අප්පච්චයෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා අසඞ්ඛතෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා සනිදස්සනෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා සප්පටිඝෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා රූපිහිධම්මෙහි යෙධම්මා ලොකුත්තරෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා චතුහිඛන්ධෙහි විහායතනෙහි අටඨහිධාතූහි සඞ්ගහිතා ... කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා ... ලොකියෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා චතුහිඛන්ධෙහි විහායතනෙහි විහිධාතූහි සඞ්ගහිතා ... කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා ... ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා ආසවසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා ආසවෙහිචෙව සාසවෙහිච ධම්මෙහි යෙධම්මා ආසවෙහිචෙව ආසවසම්පයුත්තෙහිච ධම්මෙහි යෙධම්මා ආසවසම්පයුත්තෙහිචෙව නොචආසවෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා අසඞ්ඛතංඛන්ධතොඨපෙත්වා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහිධාතූහි සඞ්ගහිතා ... කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචිඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා ... සාසවෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා ආසවවිප්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා සාසවෙහිචෙව නොචආසවෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා ආසවවිප්පයුත්තෙහි සාසවෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා චතුහිඛන්ධෙහි විහායතනෙහි විහිධාතූහි සඞ්ගහිතා ... කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා ... අනාසවෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා ආසවවිප්පයුත්තෙහි අනාසවෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා චතුහිඛන්ධෙහි විහායතනෙහි අට්ඨහිධාතූහිසඞ්ගහිතා ... කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා ... සඤ්ඤොජනෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා ගන්ථෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා ඔඝෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා යොගෙහිධම්මෙහි යෙධම්මා නීවරණෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා පරාමාසෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා පරාමාස සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා පරාමාසෙහිචෙව පරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා අසඞ්ඛතංඛන්ධතොඨපෙත්වා පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා ... කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකාහිචිධාතූහි අසඞ්ගහිතා ... පරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා පරාමාසවිප්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා පරාමට්ඨෙහිචෙව නොචපරාමාසෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා පරාමාසවිප්පයුත්තෙහි පරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙධම්මා චතුහිඛන්ධෙහි විහායතනෙහි විහිධාතූහි සඞ්ගහිතා ... කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා ... අපරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා පරාමාස විප්පයුත්තෙහි අපරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා

විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ඒකායතනෙන අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙන දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — සාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චෙතසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවත්තීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා එකෙන ඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? චතූහි ඛන්ධෙහි ඒකායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — අනාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තවිප්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා චිත්තවිසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා උපාදා ධම්මෙහි යෙ ධම්මා උපාදිණ්ණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ඒකායතනෙන අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — උපාදිණ්ණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ඒකායතනෙන තීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පන්නරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — උපාදානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සංකිලිට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසෙහි චෙව සංකිලෙසිකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසෙහි චෙව සංකිලිට්ඨෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සංකිලිට්ඨෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසෙහි චෙව කිලෙසසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසසම්පයුත්තෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කෙහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — සංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අසංකිලිට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසවිප්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සංකිලෙසිකෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසවිප්පයුත්තෙහි සංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — අසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසවිප්පයුත්තෙහි අසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ඒකායතනෙන අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා — දස්සනෙන පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා භාවනාය පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා භාවනාය පහාතබ්බ

හේතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා ...... කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා ...... නදස්සනෙනපහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා නභාවනායපහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා නදස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා නභාවනාය පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා ...... කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා ...... සවිතක්කෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා ...... කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි එකාය ධාතුයා අසඞ්ගහිතා ...... සප්පීතිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පීතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා ...... කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා ...... උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි තෙරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා ...... කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි පඤ්චහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා ...... කාමාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා පරියාපන්නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සඋත්තරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා ...... කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන [illegible] නෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා ...... [illegible] ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අපරියාපන්නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අනුත්තරෙහි [illegible] යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා ...... කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා ...... රූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අරූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා නිය්‍යානිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා නියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සරණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා ...... කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා ...... නරූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා නඅරූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අනිය්‍යානිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අනියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අරණෙහි ධම්මෙහි යෙ

ධම්මා [illegible] ...
කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතා ... ධම්මා විනිබ්භොගධාතු විඤ්ඤාණෙන ...
එකිධාතූහි සඞ්ගහිතා — කතිහි (සඞ්ගහිතා)? එකෙනඛන්ධෙන
දසහායතනෙහි සොළසහිධාතූහි (සඞ්ගහිතා) —

ධම්මායතනං ධම්මධාතු අථ ජීවිතං නාමරූපං
සළායතනං ජාතිජරාමරණං මෙවනිකොත ලබ්භරෙ
පඨමන්තරෙසත්තාව ගොච්ඡකෙදස අප්පරකො
චුද්දස පච්චමසච්ඡකෙ ඉද්ධිවතෙ සත්තාව තාලිසධම්මා
සබ්බෙපිදෙ නලබ්භන්ති මොඝපුච්ඡ කොත්වානි —

විසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතාසඞ්ගහිතපද
නිද්දෙසො නිට්ඨිතො —

ධාතුකථාපකරණං නිට්ඨිතං

චුද්දසකනය ප්‍රශ්නයෙහි සඞ්ග්‍රහගාථාව මෙසේයි.

ධම්මායතනං ධම්මධාතු අථජීවිතං නාමරූපං
සළායතනං ජාතිජරාමරණං චෙවතිකොත ලබ්භරෙ
පඨමන්තරෙ සත්තාව ගොච්ඡකෙදස අප්පරකො
චුද්දස පච්චමසච්ඡකෙ ඉද්ධිවතෙ සත්තාව තාලිස ධම්මා
සබ්බෙපිදෙන ලබ්භන්ති මොඝපුච්ඡ කොත්වානි —

(එහි අර්ථ මෙසේයි) ධම්මායතනංච, ධර්මායතනයද; ධම්ම ධාතුච, ධර්මධාතුවද; අථ, නැවත; ජීවිතංච, ජීවිතෙන්ද්‍රියද; නාමරූපංච, නාමරූපයද; සළායතනංච, ෂඩායතනයද; ජාතිච, ජාතියද; ජරාච, ජරාවද; මරණංච, මරණයද; තිකෙ, ත්‍රිකමාතෘකා වෙහි; ච, අනිදස්සන සප්පටිඝපදය අනිදස්සන අප්පටිඝපදය යන දෙපදයෝද; ඉති, මෙසේ; එතෙ දස, මේ දසපදයෝ; නලබ්භරෙ, නොලැබියයුතු වෙත්ද; පඨමන්තරෙ, පළමුවන පුල්ලන්තරදුකයෙහි; සත්ත, සප්පච්චය පදය සඞ්ඛත පදය අනිදස්සන පදය අප්පටිඝ පදය අරූපී පදය නොහම් විඤ්ඤෙය්‍යපදය නකෙනචි විඤ්ඤෙය්‍යපදය යන්මේ පදයෝ (7) සත්දෙනද; ගොච්ඡකෙ, ගෝච්ඡකයෙහි; දස, දසප්‍රකාරවූ නහෙතුහෙතූයනාදිවූ ප්‍රථම දුකයාගේ දුතිය දුකයෝද; අපර, නැවතවූ; අනන්තර; පරාමාස ගොච්ඡකයාගේ කෙළවරෙහිවූ මහන්තර දුකයෙහි; චුද්දස, තුදුස් [illegible] පදයෝද; මජ්ඣෙ, පිට්ඨිදුකයෙහි; ඡව; සයාකාරවූ අවිතක්ක අවිචාරපදය [illegible]
[illegible]
[illegible]

මෙසේ මේප්‍රභෙදයෙන්; සත්තචත්තාළීස, (47) සත්සාළිසක් ප්‍රභෙදවූ; එතෙධම්මා, ඒ අජ්ඣපදයෝද; මොඝපුච්ඡකෙන, මොඝ පුච්ඡකනම්වූ අටවැනි නයක්‍රමයහා; සහ, එක්ව; සමුච්ඡේදෙ, චූළදසමනය නිදේශයෙහි; නලබ්භන්ති, නොලැබෙත්; (විප්ප යුත්තා සතරපදයන් කරණකොටගෙණ විප්‍රයුක්තනොවියයුතුවූ (47) සත්සාළිස් පදයෝ ඒ චූළදසම්නය නිදේශයෙහි නොයිය යුත්තාහුය)

මේ නිදේශයෙහි සඞ්ඛ්‍යාවාචක අක්ෂරයෝනම්—රූ, වෙ, ච, දු, ස, ඵ, ඨ, ක, ප,යනුයි; මේ සඞ්ඛ්‍යාක්ෂරයෝද අෂ්ටම්නය නිදේශ යෙහි මේ නවපදයන්හා සමග විසිජිනා සදසපදයෝ ගණින් කොට තබනලද්දාහුය අටම්නය නිදේශයෙහි සඞ්ඛ්‍යාක්ෂරයන්ට සමානයි.

තෙරසම්නය නිදේශයට අනතුරුව චූළදසම්නය නිදේශය වදාරණලදී ඒ චූළදසම්නය නිදේශයද අබ්භන්තරමාතෘකා නිදේ ශය බාහිරමාතෘකා නිදේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැ දෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් අබ්භන්තරමාතෘකා නිදේශය පළමු කොට වදාරණලදී ඒ අබ්භන්තරමාතෘකා නිදේශයද ඛන්ධාදි නිදේශය එකසයත්කරාසී නිදේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් දෙවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් ඛන්ධාදි නිදේශය පළමුකොට වදාරණලදී ඒ ඛන්ධාදි නිදේශයද ඛන්ධනිදේශය ආයතන නිදේ ශය ධාතු සච්ච ඉන්ද්‍රිය පටිච්චසමුප්පාද සතිපට්ඨාන සම්මප්පධාන ඉද්ධිපාද අප්පමඤ්ඤ ඣාන පඤ්චින්ද්‍රිය බල බොජ්ඣඞ්ග මග්ගාඞ්ග නිදේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් (15) පසළොස්වැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් ඛන්ධාදි නිදේශය පළමුකොට වදාරණලදී ඒඛන්ධාදි නිදේශයද රූපක්ඛන්ධ නිදේශය වෙදනාක්ඛන්ධ සඤ්ඤ ක්ඛන්ධ සඞ්ඛාරක්ඛන්ධ විඤ්ඤාණක්ඛන්ධ නිදේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් (5) පස්වැදෑරුම්වෙත් ඔවුන්අතුරෙන් රූපක්ඛන්ධ නිදේ ශය කෙසේයත්? "රූපක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි සඞ්ගහිතා තෙධම්මා චතූහිඛන්ධෙහි එකායතනෙහි අට්ඨහිධාතූහි සඞ්ගහිතා කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙනඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහිධා තූහි අසඞ්ගහිතා,,යනුයි; (එහිඅර්ථ කවරයත්?) රූපක්ඛන්ධෙන, රූපස්කන්ධයහා සමග; යෙධම්මා, යම්.සතරනාමස්කන්ධ සඞ්ඛ්‍යාත ධර්මකෙනෙක්තුමු; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවූවාහුද;තෙධම්මා, ඒධර්මයෝ තුමූ; චතූහිඛන්ධෙහි, සතරනාමස්කන්ධයන් කරණකොටගෙණද; එකිආයතනෙහි, මනායතන ධර්මායතන සංඛ්‍යාතවූ ආයතන වයන්ද; අට්ඨහිධාතූහි, සප්තවිඤ්ඤාණධාතු ධර්මධාතු සංඛ්‍යාතවූ ධාතුඅටකින්ද; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුය; කතිහි අසඞ්ග හිතා? යනු, යටකීනයයි; එකෙනඛන්ධෙන, එනම් රූපස්කන්ධය කරණකොටගෙණද; දසහි ආයතනෙහි, ඔදාරිකායතන දසය

කරණකොටගෙණද; දසහිධාතූහි, ඖදාරිකධාතු දසය කරණකොටගෙණද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දහුය—

තදනන්තරව වේදනාස්කන්ධ නිර්දේශය වදාරණලදී (කෙසේදයත්?) "වේදනාක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; වේදනාක්ඛන්ධෙන, වේදනාස්කන්ධයහා සමග; යෙධම්මා, යම් රූප නිර්වාණ සඞ්ඛ්‍යාත ධර්මකෙනෙක්හු; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝතුමූ; අසඞ්ඛතං, නිර්වාණධාතුව; ඛන්ධතොඨපෙත්වා, ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහයෙන්හැර; එකෙනඛන්ධෙන, එකම්රූපස්කන්ධය කරණකොටගෙණද; එකාදසහායතනෙහි, ඖදරිකායතනදසය ධර්මායතනය යන (11) එකොළොස් ආයතනය කරණකොටගෙණද; එකාදසහිධාතූහි, ඖදරිකධාතු දසය ධර්මධාතුවය යන (11) එකොළොස්ධාතූන් කරණකොටගෙණද; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දහුය; කතිහි අසඞ්ගහිතා? චතූහිඛන්ධෙහි, සතර නාමස්කන්ධයන් කරණකොටගෙණද; එකෙන ආයතනෙන, එකම මනායතනය කරණකොටගෙණද; සත්තහිධාතූහි, සපත විඥානධාතූන් කරණකොටගෙණද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහනොකරණලද්දහුය; තදනන්තරව සංඥාස්කන්ධ නිර්දේශය වදාරණලදී සංඥා සංස්කාර විඥානස්කන්ධයෝතුමූ රූපස්කන්ධ වේදනාස්කන්ධයන්ට සමානයි—

ඛන්ධනිර්දේශයට අනතුරුව ආයතන නිර්දේශය වදාරණලදී ඒ ආයතන නිර්දේශයද චක්ඛායතනය ආදිකොට ඇත්තාවූ මනායතනය අවසන්කොට ඇත්තාවූ එකොළොස් ප්‍රකාරයකින් යුක්තවේ— ඒආයතන නිර්දේශයද රූපස්කන්ධ වේදනාස්කන්ධ නිර්දේශයන්මෙනි— ආයතන නිර්දේශයට අනතුරුව ධාතුනිර්දේශය වදාරණලදී ඒධාතුනිර්දේශයද චක්ඛුධාතුව ආදිකොට මනොවිඥානධාතුව අවසන්කොටඇති (17) සතළොස් නිර්දේශයකින් යුක්තවන්නේයි ඔවුන් අතුරෙන් චක්ඛුධාතු නිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී චක්ඛුධාතුව ආදිකොටඇති ඵොට්ඨබ්බධාතුව අවසන්කොටඇති පදයෝ යටකී නයමැයි— තදනන්තරව චක්ඛුවිඥානධාතු නිර්දේශය වදාරණලදී (කෙසේදයත්?) "චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙධම්මා,,යනාදියයි; චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයා, චක්ෂුර්විඥානධාතුවහා සමග; යෙධම්මා, යම් ශෙෂවිඥානධාතු [illegible] රූප නිර්වාණ සඞ්ඛ්‍යාත ධර්මයෝතුමූ; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝතුමූ; අසඞ්ඛතං, නිර්වාණධාතුව; ඛන්ධතොඨපෙත්වා, ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහයෙන්හැර; පඤ්චහිඛන්ධෙහි, පඤ්චස්කන්ධයන් කරණකොටගෙණද; ද්වාදසහිආයතනෙහි, (12) දොළොස් ආයතනයන් කරණකොටගෙණද; සත්තරසහිධාතූහි, (17) සතළොස්ධාතූන් කරණකොටගෙණද; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දහුය; "කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි,,යනමෙහි අර්ථ සුබොධයි; එකාය ධාතුයා, චක්ඛුවිඥානධාතුව කරණකොටගෙණ; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දහුය—

ධාතුනිර්දේශය නිමියේයි.

ධාතුනිර්දේශයට අනතුරුව සච්චනිර්දේශය වදාරණලදී ඒසච්චනිර්දේශයද දුක්ඛසච්ච නිර්දේශය සමුදයසච්ච නිර්දේශය නිරොධසච්ච නිර්දේශය මාර්ගසත්‍ය නිර්දේශය යනමොවුන්ගේ වශයෙන් සතරවැදෑරුම්වේ ඔවුන්අතුරෙන් දුඃඛසත්‍ය නිර්දේශය පළමුකොට වදාරණලදී (කෙසේයත්?) "දුක්ඛසච්චෙන යෙධම්මා,, යනාදියයි; දුඃඛසච්චෙන, දුඃඛසත්‍යයහා සමග; යෙධම්මා, යම් ලෞකොත්තර විපාකොත්පාද සඞ්ඛ්‍යාත ධර්මකෙනෙක්තුමූ; විප්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් විපියුක්තවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒ ධර්මයෝතුමූ; චතුහිඛන්ධෙහි, සතරනාමස්කන්ධයන් කරණකොටගෙණද; ඒහිආයතනෙහි, මනායතන ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ආයතනවය කරණකොටගෙණද; ඒහිධාතුහි, මනොවිඥඥාණධාතු ධර්මධාතු සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුවය කරණකොටගෙණද; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණ ලද්දාහුය; "කතිහි අසඞ්ගහිතා?,, යනු යටකී නයයි—එකෙනඛන්ධෙන, එකවූ රූපස්කන්ධය කරණකොටගෙණද; දසහායතනෙහි, ඖදාරිකායතන දසය කරණකොටගෙණද; සොළසහිධාතුහි, ඖදාරිකධාතු දසය මනොවිඥඥාණධාතුවය යනමොවුන් වර්ජිතකොට ඇත්තාවූ ෂඩ්විඥානධාතුය යන (16) සොලොස් ධාතූන් කරණකොටගෙණද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දාහුය;—තදනන්තරව සමුදයසත්‍ය නිර්දේශය වදාරණලදී (කෙසේයත්?) "සමුදයසච්චෙන යෙධම්මා,, යනාදියයි; සමුදයසච්චෙන, සමුදයසත්‍යයහා සමග; යෙධම්මා, ද්වෙෂමූලික දෙසිතය මොහමූලික දෙසිතය කුසල විපාකක්‍රියා විපාකොත්පාදයෝය රූප නිර්වාණ යන යම් ධර්මකෙනෙක්තුමූ; විප්පයුත්තා, සතරසම්ප්‍රයෝගලක්ෂණයෙන් විපියුක්තවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝ; සබ්බනං, නිර්වාණධාතුව; ඛන්ධතොඨපෙත්වා, ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහයෙන්හැර; පඤ්චහිඛන්ධෙහි, පඤ්චස්කන්ධය කරණකොටගෙණද; චාදසහි ආයතනෙහි, දොළොස් ආයතනයන් කරණකොටගෙණද; අඨාරසහිධාතුහි,(18)අටළොස්ධාතූන් කරණකොටගෙණද; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුය; "කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි නකෙහිචි ධාතුහි අසඞ්ගහිතා,,යනුයි; එහිඅර්ථසුබොධයි.—තදනන්තරව නිරොධසත්‍යය වදාරණලදී නිරොධසත්‍ය මාර්ගසත්‍යයෝ යටකී නයින් දතයුතුයි;—සච්චනිර්දේශයට අනතුරුව ඉන්ද්‍රියනිර්දේශය වදාරණලදී ඒඉන්ද්‍රිය නිර්දේශයද චක්ඛුන්ද්‍රිය නිර්දේශය ආදිකොට ඇත්තාවූ පිළිවෙළින් (21) එක්විසි ඉන්ද්‍රියයන් ලැබෙනහෙයින් එක්විසි වැදෑරුම්වේ ජීවිතෙන්ද්‍රිය මාත්‍රයක් මේක්‍රමයෙහි නොලැබේ ඔවුන්අතුරෙන් චක්ඛුන්ද්‍රිය කෙසේයත්? "චක්ඛුන්ද්‍රියෙන යෙධම්මා,, යනාදියයි; ඒඉන්ද්‍රියයෝ යටකීනයින් සුදුසුපරිද්දෙන් යොදාගතයුතුයි—තදනන්තරව උපෙක්ඛින්ද්‍රිය නිර්දේශය වදාරණලදී (කෙසේයත්?) "උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙධම්මා,, යනාදියයි; උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන, උපෙක්ඛින්ද්‍රියහා සමග; යෙධම්මා, සුඛ දුක්ඛ සොමනස්ස දෙමනස්ස සහගත විපාකොත්පාදයෝය (28) අට

වීසිරූපයෝය නිර්වාණය යන යම්ධර්මකෙනෙක්තුමු; විප්පයුත්තා,
සතරසම්ප්‍රයෝග ලක්ෂණයෙන් විප්‍රයුක්තවූවාහුද; තෙධම්මා,
ඒ ධර්මයෝ; අසඞ්ඛත, නිර්වාණධාතුව; [illegible], ස්කන්ධ
සඞ්ග්‍රහයෙන් බැහැර; "පඤ්චහිඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි තෙරසහි
ධාතූහි සඞ්ගහිතා,,යනුමෙන් බෙදුගතයුතුයි; තෙරසහිධාතූහි,
ඕළාරිකාධාතු දසය කායවිඤ්ඤාණධාතුවය මනොවිඤ්ඤාණධාතු
වය ධම්මධාතුවය යන (13) තෙළෙස්ධාතූන් කරණකොටගෙණ; සඞ්ග
හිතා,යි, යෙදිය යුත්තේයි; "කතිහි අසඞ්ගහිතා? නකෙහිචි ඛන්ධෙහි
නකෙහිචි ආයතනෙහි පඤ්චහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා,,යනුයි; පඤ්චහි
ධාතූහි, කායවිඤ්ඤාණධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතූන් තොරකොට
ඇත්තාවූ පඤ්චවිඤ්ඤාණධාතූන් කරණකොටගෙණ; අසඞ්ගහි
තා,යි, යෙදියයුත්තේයි —— සෙසුපදයෝද යට ඒ ඒ පදයන්ටකී
නයින් අසීසොදගතයුතුයි ——

ඉන්ද්‍රියනිර්දේශයට අනතුරුව පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශය වදා
රණලද්දී ඒ පටිච්චසමුප්පාද නිර්දේශයෙහිද යටකීනයින් අසී
යතුතුයි —— විශෙෂමාත්‍රයක් දක්වනුලැබේ "උපපත්තිභවෙන
යෙධම්මා,,යනාදියයි; උපපත්තිභවෙන, උපප්‍රාප්තිභවයහාසම්ග;
යෙධම්මා, යම් කුසලාකුසල ක්‍රියාචිත්තොත්පාද ධර්මකෙනෙක්
තුමු; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝ; චතූහි
ඛන්ධෙහි, සතරනාමස්කන්ධයන් කරණකොටගෙණද; ද්විහිආයත
නෙහි, මනායතන ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාත ආයතනවය කරණ
කොටගෙණද; තීහිධාතූහි, මනොධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතු ධර්ම
ධාතු සඞ්ඛ්‍යාතවූ ධාතුත්‍රය කරණකොටගෙණද; සඞ්ගහිතා,
සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුය; කතිහි අසඞ්ගහිතා?,යනු යටකී නයයි;
එකෙනඛන්ධෙන, එනම රූපස්කන්ධය කරණකොටගෙණද; දසහි
ආයතනෙහි, ඕළාරිකායතන දසය කරණකොටගෙණද; පණ්ණ
රසහිධාතූහි, ඕළාරිකාධාතුදසය පඤ්චවිඤ්ඤාණධාතූය යන (15)
පසළොස්ධාතූන් කරණකොටගෙණද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ
නොකරණලද්දාහුය —— තදනන්තරව කාමභව නිර්දේශය වදාරණ
ලද්දී (කෙසේයත්?) "කාමභවෙන යෙධම්මා,,යනාදියයි; කාම
භවෙන, කාමභවයහා සම්ග; යෙධම්මා, චිත්තචෛතසික භූතවූ
රූපභව අරූපභව කුසලාකුසල ක්‍රියාචිත්තොත්පාද සඞ්ඛ්‍යාත
යම් ධර්මකෙනෙක්තුමු; විප්පයුත්තා, විප්‍රයුක්තවූවාහුද; තෙධම්මා,
ඒධර්මයෝ; චතූහිඛන්ධෙහි, සතරනාමස්කන්ධයන් කරණකොට
ගෙණද; ද්විහිආයතනෙහි, මනායතන ධර්මායතන සඞ්ඛ්‍යාතවූ
ආයතනවය කරණකොටගෙණද; පඤ්චහිධාතූහි, චක්ඛුවිඤ්ඤාණ
ධාතු සොතවිඤ්ඤාණධාතු මනොධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතු ධර්ම
ධාතු සඞ්ඛ්‍යාත ධාතූන් (5) පස්දෙන කරණකොටගෙණද; සඞ්ග
හිතා, සඞ්ග්‍රහකරණලද්දාහුය; කතිහි අසඞ්ගහිතා? එකෙන
ඛන්ධෙන, එනම රූපස්කන්ධය කරණකොටගෙණද; දසහි ආයත
නෙහි, ඕළාරිකායතනදසය කරණකොටගෙණද; තෙරසහිධා
තූහි, ඕළාරිකධාතුදසය ඝාණවිඤ්ඤාණධාතුය ජිව්හාවිඤ්ඤාණ

ධාතුය කායවිඤ්ඤාණධාතුය යන (13) තෙළෙස්ධාතූන් කරණ කොටගෙණද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දැහුය— අවශෙෂ නිර්දේශයෝ යටකීනයින් දතයුතුයි—

අබ්භන්තරමාතෘකා නිර්දේශය වදාරා තදනන්තරව බාහිර මාතෘකා නිර්දේශය වදාරණලදී ඒබාහිරමාතෘකා නිර්දේශයද යටකීනයින් දතයුතුයි—විශෙෂමාත්‍රයක් දක්වනුලැබේ "පරිත්තාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙධම්මා,,යනාදියයි; පරිත්තාරම්මණෙහි, කාමාවචරාලම්බණවූ; ධම්මෙහි, ධර්මයන්හා සමග; යෙධම්මා, මහග්ගතාලම්බණවූ ධර්මය අප්පමාණාලම්බණවූ ධර්මය පච්චුප්පන්නාලම්බණවූ ධර්මය රූපය නිර්වාණය යන යම් ධර්මකෙනෙක්තුමූ; විප්පයුත්තා, විපියුතුවූවාහුද; තෙධම්මා, ඒධර්මයෝතුමූ; අසඞ්ඛතං, නිර්වාණධාතුව; ඛන්ධතොඨපෙත්වා, ස්කන්ධසඞ්ග්‍රහයෙන්හැර; පඤ්චහි ඛන්ධෙහි, පඤ්චස්කන්ධය කරණකොටගෙණද; ද්වාදසහි ආයතනෙහි, දොළොස් ආයතනයන් කරණකොටගෙණද; ද්වාදසහි ධාතූහි, ඖදාරිකධාතු දසය මනොවිඤ්ඤාණධාතුවය ධර්මධාතුවය යන දොළොස්ධාතූන් කරණකොටගෙණද; සඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ කරණලද්දැහුය; කතිහි අසඞ්ගහිතා? යනු යටකීනයයි; "නකෙහිචි ඛන්ධෙහි නකෙහිචි ආයතනෙහි ඡහිධාතූහි අසඞ්ගහිතා,, යනුයි; ඡහිධාතූහි, මනොවිඤ්ඤාණධාතුව නොරකොටඇත්තාවූ ෂඩ්විඥානධාතූන් කරණකොටගෙණද; අසඞ්ගහිතා, සඞ්ග්‍රහ නොකරණලද්දැහුය—

(මේ චුද්දසමනය නිර්දේශයෙහිද ප්‍රථමනය නිර්දේශයෙහි අවාවූ පරිද්දෙන් ඒ නවපදයන්ට සමානවූ පදයන්ගේ පුච්ඡාවිසජ්ජනාවෝ දතයුත්තාහුය ඒ නවපදයට සමානවූ පදයන්ගෙන් අවශිෂ්ටවූ පදයෝ අෂ්ටමනය නිර්දේශයෙහි කියනලද්දවූ විප්‍රයුක්ත සතරධර්මයන්හා ප්‍රතිපක්ෂක්‍රමයෙන් දතයුත්තාහුය)—

—චුද්දසමනය නිර්දේශය නිමියේයි.—

ධාතුකථාප්‍රකරණ අර්ථවර්ණනාව

නිමියේයි.

ධාතුකථාප්‍රකරණ ගණ්ඨිපදය.

නමො තස්ස භගවතො අරහතො
සම්මාසම්බුද්ධස්ස

"අත්තනො සභාවං ධාරෙන්තීති ධාතුයො,, යනු නිර්වචනයි; සාධම්ම ජාතියො, යම් ධර්‍මස්වභාවකෙනෙක්හු; අත්තනොසභාවං, තමාගේ ස්වභාවය; ධාරෙන්ති, උසුලද්ද; ඉති, (තස්මා) එසේ හෙයින්; ධාතුයො, ධාතුහුනම්වෙත්; මේනිර්වචනයෙන් ස්කන්ධයන් ආදිකොට අරණ ධර්මයන් අවසන්කොට ඇත්තාවූ ධර්‍මයෝ ලැබෙත් (නොහොත්) "තිට්ඨන්ති අභිධම්මකථා එත්ථාතිධාතුයො,, එත්ථ, මේ ධර්මයන්කෙරෙහි; අභිධම්මකථා, අභිධර්ම දෙශනා නොමෝ; තිට්ඨන්ති, පිහිටාසිටිනේවේද; ඉති, (තස්මා) එසේහෙයින්; ධාතුයො, ධාතුහුනම්වෙත්; ඒ විග්‍රහයෙන්ද; යටකී විග්‍රහයටකී ධර්මයෝම ලැබෙත් ~~ ඒ විග්‍රහයෙහි "ධාගතිනිවුත්තියං,, යන ධාතුවට පඤ්චවිධ නිරුක්තීනයින් ධ,කාරාදෙශහා තු,කාරාගමව ධාතුයයි කියනලද්දේයි "අභිධම්මකථා තිට්ඨන්ති එවත්ථාති ඛන්ධාදිකෙසු එත්ථාති ධාතුයො ඨකාරස්ස ධකාරංකත්වා,, යනු පදාතසාරදීපනී වචනයි; පඤ්චවිධනිරුක්තීනය යනු වර්ණාගමය වර්ණවිපර්‍ය්‍යාසය වර්ණවිකාරය වර්ණනාසය ධාත්වර්ථාතිසයයෝගය යන පසයි "අනෙකත්ථාහිධාතුයො,, යනු පරිභාසා බැවින් ධා,ධාතුවද මේ දෙවෙනිවිග්‍රහයෙහි යෙදෙන්නේයි "කථීයන්තිඑත්ථ එතායාතිවාකථා,, එත්ථ, මේප්‍රකරණයෙහි (නොහොත්) මේ ශබ්දප්‍රඥප්තියෙන්; කථීයන්ති, අර්ථයන්කියනුලැබෙද්ද; ඉති, (තස්මා) එසේහෙයින්; කථා, කථානම්වන්නීය; "ධාතූනං කථා ධාතුකථා,, ධාතූනං, ස්කන්ධයආදිකොට අරණධර්මය අවසන්කොට ඇත්තාවූ ධර්මයන්ගේ; කථා, දෙශනානොමෝ; ධාතුකථා, ධාතුකථානම්වන්නීය; මේ විග්‍රහයෙන් ඛන්ධයආදිකොට ඇත්තාවූ අරණධර්මය අවසන්කොට ඇත්තාවූ සියළු පරමාර්ථධර්මයන්ගේ විස්තරකථාව ප්‍රකාශවනහෙයින් ධම්මසඞ්ගණී ආදී සෙසුප්‍රකරණයෝද ධාතුකථානම් නොවියයුත්තාහුදයත්? මේ ප්‍රකරණයෙහිවනාහි (14) තුදුස්නය ක්‍රමයන්අතුරෙහි එක එක නයක්‍රමයෙහි වදරණහෙයින් සාතිස්ය නයක්‍රමයෙන් මේ ප්‍රකරණයම ධාතුකථානම් වියයුත්තේයි "එවම්පනෙතං සබ්බස්මිම්පි සඞ්ගහ අසඞ්ගහාදිසු චුද්දසසුනයෙසු එකෙකස්මිං කථිතත්තා සාතිසයකථනත්ථි ඉදමෙවඑවංනාමකං,, යනු ධාතුකථා මූලටීකා බැවින් මේ ප්‍රකරණයම ධාතුකථානම් වියයුත්තීය ~~

ඛන්ධාදයො අරණන්තා සභාවං ධෙන්ති ධාතුයො
ධම්මකථාදිකා තෙන ධාතුයො වුච්චිරෙථවා
තෙසං කථනතො යස්සා ධාතුකථාති සඤ්ඤිතා —

යනු රතනමඤ්ජුසාගාථායි (හොහොත්) "අත්තනො සභාවං ධාරෙන්තීති ධාතුයො,, යන විග්‍රහවචනයෙන් (13) අටළොස් ධාතුහුලැබෙත් 'ධාතූනිකථා ධාතුකථා,, යනු විග්‍රහවචනබැවින් අටළොස්ධාතූන් කරණකොටගෙණ වදාළාවූ දේශනාතන්තිය ධාතුකථානම්වන්නීය; මේ වචනාර්ථයෙන් ඛන්ධායතනයන් කරණකොටගෙණ දේශනාකරණලද්දාවූ ග්‍රන්ථිප්‍රදේශයක්ම ධාතුකථානම් නොවන්නේදයි ප්‍රශ්නයක්වේ ඛන්ධායතන ධාතූන්අතුරෙන් ධාතූන්බොහෝසෙයින් වදාළහෙයින් නියමකරණලද්දාවූ සියළු ප්‍රකරණයම ධාතුකථානම් වන්නේයි "මහාවිසයානං ධාතූනං වසෙන ධාතූනිකථා ධාතුකථාති එවමස්සනාමං දට්ඨබ්බං,, යනු ධාතුකථා මූලටීකාබැවින්; ධාතුයා, පරමාර්ථස්වභාව කරණකොටගෙණ: කථා, වදාරණලද්දාවූ දේසනානොමෙර්; ධාතුකථා, ධාතුකථානම් වන්නීය; (මේ විග්‍රහයෙන් අභිධර්ම සප්තප්‍රකරණයම ධාතුකථානම් නොවියයුත්තේදයත්? එළෙස්මැයි මේ ප්‍රකරණයෙහි (14) කුදුස්නය ක්‍රමයෙහි සකාඛඅපටන් අරණධර්මය අවසන්කොට ඇත්තාවූ ස්වභාවධර්මය සාතිසය වශයෙන් අධිකවශයෙන් වදාළහෙයින් සාතිසයත්ථායවශයෙන් මේ ප්‍රකරණයම ධාතුකථානම් වියයුත්තේයි "යොසභාවො ධාතුතුද්ධ සාතිසයං දෙසිතාති සවිසෙසං ධාතුසාසාථතො ඉදංපකරණං ධාතුකථාතිවුත්තං,, යනු අභිනම් අනුටීකාවචනයි —

"සඞ්ගහිතෙන සඞ්ගහිතං සඞ්ගහිතං,, යනුවෙන් වදාළසූත්‍රවූ මද තුන්වෙනිපදය ලොප්කොට සරූපෙකශෙෂසමාස වශයෙන් "සඞ්ගහිතෙන සඞ්ගහිත,, යනුවෙන් වදාරණලද්දේයයි අභිධර්ම මූලටීකායෙහි කියනලද්දේයි (හොහොත් මාතිකාය සොළස නාය ප්‍රදීපනාය තන්තුනාය හිනනසත්ථසම්වේතනාය යන මෙකී නයක්‍රමයන්ගෙන්ද "සඞ්ගහිතෙන සඞ්ගහිතං,, යනපාඨයෙහි සඞ්ගහිතං යනපදයාගේ අර්ථයක් ඇතිබව දතයුත්තේයි "ආවුත්තිආදිනාවසෙනවා අයමත්ථො වෙදිතබ්බො,, යනු අනුටීකාපාඨයි; එපාඨයෙහි ආදිශබ්දයෙන් සොළස ප්‍රදීප තන්ත හිනනසත්ථ සම්වෙතනාය ක්‍රමයන් ගැණෙනබව මණිදීපටීකායෙහි කියනලදී "සම්පයොගො විප්පයොගො,, යන පදයකාධ "විප්පයුත්තෙන විප්පයුත්තං,, යන පදසදාවා [illegible] මෙනුය සාධාරණයි — මෙසේ අර්ථයක්හෝ [illegible]හෝ වාච්‍ය වන්නාවූ පදය රතනසාර ප්‍රකරණයෙහි ගොලකාවිභත්ති නාය යයි කියනලදී ගොලකාවිභත්තිනාය යනු හිඞාමිණීස සමින් කරණලද පන්දුව බිම ගැසූකල්හි දෙතුන්විටක් පැණපැණ අනට ගන්නාක්මෙන් එක්පදයක්හුගේ අර්ථයක්හෝ අර්ථප්‍රභේදයක්හෝ වාච්‍යවීම ගොලකාවිභත්තිනායනම්වේ —

දුතියනයක්‍රමය තතියනයක්‍රමය එකාදසමනයක්‍රමය පමත් චුද්දසමනය ක්‍රමයදක්වා ඇත්තාවූ පදයෙහි නානිදානාවිභත්තිය විශෙෂනාත්ථයෙහිවේ "විසෙසනෙව,,යනකාතන්ත්‍රයන සූත්‍රයෙන් සිද්ධකටයුතුයි චතුත්ථපඤ්චමනය ක්‍රමයෙහි ගාවිභක්තිය අනුනාසිකාර්ථඅර්ථයෙහිවේ "කතකරිච,,යන කාතන්ත්‍රයන සූත්‍රයෙන් සිද්ධියි නයමාතෘකායෙහි (14) තුදුස්පදයෝය යනු අකාරසඞ්ග්‍රහපදය පදසඞ්ග්‍රහපදයයි කියනලද්දවූ "සඞ්ගහො අසඞ්ගහො,,යනාදී වාක්‍යය සහයි දතයුතුය "සඞ්ගහොනාම සජාති සඤ්ජාති කියා ගණනවසෙන චතුබ්බිධො,,යනු ධාතුකථා අට්ඨකථාපාඨබැවින් සජාති සඞ්ග්‍රහය සඤ්ජාතසඞ්ග්‍රහය ක්‍රියාසඞ්ග්‍රහය ගණනසඞ්ග්‍රහය යන සතරසඞ්ග්‍රහයන් අතුරෙන් මේ ස්ථානයෙහි ගණන සඞ්ග්‍රහයයි ඔවුන්ගේලක්‍ෂණ මෙසේයි ජාතිවශයෙන් සමානවූ සත්වයන්ගේ සඞ්ග්‍රහය සජාති සඞ්ග්‍රහනම්වේයි භවගන්නා ස්ථානයන්ගේ සමානවශයෙන් කරනානාවූ සංග්‍රහය (හෙවත්) එකතුකිරීම සංජාති සඞ්ග්‍රහනම්වේයි ක්‍රියාවෙන් සමානවූ සත්වයන්ගේ එකතුකිරීම ක්‍රියාසංග්‍රහනම්වෙයි ගණන්වශයෙන් එකතුකිරීම ගණන සංග්‍රහනම්වෙයි.——

අබ්භන්තර මාතෘකාවෙහි (125) එක්සිය පස්විසිපදයන්ගේ සඞ්ඛ්‍යාව පටිච්චසමුප්පාදයෙහි වාදසාඞ්ගමාත්‍රයක්ගෙණ අවශෙෂවූසියල්ලම ගතයුත්තෝයි සොක පරිදෙව දුක්ඛ දෞර්මනස්ස උපායාසයොවනාහි වෙනම්අඞ්ගනොවනබැවින් ජරාමරණයෙහිම ඇතුළත්කටයුතුබව "සොකාදීනං ජරාමරණ-විය අනිබද්ධතා තයාත්දනඋක්කාගාවෙන නවිජරාමරණෙ අන්තොගධතාය පටිච්චසමුප්පාදස්ස වාදසපදතා දසබ්බා,,යන ධාතුකථා ටීකාපාඨයෙන් දතයුතුයි නිර්දේශ පාලියෙහි සතිපට්ඨානාදීන් අතුරෙහි භෙද ක්‍රමය නොආයෙයි අභෙදනයමාත්‍රයක් ආයේයි එහෙයින් සතිපට්ඨානාදිය ස්වරූපවශයෙන් උද්ධරණයනොකොට අට්ඨාචාරීන් විසින් ගන්නාලදහෙයින් භෙදනොව කියනුකැමත්තවුන් විසින් භෙදසද යොදාගතයුතුයයි දක්වනලදී "එත්ථපාලියං භින්දිත්වා අවිසස්සජ්ජිතබ්බානං සතිපට්ඨානාදීනං භඤ්ජිත්වා ගහණං කාරොචනතා යොසංභඤ්ජිතාවි විස්සජ්ජිතබ්බතා දස්සෙති,,යනු ටීකාවී.—— ඵස්සසත්තකරාශිය දක්වන්නාවූකල්හි ස්පර්ශාදියවනාහි සියළු චිත්තොත්පාදයන්හි සාධාරණවන්නෝයි අධිමොක්‍ෂතෙමේ නමානා සඳ්‍රුපුනාවූ චිත්තොත්පාදයක සාධාරණවෙයි එහෙයින් ඒයමී ගනියදෙන පදිද්දෙන් විස්තරකටයුත්තෝයි "ඵස්සාදයො පඤ්චනිදස්ස සහගතානාවසෙන ඵුටනසබ්බචිත්තුප්පාද සාධාරණ විසෙසනවුත්තා,,යනු අට්ඨකථාවයි.—— නයමුඛමාතෘකාවෙහි "තීහි සඞ්ගහො තීහිඅසඞ්ගහො,,යනාදියෙහි දේශනාකාර මිදුලෙයි සකාදිගුණ්නාහි තරණ්කාරකයෙන් කුමක්හෙයින් නොවෙදුරණ ලද්දෙද්ද යන්? විභාගයක ගාථාන්වෙන් සාධාරණ නොවන හෙයින් කරණකාරකයෙන් දේශනාකිරීම නොයෙදෙ හෙයින් කාරණකාරකයෙන් දේශනා නොකරණලද්දේයි "කාලොපනොපන

සච්චාදයො සඞ්ගහණවසෙන වුත්තානි තථා දෙසනාය අසම්භවතො,, යනු අනුටීකාපාඨයි.— "චතූහි විප්පයොගො,, යන මාතෘකාව කුමක් හෙයින් වදාළේදයත්? රූප නිර්වාණයන් කාරණකොට ගෙණද විප්‍රයොගවත හෙයින් "එකි විප්පයොගො,, යනුවෙන් වදාළයුතු වන්නේ නොවේදයත්? රූපනිර්වාණයන් කාරණකොටගෙණ සවිහත්නාවූ විප්‍රයොගයාගේද සතරනාමස්කන්ධයන් කාරණකොට ගෙණම ගවගන්නා හෙයින් නොවදාළේයි "රූපනිබ්බානෙහි භවන්තස්සාපි චතූහෙව සම්භවතො,, යන ටීකාපාඨයට සුදුසුපරිද්දෙන් අර්ථ දතයුතුයි. රූපය තුමේ රූපයහා සමග විප්‍රයෝග නොවෙයි නිර්වාණයහා සමගද විප්‍රයෝග නොවෙයි නිර්වාණයද රූපයහා විප්‍රයෝග නොවන්නේයයි දතයුතුයි.—

"සබ්බාපි ධම්මසඞ්ගණී ධාතුකථාය මාතිකා,, යන පාළිය කුමක් හෙයින් බාහිරමාතෘකායයි කියනලද්දේදයත්? මේ ප්‍රකරණයෙහිම දේශනාකළ හෙයින් අබ්භන්තර වියයුතුවන්නේදයත්? මේප්‍රකරණයෙහිම දේශනාකරණලද්දේනමුදු ධම්මසඞ්ගණීයෙන් අනික් ප්‍රකරණයකින් ගතයුතු හෙයින් බාහිරමාතෘකානම් වියයුත්තේය අබ්භන්තරමාතෘකානම් නොවියයුත්තේය එහෙයින් අනුටීකාවෙහි "කාමංචෙත්ථ මාතිකාභාවෙ වුත්තා පකරණන්තරගතත්තාපන අඤ්ඤතො ගහෙතබ්බා රූපා ඉතොබහිභූතානාම හොන්ති,, යන්හෙන් ඒ ඒ අර්ථ දතයුතුයි. අබ්භන්තරමාතෘකාව කාරණකොටගෙණ ස්කන්ධාදිය ප්‍රකාශකොටම කුසලාදිධර්මය ස්කන්ධාදීන්කෙරෙන්, අතුරක් නැතිහෙයින් නොදක්වියයුත්තේය කුමක්හෙයින්වනාහි බාහිරමාතෘකාවශයෙන් දක්වූයේදයත්? ඒ ස්කන්ධාදීහු කුසලාදිවශයෙන් බෙදීම ප්‍රකාශකරණු කැමැති හෙයින් බාහිරමාතෘකාවශයෙන් දක්වනලද්දේයි එහෙයින් අනුටීකාවෙහි "යථාවුත්තානං ඛන්ධාදීනං කුසලාදිවිභාගදස්සනත්ථං සබ්බාපි ධම්මසඞ්ගණී ධාතුකථාය මාතිකාති වුත්තං,, යනු කියනලදී.—

—මේ මාතෘකා ගණ්ඨිපදයයි.—

"තීහිසඞ්ගහො තීහිඅසඞ්ගහො,, යන නයමුඛ මාතෘකාවහා "කතිහිඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහිධාතූහි,, යනපුච්ඡාව වදාරණලද්දේයි "සභාගො විසභාගො,, යනලක්ඛණ මාතෘකාවහා සමග "එකෙනඛන්ධෙන සඞ්ගහිතො,, යනාදී විසර්ජනාව වදාරණලද්දේයි මේක්‍රමය අටුවාවාසමානයි කම්කාරකයහා කරණකා

රකාසද "දුකෙඛනවිතිංඋතනානි,, යනාදී ප්‍රයෝගයෙහිමෙන් විශෙෂයක්ඇතිකල්හිම කර්මකාරක කරණකාරක විරුද්ධහෙයින් "රූපක්ඛන්ධො,,යන කර්මකාරකතෙමේ "ඛන්ධෙති ආයතනෙති ධාතූති,, යන කරණකාරකයන්හා සමග කෙසේ විශෙෂවන්නේද යත්? "රූපක්ඛන්ධො,,යන කර්මකාරකයාගේ අර්ථය (28) අටවිසි රූපයයි කරණකාරකත්‍රයාගේඅර්ථය රූපස්කන්ධභාවය ආයතනභාවය ධාතුභාවය යන අර්ථත්‍රයයි (නොහොත්) රූපස්කන්ධශබ්දය ආයතනශබ්දය ධාතුශබ්දය යන ශබ්දත්‍රයයි මෙසේ විශෙෂවන්නේයයි දතයුතුයි "රූපක්ඛන්ධභාවසඞ්ඛාතෙන රූපක්ඛන්ධවචන සඞ්ඛාතෙනවා ශණ්ණනෙනසඞ්ගහං ගණ්හාංදස්සෙති,, යන ටීකාපාඨයට එකහව කියනලද්දී—භාවයයනු අන්‍යොන්‍ය විරුද්ධ තමතමාගේ ස්වභාවයයි කියනලද්දවූ ස්වභාවයයි (නොහොත්) රූපනලක්ෂණයයනු මධුසාරාර්ථදීපනීමත යි—පූර්වපූර්වපදය මූල්වශයෙන්ගැණීම කුමක්හෙයින් නොයික්මවනලද්දේදයත්? "පුරිමෙනයොජියමානෙපි විසෙසාභාවතො පච්ඡිමෙනෙව යොජෙන්ති,,යනු ටීකාබැවින් පූර්වවූ මූලයතා වෙනසක් නොලැබෙනහෙයිනැයි දතයුතුයි—වර්තමානකාලයෙහි මූලික්‍රමය අත්හැර අර්ථකිණීම පාළිඅට්ඨකථා ටීකාවන්ට නොගැළපෙන්නේයි එසේ නොගැළපෙන්නේනමුදු ශ්‍රොතෘජනයාගේ අවබොධඥනය වඩනයවනුපිණිස සමහර ආචාර්‍ය්‍යවරු එසේ අර්ථකියත්—"අසඞ්ඛතං ඛන්ධතොඨපෙත්වා,,යනමෙහි නිර්වාණධාතුව කුමක්හෙයින් කියනලද්දේදයත්? "හෙතුභාවෙන තිඛබාතං ඛන්ධසඞ්ගහතිකාලං,, යනු අභිධර්මාර්ථසංග්‍රහනම්වූ අංගුලතාටීකාර්‍යවෙති ආබැවින් ඒ අභිධර්මාර්ථසංග්‍රහ වචනය උපනිශ්‍රයකොට ගෙණ එහි විශෙෂ දතයුතුයි "අවිජ්ජා එකෙනඛන්ධෙන,,යනාදී ...වනාහි පුරාණපාඨයක්නොව මෑතභාගයෙහි යම්ආචාර්‍ය්‍ය ...න්කරණලද්දේයයිහැගේ"සරූපෙකදෙසංවා ... අවිජ්ජාවිසජ්ජනං දස්සිතං,,යනු ටීකා... සඞ්ඛාරා ,යන පදයට, අවිජ්ජා,ඒ අවිද්‍යා ... සංස්කා... ;යනුවෙන් ... යෝජනා කෙරෙයි මෙසේ අවිද්‍යාව ලැබ ...ත්සද අර්ථදක්වියයුත්තේයි මේ අර්ථදක්වීම අපෙත්තසමාසයයි කියයුතුවේ—අසඤ්ඤීභවය එකවොකාරභවය යන භවදෙකෙහ නමරූපයට පූ සුපරිද්දෙ... ස්පර්ශ ගන්ධ රසයෝද ආයතන ධාතූන්කෙරෙහි ඇතුළත්කොට රූපායතන රූපධාතු යනුවෙන් වර්ණමාත්‍රයක්ම කුමක්හෙයින් උද්ධරණයකොට දේශනාකළසේක්දයත්? ස්පර්ශ ගන්ධ රසයෝතුමූ ආරම්මණායතනය නොකරන්නානුමෙනි ... ආරම්මණය නො

වන්නාහුවෙති එහෙයින් ආයතන ධාතූන් උධරණයකොටම ස්පර්ශ ගන්ධ රසයෝ දේශනාකළේයි වර්ණමාත්‍රයක්ම වෙහප්ඵල බ්‍රහ්මලෝකවාසීහු චක්ෂුර්විඥාන වීථිවීථියෙන් අරමුණුකෙරෙද තුමූආරම්මණිකදවෙත් එහෙයින් රූපායතන රූපධාතූහු උධරණයකොට වර්ණමාත්‍රයක්ම දේශනාකළේයයි දතයුතුයි එහෙයින් අටුවායෙහි "එකනලවාසිකානංහි සෙසබ්‍රහ්මානං චක්ඛුසම්භවතො තස්සාරම්මණභූතා තස්සරූපායතනං උඩටං,,යනු කියනලදී—සෙසුරූපභවයෙහිද මේක්‍රමයයොද අඞගතයුතුයි ජාතිජරාමරණයෙහි රූපයාගේ ජාතිජරාමරණය රූපස්කන්ධයයිකියාද නාමයාගේ ජාතිජරාමරණය සංස්කාරස්කන්ධයයි කියාද යෙදෙන්නේයයි දතයුතුයි—විඥානචෛතසිකසඞ්ඛ්‍යාතවූ නාමධර්මයන්ට පුදුසුපරිද්දෙන් නාමස්කන්ධයෝ සතරදෙනම කියයුතුනොවේදයත්? ජාතිජරාමරණයෝතුමූ අවස්ථාමාත්‍රයක් වනහෙයින්ද ඒකාන්තපරමාර්ථ නොවනහෙයින්ද වෙදියන සංජානන විජානන සඞ්ඛ්‍යාතවූ ඒකාන්ත පරමාර්ථකෘත්‍යයෙන් නොගන්නාලදහෙයින් අනෙකාන්තවූ සංස්කාරකෘත්‍යයෙන්ම ගතයුතුහෙයින් සඞ්ඛාරක්ඛන්ධයයි වදාරණලද්දේයි එහෙයින් ටීකාවෙහි "වෙදියන සංජානන විජානනෙහි එකන්තපරමත්ථකිච්චෙහි අගය්හමානානි සඞ්ඛතාභිසංඛරණෙන අනෙකන්තපරමත්ථකිච්චෙන ගය්හන්තීති සඞ්ඛාරක්ඛන්ධ ධම්මසභාගානි,,යනු කියනලදී—සියළු ආයතන ධාතූන්ගේ අවස්ථාවක් වූයේද ධර්මායතන ධර්මධාතූන් කරණකොටගෙණම ධාතු ආයතනයන්ගේ බෙදීම කුමක්හෙයින් කරන්නේදයත්? ඒකාන්ත පරමාර්ථකෘත්‍යඇත්තාවූ චක්ෂුරායතන චක්ෂුර්ධාතු ආදීන්ගේ ශ්‍රේණියෙන් නොගන්නාලදුව නිස්සත්තභාවයෙන් ධර්මායතන ධර්මධාතූන් කරණකොටගෙණම ගණන්ගතයුතුහෙයිනි එහෙයින් ටීකාවෙහි "තබ්බිදූතිපි නානාචක්ඛායතනාදීහි එකන්තපරමත්ථකිච්චෙහි අගය්හමානානි සත්තභෙන ධම්මායතන ධම්මධාතූති සභාගානි,,යනු කියනලදී—සතිපට්ඨානාදියෙහි භෙදනය දක්වීමෙහිහෙතුව පසුවදක්වනුලැබේ—

—මේ තෘතීයභාණ නිර්දේශයෙහි ගණ්ඨිපදයයි—

"චක්ඛායතනෙන කෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා,,යන තැන්දක්වාම ධර්මධාරයකටයුතුයි මෙහි "ඛන්ධසඞ්ගහෙන ආයතනසඞ්ගහෙන ධාතුසඞ්ගහෙන,, යනුවෙන් සාමාන්‍ය ශබ්දයෙන් වදලේනොවේද? කුමක්හෙයින් විශෙෂාර්ථයන් ගන්නේදයත්?

"සාමඤ්ඤජොතනාය විසෙසෙඅවට්ඨානතො විසෙසජොතනාව විසෙසස්ස අනුඤ්ඤාතබ්බතො,, යනු පරිභාෂාබැවින් සාමාන්‍යජෝතනායද විශෙෂාර්ථය නිශ්‍රිතකොට පවත්නාබැවින් විශෙෂාර්ථය කැමැත්තා පුද්ගලයාවිසින් විශෙෂාර්ථය සොයනලද්දෙහියි දතයුතුයි — විතීයනයක්‍රමයෙහි ස්කන්ධයන්ගේ සමානත්වය සභාගවන්නේයි මෙසේ "සභාගො විසභාගො,, යන ලක්ඛණමාත්‍රතාව භාසමග් ප්‍රකාශකොට අර්ථගතයුත්තේයි —

— දුතියනය නිද්දේශයෙහි ග්‍රන්ථිපදයයි —

තෘතීයනය නිර්දේශයෙහි වෙදනා සඤ්ඤා සංස්කාර ශුන්‍යම රූප නිර්වාණ සඞ්ඛ්‍යාතවූ පඤ්චප්‍රකාර ධර්මයන් අතුරෙන් දේශනා කළ පදයාගේ අර්ථය ගුහුරුකොටනබා පශ්චාරයක්ම අර්ථයම ආයතනධාතුන්ගේ සමානත්වයෙන් සභාගවූහෙයිනැයි දතයුතුයි "වෙදනාක්ඛන්ධෙන යෙධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා,, යනපාඨයෙහි අභිප්‍රායවනාහි ස්කන්ධයන් අසමානත්ව ආයතනධාතූන් සමානය යනඅර්ථයි — ඒකාන්තයෙන් කතෘභූයේචාප්‍රරය ලැබ ස්කන්ධයන් කරණකොටගෙණ සංග්‍රහ නොකරණලද්දේයි ආයතනධාතූන් කරණකොටගෙණ සංග්‍රහ කටයුතුහෙයින් මෙසේ දේශනාකළේහොවෙයි — "සභාවවසෙනාවුත්තීනං භෙදවිධාඅලබ්භනො,, යනු අලඞ්කාරබැවින් සභාවවෘත්ති වශයෙන් නානාක්‍රමයන් අතුරෙන් වර්තමාන නැයයි දතයුතුයි —

— තතියනය නිද්දේශයෙහි ග්‍රන්ථිපදයයි —

චතුර්ථනය නිර්දේශයෙහි කර්තෘකාරකය පෙරළා කුමක්හෙයින් දේශනාකළේද යත්? ද්විතීයනය තෘතීයනය නිර්දේශයෙනිමෙන් "සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිත,, පදයන් කරණකොට විශේෂවිශේෂාර්ථයක් නොදක්වනලදුව සඞ්ගහිත සාමාන්‍යයවූහෙයින් ප්‍රථමකාතෘව ධර්මාධාරකරණකාමතිව එසේ දේශනාකළේයයි දතයුතුයි එම අර්ථය පිටාවෙහි කියනලද්දේයි ද්විතීය තෘතීයනය නිර්දේශයෙහිද කර්තෘකාරකය පෙරළීමෙන්ම ස්වභාවාර්ථය ලැබෙන්නේමැයි එනකුදුලුවත් සඞ්ගහිතාසඞ්ගහිතපදයන් කරණකොටගෙණ වෙනත්කරණු කැමතිව "නාවිභත්තිය,, විශේෂනාර්ථයෙහි වනහෙයින් ඊටපුද්ගලපරිද්දෙන් නොවන දේශනා නොකළේයි සඞ්ගහිතයාමාන්‍යවනහෙයින් නාවිභත්තිය කර්තෘභූගේ අර්ථයෙහිවැටෙනහෙයින් ඊටපුද්ගලපරිද්දෙන් පෙරළා දේශනාකළේයයි දතයුතුයි — මේ නයක්‍රමයෙහි ඛන්ධායතන

ධාතුහු සමානව ගතයුත්තේයි මාර්ගපච්චයෝත්පාදයෙහි යෙදුනාවූ සම්මාදිට්ඨිආදී මාර්ගාඞ්ගයම් මාර්ගාන්තරය සිබකාරණහෙයින් මාර්ග සත යෙනි සංස්කාරස්කන්ධයට ඇතුළත්වූ ධර්මයෝ (50) පණස් දෙනම් ගන්නේයි—සමාධින්ද්‍රියවනාහි දෙපස්විඤ්ඤාණ දසයෙහියෙදුනාවූ එකාග්‍රතාව අවශේෂකාරණහෙයින් පණසක්ම ලැබෙන්නේයි පඤ්චින්ද්‍රියආදී අවශේෂපදයෙහිද මේක්‍රමය යෙදියයුත්තේයි—

—චතුර්ථනයස නිද්දේශයෙහි ගණ්ඨිපදයෙහි—

පඤ්චමනය නිද්දේශයෙහිද අසඞ්ගහිත සාමාන්‍යවචන හෙයින් පළමුවනකතෘකාරකය ධර්මාධාරය කරණුකැමතිහෙයින් කතෘකාරකයපෙරලා දේශනාකළේයි මේනයක්‍රමයෙහි ඛන්ධායතන ධාතුහු අසමානවශයෙන් සඞ්ගහයක් ගතයුතුහෙයින් සෙයන ශබ්දයෝදෙදෙනෙක් යෙදියයුත්තාහුය රූපස්කන්ධයෙහි කතෘකාරකය පෙරලා කියන්නාවූ කාලයෙහි "යේහිධම්මේහි,, ඒ විඤ්ඤාණයන්විසින්; යෙධම්මා, යම් රූප වේදනා සංඥා සංස්කාර නිර්වාණ සංඛ්‍යාත පඤ්චප්‍රකාර ධර්මකෙනෙක්; යනුවෙන් අර්ථ නිර්ණයයුතුයි—"පුනතෙහසඞ්ඛං නිබ්බානෙන චක්ඛායතනාදි බන්ධාදී සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා;,,යනු අර්ථකථාවචනයි (නොනොත්) "සෙධම්මා,,යන පදයට යම් රූපස්කන්ධකෙනෙක්; යනුවෙන්ද විකල්පාර්ථය යෙදියයුත්තේයි—"පුනතෙරූපධම්මා විඤ්ඤාණෙන තීහිඅසඞ්ගහිතා,,යනුද අර්ථකථාවෙහිද විකල්පවාරයෙහි "එත්ථවපඨමනයෙ වේදනාදයො විඤ්ඤාණෙන අසඞ්ගහීතාතීවුත්තා දුතියෙ රූපධම්මාවාති අයංවිසෙසො,,යනු මූලටීකාපාඨයි— පළමුවන නයක්‍රමයෙහි විසභාග ලක්ෂණයෙන් සමානවධර්මයන් එක්කොට ගන්නාලද්දේයි—දුතියනය ක්‍රමයෙහිවූනාහි සුදුසු පරිද්දෙන් පළමුවන කතෘකාරකය යොදගතයුතුයි මෙවනාහි මෙතිවිශේෂාර්ථය මේක්‍රමයඑල්බගෙණ මතු මතු නයක්‍රමයෙහිද අර්ථය යෙදුනාවූතන්හි විස්තරකටයුතුයි—

—ෂෂ්ඨමනයස නිද්දේශ ගණ්ඨිපදයෙහි—

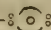

ෂෂ්ඨමනය නිද්දේශයෙහි රූපස්කන්ධතෙමේ රූපස්කන්ධයාගේ එකදේශයක්හා සමගද නිර්වාණයහා සමගද සම්ප්‍රයුක්තනොවන්නේයි—නිර්වාණයද රූපයහා සම්ප්‍රයුක්ත නොවන්නේයි රූපයද සතරනාමස්කන්ධයන්හා සම්ප්‍රයුක්තනොවන්නේයි එහෙයින් "රූපක්ඛන්ධො කතිහි—පෙ—නත්ථි,,යනුවෙන් විචාරණ ලද්දේයි තුමන්හෙයින් රූප නිර්වාණධර්මයෝතුමූ බවුනොවූන්

සම්ප්‍රයුක්ත නොවන්නේදයත්? එකුප්පාද ...
ලක්ෂණ එකවත්ථුක සඞ්ඛ්‍යාතවූ සතරසම්ප්‍රයෝ...
සභාගනොවනහෙයිනැයි දතයුතුයි "සම්පයොගො නාම
එකුප්පාදාදි සභාගතාය අභාවතො,,යනු මූලටීකාවචන ... රූ"
නමේ එක්තරා රූපප්‍රදේශයක්හා සමහද නිර්වාණයහා සමගද
විප්‍රයුක්තනොවන්නේයි නිර්වාණයද රූපයහාසමග විප්‍රයෝග
නොවන්නේයි නාමස්කන්ධයෝ සතරදෙනහා සමගම විප්‍රයුක්ත
වන්නේයි එහෙයින් "රූපක්ඛන්ධො චතූහිඛන්ධෙහි,, යනාදිය
දේශනාකලසේකි—කුමක්හෙයින් රූප නිර්වාණයෝතුමූ ඔවූ
නොවූන් විප්‍රයුක්ත නොවන්නේදයත්? යවකි සම්ප්‍රයෝගලක්ෂණ
සතරනැතිහෙයිනැයි දතයුතුයි—"යඑවඑකුප්පාදාදිතා එතෙසං
විසභාගතාති පදභාවතො,,යනු ටීකායි—සම්ප්‍රයුක්ත වේදෝ
නොවේදෝහෝයි සැකයක් නොකටයුතුහෙයිනැයි දතයුතුයි—
"රූපංරූපෙන නිබ්බානෙනවා විප්පයුත්තං නැ'යාති නිබ්බා
නංවා රූපෙන කසමාසම්පයුත්තතාපි අභාසඞ්කනීය සභාවත්තා,,
යනු අනුටීකාවචනයි—"එකෙන ආයතනෙන එකායධාතුයා,,
යනුවෙන් වදාලයුතුතන්හි "කෙහිචි,,යනුවෙන් කුමක්හෙයින්
වදාලේදයත්? සාමාන්‍ය නිර්දේශයෙන් ස්වරූපවිශේෂය ගතවනු
පිණිස වදාලේයයි දතයුතුයි—සමුදයසත්‍යාදි සංස්කාරස්කන්ධය
ලැබෙන්නාවූපදයන් සෘබිපාදවූ සංස්කාරස්කන්ධයන්හා මිශ්‍රවූපද
යෙනි "එකෙනඛන්ධෙන එකෙනආයතනෙන එකායධාතුයා
කෙහිචිසම්පයුත්තං,,යනුවෙන් ස්කන්ධයහාසමග කෙහිචි ශබ්දය
උද්ධරණය කරණලද්දේයයි දතයුතුයි—කුමක්හෙයින් කෙහිචි
ශබ්දය උද්ධරණයකලසේක්දයත්? සමානවූ සන්තානයෙහි සමා
නවූ කාලයෙහි පියයුතුහෙයින් විශේෂප්‍රදේශයක් වෙන්කටයුතු
හෙයින් සම්ප්‍රයොග විප්‍රයොගයන පදයන්ගේඅර්ථය එකෙන
යනාදියෙන් කෙහිචිසම්පයුත්තය කෙහිචිවිප්පයුත්තයයි උද්ධරණය
කලේයි—පුබ්බෙනිවාසාදියෙහි අවශෙෂවූ වේදනාවන්සඳහා
"එකෙනඛන්ධෙන,,යනාදිවශයෙන්ද චක්ඛුවිඤ්ඤාණ ධාතුආදියෙහිද
අවශෙෂවූ විඤ්ඤාණධාතුන්සඳහා "එකෙනඛන්ධෙන,, යනාදිවශ
යෙන්ද විප්‍රයුක්තධර්මයන් උද්ධරණය කටයුතුනොවේදයත්? වෙද
නාස්කන්ධ විඥානස්කන්ධයෝතුමූ එකම්සන්තානයෙක්හි එකම්
කාලයෙක්හි එකඑකක්ම පියයුතුහෙයින් එසේ උද්ධරණය නො
කලේයයි දතයුතුයි—එහෙයින් මූලටීකායෙහි "භින්නකාල
සමුද වෙදනා විඤ්ඤාණක්ඛන්ධා චත්තාමාතාව එකෙකාධම්මාඑව
තස්මාතෙසං සමානකාලස්ස විභජ්ජ තබ්බස්ස අභාවතො,,
යනු කියනලද්දේයි ධාතුම විඥානයෙහි විප්‍රයුක්තවශයෙන්

උද්ධරණයකිරීමවනාහි ධාතුවිප්‍රයුක්තභාවය වියයුතුහෙයිනැයි දතයුතුයි සමුදයසත්‍යයෙහි සම්ප්‍රයුක්තභාවය “තීහිබන්ධෙහි,,යනු කීවාක්මෙන් සම්ප්‍රයුක්තවූ ලොභමූලික චිත්තොත්පාදයෙන් අවශිෂ්ටවූ …ස්කන්ධයෝ තීහිබන්ධෙහි විප්පයුත්ත ශබ්දයෙන් උද්ධරණය නොකළයුත්තේදයත්? සාමාන්‍යකාලය නොලැබ නොබෙදන ලද්දවූ ධර්මයන්හාසමග විප්‍රයුක්තභාවය කීමනොයෙදෙනහෙයින් උද්ධරණය නොකළේයයි දතයුතුයි ~ එහෙයින් මූලටීකායෙහි “අවිභාගෙනිතෙහි විප්පයොගවචනස්ස යුත්තතා,, යනුවෙන් හේතුවකියනලද්දේයි “ජාතිවිප්පයොග භූමි කාල සන්තාන විප්පයොගවසා චතුබ්බිධො විප්පයොගො,,යනු ටීකාවචනබැවින් ජාති විප්‍රයුක්තය භූමිවිප්‍රයුක්තය කාලවිප්‍රයුක්තය සන්තාන විප්‍රයුක්තයයිසා විප්‍රයුක්තය සතරාකාරවේ ඔවුන්අතුරෙන් කුසලාදීන්හා අකුසලාදීහු ජාතිවිප්‍රයුක්තනම්වෙයි කාමාවචරාදීන්හා රූපාවචරාදිහු භූමිවිප්‍රයුක්තනම්වෙයි අතීතයහා අනාගතය කාල විප්‍රයුක්ත නම්වෙයි අජ්ඣත්තසන්තානයහා බහිද්ධාසන්තානය සන්තානවිප්‍රයුක්තනම්වෙයි ධාතුවිප්‍රයුක්තයද කාලවිප්‍රයුක්තයෙහි අන්තර්ගතවෙයි ~

~ ඡට්ඨමනය නිද්දේශයෙහි ග්‍රන්ථිපදයයි ~

සත්තමනය නිද්දේශයෙහි ග්‍රන්ථිපදයද ඡට්ඨමනය නිද්දේශයෙහි ග්‍රන්ථිපදයමෙන් දතයුතුයි ඡට්ඨමනය නිද්දේශයෙහි වදාළ පරිච්ඡෙදන් සම්ප්‍රයුක්තක්‍රමය උද්ධරණයකටයුතුයි ඒසම්ප්‍රයුක්තයහා විප්‍රයුක්තබව්යද ඡට්ඨමනය නිද්දේශයමෙන් විස්තරකටයුත්තේයි—

~ සත්තමනය නිද්දේශයෙහි ග්‍රන්ථිපදයයි ~

අට්ඨමනය නිද්දේශයෙහි ධම්මුද්ධාරයම දේශනාකළේයි මොක්ෂ පුච්ඡා පටික්ඛෙපවිසජ්ජනාවෝ ඡට්ඨමනය නිද්දේශය උගතුන්ට සුකරවෙයි ~ දුක්ඛසත්‍යයහා සමග ලොකොත්තර චිත්තොත්පාදයවනාහි භූමිවිප්‍රයුක්තවෙයි රූපස්කන්ධයෙහි නිර්වාණයද …ණයෙහි රූපස්කන්ධයද විප්‍රයුක්තභාවයෙන් උද්ධරණයනොකළ හෙයින් … තීනිද්දේශයෙහි කියනලද්දවූ පඤ්චින්ද්‍රියාදීය ලෞකිකාවචරහෙයින් ලොකොත්තරයද විප්‍රයුක්තභාවයෙන් උද්ධරණය කරණලද්දේයි ලොකොත්තරවූ ප්‍රඥේන්ද්‍රියයෝතුන්දෙන අභිධර්මාර්ථසංග්‍රහ සමුච්චයසංග්‍රහයෙන් දතයුතුයි ~ භවයෙහිද සඤ්ඤීභවාදී භවත්‍රය පඤ්චවොකාරාදී භවත්‍රය කාමාදිභවත්‍රය යනාදොවුහු ඔවුනොවුන් පෙරළපෙරළා අභිද්දක්මම භූමිවිප්‍රයුක්තනම්වෙයි එසේ භූමිවිප්‍රයුක්තවන්නෙනිදු රූපය රූපයහා

ප්‍රයෝගනොවනහෙයින් සඤ්ඤීභවයෙහි අසඤ්ඤීභවයද පඤ්චවෝකාර භවයෙහි එකවෝකාරභවයද අනාගතනොවන්නේයි නෙවසඤ්ඤීනාසඤ්ඤී භවයෙහි සඤ්ඤීභවයද චතුවෝකාරභවයෙහි එකවෝකාරභවයද සඞ්ග්‍රහකරණුකැමතිකල්හි සඞ්ග්‍රහකොටයුත්තේයි නුම්විප්‍රයුක්ත නොවනහෙයින් නොවෙයි — චිත්තචෛතසිකවූ ධර්මයන්ගේ සඞ්ග්‍රහකිරීමෙහි රූපයද අරූපයහා විප්‍රයුක්ත නොවියයුතුහෙයින් රූපය වෙන්කොටදත්තේය යනායි —

නවම දසම එකාදසම ද්වාදසම තෙරසම චුද්දසම යන නිද්දේශයන්ගේද අටුවාක්‍රමයත්වඅනුව ඇසීමාවබෝධකටහැකිබැවින් මතුමත්තෙහි අර්ථනොකියනුලැබේයි — ඇතම්සඞ්ඛතනී සවිචාරාදී පදයෙහි "එකම්පි,, යනුවෙන් වෑබාදී එකිඑකීධර්මයක් බහුවචනයෙන් දේශනාකිරීමවනාහී සඞ්ඛ්‍යාව නොගතයුතුහෙයින්හෝ අතීත අනාගත වර්තමාන ධර්මයන් ගතයුතුහෙයින්හෝ බහුවචනයම දෙසූදන්නේයයි දතයුතුයි එහෙයින්කිහ මූලටීකාවෙහි "සබ්බපච්ච එකධම්මම්පි නොකිරුපි බහුවචනනිද්දෙසො සඞ්ඛ්‍යාය අනියමිතත්තා කතොති වෙදිතබ්බො,, යනුයි —

— ධාතුකථා ගණ්ඨිපදය නිමියේයි. —

——— ——— ———

සිද්ධිරස්තු

සිවමස්තු

———

